УЧЕБНИК ФИНСКОГО ЯЗЫКА

KB

А. Г. МОРОЗОВА

УЧЕБНИК ФИНСКОГО ЯЗЫКА

ИЗДАТЕЛЬСТВО «КАРЕЛИЯ»
ПЕТРОЗАВОДСК
1972

Утверждено
Министерством просвещения РСФСР

Издание 2-ое, исправленное и дополненное

ПРЕДИСЛОВИЕ

Настоящий «Учебник финского языка» предназначен для широкого круга лиц, желающих научиться читать, понимать и говорить по-фински. Он может быть использован как для аудиторных занятий под руководством преподавателя, так и для самостоятельной работы. Учебник рассчитан примерно на 200 аудиторных часов занятий.

Целевой установке подчинена вся композиция учебника, состоящего из введения, лекционной части (текстов), грамматического справочника и алфавитного словаря.

Введение знакомит читателя с правилами произношения отдельных звуков и звукосочетаний финского языка, с правописанием, принципами словосложения и некоторыми различиями в произношении, сравнительно с написанием (см. § 22 введения).

Для большей наглядности во введении приведено 18 рисунков, изображающих положение органов речи при артикуляции финских и некоторых соответствующих русских звуков. Закреплению навыков правильного произношения, изложенных во введении, служат упражнения после каждого параграфа.

Основная часть учебника (лекционный курс) состоит из 21 лекции, каждая из которых включает в себя 4—5 параграфов, посвященных отдельному языковому явлению с последующими грамматическими упражнениями для закрепления приведенного материала. Перед каждым параграфом указывается в виде таблицы образование грамматической формы, которой посвящен следующий за ней текст. Порядок изложения материала в учебнике строится по принципу: от более легкого к более трудному, от более употребительного к менее употребительному.

В грамматическом справочнике материал излагается в той же последовательности, что и в лекционной части. Такой порядок изложения создает возможность для широкого, дифференцированного использования данного учебника. Таким образом, лицам, желающим получить начальные знания по финскому языку, необходимые для понимания несложного текста и для ведения простой беседы, достаточно ознакомиться с одним-двумя абзацами текстов и с соответствующим грамматическим материалом из справочника; для тех, кому требуется углубить уже имеющиеся знания языка, предназначены третий и последующие абзацы текстов и тексты для чтения. Это обстоятельство должно быть принято во внимание лицами,

намеревающимися пользоваться настоящим учебником. Так обеспечена возможность, например, учителям пользоваться учебником в качестве дополнительного пособия к уже имеющейся в их распоряжении учебной литературе. Тексты для чтения упрощены, по возможности в них обойден материал, еще не рассмотренный в предыдущих лекциях.

Грамматический справочник снабжен сводными таблицами.

Чтобы облегчить усвоение изменений финских слов, в алфавитном словаре, включающем около 2500 слов, указывается основа тех глаголов и имен, в которых происходит чередование гласных или согласных. В словаре не представлены сложные слова, если их значение можно понять по составным частям.

При групповых занятиях рекомендуется закреплять усвоенные правила, постоянно применяя и повторяя их в устной речи, привлекая при этом все больше новых слов. Степень сложности устных упражнений зависит от уровня знания языка.

Получив под руководством преподавателя навыки правильного произношения (см. Введение), читатель может продолжить занятия самостоятельно. При этом необходимо иметь в виду, что изучению текста или параграфа должно предшествовать ознакомление с соответствующим материалом из грамматического справочника.

При составлении учебника автором использована следующая литература:

Kuusinen O. W. Suomenkielinen alkeisopas. Kolmas laajennettu painos. Karjalais-Suomalaisen SNT:n valtion kustannusliike. Petroskoi, 1942,

Nykysuomen sanakirja. Osat I—VI. Porvoo—Helsinki, 1951—1961;

Penttilä A. Suomen kielioppi. Porvoo, 1956;

Semrau R. Wir lernen finnisch sprechen. Leipzig, 1964;

Sovijärvi A. Suomen kielen äännekuvasto. Jyväskylä, 1963;

Suomen kielen käsikirja. Helsinki, 1968;

Vahros I. ja M. Kahla. Venäläisten sanojen transliteroinnista. Eripainos Neuvostoliittoinstituutin Vuosikirjasta 11—14 (1959—1962);

Грамматика финского языка. Изд. АН СССР. М.—Л., 1958 г.;

Грамматика русского языка, т. I. Фонетика и морфология. Изд. АН СССР. Москва, 1953 г.;

Лаатикайнен Е. П. Учебник финского языка. Госиздат КФССР. Петрозаводск, 1940 г.;

Финско-русский словарь. Под редакцией О. В. Кукконен, Х. И. Лехмус и И. А. Линдрос. Госиздат иностранных и национальных словарей. Москва, 1955 г.

Автор приносит благодарность всем лицам, которые помогли своими советами при составлении рукописи учебника, а также студентам Петрозаводского государственного университета имени О. В. Куусинена (I курс, 1966—67 учебный год), оказавшим помощь в составлении словаря.

Автор также выражает признательность всем лицам, приславшим свои замечания и отзывы на первое издание «Учебника финского языка».

АЛФАВИТ

	Печатные буквы	Письменные буквы	Название букв	Примечание
1	Aa	Aa	aa	Как русское «а»
2	*Bb	Bb	bee	Как русское «б» без смягчения
3	*Cc	Cc	see	Как русское «к» (Canth), «s» (Cecilia)
4	Dd	Dd	dee	
5	Ee	Ee	ee	
6	*Ff	Ff	äf	Как русское «ф» без смягчения
7	Gg	Gg	gee	
8	Hh	Hh	hoo	
9	Ii	Ii	ii	Как русское «и», в дифтонге как «й»
10	Jj	Jj	jii	
11	Kk	Kk	koo	Как русское «к» без смягчения
12	Ll	Ll	äl	
13	Mm	Mm	äm	Как русское «м» без смягчения

14	Nn	*N n*	än	
15	Oo	*O, o*	oo	Как северно-русское «о»
16	Pp	*P, p*	pee	Как русское «п» без смягчения
17	*Qq	*Q, q*	kuu	«Кв» (quisling)
18	Rr	*R, r*	är	Как русское «р» без смягчения
19	Ss	*S, s*	äs	
20	Tt	*T, t*	tee	
21	Uu	*U, u*	uu	Как русское **«у»**
22	Vv	*V, v*	vee	Как русское **«в»** без смягчения
23	*Xx	*X, x*	äks	«Кс» (Marx)
24	Yy	*Y, y*	yy	Как немецкое «ü»
25	Zz	*Z, z*	tseta	Как русское «з» (Penza), «ц» (zooni)
26	Ää	*Ä, ä*	ää	Как английское «æ» (cat, man)
27	Öö	*Ö, ö*	öö	Как немецкое «ö» (zwölf)

Примечание: Буквы, помеченные знаком*, встречаются только в заимствованных словах.

ВВЕДЕНИЕ

§ 1. Звуковой состав финского языка

В современном финском языке имеются следующие звуки:

1) краткие гласные — **a, e, i, o, u, y, ä, ö**;
2) долгие гласные — **aa, ee, ii, oo, uu, yy, ää, öö**;
3) дифтонги (сложные гласные) — **ie, uo, yö, au, ou, eu, iu, äy, öy, ai, oi, ui, ei, äi, öi, yi**;
4) краткие согласные — **h, j, k, l, m, n, p, r, s, t, v, ŋ**;
5) долгие согласные — **kk, ll, mm, nn, pp, rr, ss, tt, ŋŋ (ng)**.

§ 2. Произношение гласных звуков

В финском языке краткие и долгие гласные противопоставляются друг другу, так как долгота произношения гласного (также и согласного) имеет смыслоразличительное значение.

kipeä больной	kiipeä влезь
kari мель	kaari дуга
typpi азот	tyyppi тип
tuli огонь	tuuli ветер

Это существенная и очень трудная особенность финского произношения, на которую следует обратить самое серьезное внимание. Лучше дольше произносить долгий звук, чем произнести его кратко, от этого смысл не пострадает. При письме краткий гласный обозначается одной буквой, долгий — двумя одинаковыми буквами.

Краткие гласные **a, i, o, u** более глубокие, чем соответствующие русские звуки, и произносятся отчетливо. Других отличий в их артикуляции нет, поэтому нет и необходимости особо

останавливаться на них. Но артикуляция остальных гласных — **e, y, ä, ö** — имеет свои особенности.

Примечания: 1) Необходимо помнить, что в отличие от русских согласных финские согласные перед **i**, как и перед другими гласными, не смягчаются.

2) Главное ударение в финском языке падает всегда на первый слог.

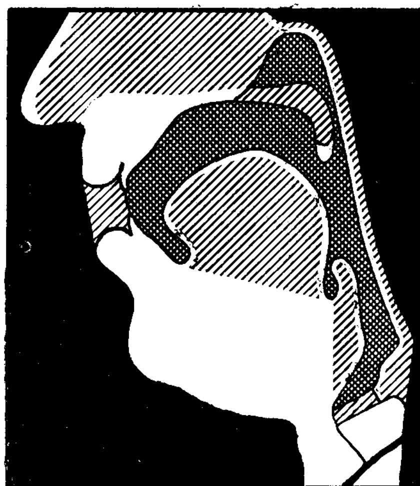

Рис. 1. **e**

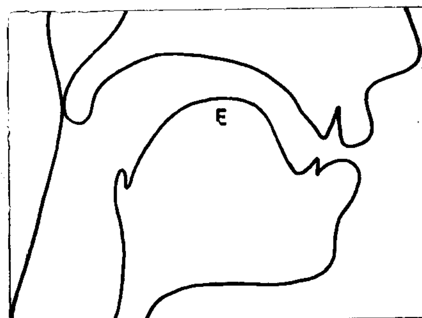

Рис. 2. **е**

§ 3. Гласные e, ee

При произношении финских **e, ee** губы свободно раздвинуты, спинка языка образует плавную дугу (см. рис. 1). Финские **e, ee** существенно отличаются от русских звуков **е, э** (ср. рис. 2, на котором изображена артикуляция русского звука **е**).

Упражнение 1. Произнесите правильно следующие слова:

elo жизнь, ero различие, etu привилегия, keto луг, peto зверь, veto тяга, lepo отдых, velka долг, tee чай, eteen вперед, teeri тетерев, Veera Вера, teema тема, neekeri негр, leseet отруби, lähteensilmä родник, tieteellinen научный, magneetti магнит, esteettinen эстетический, taiteellinen художественный, valheellinen ложный, alueellinen территориальный, virheetön безошибочный, foneettinen фонетический.

§ 4. Гласные y, yy

При произношении **y, yy** положение языка такое же, как и при произношении **i, ii,** но губы округлены и вытянуты вперед (**y** произносится также, как немецкое **ü**, см. рис. 3).

Упражнение 2. Произнесите правильно следующие слова:

mylly мельница, pyry метель, nyt теперь, hylly полка, pytty кадка, sylys охапка, kylki бок, sylki слюна, hyttynen комар, kysymys вопрос, kynsi ноготь;

kypsyys зрелость, kyynel слеза, tyyni тихий, tyyli стиль, tyyny подушка, hyvyys доброта.

Рис. 3. **y**

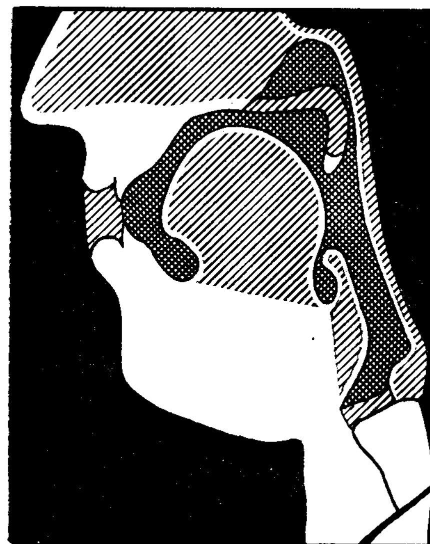

Рис. 4. **ä**

§ 5. Гласные ä, ää

При произношении **ä, ää** язык выдвинут вперед, кончик языка примыкает к нижним передним зубам (см. рис. 4).

Упражнение 3. Произнесите правильно следующие слова:

älä välitä не обращай внимания, väli расстояние, kynä карандаш, isä отец, länsi запад, mäki холм, käki кукушка;

häät свадьба, jää лед, pää голова, sää погода, käärme змея, määkiä блеять.

§ 6. Гласные ö, öö

Положение языка при произношении **ö, öö** такое же, как и при произношении **е, ее,** но губы округлены и вытянуты вперед (см. рис. 5).

Рис. 5. ö

Упражнение 4. Произнесите слова:

pöllö сова, jörö угрюмый, kömpelö неуклюжий, köli киль, töminä топот, tönö хибарка, törmä крутой пригорок;

eläköön! да здравствует! hyytelöön в студень, kylvöön в посев, kätköön в тайник, insinööri инженер.

Упражнение 5. Произнесите правильно долгие гласные:

aamu утро, kaatua падать, saada получать, jäädä оставаться, kokoontua собираться, perääntyä отступать, tuuleentua проветриваться, kiitää мчаться, liitää парить, liitu мел, kiitos спасибо, kaataa валить, kaari дуга, vaari дед, siika сиг, vaalit выборы, muuri каменная стена, tuuli ветер, kasaantua накопляться, kasvaa расти, kaventaa суживать, kuvernööri губернатор, kenraali генерал, kaniini кролик, valmiiseen в готовый, amiraali адмирал.

§ 7. Дифтонги

Дифтонгом (сложным гласным) называется сочетание двух различных гласных звуков в одном слоге. Гласные в дифтонгах произносятся слитно и не могут разделяться.

Упражнение 6. Произнесите правильно дифтонги в следующих словах:

laulaa петь, nauraa смеяться, kaura овес, nauru смех, kaulus воротник; koulu школа, housut брюки, koura горсть, soutaa грести, nousta подниматься, nousu подъем; neula иголка, seula сито, peura северный олень, leuka подбородок, reuna край, seura общество; kiulu подойник, kiuru жаворонок, riuku жердь, liukas скользкий, riutua чахнуть, liuska листок бумаги;

käyrä кривая, näyte образец, käynti посещение, käytös поведение, näytös акт; löyly пар в бане, pöytä стол, höyry пар, nöyrä покорный, köyhä бедный, löysä шаткий;

raita ива, paita рубашка, lakaista подметать, paistaa жарить, maistaa пробовать на вкус; poika мальчик, soida звучать, koira собака; luistimet коньки, muistaa помнить, luistaa скользить; peite покров, peili зеркало, seinä стена, reikä дырка;

mies мужчина, mieli мнение, kieli язык, tie дорога, tietää знать, tuoli стул, suo болото, suoli кишка, tuomi черемуха, ruyörä колесо, suola соль, pieni маленький;

äiti мать, päivä день, säiliö хранилище; öinen ночной, ympäröidä окружать, säröinen надтреснутый, heiveröinen хилый, syksyinen осенний, pölyinen пыльный, hymyillä улыбаться; työ работа, vyö кушак, yö ночь.

§ 8. Произношение согласных звуков

Очень важно помнить, что финские согласные никогда не смягчаются ни перед **i,** ни перед другими гласными.

Важно также помнить, что долгота согласных имеет смыслоразличительное значение.

tuli огонь	tulli таможня
kato неурожай	katto крыша

Ниже мы остановимся на объяснении артикуляции лишь тех согласных, произношение которых существенно отличается от соответствующих русских согласных звуков.

§ 9. Согласные t, tt

Звуки **t, tt** образуются смычкой кончика языка с деснами, сразу выше верхних зубов (см. рис. 6), в то время как русский звук **т** образуется смычкой передней части спинки языка с альвеолами и верхними зубами (см. рис. 7).

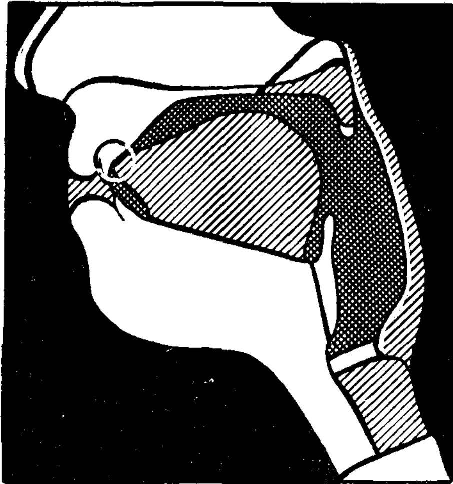

Рис. 6. **t**

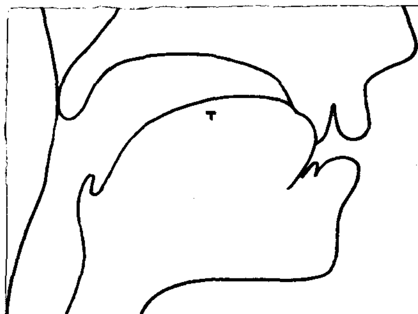

Рис. 7. **т**

Упражнение 7. Произнесите правильно звук t в следующих словах:

te вы, tee чай, tila положение, tili расчет, tiili кирпич, tie дорога, tietää знать, tieto знание, tietysti разумеется, tiivis плотный, tytär дочь, työläinen рабочий, latina латынь, *risti крест, valtio государство*, tyytyväinen довольный, tyytymätön недовольный.

Упражнение 8. Произнесите правильно звук tt в следующих словах:

lattia пол, kattila кастрюля, valtti козырь, tatti гриб, vintti чердак vioittaa повредить, tontti участок, kiittää благодарить, liittää присоединить, päättää решить, riittämättömyys недостаточность, väsyttävä утомительный, väsymättä без устали, tuottoisa производительный, tuijottaa смотреть пристально.

§ 10. Согласный d

Звук **d** образуется смычкой кончика языка с альвеолами (неровной частью верхних десен) повыше того места, где образуется звук **t** (рис. 8), в то время как русский **д** образуется смычкой языка с верхними зубами (см. рис. 9).

Упражнение 9. Произнесите правильно звук d в следующих словах:

sydän сердце, sedän дядин, tädin тетин, tiedän я знаю, ladon сарая, tiedustaa справляться, lähden я ухожу, kodin дóма, vaadin я требую, lähdön отъезда, lyhdyn фонаря, taidan я умею, siedän я терплю, vuoden года, leimahdus вспышка, horjahdus пошатывание, kapinoida бунтовать, polemisoida полемизировать, valikoida выбирать, haparoida ходить ощупью, tiedottaa сообщать.

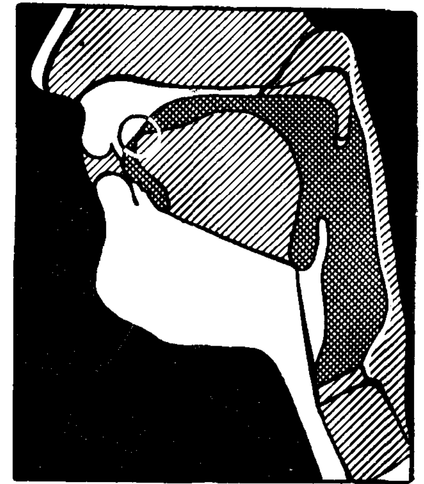

Рис. 8. **d**

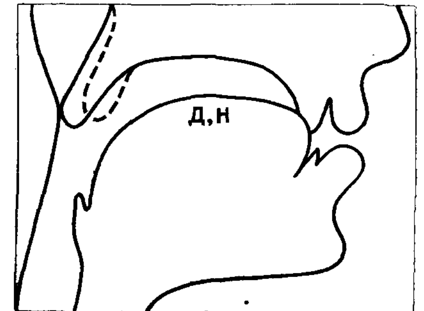

Рис. 9. **д**

§ 11. Согласные n, nn

Звуки **n, nn** образуются так же, как и **t, tt, d,** но при их произношении мягкое небо опущено, вследствие чего воздушная струя частично проходит в полость рта и придает звуку носовой характер (см. рис. 10, ср. с рис. 8).

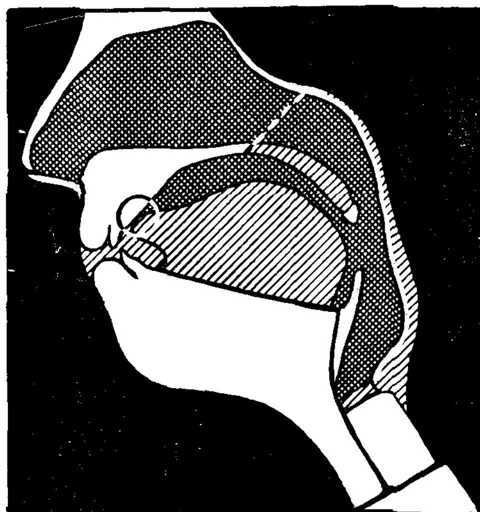

Рис. 10. n

Упражнение 10. Произнесите правильно звук n в следующих словах:

nero гений, kone машина, kaneli корица, kanerva вереск, kaniini кролик, sanelu диктант, niska затылок, mania мания, manööveri маневр, insinööri инженер, nenä нос, näätä куница, näytös акт, nöyrä покорный, nyt теперь, ministeri министр, manifesti манифест, niini лыко, näkö зрение.

Упражнение 11. *Произнесите правильно звук nn в следующих словах:*

pannu сковорода, innokas ревностный, sinne туда, tänne сюда, käännös перевод, laajennus расширение, suomennos перевод на финский язык, rakennus здание, lievennys облегчение, lennokas живой, увлекательный, jäsennys план.

§ 12. Согласные l, ll

При произношении l, ll кончик языка прижат к альвеолам и верхним зубам, края языка не касаются боковых зубов, так что по бокам языка остается свободное пространство, где

и проходит воздушная струя (см. рис. 11, ср. с рис. 12). Финские звуки l, ll не похожи ни на л, ни на ль.

Упражнение 12. Произнесите правильно звук l в следующих словах:

lepo отдых, lento полет, leipä хлеб, leveä широкий, läpi сквозь, lypsää доить, lykätä толкать, lyödä бить, läikyttää плескать, lääkäri врач, löntystää волочить ноги, löytää находить, lika грязь, liika лишний, lintu птица, lumi снег, lasi стекло, luja крепкий, loma отпуск, taulu доска (классная), talo дом, paleltua замерзать, veli брат, rele реле.

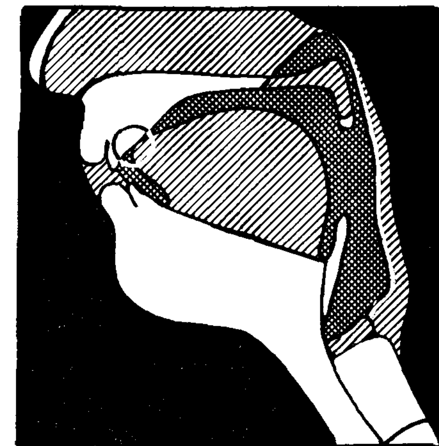

Рис. 11. l

Упражнение 13. Произнесите правильно звук ll в следующих словах:

kallo череп, pallo мяч, kello часы, talli конюшня, koralli коралл, esitellä знакомить, kallellaan на боку, päällikkö начальник, rakennella строить, pidätellä удерживать, pidellä держать, ommella шить, taivaallinen небесный, todellinen настоящий.

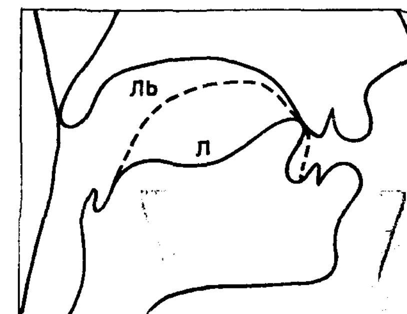

Рис. 12. л, ль

§ 13. Согласный h

Местом артикуляции звука h является гортань (см. рис. 13). Звук h можно сравнить со звуком, который мы производим, когда хотим подышать на стекло, чтобы затуманить его.

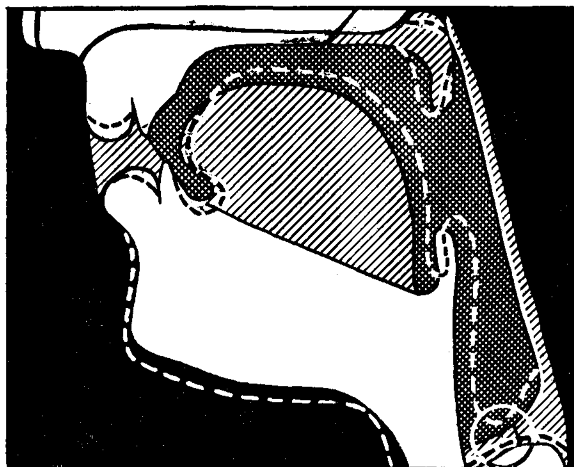

Рис. 13. **h**

При произношении звука **h** воздух проходит свободно, так как спинка языка опущена, в то время как при произношении русского звука **х** спинка языка приподнята (см. рис. 14).

Упражнение 14. Произнесите правильно звук h в следующих словах:

hame юбка, halpa дешевый, halko полено, hahmo образ, hahtuva пучок, helmi бусинка, hevonen лошадь, heti сию минуту, hermo нерв, herne горошина, hehku накал, kahle оковы, kahlehtia заковать, kaihdin штора, kaihi бельмо, kaihtaa избегать, laihtua похудеть, heilahtaa покачнуться, kuihtua чахнуть, havahtua очнуться, pyörähtää повернуться, vavahtaa вздрогнуть, kuohahtaa вспылить.

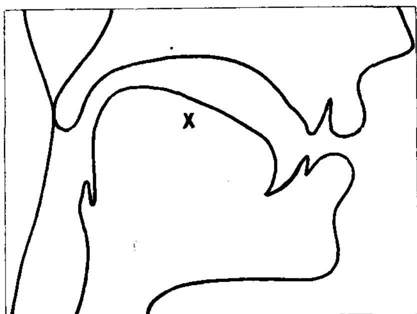

Рис. 14. **х**

§ 14. Согласный j

При произношении звука **j** кончик языка прижат вниз, края языка упираются в боковые зубы, средняя часть спинки языка близко поднимается к твердому небу и между ними посредине образуется узкая щель, через которую проходит струя воздуха (см. рис. 15). Звук **j** встречается перед гласными.

Упражнение 15. Произнесите правильно звук j в следующих словах:

jalka нога, jalo благородный, joki река, jörö угрюмый, jyrinä грохот, jälki след, kuja переулок, kantaja носильщик, kääntäjä переводчик, harju холм, valjeta светать, kuljetus перевозка, öljy керосин, kuje шалость, punajuuri свекла, sija место, leija бумажный змей, leijona лев, peijaiset тризна, järjestäjä организатор.

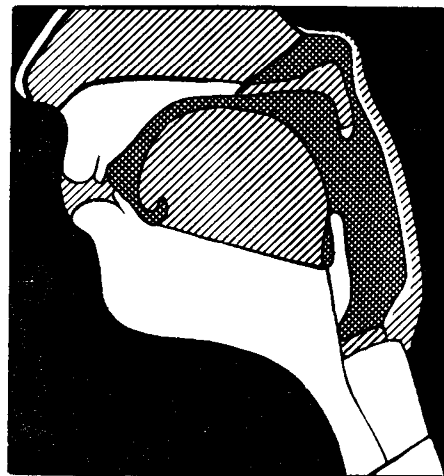

Рис. 15. **j**

§ 15. Согласные s, ss

При произношении звуков **s**, **ss** кончик языка направлен к верхней десне, края языка прижимаются к боковым зубам и к передней части твердого неба так, что посредине между кончиком языка и твердым небом образуется узкая щель

в форме желобка, через которую проходит воздух (см. рис. 16). Акустически финские согласные **s, ss** воспринимаются как средние между русскими **с** и **ш** (см. рис. 17).

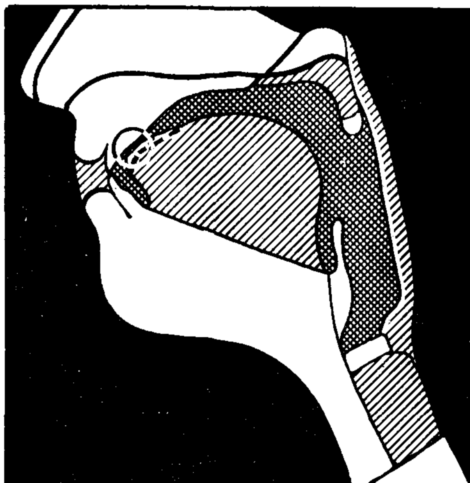

Рис. 16. s

Упражнение 16. Произнесите правильно звуки s, ss **в следующих** словах:

satu сказка, seteli ассигнация, silta мост, vasara молоток, varsa жеребенок, rasva жир, raskas тяжелый, susi волк, jakso серия;

kansa народ, kanssa послелог с, kasa куча, kassa касса, kisa игра, kissa кошка, pysy оставайся, pyssy ружье, käsi рука, kassi сетка для покупок, tosi правда, tossu тапочка, myssy чепчик, massa масса, passi паспорт, hassu смешной, глупец, lapsuus детство, saalis добыча, rastas дрозд.

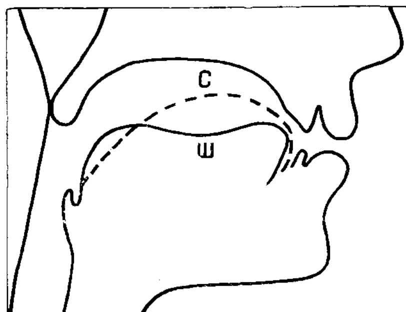

Рис. 17. с, ш

§ 16. Согласные ŋ, ŋŋ

Трудно дается произношение носовых звуков ŋ, ŋŋ (при письме они обозначаются **nk** и **ng**), которые являются в сущности звуками **k** и **g**, произнесенными с опущенной небной занавеской (см. рис. 18) и тем самым получающими носовой резонанс. Чтобы приучить себя к произношению этих звуков, следует прежде всего понять, что это простые носовые звуки **k** и **g**, а не два звука **nk** и **ng**. Звук **n** в них вообще не произносится, так как кончик языка прижат ко дну полости рта.

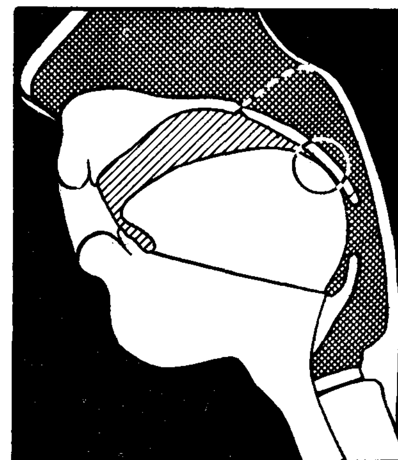

Рис. 18. **nk**

Носовой звук ŋ (**nk**) образуется смычкой спинки языка со средней частью твердого неба, а носовой звук ŋŋ (**ng**) — смычкой задней части спинки языка с мягким небом. Например, lanka нитка — langan нитки.

При произношении звука ŋŋ следует иметь в виду, что смычка задней части спинки языка с мягким небом должна быть крайне слабой, так как при всяком усилении ее будет появляться звук **g**.

Упражнение 17. Произнесите правильно носовые звуки в следующих словах:

hanki наст — hangen наста
hanko вилы — hangon вил
kanki лом — kangen лома
onki удочка — ongen удочки
tasanko равнина — tasangon равнины
alanko низменность — alangon низменности
vahinko вред — vahingon вреда
leninki платье — leningin платья
kenkä ботинок — kengän ботинка
henki дыхание — hengen дыхания

kangas ткань — kankaan ткани
maininki мертвая зыбь — mainingin мертвой зыби
hämminki замешательство — hämmingin замешательства.

§ 17. Транслитерация

Шипящих и свистящих согласных, кроме s, в финском языке нет. Шипящие и свистящие согласные русского языка графически передаются следующим образом:
Ж — ž (или zh), например: Žukov, Rževsk. Deržavin
З — z, например: Zoja, Morozov
Ц — ts, например: Tsvetkov, Koltsov
Ч — tš (или tsh), например: Tšerkasov, Kutšinskaja
Ш — š (или sh), например: Šumilin, Puškin
Щ — štš (или shtsh), например: Štšukin
Ь — j перед гласным, например: Iljits, но Gogol

Гласные звуки русского языка, не встречающиеся в финском языке, передаются следующим образом:

Э — e, например: Etapov, Elviira

Е — после согласного — e, например: Lenin, Aleksei, в начале слова и после гласного — je, например, Jegor, Dmitrijev

Ё — jo (кроме после шипящих), например: Orjol, Pjotr, Solovjov, Semjon, Jolkin

ИЙ — внутри слова — ij, например: Marijka, Molnijski, в конце слова — i, например: Andrejevski, Valeri

Й — i, например: Andrei, Tolstoi, Maikov, Zaikov
Ы — y, например: Kalmykov, Karbyshev, Krylov
Ю — ju, например: Jurjev, Vedjukov
Я — ja, например: Majakovski, Mjasnikov

Упражнение 18. Напишите по-фински следующие имена собственные:

Пришвин, Маршак, Шолохов, Пешков, Шишкин;
Жарков, Бажов, Кожедуб, Надежда, Лижма, Джамбул;
Зимин, Злобин, Зубов, Ползунов, Арзамас, Назаров;
Чернышев, Чижиков, Корчагин, Чутких, Чанжин, Зенкевич;
Чайковский, Мусоргский, Ушинский, Жуковский, Покровский;

Цветков, Первенцев, Кузнецов, Таиц, Ярцев, Цыганов;
Щепкин, Щурин, Щедрин, Щербаков;
Егоров, Ефимов, Матвеев, Мересьев, Фадеев;
Лысов, Лисицына, Куйбышев, Пырьев;
Илья, Ульяна, Ульянов, Григорьев, Горький, Эльбрус;
Юмашев, Юлаев, Тютчев.

§ 18. Слог

Краткие и долгие гласные, а также дифтонги могут образовать слог самостоятельно и в сочетании с согласными, например: a-jo езда, e-ro разница, i-ho кожа, aa-si осел, uu-si новый, ai-ro весло, au-ra плуг, ei-len вчера, yö-hön в ночь, päi-vä день.

Если рядом стоят два различных гласных, не образующих дифтонга, то они делятся на два слога, например: pu-to-us падение, kor-ke-a высокий, tär-ke-ä важный, kau-ne-u-den красоты. Но при переносе на новую строку одна буква не переносится и не оставляется на предыдущей строке.

Согласный между двумя гласными относится к последующему слогу, например: ai-ta забор, va-sa-ra молоток.

Слог может начинаться только одним согласным. Если на стыке слогов находится сочетание согласных, то последний из этих согласных относится к последующему слогу.

vah-ti	сторож	lamp-pu	лампа
ot-sa	лоб	lant-tu	брюква
kat-to	крыша	myrs-ky	буря
lak-ki	шапка	e-vers-ti	полковник
kaap-pi	шкаф	kon-so-nant-ti	согласный
kan-gas	ткань	kans-li-a	канцелярия
kelk-ka	санки	hir-si	бревно

Примечание: В заимствованных словах слог может начинаться сочетанием согласных, например:

pro-fes-so-ri профессор, kris-tal-li кристалл, draa-ma драма, or-to-gra-fi-a орфография.

В сложных словах слогораздел проходит между компонентами сложного слова.

mui-nais/ai-ka	древность
kal-lis/ar-voi-nen	драгоценный
hen-gen/ah-dis-tus	одышка

Слог, оканчивающийся на гласный, называется открытым.

huo-ne	комната
ta-lo	дом
sou-taa	грести

Слог, оканчивающийся на согласный, называется закрытым.

kas-vot	лицо
sil-mät	глаза
sor-met	пальцы

Открытые и закрытые слоги играют важную роль в фонетике финского языка.

Упражнение 19. Напишите следующие слова по слогам:

aamu утро, ilta вечер, isä отец, äiti мать, ilo радость, kala рыба, itä восток, kirjoittaa писать, öinen ночной, työläinen рабочий, nykyään в настоящее время, virkailija служащий, kansi крышка, marssia маршировать, kantaa носить, sanka ручка, keltainen желтый, rauta железо, tanssia танцевать, teltta палатка, karttaa избегать, karski грубый, pääsy доступ, aamuyö под утро, iltapäivä послеобеденное время, toimeentulo существование, työläisnainen работница, marraskuu ноябрь.

Упражнение 20. Укажите открытые и закрытые слоги в словах предыдущего упражнения.

§ 19. Гармония гласных

Гармония гласных заключается в том, что в простом слове могут употребляться только или гласные переднего ряда (**ä, ö, y**) или гласные заднего ряда (**a, o, u**).

pöytä стол — pöydällä на столе
pouta теплая сухая погода — poudalla в теплую сухую погоду
tähkä колос — tähkästä из колоса
tahko точило — tahkosta из точила

Гласные **e, i** являются нейтральными в отношении гармонии гласных, т. е. они употребляются как с гласными переднего ряда, так и с гласными заднего ряда.

täti тетя — tädillä у тети
taito умение — taidolla с умением
setä дядя — sedältä от дяди
soitto звонок — soitosta по звонку

Но если в слове имеются только гласные **e** и **i**, то они, как правило, требуют окончания и суффикса с гласными переднего ряда.

tie дорога — tiellä на дороге, tietön бездорожный
vesi вода — vesillä водами, vedetön безводный

Части сложного слова гармонируют самостоятельно, например: aamuyö — aamuyöllä под утро, rahankeräys сбор денег, rahankeräyksessä в сборе денег.

Примечание: Только в некоторых заимствованных словах нарушается гармония гласных, например: analyysi анализ, systemaattinen систематический.

Упражнение 21. Допишите к следующим словам окончание -ssa или -ssä, учитывая при этом гармонию гласных.

Образец: sana слово — sanassa в слове.

talo дом, suola соль, sauna баня, paha плохой, hyvä хороший, hylly полка, pyörä колесо, kynä карандаш, kirja книга, heinä трава, vihko тетрадь, työ работа, sanelu диктант, höyry пар, ero разница, pyry пурга, meteli шум, rivi ряд, pitkä длинный, kapea узкий, pyöreä круглый, korkea высокий.

§ 20. Ударение

Главное ударение (.) всегда на первом слоге: a.u/to автомобиль, ä.i/ti мать, ty./tär дочь, hu.o/ne комната, ka.u/niis/ti красиво, ru./mas/ti некрасиво, ra./ken/taa строить.

Третий слог и после него каждый нечетный слог имеет второстепенное ударение (:). Но последний слог всегда безударный: so./pi/ma:t/ta не договорившись, so./pi/ma:t/to/muu:k/sil/la непристойностями, so./pi/ma:t/to/muu:des/ta:n/sa из-за его непристойности.

В сложных словах каждая составная часть образует ударение самостоятельно, но на первом слоге первого компонента сложного слова ударение сильнее, чем на первом слоге последующих компонентов: mu.i/nais//kre.ik/ka/la:i/nen древнегреческий, ti.e/don//a.n/to//to.i/mis/to справочное бюро.

Упражнение 22. Укажите главное ударение (.) и второстепенное ударение (:) в следующих словах:

paperiliuska листок бумаги, yliopistosivistys университетское образование, kallisarvoinen драгоценный, arvostelukyky способность здраво рассуждать, aseistariisuminen разоружение, opettajattaresta об учительнице, huolimattomuudellansa своей небрежностью, arvoituksellisessa в загадочном.

§ 21. Сложные слова

Словосложение является наиболее широко применяемым способом образования новых слов в финском языке. Чаще всего словосложение встречается у существительных и прилагательных. Сложные слова могут состоять из двух или более составных частей.

kirjahylly — книга + шкаф = книжный шкаф
satavuotias — сто + летний = столетний
kaksikamarijärjestelmä — два + палата + система = двухпалатная система

henkivakuutusasiamies — жизнь + страхование + дело + + мужчина = страховой агент.

В сложном слове последняя часть является главным членом, а предыдущие — определяющими. Но основное словарное ударение падает на первую часть. Например: vii./si//vuo./tis// //suu.n/ni/te:l/ma — пять + летний + план = пятилетний план.

Сложные слова переводятся на русский язык:

1) Словосочетанием, состоящим из тех же частей, что и финское сложное слово, например: kirjakauppa — книга + + магазин = книжный магазин; maatameno — спать + уход = отход ко сну; viisivuotissuunnitelma — пять + летний + план = = пятилетний план.

2) Сложным словом, состоящим из тех же частей, что и финское сложное слово, например: suomalais-ugrilainen — финно-угорский, viisivuotias — пятилетний, pitkäpartainen — длиннобородый, rautatieläinen — железнодорожник.

3) Одним словом, соответствующим понятию, которое вкладывается в финское сложное слово, например: tyttärenpoika — дочери + сын = внук, koulutyttö — школа + девочка = школьница, isänmaa — отца + страна = отчизна, отечество; pitkäsiima — длинная + леса = перемет; erossaolo — в + разлуке + + нахождение = разлука; muistiinpano — на + память + укладывание = запись; työhönkykenemätön — к + работе + неспособный = нетрудоспособный.

В зависимости от падежного оформления первой или первых частей сложные имена существительные и имена прилагательные можно распределить на следующие 4 типа:

1) Первая часть сложного слова оформлена в номинативе (в именительном падеже). Например: omenapuu — яблоко + + дерево = яблоня, viivasuora — линия + прямая = прямолинейный, ammattiopisto — ремесло + училище = ремесленное училище.

2) Если первой частью сложного слова является имя существительное или прилагательное, оканчивающееся в номинативе на -nen, то в сложном слове вместо -nen выступает -s. Например: suomalais-venäläinen — suomalainen + venäläinen финско-русский; hevosmies — hevonen + mies конюх, всадник, возчик; ihmisrakas — ihminen + rakas человеколюбивый; työläisnainen — työläinen + nainen работница; työläisnuoriso — työläinen + nuoriso рабочая молодежь, kokonaismäärä — kokonainen + määrä общее количество.

3) Первая часть оформлена в генитиве (в родительном падеже). Например: talonpoika — дома + сын = крестьянин, valonarka — света + боязливый = чуткий к свету, lastentarha — детей + сад = детский сад, pallonmuotoinen — шара + подобный = шарообразный, sodanjälkeinen — войны + следующий = послевоенный.

4) Первая часть выступает в какой-либо другой падежной форме или является наречием. Например: vapaaksipääsy — на + свободу + выпуск = освобождение, takaa-ajo — сзади + гонение = преследование, päässälasku — в + голове + решение = = устный счет, maihinnousu — на + сушу + подъем = десант, высадка, kaksintaistelu — вдвоем + сражение = дуэль, myötävirtaan — по + течение = по течению, alleviivata — под + линовать, = подчеркивать, takaisinpaluu — обратно + возвращение = возвращение.

При склонении сложных слов изменяется обычно только последняя часть, например: oppikirja — учение + книга = учебник, oppikirjan учебника, oppikirjaan в учебник, oppikirjasta из учебника.

Упражнение 23. Переведите сложные слова:

hidasluontoinen (медленный + характерный), hiekka-aavikko (песок + пустыня), hirsirakennus (бревно + здание), hiihtoretki (ходьба на лыжах + прогулка), elämäniloinen (жизни + радостный), hallanarka (мороза + боязливый), hatuntekijä (шляпы + делающий), hedelmänviljely (фрукта + возделывание), kukonheltta (петуха + гребень), kullankeltainen (золото + желтый), pohjantähti (севера + звезда), allekirjoitus под + запись), ohimeno (мимо + ход), siirtymäkausi (переход + период), sisäänhengitys (во + внутрь + дыхание).

§ 22. Правописание и произношение

Из всего вышесказанного напрашивается вывод: в финском языке слова читаются так, как и пишутся, т. е. орфоэпия соответствует орфографии. К этому обобщающему заключению следует внести следующие уточнения:

I. Буквосочетание **nk** произносится как слитный носовой звук η, в котором звука **n** вообще нет. Например, sänky кровать, kenkä башмак, elinkeino ремесло, maankamara земная кора.

Буквы **n** и **k**, оказавшиеся рядом на стыке двух слов, произносятся как носовой звук η, если между этими словами в потоке речи нет паузы. Например, tulen kotiin я приду домой, menen kauppaan я иду в магазин.

Долгий ηη пишется буквосочетанием **ng**. Например, kengät башмаки, sängyt кровати.

II. Буква **n**, предшествующая буква **p**, произносится как **m**. Например, olinpas minä siellä *да была же я там*, lähden Petroskoihin я поеду в Петрозаводск, viikonpäivä день недели, talonpoika крестьянин, veljenpoika племянник (со стороны брата), maanparannus мелиорация.

III. В конце второго и третьего слога буква **n**, предшествующая суффиксам **— lainen, — moinen (— möinen)**, уподобляется в произношении начальному согласному суффикса. Например, samanlainen одинаковый, toisenlainen иной, другого рода, monenlainen разнообразный, suurenmoinen величественный (читаются: samallainen, toisellainen, monellainen, suuremmoinen).

IV. Основное отклонение произношения от написания в современном финском языке заключается в том, что в конце слова аспирация (древний **k** или **h**) в письме никак не отмечается, в произношении же она проявляется удвоением следующего согласного звука. Например, tulepas tänne пойдика сюда, en tulekaan не приду, otapas возьми-ка, en otakaan и не возьму, mene pois (уходи) прочь, tule tänne иди сюда, mene sinne иди туда (читаются: tuleppas, en tulekkaan, otappas, en otakkaan, menep pois, tulet tänne, menes sinne).

Перед гласным звуком и перед паузой аспирацию можно пропустить, но в то же время перед гласным звуком она может быть отмечена прерывистым произношением последнего главного звука. Например, anna olla пусть будет,

оставь, liike-elämä коммерческая жизнь, lisäarvo прибавочная стоимость (читаются: anna'olla, liike'elämä, lisä'-arvo).

Аспирация встречается в современном финском языке в следующих грамматических категориях:

1. В словах и падежных окончаниях на **-e**.

а) В номинативе единственного числа имен на **-e**, в том числе и в сложных словах, первый компонент которых оканчивается на **—e**, например, viime kerralla в прошлый раз, sade jatkuu дождь продолжается, itsekin и сам, puhekieli разговорная речь, tervetuloa добро пожаловать, kolmetoista тринадцать, elekieli язык жестов, venelaituri причал для лодок, asetakki китель, liikekeskus торговый центр, perhekunta семейство, pyörremyrsky циклон, tiedemies ученый, tiedekunta факультет. Эти слова произносятся следующим образом: viimek kerralla, sadej jatkuu, itsekkin, puhekkieli, asettakki, liikekkeskus, perhekkunta, pyörremmyrsky, tiedemmies, tiedekkunta.

б) В аллативе, например, minullekin и мне, sinulle myös тебе тоже (читаются: minullekkin, sinullem myös).

в) В словах, оканчивающихся на **—tse**, например, meritse pääsee можно доехать морем, maitse myös по суше тоже (читаются: meritsep pääsee, maitsem myös).

г) В служебных словах на **— e**, например, tännepäin в эту сторону, sinnepäin в ту сторону, sivullepäin в сторону (читаются: tänneppäin, sinneppäin, sivulleppäin).

2. В некоторых глагольных формах:

а) В краткой форме I инфинитива, например, miten ollakaan как же быть, tahdon asua maalla хочу жить в деревне, hän saa kantaa vettä пусть он натаскает воду, sinä saat ottaa teetä ты можешь налить чаю (читаются: ... ollakkaan, ... asuam maalla, ... kantaav vettä, ... ottaat teetä).

б) Во 2 лице единственного числа повелительного наклонения актива, например, mene pois уходи, ota se kirja возьми ту книгу, ole vaiti молчи (читаются: menep pois, otas se ... , olev vaiti).

в) В отрицательных формах глагола, например, en anna pois не отдам, ei oteta maitoa не будем брать молоко, älä mene sinne не ходи туда, älköön tulko tänne пусть они не приходят сюда (читаются: en annap pois, ei otetam maitoa, älä menes sinne, älköön tulkot tänne).

3. Во многих служебных частях речи:

а) Во всех наречиях, оканчивающихся на **—sti**, **—lti**, например, äänekkäästi sanottu громко сказано, laajalti tunnettu широко известный (читаются: äännekkäästis sanottu, laajaltit tunnettu).

б) Во многих других служебных словах, например, tietysti lähdet конечно, ты пойдешь, kaiketikin и вероятно, saati sitten и подавно, perätï huono совсем плохой (читаются: kaiketikkin, saatis sitten, perätih huono).

4. Аспирацию желательно отмечать и в притяжательных формах на **—nsa** (**—nsä**), но это не обязательно. Например, hänen käsityksensä mukaan по его мнению, heidän poikansakin и их сын (читаются: hänen käsityksensäm mukaan, heidän poikansakkin).

ЧАСТЬ I

I LUENTO

(Ensimmäinen luento)

§ 1.

Tämä on kirja. **Mikä tämä on?— Se on** kirja.

Tämä on talo. Mikä tämä on?— Se on talo.
Tämä on vihko. Mikä tämä on?— Se on vihko.
Tämä on liitu. Mikä tämä on?— Se on liitu.
Tämä on taulu. Mikä tämä on?— Se on taulu.
Tämä on kynä. Mikä tämä on?— Se on kynä.
Tämä on lyijykynä. Mikä tämä on?— Se on lyijykynä.
Tämä on mustekynä. Mikä tämä on?— Se on mustekynä.
Tämä on pullo. Mikä tämä on?— Se on pullo.
Tämä on mustepullo. Mikä tämä on?— Mustepullo.
Tämä on huone. Mikä tämä on?— Huone.

Упражнение 1. Выпишите из карточки существительные § 1. Перевод напишите на другой стороне карточки. Берите карточки по очереди и устно составьте предложения с имеющимся на карточке существительным.

Например: книга. Tämä on kirja.

Упражнение 2. Используя те же карточки, составьте устно вопросительные предложения и ответьте на них.

Образец: тетрадь. Mikä tämä on?— Se on vihko.

Упражнение 3. Запишите предыдущие предложения **в тетрадь.**

Упражнение 4. Запишите на одной стороне карточки следующие слова по-русски и на другой стороне по-фински:

täytekynä, päiväkirja, muistikirja, liitu, rätti, tuuletin, kaappi, kirjakaappi, jääkaappi, vaatekaappi, luokkahuone.

Упражнение 5. Используйте существительные предыдущего упражнения в повествовательном и вопросительном предложениях и в ответах на них.

Например: Tämä on täytekynä. Mikä tämä on? — Täytekynä.

§ 2.

Onko tämä vihko?— **Kyllä.** (Se on vihko.)

Tämä on pöytä. Onko tämä pöytä?— Kyllä.
Tämä on tuoli. Onko tämä tuoli?— Kyllä.
Tämä on seinä. Onko tämä seinä?— Kyllä.
Tämä on ikkuna. Onko tämä ikkuna?— Kyllä.
Tämä on ovi. Onko tämä ovi?— Kyllä.
Tämä on kello. Onko tämä kello?— Kyllä.
Tämä on nenä. Onko tämä nenä?— Kyllä.
Tämä on korva. Onko tämä korva?— On kyllä.
Tämä on suu. Onko tämä suu?— On kyllä.
Tämä on pää. Onko tämä pää?— On kyllä.
Tämä on silmä. Onko tämä silmä?— On kyllä.
Tämä on hylly. Onko tämä hylly?— Kyllä.
Tämä on tasku. Onko tämä tasku?— Kyllä.

Упражнение 6. Проверьте усвоение вышеприведенных существительных при помощи карточек, заполненных по-русски и по-фински.

Упражнение 7. Составьте устно вопросительные предложения без вопросительного слова, используя в них существительные, приведенные в § 2.

Образец: Onko tämä talo?

Упражнение 8. Напишите составленные вами вопросительные предложения без вопросительного слова и ответьте на них полным предложением или одним словом.

Например: Onko tämä ovi?— Kyllä. (On kyllä.)

Упражнение 9. Составьте письменно 10 вопросительных предложений без вопросительного слова, используя в них существительные, приведенные в § 2. Напишите вопросы и ответы в тетрадь.

Упражнение 10. Занесите на карточки следующие слова по-русски и по-фински:

taskukello, seinäkello, ovikello, rannekello, herätyskello. soittokello, värikynä, nenäliina, pääliina, pöytäliina.

Упражнение 11. Используйте приведенные в предыдущем упражнении существительные в вопросительных предложениях с вопросительным словом и ответьте на них.

Например: Mikä tämä on?— Se on rannekello.

§ 3.

Onko tämä **hylly** vai **ovi?**— Se on **hylly.**

Onko tämä tuoli vai pöytä?— Se on tuoli.
Onko tämä vihko vai kirja?— Se on kirja.
Onko tämä ovi vai ikkuna?— Se on ikkuna.
Onko tämä hylly vai kaappi?— Se on kaappi.
Onko tämä talo vai huone?— Se on huone.
Onko tämä korva vai suu?— Se on korva.
Onko tämä silmä vai nenä?—Se on nenä.
Onko tämä taskukello vai rannekello?— Se on taskukello.
Onko tämä liitu vai taulu?— Se on taulu.
Onko tämä kynä vai lehtiö?— Se on lehtiö.

Упражнение 12. Выпишите из текста на карточки незнакомые вам слова.

Упражнение 13. Составьте 5 вопросов, используя знакомые вам слова, и ответьте на них.

§ 4.

Onko tämä tuoli?— **Ei** se **ole** tuoli vaan pöytä.

Onko tämä hylly?— Ei se ole hylly vaan ovikello.
Onko tämä nenäliina?— Ei se ole nenäliina vaan pöytäliina.
Onko tämä seinäkello?— Ei se ole seinäkello vaan rannekello.
Onko tämä lyijykynä?— Ei se ole lyijykynä vaan täytekynä.

Onko tämä vaatekaappi?— Ei se ole **vaatekaappi vaan** kirjakaappi.
Onko tämä katto?— Ei se ole katto vaan seinä.
Onko tämä nenä?— Ei se ole nenä vaan poski.
Onko tämä korva?— Ei se ole korva vaan käsi.
Onko tämä silmä?— Ei se ole silmä vaan jalka.
Onko tämä suu?— Ei se ole suu vaan sormi.
Onko tämä pää?— Ei se ole pää vaan selkä.
Onko tämä ovi?— Ei se ole ovi vaan ikkuna.
Onko tämä lehtiö?— Ei se ole lehtiö vaan kirja.
Onko tämä mustekynä?— Ei se ole mustekynä vaan laukku.

Упражнение 14. Выпишите на карточки следующие существительные по-русски и по-фински:

poski, käsi, jalka, sormi, kuppi, kahvikuppi, lasi, teelasi, maitolasi, lamppu, selkä, otsa, leuka, laukku.

Составьте устно 6 вопросительных предложений с этими существительными и ответьте на них.

Упражнение 15. Составьте 8 вопросительных предложений с ранее употребляемыми существительными и ответьте на них.

§ 5.

Tämä talo on **pieni. Millainen** tämä talo on?— Se on **pieni.**

a) Tämä kello on pyöreä. Millainen tämä kello on?— Se on pyöreä.
Tämä pöytä on korkea. Millainen tämä pöytä on?— Se on korkea.
Tämä tuoli on matala. Millainen tämä tuoli on?— Se on matala.
Tämä pääliina on vaalea. Millainen tämä pääliina on?— Se on vaalea.
Tämä värikynä on punainen. Millainen tämä värikynä on?— Se on punainen.
Tämä kirja on sininen. Millainen tämä kirja on?— Se on sininen.
Tämä nenäliina on valkoinen. Millainen tämä nenäliina on?— Se on valkoinen.

Tämä taulu on musta. Millainen tämä taulu on?— Se on musta.
Tämä seinä on vihreä. Millainen tämä seinä on?— Se on vihreä.
Tämä liina on keltainen. Millainen tämä liina on?— Se on keltainen.
Tämä kello on iso. Millainen tämä kello on?— Se on iso.
b) Tämä kynä on lyhyt. Tämä huone on kapea. Tämä pöytä on leveä. Tämä lattia on ruskea. Tämä huone on valoisa. Tämä taulu on kaunis. Tämä kirja on mielenkiintoinen. Tämä filmi on ikävä. Tämä luokkahuone on puhdas. Tämä taulu on likainen. Tämä pöytä on pitkä. Tämä huone on pimeä.

Упражнение 16. Выпишите из текста на карточки незнакомые вам слова.

Упражнение 17. Составьте вопросительные предложения с вопросительным словом к части b) § 5 и ответьте на них.

Образец: Millainen tämä kynä on?— Se on lyhyt.

Упражнение 18. Составьте вопросительные предложения без вопросительного слова к части b) § 5 и ответьте на них.

Образец: Onko tämä kynä lyhyt?— Kyllä, se on lyhyt.

Упражнение 19. Составьте 6 вопросов и ответьте на них отрицательным предложением.

Образец: Onko tämä kynä pitkä?— Ei se ole pitkä, vaan se on lyhyt.

Упражнение 20. Прочтите и переведите предложения:

1. Tämä kirja on paksu. Onko tämä kirja paksu?— Kyllä, se on paksu. Millainen tämä kirja on?— Se on paksu. Onko tämä kirja ruskea? — Ei se ole ruskea, vaan se on vihreä.
2. Tämä lyijykynä on pitkä. Onko tämä lyijykynä pitkä?— Kyllä, se on pitkä. Onko tämä lyijykynä pitkä vai lyhyt?— Se on lyhyt. Onko tämä värikynä musta vai vihreä?— Se on vihreä.
3. Tämä taulu on leveä. Onko tämä taulu leveä?— Kyllä, se on leveä. Onko tämä taulu kapea?— Ei se ole kapea, vaan se on leveä. Millainen tämä taulu on?— Se on leveä.
4. Tämä on tuoli. Mikä tämä on?— Se on tuoli. Onko tämä tuoli?— Kyllä, se on tuoli. Tämä tuoli on korkea. Onko tämä

tuoli korkea?— Kyllä, tämä tuoli on korkea. Onko tämä tuoli matala vai korkea?— Se on korkea. Onko tämä tuoli matala?— Ei se ole matala, vaan se on korkea.

5. *Tämä liina on tumma. Onko tämä liina tumma vai vaalea?*— Se on vaalea. Millainen tämä liina on?— Se on vaalea.

6. Tämä on kirjakaappi. Onko tämä kirjakaappi?— Kyllä, se on kirjakaappi. Onko tämä kirjakaappi korkea?— Kyllä, tämä kirjakaappi on korkea. Millainen tämä kirjakaappi on?— Se on korkea. Onko tämä kirjakaappi matala?— Ei se ole matala, vaan se on korkea.

II LUENTO

(Toinen luento)

§ 1.

olla

Minä olen ylioppilas.	**Minä en ole** ylioppilas.
Sinä olet ylioppilas.	**Sinä et ole** ylioppilas.
Hän on ylioppilas.	**Hän ei ole** ylioppilas.
Se on koira.	**Se ei ole** koira.
Se on pöytä.	**Se ei ole** pöytä.

Minä olen opiskelija. Olenko minä opiskelija?— Kyllä, sinä olet opiskelija. Minä en ole opettaja vaan opiskelija. Mikä minä olen?— Olet opiskelija. Sinä olet opettaja. Oletko sinä opettaja?— Kyllä, minä olen opettaja. Sinä et ole opiskelija vaan opettaja. Mikä sinä olet?— Minä olen opettaja. Kuka sinä olet?— Minä olen Ivanov. Hän on koululainen. Onko hän koululainen?— Kyllä, hän on koululainen. Hän ei ole ylioppilas vaan koululainen. Mikä hän on?— Hän on ylioppilas. Kuka tuo toveri on?— Hän on Petrov. Hän on nuori ihminen. Onko hän nuori ihminen?— Kyllä, hän on nuori ihminen.

Kuka on nuori?— Hän. Mikä tuo on?— Pöytä. Onko tuo pöytä?— Kyllä. Mikä tuo on?— Koira. Onko tuo koira?— On. Kuka tämä mies on?— Hän on Vasiljev. Mikä tämä mies on?— Hän on näyttelijä. Mikä tämä on?— Se on vihko. Mikä tämä on?— Se on kissa. Hän on ahkera. Kuka on ahkera?— Hän. Kirja on tässä. Se ei ole tässä. Se on tuossa. Vihko on tässä. Onko vihko tässä?— Ei se ole tässä vaan tuossa. Mikä tuo on?—Se on hevonen. Onko tuo hevonen?— Kyllä.

Tässä on valokuva. Minä olen tässä. Sinä olet tässä. Hän on tässä. Minä en ole tässä. Sinä et ole tässä. Hän ei ole tässä. Oletko sinä tässä? Onko hän tässä?

Упражнение 21. Поставьте к следующим предложениям вопрос. Используйте в зависимости от смысла вопросительные слова kuka? или mikä?

Tuossa on pöytä. Tässä on koira. Tässä on toveri Ivanov. Hän on opettaja. Koululainen on ahkera. Kirja on paksu.

Упражнение 22. Поставьте вопрос к именной части сказуемого.

Tämä on huone. Se on valoisa. Tämä filmi on mielenkiintoinen. Tämä toveri on näyttelijä. Tuo toveri on Maria Ivanovna Petrova.

§ 2.

olla

Me olemme tässä.	**Me emme ole** tässä.
Te olette tässä.	**Te ette ole** tässä.
He ovat tässä.	**He eivät ole** tässä.
Ne ovat tässä.	**Ne eivät ole** tässä.

Missä?-ssa (-ssä)

Missä? — yliopistossa
— *metsässä*

Petroskoissa on yliopisto. Se on tässä. Se on uusi, iso ja kaunis rakennus. Me olemme yliopistossa. Olemmeko me yliopistossa?— Olemme. Yliopistossako me olemme?— Yliopistossa. He eivät ole yliopistossa, vaan koulussa. Eivätkö he ole yliopistossa?— Eivät. Missä he ovat?— He ovat koulussa. Hekö ovat koulussa?— He.

Yliopistossa on tilava ja valoisa lukusali. Lukusalissa on hyvä lukea ja kirjoittaa. Missä on hyvä lukea?— Lukusalissa. Me olemme päivällä työssä. Illalla me olemme kotona. Illalla me emme ole työssä, vaan kotona. Päivälläkö me olemme työssä?— Päivällä. Milloin te olette työssä?— Illalla.

Talvella järvi on jäässä. Kesällä isä on usein kalassa. Minäkin olen kesäisin ahkerasti kalassa. On hauska käydä marjassa ja sienessä. Silloin on usein suu mustikassa. Lakki on päässä. Sormus on sormessa. Tämä talo on vielä hyvässä kunnossa. Puku on pölyssä. Työ on päivässä valmis. He ovat kylässä.

Упражнение 23. Составьте к тексту § 2 вопросы с вопросительной частицей -ko (-kö), вопросительными местоимениями kuka? mikä? millainen? и наречиями missä? milloin?

Упражнение 24. Поставьте следующие существительные в инессив и используйте их в предложениях:

talo, **kirja**, *tasku*, *seinä*, *lasi*, *ikkuna*.

§ 3.

kala	+t	kalat
matala		matalat
tuoli		tuolit
talo		talot
koulu		koulut
hylly		hyllyt
kynä		kynät
pöllö		pöllöt

Kalat ovat korissa. Talossa on leveät ikkunat. Kynät ovat kynäkotelossa. Tossut ovat jalassa. Maantiet ovat suorat ja leveät. Puut ovat kesällä vihreät. Karjalassa on valtavat metsät. Metsät ovat Karjalan rikkaus. Syksyllä on koleat ilmat. Talvella on kovat pakkaset. Havumetsät ovat ikivihreät. Varastossa kirjat ovat paksussa tomussa.

§ 4.

kivi	+e +t	kivet
lapsi		lapset
suuri		suuret
moni		monet

Pilvi on tumma. Pilvet ovat tummat. Taivas on paksussa pilvessä. Tänään on kova tuuli. Syksyllä on tavallisesti kovat tuulet. Lapsi on koulussa. Lapset ovat koulussa. Pienet lapset ovat tarhassa. Järvessä on lämmin vesi. Saaret ovat kaukana. Suuret kivet ovat tuolla.

Упражнение 25. Поставьте словосочетания suuri järvi, tumma pilvi, pieni saari, pitkä kynä в номинатив множественного числа. Составьте с ними предложения.

Упражнение 26. Поставьте те же словосочетания в инессив единственного числа и используйте их в предложениях.

Упражнение 27. Напишите следующие слова в номинативе единственного числа: tiilet, huolet, tuulessa, vuorossa, kirjekuoressa и найдите их значение по словарю. Составьте предложения с этими словами.

III LUENTO

(Kolmas luento)

§ 1.

oppilas+a	+t	oppilaat
eräs+ä		eräät
kaunis+i		kauniit
kirves+e		kirveet
huone+e		huoneet

Tänään on kaunis ilma. Kesällä on kauniit ilmat. Tuossa on kirje. Kirjeet ovat tässä. Tässä on kirjekuori. Kirjekuoressa on osoite. Osoitteet ovat osoitekirjassa. Tämä on tärkeä esine. Laboratoriossa on kaikki tarvittavat välineet. Vene on uusi. Me olemme veneessä. Veneet ovat vihreät. Kirje on valmis.

Kirjeet ovat valmiit. Päähineet ovat päässä. Lehtipuut ovat talvella paljaat. Nämä huoneet ovat tilavat. Oppilaat ovat luokkahuoneessa.

Упражнение 28. Напишите номинатив единственного и множественного числа следующих существительных и найдите их значение по словарю:

kalliissa, vieraassa, perheessä, potilaassa, saaliissa, eräässä, sotilaassa, lähettiläässä, joutilaassa.

Упражнение 29. Напишите инессив единственного числа и номинатив множественного числа следующих существительных и найдите их значение по словарю:

kone, puolue, puhelias, valmis, eräs.

§ 2.

kasvaa (**kasva+**), syödä (**syö+**)

minä kasvan, syön	me kasvamme, syömme
sinä kasvat, syöt	te kasvatte, syötte
hän kasvaa, syö	he kasvavat, syövät
se kasvaa, syö	ne kasvavat, syövät

Poppelit kasvavat nopeasti. He istuvat huoneessa. Kuka istuu huoneessa?— He. Istuvatko he huoneessa?— Istuvat. Minä syön aamulla. Syötkö sinä aamulla? Hän syö ruokalassa. Me syömme kotona. Te syötte hitaasti. He syövät nopeasti. Minä käyn usein teatterissa. Käytkö sinä usein teatterissa? Käytkö sinä usein elokuvissa? Missä hän on työssä? He puhuvat paljon. Kello soi. Opettaja sanoo: »Hyvää päivää». Hän kysyy, kuka on poissa. Järjestäjä ilmoittaa, että kaikki ovat läsnä. Oppitunti alkaa. Oppilaat kirjoittavat, lukevat ja laskevat. Hän ilmoittaa, että huomenna on kokous. He tietävät, että me olemme työssä.

Minä näen hyvin. Näetkö sinä hyvin? Vanhus näkee huonosti. Pimeässä me näemme huonosti. Näettekö te pimeässä? Kissat näkevät hyvin pimeässä.

Упражнение 30. Раскрывая скобки, поставьте глаголы в требуемую форму.

Lapset (kasvaa) nopeasti. Ruoho (kasvaa) kesällä hyvin. Sinä (laskea) hyvin. Hän (lukea) sujuvasti. Me (käydä) työssä. Te (voida) istua tässä. Minä (asua) Petroskoissa. Me (elää) Neuvostoliitossa. Sinä (puhua) nopeasti. Puut (kasvaa) metsässä ja puistossa. Kukat (kukkia) puutarhassa. Hän (lukea) hyvin. Minä (uida) meressä. Sinä (istua) huoneessa.

§ 3.

minä en kasva, syö	me emme kasva, syö
sinä et kasva, syö	te ette kasva, syö
hän ei kasva, syö	he eivät kasva, syö
se ei kasva, syö	ne eivät kasva, syö

Me emme asu Moskovassa vaan Petroskoissa. Sinä et puhu vaan laulat. Hän ei kysy vaan selittää. Minä en istu vaan *seison. Te ette piirusta vaan laskette. He eivät laula vaan* soittavat. Lapsi ei syö vaan itkee. Kesällä ei ole kylmä vaan lämmin. Minä en ole koululainen vaan ylioppilas.

Упражнение 31. Поставьте в требуемую форму заключенные в скобки глаголы. Перепишите упражнение.

Minä (kysyä), mikä päivä tänään (olla). Päivällä me (syödä) ruokalassa. Sinä (puhua) selvästi. Hän (puhua) epäselvästi. He (tietää) paljon. Sinä (kysyä): «(Olla) tänään kaunis ilma?» Oppilaat (lukea) ja (kirjoittaa) hyvin. (Asua) te Moskovassa vai Leningradissa? (Olla) me Petroskoissa vai Sortavalassa? (Epäröidä) sinä lähteä mukaan?

Упражнение 32. Напишите 6 отрицательных предложений.

§ 4.

jänis		jänikset
kokous		kokoukset
rakennus		rakennukset
aikomus	**+ kse + t**	aikomukset
neljännes		neljännekset
hallitus		hallitukset
kaivos		kaivokset

Jänis elää metsässä. Jänikset ovat metsässä. Tässä on kinos. Nämä kinokset ovat korkeat. Tässä on korkea rakennus. Nämä rakennukset ovat komeat. Kokouksessa on mielenkiintoinen alustus. Nämä alustukset ovat työjärjestyksessä. Uralin kaivokset ovat vanhoja. Me asumme tässä kerroksessa. Varikset lentävät matalalla. Ruokalassa on suuret ruoka-annokset. Minä silitän kaulukset hyvin.

oikeus **kohteliaisuus**	+ **de** + **t**	oikeudet kohteliaisuudet

Jos valo sammuu, jäämme täydelliseen pimeyteen. Nämä aikomukset toteutuvat tulevaisuudessa. Lentokone lentää 800 metrin korkeudella. Perustuslaki turvaa kansalaisten oikeudet.

Упражнение 33. Выберите из § 4 все существительные с основой единственного числа на -kse- и перепишите их в тетрадь в номинативе единственного числа.

Образец: jänikset — jänis.

IV LUENTO

(Neljäs luento)

§ 1.

lakaista **pestä**	+ **e** +	lakaise+ pese+

minä pesen	me pesemme	minä en pese	me emme pese
sinä peset	te pesette	sinä et pese	te ette pese
hän pesee	he pesevät	hän ei pese	he eivät pese

Minä lakaisen huolellisesti. Sinä lakaiset hyvin. Hän lakaisee nopeasti. Me lakaisemme hitaasti. Te lakaisette huonosti. He lakaisevat aamulla.

Minä juoksen huonosti. Sinä juokset nopeasti. Hän juoksee hyvin. Vesi juoksee purossa. Me juoksemme metsässä. He juoksevat voimistelusalissa. Te juoksette hitaasti. Minä en juokse nopeasti.

Koira puraisee kipeästi. Kissa nuolaisee. Aurinko valaisee kirkkaasti. Kuu valaisee heikosti. Kirkas valo häikäisee. Valo läpäisee hyvin lasin. Sairas huokaisee raskaasti. Hevonen potkaisee voimakkaasti.

Упражнение 34. Выберите из последнего абзаца § 1 глаголы и напишите их в форме инфинитива.

Образец: lakaisee — lakaista.

Упражнение 35. Напишите 4 предложения, используя в них глаголы с основой настоящего времени на -e-.

§ 2.

ihminen **nai**nen **pilvi**nen **päivälli**nen **historialli**nen **laulami**nen **tämmöi**nen	+ **se** + **t**	ihmiset naiset pilviset päivälliset historialliset laulamiset tämmöiset

Toveri Ivanov on työläinen. Nämä työläiset ovat työssä tehtaassa. Syksyllä on pilviset säät. Me muistamme aina historialliset tapahtumat. Eteisessä on iso kaappi. Sateiset säät vaikeuttavat työskentelyä. Koululaiset käyvät koulua. Nuorisoliittolaiset ovat työrintaman eturiveissä.

Упражнение 36. Выберите по словарю 10 склоняемых слов с основой единственного числа на -se- и перепишите их в тетрадь. Используйте эти слова в предложениях.

§ 3.

tulla **men**nä **pur**ra	+ **e** +	tule+ mene+ pure+

minä tulen	me tulemme	minä en tule	me emme tule
sinä tulet	te tulette	sinä et tule	te ette tule
hän tulee	he tulevat	hän ei tule	he eivät tule
se tulee	ne tulevat	se ei tule	ne eivät tule

Illalla me kävelemme puistossa. Kesällä lapset uivat järvessä ja kalastelevat ahkerasti. Talvella he luistelevat. Kovalla pakkasella he leikkivät kotona. Ystävykset keskustelevat kiihkeästi. Me lueskelemme aina iltaisin. Hän metsästelee. Jää halkeilee pakkasessa.

Упражнение 37. Выпишите из § 3 глаголы с гласной основой настоящего времени на -e- и укажите их инфинитивную форму.

Упражнение 38. Напишите 4 утвердительных и 4 отрицательных предложения, используя в них глаголы с гласной основой настоящего времени на -e-.

§ 4.

jäsen **ahven**	+e+t	jäsenet ahvenet

Urheilukerhon jäsenet ovat harjoituksissa. Ahvenet elävät järvessä. Paimen paimentaa karjaa. Paimenet työskentelevät kolhoosissa. Ahvenet ovat maukkaita kaloja.

avain **sydän** **luistin**	+me+t	avaimet sydämet luistimet

Tässä on avain. Avaimet ovat taskussa. Avaimessa on ketju. Karhu on metsäneläin. Metsäneläimet kasvavat ja elävät metsissä. Sairas tuntee kipua sydämessä. Puhelin soi. Puhelimessa on vika, se ei toimi. Sammal kasvaa suossa. Sammalet peittävät suon. Tytär on kotona. Tyttäret käyvät koulua.

Упражнение 39. Напишите номинатив множественного числа и инессив единственного числа следующих существительных:

elin, istuin, luistin, pistin, tähtäin, uistin, kasvain, sierain, sormustin, kirjasin, leimasin, peräsin, liipaisin, kirjain, morsian; joutsen, kämmen, siemen.

V LUENTO

(Viides luento)

§ 1.

o+i=oi **u+i=ui** **y+i=yi** **ö+i=öi**	**talot** **koulut** **hyllyt** **pöllöt**	+i+-ssa (-ssä)	taloissa kouluissa hyllyissä pöllöissä

a+i=i **ä+i=i** **e+i=i**	**luokat** **kynät** **järvet**	+i+-ssa (-ssä)	luokissa kynissä järvissä

Ihmiset asuvat taloissa. Kouluissa on isot luokkahuoneet. Karhut elävät metsissä. Maito on pulloissa. Maito ei ole kannuissa, vaan pulloissa. Merissä on suolainen vesi. Sinisissä vihkoissa on hyvä paperi. Marjat ja sienet kasvavat metsissä. Hyllyissä on ohut maalikerros. Karjalan järvissä on runsaasti kalaa.

Missä sinä olit? Mari oli työssä. Illalla me olimme elokuvissa. Te olitte teatterissa. He olivat kotona. Opettaja seisoi luokassa. Oppilaat istuivat. He kirjoittivat ja laskivat. Kesällä minä kalastin usein. Isä metsästi. Kalastitko sinä kesällä? Metsästittekö te?

Упражнение 40. Перепишите предложения, употребляя данные в скобках слова в инессиве множественного числа.

(Metsä) elävät erilaiset metsäneläimet. Kalat elävät (järvi). Ylioppilaat opiskelevat (korkeakoulu). Näissä (vihko) on hyvä paperi. Oletko sinä näissä (kuva)?

Упражнение 41. Поставьте глагол olla в требуемую форму имперфекта.

Missä minä ... ? Missä sinä ... ? Missä hän ... ? Missä me ... ? *Missä te ... ? Missä he ...* ?

Упражнение 42. Напишите следующее вопросительное предложение во всех лицах единственного и множественного числа:

Olinko minä kokouksessa?

Упражнение 43. Перепишите упражнение, употребляя в имперфекте глаголы, данные в скобках.

Illalla me (olla) kokouksessa. Me (mennä) sinne jalkaisin. Me (tulla) perille ajoissa. Kaikki (istua) salissa. Puhuja (seisoa). Hän (puhua) hyvin. Kokous (kestää) kauan. Sitten kaikki (poistua).

§ 2.

kk : k

laukku — laukut, laukussa, laukuissa

Lakki on päässä. Takki on tässä ja naulakko on tuossa. Takit ja lakit ovat naulakossa. Tässä on häkki. Pieni lintu on häkissä. Liekki on punainen. Liekit polttavat. Tämä puu on vankka. Nämä puut ovat vankat. Oppilaat tulevat luokkaan. He lukevat, kirjoittavat ja laskevat luokassa.

Minä liikun varovasti. Sinä liikut nopeasti. Hän liikkuu hitaasti. Me liikumme varovasti pimeässä. Te liikutte aina nopeasti. He liikkuvat hitaasti metsässä. Minä en liiku varovasti. Sinä et liiku kyllin nopeasti.

Milloin sinä nukut? — Minä nukun yöllä. Lapset nukkuvat päivällä. Me emme nuku päivällä. Monet eläimet nukkuvat koko talven. Koira nukkuu kopissa.

Упражнение 44. Перепишите предложения во множественном числе.

Laukku on tässä. Kirja on laukussa. Tässä on pöytälaatikko. Kynä on pöytälaatikossa. Koulussa on luokka. Oppilas on luokassa. Kukka alkaa kukkia. Sukka on ruskea. Laatikko on pieni. Puistikko kasvaa rehevästi. Jäätikkö sulaa keväällä. Aavikko muuttuu.

Упражнение 45. Напишите спряжение глагола nukkua в настоящем и прошедшем времени.

§ 3.

pp : p

lippu — liput, lipussa, lipuissa

Kaappi on huoneessa. Kirjat ovat kaapissa. Lamppu riippuu katossa. Lampussa on valo. Kauppa on auki. Kaupat ovat auki päivällä. Reppu on tyhjä. Eväät eivät ole repussa. Nappi on poissa. Napit ovat kiinni. Kuppi on tyhjä. Kupissa on korva.

Sinä voit oppia tämän runon. Minä opin nämä sanat. Sinä opit helposti. Hän oppii laskemaan. Me opimme kirjoittamaan. Te opitte lukemaan. He oppivat soittamaan. Minä en opi soittamaan. Opitko sinä soittamaan? Soittamaanko hän oppii?

Упражнение 46. Проспрягайте в утвердительной и отрицательной форме настоящего времени глагол hyppiä.

Упражнение 47. Перепишите предложения во множественном числе.

Образец: (Ovi) on auki.— Ovet ovat auki.

(Lappu) on ovessa. (Kaappi) on lukossa. (Nappi) meni rikki. (Kuppi) särkyi. (Lippu) liehuu tuulessa. (Rappu) nousee jyrkästi.

§ 4.

tt : t

tyttö — tytöt, tytössä, tytöissä

Talossa on punainen katto. Punaiset katot näkyvät kaukaa. Hattu on päässä. Hatut riippuvat naulassa. Kettu on metsäneläin. Ketut juoksevat metsässä. Tuossa on matto. Matot ovat pitkät. Tyttö käy koulua. Tytöt laulavat kauniisti.

Minä kirjoitan hitaasti. Sinä kirjoitat hyvin. Hän kirjoittaa epäselvästi. Me kirjoitamme selvästi. Te kirjoitatte huonosti. He kirjoittavat nopeasti. Minä en kirjoita selvästi. Kirjoitatko sinä nopeasti. Hän kirjoitti sanat. Te kirjoititte kaikki oikein.

Упражнение 48. Спишите предложения, употребляя сказуемое в настоящем времени.

Minä (heittää) kivet. Sinä (keittää) perunat. Me (kirjoittaa) sanat. Minä (ottaa) kirjat. Te (viettää) kesäpäivät metsässä. Me (yrittää) oppia soittamaan. (Soittaa) sinä? Te (voittaa) kilpailuissa. He (kadottaa) kirjat. Minä (pudottaa) kynät. Sinä (odottaa) kauan. (Odottaa) te kauan? Sairaat (valittaa).

VI LUENTO

(Kuudes luento)

§ 1.

Mistä? -sta (-stä)

Mistä? — talosta, taloista
— metsästä, metsistä

Kello soi. Opettaja poistuu luokasta. On välitunti. Auringonvalo tulvii ikkunasta. Ikkunasta näkyy, että juna saapuu Leningradista. Se on pitkä. Petroskoissa matkustajat poistuvat junasta. Mutta juna lähtee edelleen. Välitunti päättyy ja opettaja tulee takaisin. Oppilaat ovat jo luokassa.

Seuraava oppitunti alkaa. Opettaja kertoo Pushkinista, Pushkinin elämästä ja kirjallisesta työstä. Oppilaat istuvat hiljaa. He opiskelevat halukkaasti. Iltapäivällä oppilaat lähtevät koulusta. He kiiruhtavat ovesta ulos. Koulu on korkea kivitalo. Pulpetit ovat puusta. Koulupuku on villakankaasta. Se on lämmin. Kirjat ja vihkot ovat paperista.

Illalla isä ja äiti saapuvat työstä. Perhe on kotona. Isä ja äiti kertovat tehtaasta ja lapset kertovat opiskelusta. Pikkulapset ovat päivisin lastentarhassa. Illalla he leikkivät kotona. Radio soi. Se välittää päivän uutiset. Kaikki kuuntelevat. Näin he saavat tietää päivän tapahtumista.

Syyskuun ensimmäisestä päivästä alkaa opiskelu keski- ja korkeakouluissa. Illasta ilmaa kiitä (Sl.). Sää muuttuu puolesta päivästä.

Tiestä haarautuu polku. Laiva lähtee laiturista. Terveiset Moskovasta. Kiitos kirjeestä. Kukka on latvasta poikki. Huomenna Anni saapuu Leningradista. Kaivosta loppui vesi.

Hän tuli lääkäristä. Kolhoosilaiset tulivat heinästä. Tytöt tulivat marjasta. Miehet tulivat kalasta. Asiat häipyvät muistista. Tämä asia ei jää mielestä. Lumi karisee puusta. Vesi haihtuu maasta. Melu kuuluu huoneesta. Puhe ei kuulu huoneesta vaan käytävästä. Itku pitkästä ilosta (Sl.). Kirje on Petroskoista. Kirjailija kertoi historiallisista tapahtumista. Mitä ajattelet asiasta? Pata on pohjasta rikki. Työpäivä alkaa aamusta. Suuri osa väestöstä työskentelee tehtaassa. Hän kiittää onnitteluista. Kiireet loppuvat huomisesta päivästä alkaen. Kiireet eivät lopu pian. Oppilaat pitävät tästä opettajasta. Jokin sana puuttuu lauseesta. Puhun vieläkin tästä asiasta. Opettaja kertoo kirjailijasta. Petroskoista tulee suuri ja kaunis kaupunki.

Упражнение 49. Прочтите предложения и объясните, что в них выражает элатив.

Juna saapuu pohjoisesta. Kirjasto on auki huomisesta päivästä lähtien. Hän toi terveisiä Leningradista. Lapset tulivat metsästä. Hän kertoi Moskovan-matkasta. Osa ylioppilaista opiskelee ja työskentelee. Kiitän kirjeestä. Minä pidän pohjolan luonnosta. Kalasta ja perunasta tulee hyvä kalalaatikko. Me poistumme huoneesta.

§ 2.

aa+i=ai	maassa, maissa, maista
ää+i=äi	päässä, päissä, päistä
uu+i=ui	puussa, puissa, puista
yy+i=yi	syyssä, syissä, syistä
ee+i=ei	huoneessa, huoneissa, huoneista
ii+i=ii	kauniissa, kauniissa, kauniista
i+i=ei	tuolissa, tuoleissa, tuoleista
a+i=oi	kalassa, kaloissa, kaloista

Ääni kuuluu luokkahuoneista. Lääkärit puhuvat potilaista. Koneet valmistetaan tehtaissa. Lentokoneissa on hyvät istuimet. Lehtipuissa ja pensaissa on kesällä vihreät lehdet. Syksyllä

lehdet karisevat puista ja pensaista. Havupuissa on vihreät neulaset. Eilen oli talkoot. Me olimme talkoissa. Te tulette talkoista. Urheilijat keskustelivat epäonnistumisen syistä.

Vanhanaikaisissa tuoleissa on korkea selkänoja. Puhdistan pölyt tuoleista. Kaloissa on suomut. Mansikka on punainen marja. Mansikat kasvavat metsissä ja puutarhoissa. Minä pidän mansikoista. Pidätkö sinäkin mansikoista? Pidän makeista marjoista. Teltta on retkeilijän yömaja. Retkeilijät yöpyvät teltoissa. Saaressa on kalamaja. Kalastajat yöpyvät kalamajoissa.

Упражнение 50. Перепишите предложения. Вместо точек поставьте указанные под чертой существительные в элативе множественного числа.

... lähtee *maali*. Me tulemme .... Puhdistan ... suomut. Hän pitää .... Marjat karisevat .... Te puhutte eri ....

---

asia, talkoot, tuoli, kala, pensas, omena

Упражнение 51. Переведите предложения. Напишите выделенные слова в номинативе единственного и множественного числа.

Hän pitää näistä **jalkineista**. Me puhumme eräästä **vieraasta naisesta**. Tässä **rakennuksessa** on hissi. Näistä **rakennuksista** tulee sairaala. **Kaivoksissa** on nykyaikaiset **koneet**. Hän pitää **ajonopeudesta**. Kiertotähdet liikkuvat **avaruudessa**. *Runoilijan* **ajatukset** *liitelevät* **korkeuksissa**.

VII LUENTO

(Seitsemäs luento)

§ 1.

	x — xn	kouluun — kouluihin
mihin?	x — h x n	työhön — töihin
	— seen	koneeseen — koneisiin

Tuoliin pitää kiinnittää numero. Tuoleihin pitää kiinnittää ımerot. Me menemme marjaan. He menevät sieneen. Tyttö oksee kouluun. Hän matkustaa Moskovaan. He muuttavat eningradiin. Sinä pääsit yliopistoon. Hän ahkeroi aamusta iltaan. Me tulimme kotiin myöhään.

Minä menen aamulla työhön. Merimiehet pääsivät maihin. Keväällä puihin tulee vihreät lehdet. Me saavuimme syksyllä Petroskoihin. Väinämöinen lauloi Joukahaisen suohon. *Syksyllä linnut lentävät lämpimiin maihin.*

Aamuisin työläiset kiiruhtavat tehtaisiin ja verstaisiin. Keväällä linnut palaavat pohjoiseen. Oppilaat juoksevat luokkahuoneeseen. Kevääseen on pitkä aika. Koneeseen tuli vika.

Упражнение 52. Прочтите и переведите диалог.

Veikko: Hyvää huomenta, Antti. Mihin menet?

Antti: Huomenta, huomenta, Veikko. Menen työhön, mutta vien ensin tyttäreni lastentarhaan. Entä mihin sinä olet menossa?

Veikko: Tulen työstä. Olin yövuorossa ja nyt menen kotiin.

Antti: Minä en muistakaan enää, missä sinä työskentelet.

Veikko: Olin ennen metallitehtaassa, mutta siirryin sieltä Onegan traktoritehtaaseen. Entä missä sinä nykyään työskentelet?

Antti: Työskentelen autokorjaamossa ja opiskelen iltakoulussa.

Veikko: Sepä mainiota että opiskelet. Toivotan menestystä.

Antti: Mitä sinä teet iltaisin ja sunnuntaisin?

Veikko: Huomenna aion mennä marjaan ja sieneen. Etkö lähde mukaan?

Antti: Kiitos kutsusta. Lähden kyllä mielihyvin metsään. Pidän kovin metsästä ja luonnosta. Entä käytkö usein teatterissa?

Veikko: Kyllä. Katson melkein kaikki teatteriesitykset.

Antti: Sehän on hauska kuulla. Sitten menemmekin kaikki yhdessä seuraavaan ensi-iltaan.

Veikko: Olkoon menneeksi. Huomenna puhumme asiasta tarkemmin. Mutta nyt on aika jatkaa matkaa. Näkemiin, voi hyvin.

Antti: Kiitos samoin. Näkemiin.

Упражнение 53. Составьте диалог.

Упражнение 54. Поставьте вместо точек указанные под чертой существительные в иллативе.

Auto lähti .... Minä tulen ... myöhään. Hän menee .... Juna Murmanskista saapuu .... Me lähdemme .... Sinä menet .... Lososinka-joki laskee .... Joet laskevat .... He pääsivät ... työhön. Sinä muutat tähän ....

koti, Kontupohja, Petroskoi, etelä, Äänisjärvi, huone, marja, verstas, työ, järvet ja meret.

§ 2.

ie+i=ei	tie+i	tei	+hin	teihin
uo+i=oi	suo+i	soi		soihin
yö+i=öi	yö+i	öi		öihin

Talvella maanteille kertyy paksu lumikerros. Soihin muodostuu sammalkerros. Menetkö sinä metsätöihin? Soista nousee sumupilvet. Sumu laskeutuu soihin. Kalat eivät elä soissa.

Keväällä me muutamme telttoihin asumaan. Geologit asuvat teltoissa. Aamulla he poistuvat teltoista ja menevät työhön. Illalla he taas menevät telttoihin nukkumaan. Näissä tuoleissa on vahvat jalat. Hän mieltyy näihin tuoleihin. Tuoleista lähtee maali. Sholohov on kuuluisa neuvostokirjailija. Me pidämme näistä kirjailijoista.

Упражнение 55. Поставьте в иллатив слова, данные в скобках.

Hän menee (teltta) nukkumaan. (Salit) sopii pitkät istuimet. Hän tottui nopeasti (silmälasit). Marjamiehet kiinnittivät korit (vyöt). He ihastuivat pohjolan (valoisat yöt).

§ 3.

k : 0

jalka — jalat, jalassa, jaloissa
selkä — selät, selässä, selissä

Panen sukat jalkaan. Nyt ne ovat jalassa. Tämä polku vie kylään. Marjat kasvavat aivan polun vieressä. Selkä on kipeä. Kipu on selässä. Tässä on herneenpalko. Herneet kehittyvät

palossa. Opiskelu alkaa syyskuussa. Minä alan opiskella yliopistossa. Sinä alat työskennellä. Hän alkaa lukea. Minä luen hitaasti. Sinä luet hyvin. Hän lukee sujuvasti. Me luemme tyydyttävästi. Te luette huonosti. He lukevat nopeasti. Minä en ala vielä lukea. Sinä et lue hyvin.

Minä aion opiskella iltakoulussa. Sinä aiot lähteä metsään. Hän aikoo mennä teatteriin. Me aiomme vastata tähän kirjeeseen. Te aiotte muuttaa pois Petroskoista. He aikovat matkustaa etelään. Minä en aio levätä. Sinä et aio vastata. Hän ei aio tulla tänne. Me emme aio mennä sinne. Te ette aio jäädä Petroskoihin. He eivät aio muuttaa pois Petroskoista.

Упражнение 56. Объясните чередование к : о (в каких словах сильная ступень, в каких слабая и почему).

Alku on aina hankala. Me aloitamme lukea alusta. Joki virtaa järveen. He uivat joessa. Joet ovat talvella jäässä. Me puhumme Lososinka-joesta. Noki on mustaa. Tytön nenä on noessa. Muurarin vaatteet tulivat nokeen. Käki kukkuu keväällä. Käet kukkuvat metsässä. Ovessa on haka. Ovi on haassa.

§ 4.

p : v

leipä — leivät, leivissä, leivistä

Leipä on laukussa. Leivät ovat kypsät. Aion panna leivän laukkuun. Ongenvapa on pitkä. Pitkät ongenvavat ovat vajassa. Kipu siirtyi selkään. Kivut ovat kiusalliset. Rapu elää järvessä ja meressä. Ravut liikkuvat hitaasti. Tässä talossa on iso tupa. Menen tupaan. Tuvassa on lämmin. Tämä takki on halpa. Ostin halvan takin.

Упражнение 56. Объясните чередование p : v (в каких словах сильная ступень, в каких слабая и почему).

Se on hyvä tapa. Tavat muuttuvat. Papu on palkokasvi. Pavut kasvavat hyvin. He soutavat kilpaa. Me juoksimme kilvan. Leipä maittaa. Leivät paistuvat uunissa. Ongenvapa on suora. Ongenvavat ovat suorat.

§ 5.

t : d

äiti — äidit, äidissä, äideissä, äidistä, äideistä

Tämä katu ei ole leveä. Petroskoin kadut ovat leveät. Onegan tehdas on suuri. Menen työhön tehtaaseen. Lyhty valaisee pimeässä. Lyhdyssä on tuli. Lyhdyn valo on heikko. Katson lyhtyyn. Maito on lasissa. Lapset pitävät maidosta. Minäkin pidän maidosta. Missä asut? — Asun Leninin- ja Kirovinkadun kulmassa. Isät ja äidit ovat päivisin työssä, lapset ovat seimessä, lastentarhassa tai koulussa. Kaupassa on yövahti. Yövahdit valvovat öisin. Vaahteran lehti on kaunis. Syskyllä lehdet karisevat puista ja pensaista.

Susi on petoeläin. Sudet elävät synkissä metsissä. Suden turkki on harmaa. Metsästäjä osui suteen. Käsi on kipeä. Kädet ovat kylmät. Oikeassa kädessä on käsine. Panen käsineet käteen. Käsineet ovat nyt kädessä. Pohjolan järvissä ja joissa on kylmä vesi. Kalat ja ravut elävät vedessä. Panen kukat veteen. Vesi on lasissa. Juon veden lasista.

Упражнение 58. Поставьте слова, данные в скобках, в требуемую по смыслу форму.

Lapsi (kaatua). Minä (kaatua). Sinä et (kaatua). Hän pani käsineet (käsi). Vesiheinä kasvaa (vesi). Heitän kivet (vesi). Sinä (kaataa) maidon kuppiin. Hän meni (koti). He puhuivat (koti). Hän kaatui (sota). Sinä (tietää) paljon. Minä (tietää), että hän on sairas. He eivät (tietää), että hän on sairas. Hän ei (tietää), että tänään on kokous.

VIII LUENTO

(Kahdeksas luento)

§ 1.

tilata **herä**tä **halu**ta **myrsky**tä **vajo**ta	+ **a (ä)** +	tilaa + herää + halua + myrskyä + vajoa +

Minä vastaan tänään tähän kirjeeseen. Sinä vastaat heti korttiin. Hän vastaa pyyntöön. Me vastaamme sähkeeseen. Te vastaatte tähän kysymykseen. He vastaavat tervehdykseen. Minä en vastaa heti kirjeeseen. Sinä et vastaa oikein. Hän ei vastaa oikein.

On helppo luvata, mutta vaikea täyttää. Me lupaamme tulla pian takaisin. Minä lupaan vastata kirjeeseen. Sinä lupaat tulla kokoukseen. Hän lupaa ostaa teatterilipun. Minä en lupaa tulla pian takaisin. Sinä et lupaa lähteä marjaan.

Minä aion levätä kesällä. Sinä lepäät talvella. Hän lepää parantolassa. Me lepäämme illalla. Te lepäätte kotona. He lepäävät vähän. Minä en lepää talvella, vaan kesällä.

Minä haluan kotiin. Sinä haluat olla rauhassa. Hän haluaa lukea. Me haluamme vähän levätä. Te haluatte lähteä etelään. He haluavat mennä teatteriin. Minä en halua mennä elokuviin. Etkö sinä halua opiskella?

Minä putoan puusta. Sinä putoat veteen. Hän putoaa maahan. Me putoamme veneestä. Sinä et putoa, jos pidät oksasta kiinni.

Упражнение 59. Поставьте вместо точек данные под чертой глаголы в требуемую личную форму.

Vanhus .... Minä ... oven. Isä .... Tyttö ... astiat. Sinä ... puuhun. Hevonen .... Me ... vaikeuksista. Sinä ... Moskovasta. Uutiset ... nopeasti. Kynä ... taskusta. Syksyisin järvet ja meret .... Keväällä luonto ... uuteen elämään.

---

höylätä, laukata, langeta (lankea-), avata, levitä (leviä-), palata, kiivetä (kiipeä-), pudota (putoa-), virota (virkoa-), selvitä (selviä-), myrskytä (myrskyä-), pestä (pese-)

§ 2.

tilaan **herä**än **halu**an **selvi**än **kiipe**än **puto**an	+ **si** +	tilasi + heräsi + halusi + selvisi + kiipesi + putosi +

Minä tilasin sanomalehden. Tilasitko sinä sanomalehdet? Hän heräsi aikaisin aamulla ja lähti kalaan. Me halusimme tilata ajoissa junaliput. Eilen järvi myrskysi. Joko te vastasitte

kirjeeseen? Asia selvisi helposti. Me selvisimme hyvin tutkinnoista. Poika kiipesi korkeaan puuhun. He putosivat veteen. Jalka vajosi lumeen.

Упражнение 60. Перепишите упражнение 59. Поставьте глаголы в имперфект.

§ 3.

vaimeta **lev**etä	+**ne**+	vaimene+ levene+

Kevät lähestyy. Yöt alkavat lyhetä ja päivät pidetä. Kun yöt lyhenevät, niin päivät pitenevät. Matka alkaa edetä hyvin. Kun matka etenee, niin määränpää lähenee. Ääni etenee noin 340 metriä sekunnissa. Iltapäivällä varjot pitenevät. Leivät levenevät uunissa. Illalla tuuli heikkenee. Kaiku hiljenee ja vaikenee. Yöllä kadun melu vaimenee. Näytelmän lopussa tunnelma laimenee. Lämmössä aine laajenee. Yöllä pakkanen koveni. Uuni kuumeni. Ilma kylmeni, mutta sitten se taas lämpeni.

Упражнение 61. Поставьте глаголы, заключенные в скобки, в требуемую личную форму настоящего времени.

Syksyllä vesi (aleta) järvissä. Ääni (vaimeta). Radio (vaieta: vaike-). Kesäisin vesi (vähetä) järvistä ja joista. Taivas (seljetä: selke-). Joki (kaveta: kape-). Ihmiset (vanheta) ja minä myös (vanheta). Kukan nuppu (aueta: auke-). Kuoppa (syvetä) nopeasti. Sinä (kyetä: kyke-) työskentelemään hyvin.

Упражнение 62. Напишите предыдущее упражнение в имперфекте.

§ 4.

valita **halli**ta	+**tse**+	valitse+ hallitse+

Sairaus kahlitsee vuoteeseen. Metsässä vallitsee hiljaisuus. Vaaleissa valitsemme edustajat Korkeimpaan Neuvostoon. Mies hillitsi hevosta. Ystäväni hallitsee saksaa, ranskaa ja englantia.

§ 5.

saada+infinitiivi	saan mennä
voida+infinitiivi	voin tulla

Minä saan mennä ulos, mutta en saa olla siellä kauan. Saako tulla sisään? — Saa. Eikö saa tulla sisään? — Ei saa. Saako sairas jo nousta vuoteesta? — Saa. Saatko lähteä elokuviin? — Saan. Saammeko mennä uimaan? — Saatte. Saavatko he ottaa vihkot? — Saavat. Saanko kysyä? — Saat. Lapset eivät saa olla myöhään ulkona. Järjestäjä sai mennä kirjastoon noutamaan kirjat. Sinä saat viedä kirjat kirjastoon. Minä saan ottaa nämä kirjat. Ei saa olla huolimaton.

Neuvostoliitossa nuoriso voi opiskella ilmaiseksi keski- ja korkeakouluissakin. He voivat työskennellä päivisin ja opiskella iltaisin. Hän voi olla varma tulevaisuudestaan. Voitko lähteä illalla teatteriin? — Voin. Voimme lähteä huomenna kalaan. Olen tänään vapaa, voin lähteä kävelylle. En voi vielä sanoa, tulenko huomenna. Hän ei voi muistaa, mikä kirjan nimi oli. Kun sinä et voi tulla tänne, niin me tulemme sinne. Kun hän ei voi lähteä elokuviin, niin emme mekään mene.

Упражнение 63. Напишите по 4 предложения со словосочетаниями saada+инфинитив и voida+инфинитив.

IX LUENTO

(Yhdeksäs luento)

§ 1.

kenen?	**-n**	opettajan, oppilaan
minkä?	**-n**	kirjan, koiran, meren, huoneen oikeuden, avaimen

Mikä tämän toverin nimi on? — Tämän toverin nimi on Järvinen. Kenen kirja tämä on? — Se on Elsan kirja. Minkälainen on Anjan kirja? — Anjan kirja on sininen. Kuka tämä poika

on? — Hän on tuon pikkutytön veli. Äänisjärven rannat ovat kauniit. Karjalan metsät ovat laajat. Petroskoin kadut ovat leveät ja puhtaat. Petroskoin rautatieasema sijaitsee Leninin-kadun yläpäässä. Olen Neuvostoliiton Leniniläisen Kommunistisen Nuorisoliiton jäsen. Minkä järjestön jäsen sinä olet? Oletko sinä Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen jäsen? Kokous hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti. Lehdessä on Neuvostoliiton Hallituksen päätös. Minkä päätös on lehdessä? Neuvostoliiton maatalouden kehitys on valtava. Minkä kehitys on valtava? Kissan ruoka on kupissa. Minkä ruoka on kupissa? — Kissan.

Veden lämpö laskee syksyllä. Suden pesä on synkässä metsässä. Oikean käden käsine on rikki. Uuden kirjan kansikuva on kaunis.

Tämän talon asukkaat työskentelevät tehtaassa. Tehtaan osastot ovat puhtaat ja valoisat. Työläiset pitävät tehtaastaan. He työskentelevät ahkerasti ja tunnollisesti. Minäkin aion mennä tehtaaseen työhön. Onegan tehdas on iso ja kuuluisa. Se on traktoritehdas. Onegan tehtaan työosastot ovat avarat ja nykyaikaiset.

Karjalan Autonominen Sosialistinen Neuvostotasavalta (KASNT) sijaitsee Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton (SNTL:n) luoteisosassa. Se kuuluu viileään vyöhykkeeseen. Karjalan kesä on lyhyt ja viileä, talvi taas pitkä, kylmä ja runsasluminen. Kovat pakkasetkaan eivät ole harvinaisia. Karjalan asukkaat osaavat hyvin hiihtää ja luistella. He hiihtelevät ja luistelevat hyvin paljon.

Kesäisin aurinko paistaa myöhäiseen iltaan ja yöt ovat valoisat. Mutta aurinko ei lämmitä liikaa. Usein sataa ja tuulee, siksi kesästä muodostuukin viileä, mutta se on kuitenkin kaunis. Luonto kukoistaa ja ihmiset nauttivat Karjalan kesästä, sen luonnosta ja valoisista öistä.

Karjalan metsät ovat kuuluisat ensiluokkalaisesta tarvepuusta: koivusta ja havupuista. Ne ovat Karjalan rikkaus. Uudenaikaiset ja kauniit asutuskeskukset nousevat Karjalan metsiin. Asukkaat ovat metsätöissä. Karjalan metsätyöt ovat laajat ja tuottoisat. Koululaisetkin osallistuvat metsänhoitoon. He pitävät metsästä. Metsä on heidän ystävänsä.

Упражнение 64. Напишите 6 предложений, используя в них генитив.

Упражнение 65. Составьте рассказ о Карелии.

§ 2.

minun	**meidän**	minun **pitää (tulee, täytyy) + infinitiivi**
sinun	**teidän**	
hänen	**heidän**	
sen	**niiden**	

Meidän pitää lukea ahkerasti. Kenen pitää lukea ahkerasti? Minun täytyy mennä kotiin. Sinun pitää olla huolellinen. Hänen pitää ehtiä ajoissa työhön. Teidän täytyy harjoitella paljon. Teatteri on kaukana, meidän pitää ottaa auto. Me emme saa myöhästyä. Sinä et saa olla huolimaton.

minun kynä**ni**	meidän kynä**mme**
sinun kynä**si**	teidän kynä**nne**
hänen kynä**nsä**	heidän kynä**nsä**

Meidän synnyinmaamme on Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitto. Kotikaupunkini on Petroskoi. Se on KASNT:n pääkaupunki. Karjala sijaitsee synnyinmaamme luoteisosassa. Petroskoi kasvaa ja kaunistuu jatkuvasti. Pidämme kovasti Petroskoista.

(Minun) kynäni on laukussa. Onko (sinun) nenäliinasi taskussa? Hänen vihkonsa on laukussani. Meidän tulee täyttää tehtävämme. Teidän tehtävänne on opiskella hyvin. Heidän lapsensa opiskelevat koulussa. Toverisi on poissa. Toverisi ovat poissa. Ovatko toverisi läsnä? Me tulemme sinun huoneeseesi ja keskustelemme tästä asiasta. Sinä kirjoitit sanomalehteen työstäsi ja elämästäsi Leningradissa. Hän kertoi opiskelustaan. Me kävimme hänen huoneessaan. Hän meni huoneeseensa. Naapurista kuuluu ääni huoneeseeni. Perheeni on pieni. Huoneeni on valoisa.

Упражнение 66. Перепишите предложения, вставляя пропущенные местоимения в генитиве.

... pitää puhua selvästi. ... täytyy vielä puhua tästä asiasta. ... pitää kirjoittaa siististi ja selvästi. ... pitää talvella hiihdellä ja luistella paljon. ... täytyy mennä kotiin. ... täytyy olla hiljaa. Täytyykö ... jo lähteä? Pitääkö ... jo kiirehtiä? Joko ... *täytyy mennä työhön?*

Упражнение 67. Перепишите предложения, вставляя пропущенные притяжательные суффиксы.

Onko (sinun) äiti... työssä? (Minun) ystävä... matkustivat kotikaupunkiin... . Onko (teidän) perhe... iso? (Meidän) talossa... on lastentarha. Onko hänen vihko... siisti? Ovatko (sinun) vihko... siistit? Oppilaat pitävät opettajasta... . (Teidän) kirjoituksessa... on virhe. Missä sijaitsee (sinun) kotikaupunki... ?

Упражнение 68. Напишите 6 предложений, используя в них слова с притяжательными суффиксами.

§ 3.

tien **yli**	metsän **halki**	Karjalan **läpi**

Taistelemme rauhan **puolesta**. Työskentelemme suunnitelman **mukaan**. Pöydän **alla** on matto. Teatterin **edessä** on puisto. Rautatie kulkee metsän **halki**. Auto pysähtyi talon **eteen**. Yliopisto on aseman **lähellä**. Ääni kuuluu seinän **läpi**. Juna ajaa aseman **ohi**. Aurinko laskee metsän **taa**. Istun pöydän **ääressä**. Hän istuutui pöydän **ääreen**. Matkustamme Moskovaan Leningradin **kautta**. Lentokone lentää järven **yllä**. Tie kulkee mäen **yli**. Elokuvateatteri Voitto on yliopiston **luona**. Aurinko pilkistää pilven **takaa**. Koulun ja asuintalon **välistä** näkyy järvi.

Moskovan radio välittää uutiset **kautta** koko Neuvostomaan. Tämä polku vie **läpi** metsän. Tie kulkee **halki** metsän.

Käyn joka päivä hänen **luonaan**. Tuletko huomenna **luokseni**? **Edessämme** näkyy leveä tie. Hän kutsui ystävät **luokseen**. He ottivat kirjat **mukaansa**. Tuleeko hän **luoksesi**? Hän istui minun **rinnallani**. He lähtevät meidän **kanssamme**.

Упражнение 69. Перепишите предложения, поставив существительные в генитив.

Menen Kaukasiaan (Moskova) kautta. Silta kulkee (joki) yli. (Metsä) keskellä on kaunis järvi. (Petroskoi) halki virtaa Lososinka-joki. (Kesä) jälkeen seuraa syksy. Silta kulkee (joki) yli. Keskustelin tutun (pikkutyttö) kanssa.

Упражнение 70. Поставьте вместо точек данные под чертой послелоги.

Lapset käyvät lastentarhanopettajan ... puistossa. Sumu leijailee soiden ... . Poikani ... käyvät hänen koulutoverinsa. Lumi narskuu jalkojen ... . Sähkö- ja puhelinpylväät seisovat teiden ... . Rautatie kulkee metsien ... , jokien ... ja järvien ... .

---

alla, yllä, kanssa, varsilla, luona, ympäri, yli, halki

TYÖPÄIVÄNI

Nousen aina aikaisin aamulla. Peseydyn kiireesti, mutta huolellisesti ja sitten pukeudun. Talvella pukeudun lämpimästi, kesällä taas kevyesti. Aamiaisen jälkeen kiirehdin työhön, sillä työpäiväni alkaa aamusta. Päivällisen aikana käyn tehtaan ruokalassa tai syön evääni kahvilassa, mutta illallisen syön aina kotona. Työpäivän jälkeen olen vapaa. Kerran viikossa käyn kuoron harjoituksissa. Muut illat vietän perheeni parissa. Käymme usein teatterissa ja elokuvissa, olemme paljon ulkona, luemme myöskin paljon. Vapaa-aika kuluu rattoisasti ja hyödyllisesti. Lepään aina riittävästi. Aamulla olen taas virkeä ja lähden reippaana työhön.

Упражнение 71. Ответьте на вопросы:

1. Nousetko aamulla aikaisin vai myöhään?
2. Mitä teet aamulla?
3. Milloin alkaa työpäiväsi?
4. Missä syöt päivällisen?
5. Syötkö illallisen kotona vai ruokalassa?
6. Mitä teet iltaisin?
7. Käytkö usein tovereittesi luona?
8. Pidätkö lukemisesta, elokuvista ja teatterista?

§ 4.

a)

talon **koulu**n **hylly**n **kala**n	+j+en	talojen koulujen hyllyjen kalojen

b)

seinän **kuva**n **tuoli**n	+i+en	seinien kuvien tuolien

c)

ihmisen **järve**n **avaime**n **jäsene**n	+i+en	ihmisien (ihmisten) järvien avaimien (avainten) jäsenien (jäsenten)

d)

hallituksen **päätökse**n	+i+en	hallituksien (hallitusten) päätöksien (päätösten)

e)

kansallisuuden **oikeu**den	+ksi+en	kansallisuuksien oikeuksien

Talojen katot ovat talvella lumiset. Kesällä katujen yllä leijailee tomupilvi. Tänne tulee kalanviljelylaitos. Vanhus ei voi hypätä ojan yli, mutta lapset hyppivät kevyesti ojien yli. Tuolit ovat pöytien ympärillä. Tuuli puhaltaa järvien ja merien yllä. Lyijykynien terät ovat poikki. Kuvien kehykset ovat kauniit. Neuvostoarmeija on maamme rajojen, rauhallisen elämämme ja maailmanrauhan vartija. Neuvostoarmeijan päivä on koko maailman työtätekevien juhla. Neuvostoliiton kaikki rikkaudet: metsänriista, järvien ja merien vedet, maan uumenet, vuorien rikkaudet ja merien sekä kaivoksien aarteet ovat neuvostokansan. Kaikki tämä on vallankumouksen saavutusta.

Упражнение 72. Выпишите из § 4 все существительные, стоящие в генитиве множественного числа; укажите их генитивную и номинативную форму единственного числа.

Образец: vihkojen — vihkon — vihko.

Упражнение 73. Поставьте вместо точек указанные под чертой существительные в генитиве единственного или множественного числа в зависимости от смысла.

... vuosijuhla on marraskuussa. ... lehdet karisevat syksyllä. ... neulaset ovat terävät. ... vihkot ovat siistit. Neekerit taistelevat ... puolesta. Neuvostoliitossa vallitsee ... tasa-arvoisuus. ... poika opiskelee.

---

koivut, Lokakuun Suuri sosialistinen vallankumous, koulutyttö, kuusi, *sisar+притяжательный суффикс, kansallisuus, oikeus*

§ 5.

maan **puun** **huoneen** **kauniin** **tienoon** **suon** **tien** **työn** **lyhyen** **ohuen**	**+i+-den (-tten)**	maiden, maitten puiden, puitten huoneiden, huoneitten kauniiden, kauniitten tienoiden, tienoitten soiden, soitten teiden, teitten töiden, töitten lyhyiden, lyhyitten ohuiden, ohuitten

Puiden (puitten) latvat huojuvat tuulessa. Huoneiden (huoneitten) koko on sopiva. Koneiden (koneitten) pyörät pyörivät. Soiden (soitten) kuivaus käy hitaasti. Töiden (töitten) suoritus sujuu suunnitelman mukaan. Teiden (teitten) korjaus tapahtuu kesällä. Pohjolan kesäöiden (kesäöitten) valoisuus on hämmästyttävä. Sairaiden (sairaitten) tila paranee.

Упражнение 74. Выпишите из § 5 все существительные, стоящие в генитиве множественного числа, вместе с определяемыми словами. Напишите эти словосочетания в генитиве единственного числа.

Образец: talojen katot — talon katto.

Упражнение 75. Перепишите предложения, поставив в генитив множественного числа слова, данные в скобках.

(Oppilaat) vihkot ovat siistit. (Talot) ikkunat kimaltelevat auringossa. (Huoneet) valaistus on hyvä. (Järvet) vesi jäähtyy elokuussa. (Seinät) väri on kaunis. (Monet hallitukset) edustajat puhuivat kongressissa. Lääkärit huolehtivat (neuvostoihmiset) terveydestä. (Tytöt) laulu kuuluu metsästä. (Vastaukset) pitää olla tarkat. (Kysymykset) tulee olla selvät. (Polttopuut) pitää olla kuivat. (Me) täytyy kiirehtiä. (Te) ei pidä kiirehtiä. (Kaikki) pitää urheilla. (Yöt) pituus riippuu vuodenajasta. (Tiet) pitää olla aina hyvässä kunnossa. (Suot) kuivatus on hankala tehtävä.

Упражнение 76. Прочтите и переведите диалог.

Paavo: Päivää, Armas. Siitäpä on pitkä aika, kun viimeksi tapasimme.
Armas: Päivää, päivää. Tosiaankin, aika kiitää. Mitä sinulle kuuluu?
Paavo: Kiitos, hyvää. Kävin vaimoni ja lasteni kanssa Kaukasiassa. Palasimme kotiin eilen. Tänään loppuu lomani ja huomenna menen taas työhön. Miten sinä jaksat?
Armas: Kiitos, hyvin. Saan loman elokuussa ja aion matkustaa Leningradiin ystäväni luo. Haluan tutustua Leningradiin ja sen ympäristöön.
Paavo: Se kannattaa. Vaimoni ja lapseni vierailivat Leningradissa talviloman aikana. He palasivat kotiin haltioissaan Leningradin nähtävyyksistä.
Armas: Uskon sen. He kävivät nähtävästi teatterissakin?
Paavo: Kyllä. He kävivät monissa Leningradin suurissa teattereissa, kuten Kiroville nimetyssä ooppera- ja balettiteatterissa, Pushkinille nimetyssä draamateatterissa ja Pienessä oopperateatterissa.
Armas: Minä aion käydä museoissa ja aivan ehdottomasti Eremitaashissa.
Paavo: Onnea matkalle. Tule käymään, kun palaat.
Armas: Kiitos kutsusta. Näkemiin.

X LUENTO

(Kymmenes luento)

§ 1.

I	**kenet?**	**-n**	tytön, oppilaan	**ketkä? -t**	tytöt, oppilaat
	minkä?	**-n**	kirjan, koiran	**mitkä?-t**	kirjat, koirat
II	**kenet?**		tyttö, oppilas		
	minkä?		kirja, koira		

Sain kirjastosta uuden kirjan. Luen sen nopeasti. Otan sitten toisen kirjan. Lainaan kaikki kirjat kirjastosta. Kirjastosta saa kaiken tarvittavan kirjallisuuden.

Otan kynän käteeni ja kirjoitan kirjeen. Lähetän sen Eestiin. Se menee sinne nopeasti ja pian saan vastauksen.

Kun tulen työstä, avaan radion ja kuuntelen uutiset. Sitten otan sanomalehden ja luen sen. Luen kaikki tärkeät uutiset.

Tapasin eilen vanhan tutun. Hän tunsi minut valokuvasta. Näin sinut eilen teatterissa. Muistan hänet lapsuudesta. Hän kutsui meidät luokseen. Me haluamme kutsua teidät luoksemme. Tässä on lastemme luokkakuva. Löydätkö heidät siitä?

Minun pitää ottaa sanomalehti ja lukea se. Teidän pitää lukea tämä artikkeli. Sinun pitää ottaa kirjat ja vihkot mukaasi. Meidän pitää kutsua heidät luoksemme.

Упражнение 77. Выпишите из § 1 словосочетания, состоящие из глагола — сказуемого и имени в аккузативе.

Образец: sain kirjeen, luen sen.

Упражнение 78. Поставьте вместо точек аккузативную форму соответствующего по смыслу личного местоимения.

Sinä tapasit ... eilen. Minä näin ... teatterissa. Hän kutsuu ... luokseen. He tuntevat ... jo lapsuudesta. Haluan tavata ... huomenna. Te löydätte ... täältä. Kutsumme ... kokoukseen. Me menemme tänään teatteriin, siellä me varmaankin tapaamme ... .

Упражнение 79. Поставьте в аккузатив слова, заключенные в скобки.

Hän kirjoitti seinälehteen (artikkeli). Luen tämän (kirjoitus). Syön (omena). Ostin (uusi kirja). Sinun pitää lukea (tämä kirja). Hän otti (kirjat) ja lähti kouluun. Hän kirjoitti (osoite) kirjekuoreen ja pani (kirje) postilaatikkoon. Avaruuslentäjämme ansaitsevat koko maailman (kunnioitus).

§ 2.

nk : ng

lanka — langan, langat, langassa, langasta

Oikean jalan kenkä on sopiva, mutta toinen kenkä on ahdas. Ostan uudet kengät. Panen kengät jalkaan ja menen ulos. Tulen kotiin ja riisun kengät jalasta. Lanka ja neula ovat laatikossa. Otan laatikosta langan ja neulan ja ompelen napin takkiini. Puun runko kannattaa oksia ja lehtiä. Rungon vahvuus riippuu puun iästä. Tähän puutarhamökkiin mahtuu sänky ja pöytä. Ihmiset nukkuvat sängyssä. Kangas on kaapissa. Otan kankaan ja vien sen ompelimoon. Tästä kankaasta tulee leninki. Ompelija ompelee kankaasta leningin.

Упражнение 80. Выпишите из § 2 слова, в которых имеется чередование nk : ng.

Образец: lanka — langat.

Упражнение 81. Выпишите из § 2 словосочетания, состоящие из глагола-сказуемого и существительного в аккузативе.

Образец: kirjoitin kirjeen.

Упражнение 82. Перепишите предложения, отвечая на падежный вопрос существительным, заключенным в скобки.

Hanki peittää talvella (minkä? — maa). (Minkä? — hanki) alla kasvien juuret säilyvät (minkä? — talvi) yli. Monet eläimetkin piiloutuvat (mihin?— hanki). Ihminenkin voi kaivaa hankeen (minkä? — yöpymispaikka). Siellä voi viettää (minkä? — yö). Koneet kehräävät (minkä? — lanka) puuvillasta. Sitten lanka joutuu (mihin? — kutomo). Kangas valmistetaan kutomossa (mistä? — lanka).

§ 3.

a) **lke : lje**

olki — oljen, oljet
kulkea — minä kuljen, **kuljin**

b) **rke : rje**

kurki — kurjen, kurjet
särkeä — minä särjen, särjin

c) **hke : hje**

lahje — lahkeen, lahkeet
rohjeta — minä rohkenen

Lumeen jää jalan jälki. Koira löytää jäniksen jäljet. Opettaja lausuu ensin, oppilaat toistavat jäljessä. Kuljen sinun jäljessäsi. Puun kylki on rosoinen. Metsänleimaaja lyö puun kylkeen merkin. Puun rungossa on merkki. Olki taipuu helposti. Me keräämme oljet kasoihin. Otan oljen pois hihastasi. Oljista tulee hyvä olkimatto. Olkien alla on hiiren pesä. Ruusupensas voi huomenna puhjeta kukkaan. Kukannuppu puhkeaa pian. Jäänmurtaja voi särkeä paksunkin jään. Särjin vahingossa kupin. Kurki on muuttolintu. Syksyllä kurjet lentävät etelään. Kurjen jalat ovat pitkät. Tähän vyöhön kuuluu solki. Tämän soljen muoto on kaunis. Ostan vyöhön uuden soljen. Hylje on merieläin. Hylkeen nahkassa on lyhyt karva. Lapio pitää polkea maahan. Me poljemme lumeen polun. Pohje on säären takaosassa. Pohkeet ovat kipeät. Housunlahje on rikki. Housut ovat lahkeista rikki. Laivat eivät voi kulkea talvella. Kuljen jalkaisin työhön.

Упражнение 83. Выпишите из § 3 все существительные, в которых происходит чередование lke : lje, rke : rje, hke : hje. **Напишите их в номинативе единственного и множественного числа.**

Упражнение 84. Просклоняйте существительные jälki, kurki, lahje во всех известных вам падежах единственного и множественного числа.

Упражнение 85. Выпишите из § 3 все глаголы, в которых происходит чередование lke : lje, rke : rje, hke : hje. Укажите основу глагола и инфинитивную форму.

Образец: sulje/n — sulkea.

Упражнение 86. Проспрягайте глагол kulkea в презенсе и глагол polkea в имперфекте.

§ 4.

Kesäisin istuskelen usein koivun alla. Istutimme pihaan koivun. Puheen pitää olla lyhyt ja selvä. Toverini piti kokouksessa puheen. Neuvostoliiton kansojen kesken vallitsee sopu ja ystävyys. Neuvostovaltio on luonut neuvostokansojen ystävyyden perustan. Tapasin hänet teatterissa. Hänen pitää lopettaa tämä työ. Tunsin sinut heti. Sinun pitää olla rauhallinen. Käyn huomenna sinun luonasi. Kirjastosta saan lainata kirjan. Teidän pitää lukea tämä kirja huolellisesti. Oppilaat saavat syksyllä uudet oppikirjat. Tapasin eilen entisen työtoverini. Hän kertoi erään hauskan uutisen. Otin postilaatikosta sanomalehden. Luin siitä pääkirjoituksen ja uutiset. Pääkirjoituksesta merkitsin muistiin tärkeät ajatukset. Juomavesi on lasissa. Join veden lasista. Me luemme tunnin. He lepäsivät viikon. Sinä juoksit kilometrin.

Упражнение 87. Выпишите из § 4 в одну колонку словосочетания с генитивом и во вторую словосочетания с аккузативом.

Образец:	pöydän alla	luin kirjan
	minun pitää	pitää tehdä työ

Упражнение 88. Просклоняйте в номинативе, генитиве, аккузативе, инессиве, элативе единственного и множественного числа существительные pääkirjoitus, perhe, личное местоимение minä и прилагательное uusi.

Упражнение 89. Напишите 6 предложений, употребляя в трех из них генитив и в остальных трех аккузатив.

XI LUENTO

(Yhdestoista luento)

§ 1.

ketä? mitä? -a(-ä), -ta(-tä)	tyttöä, minua, äitiä, isää, oppilasta, jäsentä, sisarta kalaa, järveä, koulua, tuolia, askelta, sydäntä, hallitusta, kansallisuutta, maata, tietä, huonetta, ohutta, kaunista
keitä? mitä? +i(j)+ -a(-ä) / -ta(-tä)	tyttöjä, äitejä, isiä, sisaria, veljiä, jäseniä, sairaita, oppilaita, meitä kaloja, järviä, hallituksia, askelia, sydämiä, kansallisuuksia, maita, teitä, huoneita, ohuita

Ihailen Äänisjärveä. Karjalassa on paljon järviä ja metsiä. Neuvostokansa rakentaa sosialismia. Petroskoissa on paljon kouluja. Kesällä kastelen kukkia joka päivä. Hän tervehti minua. Opettaja neuvoo tyttöä. Luokassa istuu koulutyttöjä. Luokan kokouksessa on äitejä ja isiä. Minä siirrän tuolia. Huoneessa on tuoleja. Me syömme kalaa. Minä paistan kaloja. Minä luen kirjaa. Me lainaamme kirjastosta kirjoja.

Mies sahaa puuta. Pihassa kasvaa puita. Me kastelemme kukkamaata. Ylioppilaat tutkivat viljelysmaita. Metsän laidassa on suo. Neuvostoliiton pohjoisosassa on laajoja soita. Hyvää tietä on helppo kävellä. Kesällä pitää korjata teitä. Ystäväni opiskelee suomen kieltä. Hän tarvitsee avainta. Hän ei tarvitse avainta. Tänään ei ole kokousta, se on huomenna. En tunne sisartasi.

Opettaja kiittää hyvää oppilasta. Lääkäri hoitaa sairasta. Sairaalassa on sairaita. Hän etsii avainta taskustaan. Ystäväni soittaa kannelta. Me odotamme kevättä. Hän harrastaa valokuvausta. Odotamme kesää ja auringonpaistetta. Me kehitämme kansantaloutta. Neuvostoliiton kansojen suureen perheeseen kuuluu monia kansallisuuksia. Mitä kansallisuutta olette? — Olen suomalainen, vaimoni on venäläinen. Ihailemme Karjalan kesäöiden kauneutta. Me kannatamme kaikkien kansojen välistä ystävyyttä. Lapsissa pitää kasvattaa ahkeruutta. Minä luen

Maksim Gorkin teosta. Me seurasimme taiteilijoitten esitystä. Hän kehui asutusta. Puhemiehistö valmistelee kokouksen päätöstä.

Tunnetko tämän miehen? En muista tuota naista. Hän käyttää punaista pääliinaa. Ihmistä pitää kunnioittaa. Äiti puhdistaa huonetta. Hän odottaa perhettään kotiin. Isä maalaa venettä. Tänään ei tule sadetta. Mekaanikko korjaa konetta. Tehtaassa on paljon koneita. Rannassa on veneitä.

Minä rakastan merta. Isä kantaa sylissään pientä lasta. Ostin monta kirjaa. Veitsi oli tylsä, veli teroittaa veistä. Saarta ei näy tänne.

Lasissa on vettä, juon sen. Me katselemme uutta elokuvaa. Hän asui monta vuotta Petroskoissa. Miehen kättä särkee. Metsässä on paljon lunta.

Hän tervehtii minua. Kiitän sinua kirjeestäsi. Me etsimme häntä. He odottavat teitä. He auttavat aina meitä. Me kunnioitamme heitä.

Упражнение 90. Выберите из каждого абзаца § 1 по одному существительному в партитиве и запишите его в тетрадь в номинативе, генитиве и партитиве единственного и множественного числа.

Образец: nom. joki — joet
gen. joen — jokien
part. jokea — jokia.

Упражнение 91. Выпишите из § 1 три предложения с зависимым от глагола существительным в партитиве и переведите их.

Упражнение 92. Переведите предложения.

Odotatko minua? Onnittelemme sinua. En muista häntä. He odottivat meitä kauan. Muistelemme teitä usein. Hän kiitti meitä kirjeestä.

Упражнение 93. Перепишите предложения, вставляя в партитиве пропущенные слова, данные под чертой.

Kirjoitan kotiin .... Saatko paljon ...? Oppilaat kuuntelevat .... He kunnioittavat .... Ystäväni opiskelee suomen .... Juon mielelläni .... Kehitämme .... Kirjastossa on paljon .... Luen .... Tunnetko tämän ...?

---

nainen, kirjat, mielenkiintoinen kirja, kirjeet, tee, opettaja, talous, kieli, opettajat, postikortit

Упражнение 94. Перепишите, раскрывая скобки.

Luokassa istuu kaksi (oppilas). Karjalassa on paljon (järvet, suot ja metsät). Asuin monta (vuosi) Leningradissa. Ostin viisi (kirja). Leningradissa on paljon (historialliset muistomerkit). Petroskoissa on monta (suuri oppilaitos).

Lehtimies haastattelee (kuuluisa tiedemies). Aurinko säteilee (lämpö ja valo). Me opiskelemme suomen (kieli). Hän kiitti (minä) onnitteluista. Hän ei muista enää (me). Minä en syö (kala).

Pihassa (leikkiä) lapsia. Yliopistossa (opiskella) tuhansia ylioppilaita. Petroskoissa (olla) paljon asukkaita. Minua vastaan (tulla) ryhmä oppilaita.

Marjat ovat (makeat). Uudet talot ovat (kauniit). Te olette (ylioppilaat). He ovat (vanhat ihmiset).

Упражнение 95. Перепишите и переведите предложения.

Vuodessa on 12 kuukautta. Neljä appelsiinia painaa (yhden) kilon. Maitokannuun mahtuu kolme litraa maitoa. Luen uutta kirjaa. Luin uuden kirjan. Luitko eilisen lehden? Minä en lukenut eilistä lehteä. Hän kutsui minut luokseen. Ylioppilaat ovat nuoria ja reippaita. Me olemme ylpeitä synnyinmaastamme.

§ 2.

keskellä huonetta	**pitkin** katua	maata **myöten**

Petroskoin yliopiston rakennukset ovat lähellä rautatieasemaa. Petroskoin teatterit sijaitsevat keskellä kaupunkia. Kävelemme kohti keskikaupunkia. Latu kulkee jäätä myöten suoraan kohti vastakkaista rantaa. He olivat ystävällisiä meitä kohtaan. Oppilaat koristivat salin juhlaa varten. Olen tätä ehdotusta vastaan. Auto ajaa katua pitkin. Urheilijat juoksevat ympäri kenttää. Kemiallinen teollisuus tuottaa paitsi lannoitteita myös kulutustarvikkeita. Soudamme vasten tuulta. Hiihtäjät laskevat rinnettä alas.

Упражнение 96. Напишите 10 предложений, используя в них предлоги, требующие партитива.

Maksim Gorkin teosta. Me seurasimme taiteilijoitten esitystä. Hän kehui asutusta. Puhemiehistö valmistelee kokouksen päätöstä.

Tunnetko tämän miehen? En muista tuota naista. Hän käyttää punaista pääliinaa. Ihmistä pitää kunnioittaa. Äiti puhdistaa huonetta. Hän odottaa perhettään kotiin. Isä maalaa venettä. Tänään ei tule sadetta. Mekaanikko korjaa konetta. Tehtaassa on paljon koneita. Rannassa on veneitä.

Minä rakastan merta. Isä kantaa sylissään pientä lasta. Ostin monta kirjaa. Veitsi oli tylsä, veli teroittaa veistä. Saarta ei näy tänne.

Lasissa on vettä, juon sen. Me katselemme uutta elokuvaa. Hän asui monta vuotta Petroskoissa. Miehen kättä särkee. Metsässä on paljon lunta.

Hän tervehtii minua. Kiitän sinua kirjeestäsi. Me etsimme häntä. He odottavat teitä. He auttavat aina meitä. Me kunnioitamme heitä.

Упражнение 90. Выберите из каждого абзаца § 1 по одному существительному в партитиве и запишите его в тетрадь в номинативе, генитиве и партитиве единственного и множественного числа.

Образец: nom. joki — joet
gen. joen — jokien
part. jokea — jokia.

Упражнение 91. Выпишите из § 1 три предложения с зависимым от глагола существительным в партитиве и переведите их.

Упражнение 92. Переведите предложения.

Odotatko minua? Onnittelemme sinua. En muista häntä. He odottivat meitä kauan. Muistelemme teitä usein. Hän kiitti meitä kirjeestä.

Упражнение 93. Перепишите предложения, вставляя в партитиве пропущенные слова, данные под чертой.

Kirjoitan kotiin .... Saatko paljon ...? Oppilaat kuuntelevat .... He kunnioittavat .... Ystäväni opiskelee suomen .... Juon mielelläni .... Kehitämme .... Kirjastossa on paljon .... Luen .... Tunnetko tämän ...?

---

nainen, kirjat, mielenkiintoinen kirja, kirjeet, tee, opettaja, talous, kieli, opettajat, postikortit

Упражнение 94. Перепишите, раскрывая скобки.

Luokassa istuu kaksi (oppilas). Karjalassa on paljon (järvet, suot ja metsät). Asuin monta (vuosi) Leningradissa. Ostin viisi (kirja). Leningradissa on paljon (historialliset muistomerkit). Petroskoissa on monta (suuri oppilaitos).

Lehtimies haastattelee (kuuluisa tiedemies). Aurinko säteilee (lämpö ja valo). Me opiskelemme suomen (kieli). Hän kiitti (minä) onnitteluista. Hän ei muista enää (me). Minä en syö (kala).

Pihassa (leikkiä) lapsia. Yliopistossa (opiskella) tuhansia ylioppilaita. Petroskoissa (olla) paljon asukkaita. Minua vastaan (tulla) ryhmä oppilaita.

Marjat ovat (makeat). Uudet talot ovat (kauniit). Te olette (ylioppilaat). He ovat (vanhat ihmiset).

Упражнение 95. Перепишите и переведите предложения.

Vuodessa on 12 kuukautta. Neljä appelsiinia painaa (yhden) kilon. Maitokannuun mahtuu kolme litraa maitoa. Luen uutta kirjaa. Luin uuden kirjan. Luitko eilisen lehden? Minä en lukenut eilistä lehteä. Hän kutsui minut luokseen. Ylioppilaat ovat nuoria ja reippaita. Me olemme ylpeitä synnyinmaastamme.

§ 2.

keskellä huonetta	**pitkin** katua	maata **myöten**

Petroskoin yliopiston rakennukset ovat lähellä rautatieasemaa. Petroskoin teatterit sijaitsevat keskellä kaupunkia. Kävelemme kohti keskikaupunkia. Latu kulkee jäätä myöten suoraan kohti vastakkaista rantaa. He olivat ystävällisiä meitä kohtaan. Oppilaat koristivat salin juhlaa varten. Olen tätä ehdotusta vastaan. Auto ajaa katua pitkin. Urheilijat juoksevat ympäri kenttää. Kemiallinen teollisuus tuottaa paitsi lannoitteita myös kulutustarvikkeita. Soudamme vasten tuulta. Hiihtäjät laskevat rinnettä alas.

Упражнение 96. Напишите 10 предложений, используя в них предлоги, требующие партитива.

§ 3.

luen **kirjaa**	en lue **kirjaa**	luen **kirjan**

Iltaisin luen lehtiä ja kuuntelen radiota. Luen ensin lehdet ja sitten käyn nukkumaan. Oppilaat koristavat luokkaansa. He koristavat luokan ja sitten lähtevät kotiin. Kirjoitan kirjettä. Kirjoitan kirjeen ja vien sen postiin. Tyttö lakaisee pihaa. Hän lakaisee pihan ja panee puut pinoon. Veljeni käy koulua. Hän päättää koulun kesäkuussa. Ostan usein uusia kirjoja. Ostan kaikki uudet oppikirjat.

Tunnen tämän henkilön. En tunne tätä henkilöä. Juon kahvia ja sitten lähden. En juo kahvia, vaan lähden heti. Syön päivällisen ruokalassa. En syö tänään päivällistä, juon vain teetä.

Упражнение 97. Объясните, почему в § 3 в одних предложениях дополнение стоит в аккузативе, а в других — в партитиве.

§ 4.

Kunnioitamme vanhempiamme. Rakastamme synnyinmaatamme. Halveksin ja vihaan pelkureita ja laiskureita. Hän kiittää meitä onnitteluista. Äiti nuhtelee poikaa vallattomuudesta. Nämä kasvit eivät kestä kylmää. Olen väsynyt ja kaipaan lepoa. Hän suosittelee sinua tähän toimeen. Me autamme heitä kaikessa. Muistelen usein kouluvuosia. He kohtelevat häntä huonosti. En lue kirjaa, vaan selailen sitä. Mietin vielä tätä asiaa. Pojat heittelevät kiviä järveen. Odotan kesää.

Упражнение 98. Напишите предложения, используя в них глаголы:

neuvoa, ajatella, kiinnostaa, ihailla, hyväillä, silittää.

§ 5.

Laivat tulevat satamaan. Satamaan tulee laivoja. Autot ajavat tietä myöten. Tietä myöten ajaa autoja. Lentokoneet kiitävät ilmassa. Ilmassa kiitää lentokoneita. Kirjat ovat kirjastossa. Kirjastossa on kirjoja. Junat saapuvat asemalle. Asemalle saapuu junia. Linnut lentävät niityn yläpuolella. Niityn yllä lentelee lintuja. Turistit yöpyvät hotellissa. Hotellissa yöpyy turisteja. Purot virtaavat sateen jälkeen. Sateen jälkeen

virtaa puroja. Sienet kasvavat metsässä. Metsässä kasvaa sieniä. Tee on kupissa. Kupissa on teetä. Lapset juoksevat puistossa. Puistossa juoksee lapsia. Ruoka on kaapissa. Kaapissa on ruokaa.

Tässä on kaksi vihkoa. Viikossa on 7 päivää. Vuodessa on 12 kuukautta. 12 kappaletta muodostaa tusinan. Linja-autossa on monta istumapaikkaa. Tähän saliin mahtuu paljon väkeä.

Veitsi on terästä. Tämä puku on villakangasta. Karjala on metsäistä seutua. Lukeminen on kehittävää. Urheilu on terveellistä. Heinä tulee tänä vuonna hyvää. Olemme Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liiton kansalaisia. Vesi on kylmää. Te olette ylioppilaita. Monet ylioppilaat ovat Neuvostoliiton Leniniläisen Kommunistisen Nuorisoliiton jäseniä.

Упражнение 99. Объясните, почему в § 5 подлежащее в одних предложениях стоит в номинативе, в других — в партитиве.

Упражнение 100. Напишите 4 пары предложений с подлежащим в номинативе и партитиве.

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

PALJONKO KELLO ON?

Paljonko kello on? Minä en tiedä, mitä kello on. Voitteko te sanoa, mitä kello on? Kello on puoli kaksi tai viittätoista vailla kaksi. Ei, kello on jo kaksi. Minun kelloni on edellä. Se edistää. Kello on nyt viittä vailla kaksi. En tiedä onko se oikea aika. Käykö teidän kellonne oikein? Ei, kelloni jää jälkeen. Se jätättää väliin muutaman minuutin vuorokaudessa. Paljonko kello nyt on? Kello on tasan kaksi tai kolme minuuttia yli kaksi. Kello on kaksi minuuttia yli kaksi. Se on tarkka aika.

Milloin juna lähtee? Se lähtee viittätoista (vailla) tai kymmentä vailla viisi. Milloin olemme perillä? Olemme perillä kymmenen tai viisitoista minuuttia yli kuusi. Milloin bussi lähtee? Se lähtee kolmen minuutin kuluttua.

Helsingistä Joensuuhun on 550 (viisisataaviisikymmentä) kilometriä. Toisen luokan matkalippu Helsingistä Joensuuhun maksaa 19:40 (yhdeksäntoista markkaa neljäkymmentä penniä). Paljonko maksaa matkalippu Helsingistä Joensuuhun? Ensimmäisen luokan matkalippu Helsingistä Joensuuhun maksaa 29 (kaksikymmentäyhdeksän) markkaa 10 (kymmenen) penniä.

(R. S., m.)

XII LUENTO

(Kahdestoista luento)

§ 1.

kenellä? millä?	-lla (-llä)

tytöllä — tytöillä, opettajalla — opettajilla, lapsella — lapsilla, minulla — meillä, hänellä — heillä

lattialla — lattioilla, pöydällä — pöydillä, koneella — koneilla, koiralla — koirilla, kissalla — kissoilla, hevosella — hevosilla

Kirjat ja vihkot ovat pöydällä. Lintu istuu oksalla. Antenni on katolla. Soutelemme järvellä. Heinä kasvaa niityllä. Seinällä riippuu kartta. Ruusu kukkii ikkunalla. Lapset leikkivät pihalla. Me vietämme kesän maaseudulla. Käyn tänään kaupungilla. Kirjat ovat hyllyillä. Pöydillä on valkeat pöytäliinat. Täällä on hauskaa. Tuolla on järvi. Siellä on paljon veneitä.

Minulla on paljon työtä. Heillä on kolme lasta. Hänellä ei ole nyt aikaa. Meillä on tänään iltamat. Oppilailla on uudet kirjat. Tytöllä on kauniit silmät. Neuvostoliiton kaikilla kansalaisilla on samat oikeudet. Sudella on pennut. Sinulla ei ole milloinkaan aikaa. Teillä on paljon kirjoja.

Kirjoitan mustekynällä. Hän ompelee napin valkoisella langalla. Osaatko ajaa polkupyörällä? Me syömme keittoa lusikalla ja perunoita haarukalla. Petroskoista pääsee Leningradiin junalla, lentokoneella, autolla ja laivalla. Kaupungin keskustaan pääsee bussilla, johdinautolla sekä taksilla.

Lumi sulaa keväällä. Kesällä on lämmintä. Talvella me hiihtelemme paljon. Syksyllä sataa usein. Me menemme työhön aamulla. Me palaamme työstä iltapäivällä. Yöllä on hiljaista.

Lapset ovat *sokkosilla*. Tytöt ovat *pallosilla*. Pojat ovat *hippasilla*. Työläiset ovat *päivällisellä*. Me olemme *aamiaisella*. Vieraat ovat *kahvilla*. He ovat *vieraisilla*. Vanhukset ovat *levolla*. Minä olen *pahoillani*. Aita on *kallellaan*. Ovi on *selällään*. Hän on *pahalla päällä*. Sinä olet tänään *hyvällä tuulella*. Kori on *kukkuroillaan* marjoja.

Упражнение 101. Прочтите § 1 по абзацам и укажите, что выражает адессив в каждом из них.

Упражнение 102. Поставьте слова, данные в скобках, в адессив и переведите *предложения*.

(Katot) on lunta. (Katu) kävelee ihmisiä. (Niitty) kasvaa kukkia. (Meri) käy kovat tuulet. Elbrusin (huippu) on kesälläkin lunta. (Liukas tie) on vaikea kävellä. (Pöydät) on kukkia. Me näemme (silmät) ja kuulemme (korvat). Moottoriveneet kiitävät (järvi). Koira nukkuu (lattia).

Упражнение 103. Вместо точек поставьте в адессив нужные по смыслу слова, данные под чертой. Переведите и перепишите предложения.

... on suuri perhe. ... on tuuhea häntä. ... on heikot silmät. ... on harmaat hiukset. ... on paljon aikaa. ... on vihreät silmät. ... on paljon voimaa. ... on paksut ja pitkät palmikot. Lintu laulaa ... ... ei ole vielä omaa perhettä.

---

ystäväni, vanhus, orava, karhu, kissa, oksa, äiti, tyttö, he, minä

Упражнение 104. Напишите адессив личных местоимений и используйте их в предложениях.

Упражнение 105. Ответьте на вопросы, используя слова, данные под чертой.

Millä me syömme keittoa ja puuroa? Millä sinä kirjoitat? Millä äiti leikkaa leipää? Millä hän ompelee? Millä sinä matkustat Leningradiin? Millä lapset laskevat mäkeä? Millä me soudamme? Millä sinä pilkot puita? Millä sinä avaat oven?

---

avain, kirves, airot, kelkka, lentokone, neula, veitsi, täytekynä, lusikka

Упражнение 106. Ответьте на вопросы, используя слова, указанные в скобках.

Milloin päivä on pitkä? (kesä) Milloin sinä olet kotona? (aamupäivä) Milloin me hiihtelemme? (talvi) Milloin me käymme marjassa ja sienessä? (syyskesä) Milloin muuttolinnut saapuvat pohjoiseen? (kevät) Milloin syöt päivällisen? (keskipäivä) Milloin tulet kotiin? (iltapäivä)

nt : nn

Ranta on loiva. Rannalla kasvaa koivuja. Vanhat ihmiset osaavat antaa hyviä neuvoja. Annatko kirjani takaisin? Minun pitää kantaa puita. Kannan puut saunaan. Isä kääntää kasvi-

maata. Minä käännän kirjan sivun. Isonvarpaan kynsi on pitkä. Kissalla on pitkät kynnet. Kynnen alla on tikku. Minä viilaan kynttä. Silkkilanka tarttuu kynteen. Padan kansi on pöydällä. Pesen padan kannen. Patojen kannet ovat hyllyllä. Nostan padan kantta. Kuoha tarttuu padan kanteen.

Упражнение 107. Напишите существительное kansi (основа единственного числа kanne- и множественного числа kansi-) во всех известных вам падежах единственного и множественного числа.

Упражнение 108. Проспрягайте глагол kääntää в презенсе единственного и множественного числа. Напишите три предложения, используя этот глагол.

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

RUOKAILU

Ylioppilasasuntolassa on ruokala. Se on auki aamukahdeksasta iltakahdeksaan. Monet ylioppilaat aterioivat siellä. Toiset valmistavat ateriansa kotona. Mutta tenttikautena kaikki ylioppilaat syövät päivällisen ruokalassa. Anni on ylioppilasruokalan kanta-asiakas. Hän syö siellä aamiaisen, päivällisen ja illallisen. Aamulla hän syö puuroa, juo teetä tai kahvia voileivän kera. Hän voitelee voin veitsellä, leikkaa juustoa tai makkaraa ja panee ne voileipien väliin. Päivällisen aikana hän syö kolmea ruokalajia. Liemiruokia on aina suuri valikoima, kuten kaali-, hapankaali-, kasvis-, peruna-, liha-, herne-, kalakeittoa jne. On myös perunaa joko lihan, lihapyörykköjen, erilaisten paistien ja pihvien tai kalan ja kastikkeen kera. Monet pitävät perunamuhennoksesta, toiset taas paistinperunoista ja erilaisista laatikkoruoista, kuten makaroni-, porkkana-, maksa-, lanttu- ja kalalaatikosta. Maukkaita ovat myös hyytelöt, kuten kala-, kieli-, vasikanliha- ja porsaanlihahyytelöt. Jälkiruokalajeihin kuuluvat makeat hyytelöt, jäätelöt, erilaiset hedelmäjälkiruoat, kiisselit, ohukkaat ja pannukakut. Jälkiruokaa me syömme jälkiruokalusikalla.

Ylioppilasruokalassa ei ole tarjoilijoita. Siellä on itsepalvelu. Jokainen ottaa tarjottimen, lusikat, haarukat ja veitset, maksaa ruoasta ja hakee sen jakelupaikasta. Annokset ovat runsaita.

Ravintolassa tarjoilija ottaa tilauksen ja tuo ruoan. Asiakkaat maksavat laskun ennen poistumistaan ravintolasta. Ruokalistassa on ruokalajit ja annoksen hinta. Ruokalista on jokaisella pöydällä.

Annin ystävätär Aino ruokailee kotonaan. Hänen äitinsä hoitaa taloutta. Hän tekee ostokset ja valmistaa ruoan. Anni auttaa häntä vain siivoamisessa ja astioiden pesussa. Annin äidin keittotaito on erinomainen. Hän valmistaa maukasta ruokaa. Pöydänkin hän kattaa niin kauniisti, että se kiihottaa ruokahalua ja jokainen syö halukkaasti ja mielellään.

Käyn ystävieni kanssa silloin tällöin kahvilassa. Juomme siellä kahvia leivoksien, wienerleipien, korvapuustien, kakun tai pikkuleipien kera. Tanssimme välillä ja aika kuluu hupaisasti. Kahvikupit ovat pöydällä. Minä hämmennän kahvia teelusikalla.

Illalla syön kevyen illallisen. Syön voileivän ja juon vain lasillisen piimää. Piimä on terveellistä.

Упражнение 109. Ответьте на вопросы:

Missä te ruokailette? Mitä syötte aamulla? Missä käytte syömässä päivällisen? Mitä syötte päivällä? Mistä ruoasta pidätte? Onko teillä hyvä ruokahalu? Mitä liemiruokia te syötte mielellänne? Mitä te syötte keiton jälkeen? Pidättekö kalaruoista? Syöttekö mielellänne hyytelöä? Pidättekö teestä vai kahvista? Minkä kera te juotte teetä tai kahvia? Kuka hoitaa taloutanne? Osaatteko valmistaa ruokaa? Oletteko hyvä ruoanvalmistaja? Osaatteko kattaa pöydän kauniisti? Millä te syötte liemiruokaa? Millä te syötte liharuokaa? Millä te hämmennätte teetä? Millä me leikkaamme leipää? Millä tarjoilija kantaa ruoan pöytään? Mistä me saamme tietää ruoka-annoksen hinnan? Missä on ruokalista?

Упражнение 110. Составьте письменно 10 вопросов к теме «Ruokailu» и ответьте на них.

Упражнение 111. Расскажите о вашем завтраке, обеде и ужине.

Упражнение 112. Выпишите из следующих предложений все слова, стоящие в адессиве, и укажите их номинативную форму.

Образец: veitsellä — veitsi.

Käyn päivällisellä ravintolassa. Tarjoilija kantaa ruoat pöytään tarjottimella. Liemiruoat ovat aina syvällä lautasella, matalalla lautasella ovat liha- ja kalaruoat. Minä leikkaan lihan veitsellä. Jälkiruoat ovat jälkiruokalautasella. Jälkiruoan me syömme jälkiruokalusikalla tai jälkiruokahaarukalla. Onko sinulla hyvä ruokahalu? Sairaalla on huono ruokahalu.

Kemiallisella teollisuudella on suuri tulevaisuus. Patalappu on padan kannella. Sudella on terävät hampaat. Kurjella on pitkät jalat. Ompelen ohuella langalla. Sienet kasvavat sateella. Avaan oven omalla avaimellani. Hän suhtautuu meihin luottavaisesti. Neuvostoliiton avaruussaavutuksilla on suuri tieteellinen merkitys. Miehellä on harmaat hiukset. Paimenella on hyvä koira.

§ 2.

kenelta? miltä?	**-lta (-ltä)**

äidiltä — äideiltä, ihmiseltä — ihmisiltä, minulta — meiltä, sinulta — teiltä, häneltä — heiltä

kadulta — kaduilta, kalalta — kaloilta, järveltä — järviltä, lehmältä — lehmiltä

Opettaja kerää vihkot oppilailta. Kukka putosi ikkunalta. Lintu lentää katolta. Lumi karisee puiden oksilta. Nostan kynän *lattialta. Meillä on kaasuliesi.* Äiti nostaa padan liedeltä. Järveltä kuuluu moottorin surina. Kadulta kantautuu ääniä huoneeseen. Mäeltä näkyy kauas. Maantieltä on lyhyt matka kylään. Me muutamme täältä etelään. Sieltä on pitkä matka pohjoiseen. Lumen alta näkyy paljas maa.

Järjestäjä kerää vihkot oppilailta. Pyydän sen kirjan ystävältäni. Sinä saat sen sitten minulta. Milloin saat sen häneltä? Odotan sinulta kirjettä. Saan usein kirjeitä tuttaviltani. He odottavat meiltä vastausta. Odotamme teiltä uutisia. Saamme heiltä apua. Kissalta kuoli pennut. Sinulta puuttuu kärsivällisyyttä. Häneltä unohtuu usein kirja kotiin.

Tämä rakennus on viime vuosisadalta. Museossa on paljon esineitä kaukaisilta aikakausilta. Tämä sanomalehti on vanha.

Lapsi näyttää sairaalta. Täällä tuntuu kylmältä. Hänen äänensä kuulostaa tutulta. Hän vaikuttaa älykkäältä. Kahvi maistuu hyvältä.

Упражнение 113. Прочтите § 2 по абзацам и укажите, что выражает аблатив в каждом из них.

Упражнение 114. Поставьте в аблатив слова, данные в скобках.

Tyttö tulee (piha) sisään. Hän alkaa siivota. Ensin hän lakaisee roskat (lattia). Sitten hän pyyhkii tomut (pöydät, hyllyt ja tuolit). (Seinäkin) hän ottaa taulut ja puhdistaa ne. Sen jälkeen hän kastelee kukat ja pesee lattian. Kun kaikki on puhdasta, hän ottaa (hylly) kirjan ja lukee sitä. Pian tulee veli (järvi) ja tyttö tarjoaa päivällisen. Sitten hän tyhjentää (lautaset) tähteet, pesee astiat ja korjaa (pöytä) kaikki pois. (Loppu) hän ottaa sanomalehden ja panee kirjan hyllylle. Tänään hän odottaa kirjettä (ystävätär).

lt : ll

ilta : illat

Neglinka-joen yli kulkee silta. Autot ajavat sillan yli. Sillalta näkyy uimaranta. Neuvostovalta turvaa kaikkien kansalaisten edut. Olemme neuvostovallan kasvatteja. Tänään tulee lämmin ilta. Tulen luoksesi illalla. Kesäillat ovat valoisat. Tänään on helle. Suojaudumme helteeltä puun alle. Kulta on jalometalli. Kullan väri on keltainen. Aalto lyö rantaan. Aallot vievät veneen rannasta. Tämä pelto kasvaa perunaa. Kolhoosilaiset tulevat pellolta.

Упражнение 115. Напишите существительное pelto во всех известных вам падежах единственного и множественного числа.

Упражнение 116. Напишите 8 предложений, используя в них аблатив.

Упражнение 117. Прочтите и переведите предложения:

Kissa voi nähdä pimeässäkin. Minä näen hyvin, mutta en näe pimeässä. Me näemme ystävämme joka päivä. Näettekö te lukea vielä ilman silmälaseja? Peilistä näkee kuvansa. He näkevät kaupungin valot.

Упражнение 118. Проспрягайте в презенсе в утвердительной и отрицательной форме глагол nähdä и используйте их в предложениях.

§ 3.

kenelle? mille?	**-lle**

minulle, äidille, sairaalle

kadulle, asunnolle, saarelle

Panen kirjat hyllylle. Ripustan taulun seinälle. Opettaja kutsuu oppilaan taululle. Hän kirjoittaa lauseen tauluun. Ammennan keittoa lautaselle. Juoksemme joelle. Miehet menevät pellolle. Tie kääntyy oikealle. Meidän pitää päästä tuolle tielle. Sille

tielle on vaikea päästä. Muutamme tälle kadulle. Kirjoitan sinulle kirjeen. Tyttö kaataa kissalle maitoa. Lähetämme hänelle onnittelusähkeen. Toivotan sinulle hauskaa juhlaa ja hyvää vointia. Lahjoitatteko meille tämän kirjan? Montako sanomalehteä sinulle tulee?

Opettaja aikoo tehdä oppilailleen kysymyksiä. Minä teen itselleni leninkiä. Sinä teet tyttärellesi takkia. Ulkoilu tekee kaikille hyvää. Me teemme teille yllätyksen. Te teette meille vääryyttä. Sotilaat tekevät lipulle kunniaa.

Упражнение 119. Поставьте слова, заключенные в скобки, в аллатив.

Kirkkaat valot luovat heijastuksen (öinen taivas). Postilaitos toimittaa (väestö) tuhansia lähetyksiä. Poika painoi lakin (silmät). (Entinen aro) nousee uusia kaupunkeja. Polku johti (kukkula). Sieltä näkyy (joki, järvi, pellot). Talvella nuoret kiiruhtavat (luistinrata). Kesällä he kokoontuvat (urheilukenttä) tai joen (ranta). Laiva lähti (meri).

Упражнение 120. Выберите из § 3 формы глагола tehdä и напишите с ним 4 предложения.

Упражнение 121. Напишите личные местоимения во всех внешнеместных падежах (адессиве, аблативе и аллативе) и используйте их в предложениях.

rt : rr

virta : virran

Miehille kasvaa parta. Aamulla he ajavat parran. Tämän joen virta on voimakas. Pato säännöstelee joen virtaa. Tien varsi on kosteata. Istutamme puita kadun varteen. Tien varrella kasvaa pensaita.

§ 4.

sanon **saavun** **kysyn**	+**i**+	sanoi+ saavui+ kysyi+	minä sanoin sinä sanoit hän sanoi
			me sanoimme te sanoitte he sanoivat

Kuljimme kapeaa polkua. Se mutkitteli notkoissa, kiersi tarkkaan kaikki ylänteet ja ylitti useassa kohdassa Leningradista Uritskiin johtavan valtatien. Polku johti puistoon. Puistossa törrötti mustuneita lehmuksia, poppeleita ja koivuja. Heti puiston takana polku yhtyi juoksuhautoihin.

Oli kuutamoinen toukokuun yö vuonna 1942. Yö oli niin valoisa, että näkyi selvästi satojen metrien päähän. Puistossa näimme tytön. Hän nojasi puuhun, lauloi ja säesti lauluaan kitaralla.

— Meidän Tanjamme, sanoi seuralaiseni tarkka-ampuja Vasili Voronov. Sitten hän lisäsi hiljaa:

— Hän on kaikkien lemmikki ja hyvin rohkea. Hän pelasti minutkin taistelukentältä, kun haavoituin.

Menimme Tanjan luo. Hän oli kahdeksantoistavuotias hento tyttö ja näytti hyvin kauniilta.

(N-K)

Упражнение 122. Выпишите из текста все глаголы, стоящие в имперфекте, и укажите их инфинитивную форму.

Упражнение 123. Ответьте по § 4 на следующие вопросы:

Mitä pitkin me kuljimme? Mitä polku teki? Mihin polku johti? Mitä puistossa oli? Missä polku yhtyi juoksuhautoihin? Mihin polku yhtyi? Millainen yö oli? Kenet me näimme puistossa? Mitä tyttö teki? Kenet tyttö pelasti? Mistä hän pelasti tarkka-ampujan? Millainen Tanja oli?

Упражнение 124. Напишите форму презенса и имперфекта 1 лица единственного числа глаголов kantaa, laskea, syödä, juoda, katsella. Напишите предложения, используя эти глаголы.

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

SUOMI

Suomi sijaitsee Pohjois-Euroopassa. Sen naapurimaita ovat idässä ja kaakossa Neuvostoliitto, pohjoisessa Norja ja lännessä Ruotsi. Etelässä Suomea rajoittaa Suomenlahti, lounaassa Itämeri ja lännessä Pohjanlahti. Suomen väkiluku on yli neljä miljoonaa henkeä.

Suomi on luonnonkaunista pohjoista seutua. Melkein kolmas osa sen pinta-alasta on järviä. Ne muodostavat kokonaisia vesistöjä, joihin kuuluu paljon vuolaita ja koskisia jokia. Suurimpia jokia ovat Saimaasta Laatokkaan virtaava Vuoksi, Ky-

mijoki, Kokemäenjoki, Oulujoki, Kemijoki ja Tornionjoki. Suomen rannikkoalue on alavaa, viljavaa, karjanhoidolle ja maanviljelylle suotuisaa seutua. Keski-Suomen maisemaa hallitsevat kauniit järvet, joita yhdistävät toisiinsa lyhyet joet. Suurin osa Keski-Suomen maa-alasta kasvaa havumetsää, maanviljelylle sopivaa aluetta on vähän. Pohjois-Suomi on ylänköistä tunturiseutua. Talvi on siellä pitkä, kylmä ja luminen. Kesä on lyhyt ja yöt ovat valoisat. Keskikesällä aurinko paistaa ympäri vuorokauden. Se houkuttelee Lappiin kesäisin suuret määrät turisteja.

Kaikista kaupungeista on hyvät liikenneyhteydet maan eri osiin. Suorat valtamaantiet halkovat maata eri suuntiin. Vesistöt ovat myös liikennöitäviä. Rautatiet ovat keskittyneet pääasiassa maan etelä- ja keskiosiin.

Suomen huomattavimpia kaupunkeja ovat Helsinki(pääkaupunki), Tampere, Turku, Pori, Lahti, Kotka, Jyväskylä, Lappeenranta, Mikkeli, Kuopio, Kajaani, Vaasa, Rauma, Oulu ja Kemi. Asemakaavoitus ja arkkitehtoniset ratkaisut ovat uusissa kaupunginosissa selväpiirteiset. Täysin ansaitusti Suomi on saavuttanut kuuluisuutta kautta maailman arkkitehtuurinsa omaperäisyydellä.

XIII LUENTO

(Kolmastoista luento)

§ 1.

istua **kirjoitta**a **luke**a **saa**da **vie**dä **teh**dä	-nut (-nyt)	istunut (istuneet) kirjoittanut (kirjoittaneet) lukenut (lukeneet) saanut (saaneet) vienyt (vieneet) tehnyt (tehneet)

Minä en löytänyt eilistä sanomalehteä. Sinä et tuonut minulle suomen kielen vihkoa. Hän ei mennyt kotiin, vaikka lupasi. Me emme tunteneet heitä ennen. Te ette olleet eilen baletin ensi-illassa. He eivät tietäneet toverinsa osoitetta.

vastata **ruve**ta **vali**ta **pudo**ta **halu**ta **levä**tä	n-nut (n-nyt)	vastannut (vastanneet) ruvennut (ruvenneet) valinnut (valinneet) pudonnut (pudonneet) halunnut (halunneet) levännyt (levänneet)

olla	**-lut (-lyt)**	ollut (olleet)
mennä	**-nut (-nyt)**	mennyt (menneet)
surra	**-rut (-ryt)**	surrut (surreet)
pestä	**-sut (-syt)**	pessyt (pesseet)

Aino: Päivää, Maija. Miten jaksat?
Maija: Päivää, päivää. Kiitos hyvin. Entä sinä?
Aino: Kiitos kysymästä. Hyvin minäkin voin. Mitä sinulle kuuluu?
Maija: Eipä mitään erikoista. Aika vain rientää kuin siivillä, etenkin näin keväällä.
Aino: Missä sinä olit eilen? Kävin luonasi, mutta en tavannut sinua kotona.
Maija: Miksi et ilmoittanut tulostasi etukäteen? Minun piti käydä ostoksilla. Mutta en ollut poissa kotoa kuin vähän aikaa. Ja pitipä sinun juuri silloin tulla. Oliko sinulla jotain asiaa minulle?
Aino: Ei minulla mitään asiaa ollut. Halusin vain tavata sinua pitkästä aikaa.
Maija: Mihin sinä meiltä menit?
Aino: En mennyt enää mihinkään, vaan palasin kotiin. Kävelin kyllä jonkin aikaa kaupungilla, mutta en tavannut muitakaan tuttuja. Eikä auttanut muu kuin viettää ilta yksin.
Maija: Olen pahoillani, että niin kävi.
Aino: Eipä sillä väliä. Halusin pyytää sinut ensi viikolla kanssani Mustalaisruhtinaan ensi-iltaan, mutta tänään sain tietää, että eilen ei enää ollut lippuja. Voimmehan mennä joskus toiste. Eikö niin?
Maija: Kyllä se sopii. Menen mielelläni katsomaan Mustalaisruhtinasta. Pidän kovin Straussin musiikista. Kumpi meistä ostaa liput?

Aino: Kyllä minä huolehdin lipuista. Ilmoitan sitten sinulle ajoissa, että voit järjestää asiasi.
Maija: Hyvä on. Odotan sinua tänä iltana kuitenkin luokseni, menemme vaikkapa vähän kävelylle.
Aino: Voinhan minä tulla. Näkemiin sitten!
Maija: Näkemiin, näkemiin.

Упражнение 125. Напишите следующие предложения в отрицательной форме имперфекта.

Образец: *Minä luin tehtävän. Minä en lukenut tehtävää.*

Luin eilisen lehden. Hän luki uutisen. Sinä kirjoitit artikkelin. Me rakennamme talon. Te laulatte laulun. He kutsuivat minut luokseen. Hän otti kynän. Sinä katsoit filmin. Me toimme vihkot. Te ostitte puvun. He veivät kirjeet postiin.

§ 2.

käydä

minä olen käynyt	me olemme käyneet
sinä olet käynyt	te olette käyneet
hän on käynyt	he ovat käyneet

Irja: Oletko käynyt hiljattain elokuvissa?
Rauni: Olen.
Irja: Minkä filmin olet viimeksi nähnyt?
Rauni: Näin viimeksi Tshehovin «Kolme sisarusta» filmatisoituna. Oletko sinä jo katsonut sen?
Irja: Olen.
Rauni: Sehän on herättänyt vilkasta kiinnostusta elokuvanharrastajissa.
Irja: Mitä pidät näyttelijäsuorituksista?
Rauni: Näyttelijätyö oli loistavaa, varsinkin Olgan, Trohinin ja Anfisan. Mashan esittäjä oli hieman nuori siihen rooliin, mutta hyvä näyttelijä kyllä. Entä mitä sinä pidit lavastuksesta?
Irja: Lavastuksessa oli interiööri hyvä ja aito, samoin ulkokuvat olivat mainiot.
Rauni: Kyllä filmi on minustakin onnistunut. Nautin esityksestä.

Упражнение 126. Вставьте вместо точек указанный в скобках глагол в перфекте.

Образец: Karjalan tiedemiehet ... (tutkia) jo monia vuosia ... ahkerasti kansantaloudellisia ongelmia.— Karjalan tiedemiehet ovat jo monia vuosia tutkineet ahkerasti kansantaloudellisia ongelmia.

Minskistä ... (kehittyä) neuvostovallan aikana ... nykyaikainen sosialistinen suurkaupunki. Saksalaiset fasistit miehittivät Minskin ja tuhosivat kaupungin. Nyt Minsk... (nousta) jälleen ... raunioista ja tuhkasta. Siitä ... (tulla) suuri teollisuuskeskus.

Tallinnassa ... (säilyä) monia arvokkaita muistomerkkejä keskiajalta. Vanha ukrainalainen kaupunki Tshernovtsy ... (olla) Turkin, Itävalta-Unkarin ja Romanian vallan alaisuudessa. Veljeni ... (syntyä, kasvaa ja käydä) koulua Leningradissa.

Упражнение 127. Поставьте вопросы к предложениям предыдущего упражнения.

Образец: Ketkä ovat jo monia vuosia tutkineet ahkerasti *kansantaloudellisia ongelmia? Mitä Karjalan tiedemiehet* ovat jo monia vuosia tehneet? Mitä he ovat jo monia vuosia tutkineet?

Упражнение 128. Вставьте вместо точек указанный в скобках глагол в перфекте.

Missä sinä ... (syntyä)?— ... (Syntyä ja kasvaa) Karjalassa. *Missä ... (käydä) koulua?— Keskikoulun päätin* Petroskoissa, mutta nyt ... (opiskella) jo kolme vuotta Leningradin yliopistossa. Ovatko vanhempasi vielä elossa?— Äitini ... (kuolla) jo..., isäni asuu Petroskoissa. Milloin äitisi kuoli?— Hän kuoli kaksi vuotta sitten. *Minkä ikäinen hän oli?*— Hän oli kuusikymmenvuotias. Hän oli syntynyt vuonna 1906 ja kuoli vuonna 1966. Minkä ikäinen on isäsi?— Hän ... (syntyä) vuonna 1900. Milloin sinä ... (syntyä)? ... (Syntyä) vuonna 1946.

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

Olipa kerran ukko ja akka

Tundran hohtavan valkoisten hankien, porolaumojen ja kansanperinteen pariin on Neuvostoliiton nuoren elokuvaohjaajapolven kuuluisa edustaja Grigori Tshuhrai siirtynyt uudessa elokuvassaan »Olipa kerran ukko ja akka». Nimitys ikään kuin viittaa kansansatujen maailmaan, mutta todellisuudessa Tshuh-

rain sankarit ovat nykypäivän ihmisiä. Keskeistä osaa esittää sympaattinen vanha pari. Onnettomuus irrottaa heidät ympäristöstään, Etelä-Venäjän rauhallisesta maalaiskylästä ja vie kauas pohjolaan, omien lastensa ja nuorten ihmisten luo.

— Halusin esittää vanhan polven edustajia, heidän hyviä puoliaan ja heikkouksiaan. Halusin osoittaa, ettei elämä ole niin yksinkertaista kuin se ensi näkemältä näyttää, lausui ohjaaja Tshuhrai lehdistötilaisuudessa.

Joka tapauksessa on jälleen syntynyt Tshuhraille ominainen, lämpimästi ongelmia pohtiva elokuva, joka aiheuttaa varmasti paljon keskustelua. Sen näyttelijät ovat valkokankaalla uusia, tuoreita ihmisiä.

Tshuhrai on aikaisemmin yllättänyt erilaisilla kamerakulmillaan ja muilla kuvauksellisilla keinoilla. Tässä filmissä hän on niistä luopunut. Hänen kerrontansa on hyvin rauhallista.

Elokuva on valmistunut Mosfilm-studiossa V. Fridin ja J. Dunskin käsikirjoituksen mukaan. Filmin on kuvannut S. Polujanov.

Упражнение 129. Составьте к тексту 10 вопросов и ответьте на них.

§ 3.

lukea

minä en ole lukenut	*me emme ole lukeneet*
sinä et ole lukenut	*te ette ole lukeneet*
hän ei ole lukenut	*he eivät ole lukeneet*

Oletko käynyt Minskissä?—En ole, mutta Valko-Venäjällä olen kyllä ollut. Oletko lukenut Ernest Hemingwayn teoksia englanniksi?— En ole, sillä en osaa englantia. Hän ei ole opiskellut englantia. Me emme ole kuulleet uutisia. Te ette ole saaneet tänään lehteä, koska se ei ole ilmestynyt. He eivät ole suorittaneet tehtäväänsä.

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

Kansamme parhaat sanantaitajat ovat ylistäneet runoissaan ja lauluissaan Karjalan luontoa. Sen värisävyjä ovat lahjakkaat taidemaalarit yrittäneet toistaa siveltimillään. Seutumme luonnon lumoissa muusikot ovat loihtineet kauniita sävelmiä.

Oletko koskaan seurannut tunturin laelta kesäkuisen auringon ympärivuorokautista vaellusta metsänreunan yllä tai kuunnellut mahtavan kosken kohinaa?

Oletko laskenut veneelläsi Kemijoen kuulua Kuitismänkoskea?

Oletko ihaillut vehnäpeltoja Aunuksen lakeudella tai Kizhin kirkkojen kupoleja Äänisen saarella? Jos et, niin otan mielelläni sinut seuraani.

(J. R., m.)

Упражнение 130. Выпишите из предыдущего текста все глаголы в форме инфинитива и II причастия единственного и множественного числа.

Образец: kertoa, kertonut, kertoneet.

Упражнение 131. Составьте к предыдущему тексту 10 вопросов и ответьте на них.

§ 4.

lukea

minä olin	lukenut	minä en	ollut lukenut
sinä olit	lukenut	sinä et	ollut lukenut
hän oli	lukenut	hän ei	ollut lukenut
me olimme	lukeneet	me emme	olleet lukeneet
te olitte	lukeneet	te ette	olleet lukeneet
he olivat	lukeneet	he eivät	olleet lukeneet

Tsaari-Venäjän taloudellinen takapajuisuus heijastui myös maantieteelliseltä kartalta.

Teollisuus oli kehittynyt vain muutamilla seuduilla. Syrjäseudut rikastuttivat rintamaiden kapitalisteja. Heille ei ollut edullista teollistaa syrjäseutuja. Tsaarin viranomaiset olivat kieltäneet jalostusteollisuuden harjoittamisen syrjäseuduilla. Se oli sijoittunut pääasiassa maan länsirajoille ja Itämeren rannikolle.

Tällainen epätasaisuus teollisuuden sijoittamisessa ei ollut tietysti vain tsaari-Venäjän erikoisuus. Se on tavallinen ja luonteenomainen ilmiö kaikissa kapitalistisissa maissa.

Amerikan Yhdysvalloissakin teollisesti korkealle kehittynyt pohjoinen on monista historiallisista syistä kohonnut etualalle ja kilpailullaan jarruttanut etelän ja lännen vuoristoseutujen teollista kehittymistä.

Teollisuusseudut painostavat muita seutuja, hallitsevat niitä.

(M. M.)

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

HANNES RAITA KÄY VANHAKSI

Kaksikymmentäyksi vuotta oli Hannes Raita palvellut samaa työnantajaa. Hän muisti vielä hyvin, kuinka iloinen hän oli ollut silloin, kun oli saanut tämän paikan. Pyrkijöitä oli ollut sangen paljon, mutta onni oli suosinut Hannesta. Siitä saakka hän oli tuntenut elämänsä turvatuksi, ja hän teki tehtävänsä aina kunnollisesti, ettei kukaan päässyt siitä muistuttamaan. Hänen palkkansa ei ollut tosin loistava, mutta sen säännöllinen juoksu antoi varmuutta; sai järjestää menot juuri tulojen mukaan.

Kun oli kulunut muutama vuosi, oli Hannes alkanut ajatella, että tämä oli hänen viimeinen työpaikkansa. Sana viimeinen ei tässä yhteydessä herättänyt suinkaan mitään mielikuvaa ajan lyhyydestä tai siitä, että hän oli jo sivuuttanut parhaimmat ikävuotensa ja lähestyi hitaasti, mutta varmasti vanhuutta. Hän vain ei halunnut enää ryhtyä vaihtamaan työpaikkaa.

Työ oli muuttunut Hannes Raidan elämän yksinomaiseksi sisällöksi. Se uuvutti hänen ruumiinsa, painoi hänet kumaraan ja täytti kaikki hänen ajatuksensa, niin ettei hän osannut enää puhua kuin työasioista. Hannes luotti siihen, ettei sahanomistaja jätä häntä pulaan, kun hänestä tulee vanha eikä enää kykene työskentelemään.

Kerran Hannes sai kutsun sahan konttoriin.

Sahanomistaja oli itse paikalla. Hän näytti omituisen kylmäkiskoiselta ja viralliselta, aivan toisenlaiselta kuin tavallisesti.

— Tjaah, minun valitettavasti täytyy sitten ilmoittaa Raidalle, ettei meillä ole enää teille työtä, sahanomistaja sanoi lyhyesti.— Nyt on niin hiljainen aika, ja nuoret kykenevät tekemään työnsä paremmin kuin te. Tehän alatte jo käydä vanhaksi.

— Eikö sahanomistaja sentään voisi järjestää minua johonkin keveään työhön? Hannes sanoi käheästi.— Mikä minulle nyt tulee eteen?

— Tjaah, sahanomistaja sanoi kuivasti.— Meidän täytyy ennen kaikkea ajatella liikkeen etua.

— Mutta... Hannes sammalsi.— Olenhan sentään ollut sahan palveluksessa kaksikymmentäyksi vuotta.

Sahanomistaja loi häneen ankaran silmäyksen.

— Ettekö sitten ole saanut palkkaa joka tunnista?

— Kyllä tietenkin, mutta...

— No tjaah, sahanomistaja sanoi ärtyneesti ja kyllästyneesti.— Kuten itsekin havaitsette, ei meidän välillämme ole mitään selvittämättömiä asioita. Ettekä ole ollut työssä niin kauan täällä, että laki määräisi minut teille eläkettä maksamaan.

— Ei, laki ei määrää teitä, Hannes melkein huusi.— Lain te kyllä osaatte kiertää.

Sahanomistajan kasvojen juonteet kiristyivät.

— Jos yritätte ruveta röyhkeäksi, teidän on parasta mennä ulos.

(P. L., m.)

ПОЯСНЕНИЯ К ТЕКСТУ

käydä vanhaksi — становиться старым
tuntea elämä turvatuksi — чувствовать, что существование обеспечено
ei kukaan päässyt muistuttamaan — никто не мог сделать замечания
hän oli sivuuttanut parhaimmat ikävuotensa — уже миновали лучшие годы его жизни
hän ei halunnut ryhtyä vaihtamaan — он не хотел менять
työ oli muuttunut Raidan elämän yksinomaiseksi sisällöksi — работа стала единственным содержанием жизни Райта
painaa kumaraan — сгорбить
hän ei enää kykene työskentelemään — он уже не может работать
nuoret kykenevät tekemään työnsä paremmin — молодые сумеют лучше справиться со своей работой
Mikä minulle nyt tulee eteen?— Что со мной теперь будет?
ei ole mitään selvittämättömiä asioita — нет никаких невыясненных вопросов

että laki määräisi minut teille eläkettä maksamaan — чтобы я на основании закона должен платить вам пенсию
ruveta röyhkeäksi — становиться дерзким
on parasta — лучше

Упражнение 132. Ответьте на вопросы:

1. Miten kauan oli Raita palvellut samaa isäntää?
2. Mitä hän muisti?
3. Oliko Raita ollut ainoa pyrkijä sille paikalle?
4. Mitä hän oli siitä saakka tuntenut?
5. Miten Hannes teki tehtävänsä?
6. Millainen oli hänen palkkansa?
7. Mitä Hannes oli alkanut ajatella?
8. Miten työ vaikutti Hannekseen?
9. Mihin Hannes luotti?
10. Mitä sahanomistaja erään kerran ilmoitti Hannekselle?
11. Miksi sahalla ei ollut enää Hannekselle työtä?
12. Lupasiko sahanomistaja maksaa Hannekselle eläkettä?

Упражнение 133. Объясните употребление глагольных времен в первых трех абзацах текста „Hannes Raita käy vanhaksi."

XIV LUENTO

(Neljästoista luento)

§ 1.

kenenä? minä? millaisena?	**-na (-nä)**

minuna, sinuna, hänenä, meinä työläisenä—työläisinä, pöytänä—pöytinä, päivänä — päivinä sairaana — sairaina, vanhana — vanhoina

Veljeni työskentelee insinöörinä Onegan tehtaassa. Minä veljeni työskentelee?— Insinöörinä. Sisareni on koulussa opettajana. Kaupungit näkyvät kartalla pisteinä tai renkaina. Neuvosto-armeija on rajoillamme järkkymättömänä suojamuurina. Kirjat ovat meille suurena apuna. Nefeliini on raaka-aineena alumiinin, lasin, emalin ja värien valmistuksessa. Lomonosov ensimmäisenä selitti aineen säilymisen lain. Pidämme häntä etevänä tiedemiehenä.

Lapsena hän oli sairaalloinen. Siperiasta on tullut vapaa ja valoisa seutu vasta neuvostovallan vuosina. Karl Marx syntyi vuonna 1818 ja kuoli vuonna 1883. Ensimmäisenä päivänä kesäkuuta sain sinulta viimeisen kirjeen. Seuraavana päivänä menin aikaisin työhön.

Sinä iltana oli kova sade. Ensi kesänä matkustan etelään. Viime yönä sairas nukkui huonosti. Ensi maanantaina on Vappu. Sinun pitää huomenna mennä lääkäriin.

Petsamon alue on kaukana luoteessa. Olen kotona kello kahdeksaan asti. Maanantaina pääsen lomalle. Ovatko kaikki läsnä? Onko sinulla kirjat mukanasi? En ole käynyt tänään vielä ulkona. Hän lopetti urheilun kokonaan.

Упражнение 134. Напишите заключенные в скобки слова в эссиве.

Liisa on ruokalassa (keittäjä). Anni työskentelee (myyjätär). Viime (kesä) heidän lapsensa olivat pioneerileirillä. He asuivat entisessä loistohuvilassa. (Leiritalo) siitä on hyötyä tuhansille lapsille. Kesäleirillä ja retkillä on usein paljas taivas (katto) ja pehmeä sammal (vuode).

(Sunnuntai) kaupunkilaiset pyrkivät luonnon helmaan ja palaavat sieltä hyvin (levänneet) ja (tyytyväiset). (Toinen päivä) toukokuuta pääsen lomalle. Viime (talvi) kävin usein metsässä. Ensi (vuosi) vanhempani pääsevät eläkkeelle.

Упражнение 135. Поставьте следующие слова в эссив единственного и множественного числа и составьте письменно предложения.

lapsi, sairas, kesäpäivä, vuode; ensimmäinen päivä tammikuuta vuosi 1960

§ 2.

keneksi? miksi? minkälaiseksi?	**-ksi**

häneksi, meiksi, pojaksi — pojiksi lääkäriksi — lääkäreiksi, huoneeksi—huoneiksi, linnuksi—linnuiksi hyväksi — hyviksi, nuoreksi — nuoriksi, sairaaksi — sairaiksi

Neuvostoliitto on kehittynyt suureksi ja voimakkaaksi teollisuusmaaksi. Kijova muodostui muinais-Venäjän valtion keskukseksi. Teknisesti alikehittyneestä maatalousmaasta Venäjä on muuttunut voimakkaaksi teollisuusvaltioksi ja runsastuottoisen maatalouden maaksi. Neuvostoliittoon kuuluu viisitoista itsenäistä kansallista tasavaltaa. Ne ovat yhtyneet vapaaehtoisesti ja täysin tasaveroisina yhdeksi valtioksi.

Neuvostoliiton Kommunistisen Puolueen XXII edustajakokous hyväksyi Neuvostoliiton talouden kehittämissuunnitelman vuosiksi 1961—1980.

Työnteko yhteiskunnan hyväksi muodostuu kommunismissa kaikkien elämäntarpeeksi ja välttämättömyydeksi.

Упражнение 136. Выпишите из § 2 все словосочетания в транслативе; укажите номинатив и транслатив единственного и множественного числа.

Упражнение 137. *Перепишите предложения, поставив данные в скобках слова в транслатив.*

Kokous siirtyi (huominen). Hän jäi (viikko) lomalle. Tilasimme kaikki lehdet (vuosi). Lukuisat puistot tekevät kaupunkimme erikoisen (viihtyisä). Kaupunkiemme (kaunistus) nousee yhä uusia, nykyaikaisia rakennuksia.

Vuonna 1961 Stalingrad sai (nimi) Volgograd. Yli kahdensadan päivän suurtaistelu Stalingradissa muodostui Suuren Isänmaallisen sodan (käännekohta).

Valitsimme (edustaja) eturivin työläisen.

(Loma-aika) varaan hyödyllistä ja mielenkiintoista luettavaa. (Talvi) pitää kunnostaa sukset. Lainasin sukseni toverilleni (puoli kuukausi). Monet nuoret ihmiset tahtovat lukea *(lääkäri, insinööri tai opettaja).* Toiset *aikovat (ammattitaitoiset viilaajat tai sorvaajat).* Syksyllä *pihlajan lehdet muuttuvat* (ruskeat), mutta koivun lehdet (keltaiset).

Упражнение 138. Напишите следующие слова в транслативе единственного и *множественного числа и используйте их в предложениях.*

ylioppilas, ravinto, *vuosi, rehellinen ihminen, onnellinen* nuoruus, uusi avain, toinen paimen

§ 3.

tämä, tuo, se	*nämä, nuo, ne*
tämän, tuon, sen	näiden, noiden, niiden
tätä, tuota, sitä	näitä, noita, niitä
täksi, tuoksi, siksi	näiksi, noiksi, niiksi

Neuvostoliiton rajojen pituus on yli kuusikymmentätuhatta kilometriä. Sen rajanaapureina on kaksitoista valtiota.— *Ammattiliitot ovat työläisten ja toimihenkilöiden* yhteiskunnallisia joukkojärjestöjä. Niiden riveihin kuuluu Neuvostoliitossa

yli kuusikymmentäkolme miljoonaa jäsentä.— Sosialistinen kilpailu on muodostunut joukkoluonteiseksi ja kasvanut todella yleiskansalliseksi liikkeeksi. Siihen osallistuu yhdeksän kymmenesosaa työläisistä.— Sinä päivänä hän oli päättänyt mennä teatteriin.— Tänä päivänä hän haluaa antaa tyttärelleen lahjan.— Niillä, jotka odottivat, ei ollut koskaan kiirettä.— Puheenjohtaja luki päätösehdotuksen. Läsnäolijat hyväksyivät sen, ja kokous päättyi siihen.— *Ennen vallankumousta Venäjän* metsät rikastuttivat keinottelijoita. Nykyään niiden (metsien) rikkaudet tulevat koko kansan hyväksi.— Pellot eivät olleet autioita. Niillä työskenteli jatkuvasti väkeä.

Упражнение 139. Поставьте местоимения, заключенные в скобки, в нужную по смыслу падежную форму.

Vielä muutama vuosi sitten (tämä) paikalla kasvoi metsää. Nyt (se) sijalle on noussut uusia, nykyaikaisia asuintaloja. Uusi koulu on (tuo) mäellä. Se valmistui (tämä) syksynä.— (Nämä) *marjapensaista me saimme paljon maukkaita* marjoja. Me kaikki syömme (ne) mielellämme. Äiti keitti (ne) hilloa. Talvella on miellyttävää juoda teetä (se) kera.— (Tuo) lehdessä on mielenkiintoinen artikkeli. Kirjoittaja kertoo (se) *matkastaan Ranskaan.— Ensi keväänä istutamme (nämä) penkkeihin mansikoita. (Nuo) penkkeihin* kylvämme kukansiemeniä. (Tämä) kesänä (ne) kasvoi neilikoita.— Tunnetko sinä (tuo) nuorta ihmistä? En ole koskaan ennen (hän) nähnyt. *Haluatko tutustua (hän)?*

Упражнение 140. Напишите 6 предложений с указательными местоимениями в косвенных падежах.

§ 4.

PERHEENI

Toverit, *me emme vielä tunne toisiamme. Te ette tunne* minua enkä minä teitä. Siksipä esittelenkin teille itseni.

Nimeni on Toivo Mäkelä. Olen kaksikymmenvuotias. Asun vanhempieni ja veljeni kanssa. Osoitteeni on Petroskoi Leninin katu 4 ovi 6. Asuntomme on toisessa kerroksessa. Siinä on kolme huonetta ja keittiö.

Isäni on työskennellyt jo yli kaksikymmentä vuotta tehtaassa. Ennen sotaa hän ehti lukea insinööriksi. Sitten hän oli neljä vuotta *armeijassa. Nyt hän on jo* 52-vuotias, pätevä ja kokenut insinööri, joka on kiintynyt työhönsä.

Äitini on 50-vuotias. Hän työskenteli koulussa opettajana kaskikymmentäviisi vuotta ja on nyt ollut jo vuoden eläkkeellä. Nykyään hän hoitaa kotiamme. Hän ei halunnut vielä jäädä eläkkeelle, mutta me muut perheenjäsenet päätimme, että hänen täytyy jo levätä ja olla vain kotona.

Veljeni Matti on hiljattain kotiutunut armeijasta. Ensi vuonna hän aikoo pyrkiä yliopistoon. Nyt hän valmistautuu ahkerasti pääsytutkintoihin. Jo lapsesta häntä ovat kiinnostaneet koneet ja hän haluaa tulla koneinsinööriksi. Tämän talven hän aikoo työskennellä autonkuljettajana.

Minä, kuten jo mainitsin, olen kaksikymmenvuotias. Opiskelen yliopistossa, historiallis-kielitieteellisen tiedekunnan kolmannella vuosikurssilla. Luen historiaa ja minusta tulee historian opettaja. *Pidän kovin lapsista ja siksi päätinkin ryhtyä* opettajaksi. Olen jo ollut opettajakokelaana ja olen tyytyväinen ammatinvalintaani.

Minulla on myös sisar. Hän on jo naimisissa ja hänellä on kaksi herttaista lasta. Sisarenpoika on viisivuotias ja sisarentytär kolmivuotias. Päivisin he ovat lastentarhassa, kun heidän äitinsä on työssä. Sisareni on ammatiltaan sisätautilääkäri. Hän menestyy hyvin alallaan. Hänen miehensä on geologi. Hän on hyvin paljon matkoilla. Piakkoin hän puolustaa väitöskirjansa. *Vanhempani pitävät kovin vävystään. Miniää* heillä ei vielä ole, koska veljeni ja minä olemme vielä *poikamiehiä*.

Isoisäni on jo kuollut. Mutta isoäitini asuu tätini perheessä. Hän hoitaa tätini lapsia, serkkujani. He ovat vielä keskenkasvuisia ja käyvät koulua. Me käymme usein heidän luonaan vieraisilla.

Äitini veli, Vilho-eno, ja isäni veli, Pekka-setä, asuvat Leningradissa. He viettävät usein lomansa luonamme ja me vierailemme heillä loma-aikana.

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

OPISKELUSTA

L i i s a: Hyvää päivää, Katri. Emmepä ole pitkiin aikoihin tavanneetkaan toisiamme. Miten jaksat?

K a t r i: Kiitos, mainiosti. Mutta sinä näytät väsyneeltä. Miten voit?

L i i s a: Kiitos, hyvin. Olen kyllä hieman väsynyt, sillä tänään suoritin viimeisen tenttini. Kuulusteluista selvisin jo viime kuussa. Nyt *alkaakin talviloma*. Se kestää kaksi viikkoa. Sitten alkaa kevätlukukausi.

K a t r i: Miten suoriuduit tenteistä?

L i i s a: *Suoritin kaikki hyvin.*

K a t r i: Sehän on hauskaa. Onnittelen sinua.

L i i s a: Kiitos. Mutta miten sinua on onnistanut? Olethan lääkärikokelas.

K a t r i: Kaikki on mennyt erinomaisen hyvin. Olen kovin tyytyväinen ammattiini. Myöhemmin aion vielä jatkaa lukujani. Haluan erikoistua hermolääkäriksi, vaikka nyt olenkin harjoittelijana sisätautiosastolla.

L i i s a: Entä harrastatko vielä hiihtoa?

K a t r i: Kyllä. Ensi sunnuntaina osallistun taas urheiluseuramme edustajana tasavallan urheiluseurojen välisiin hiihtokilpailuihin. Entä luisteletko sinä vielä yhtä ahkerasti kuin ennen?

L i i s a: Käyn luistinradalla kerran pari viikossa. Toivotan sinulle hyvää kilpailuonnea ja menestystä.

K a t r i: Kiitos. Mutta etkö tule seuraamaan kilpailuja?

L i i s a: Kyllä, minä tulen jännäämään puolestasi, vaikka en olekaan mikään innostunut penkkiurheilija. Näkemiin ja hyvää onnea!

K a t r i: Näkemiin. Yritän kaikkeni.

XV LUENTO

(Viidestoista luento)

§ 1.

1. —	1. sanomme+**kaamme**= sanokaamme
2. **sanot** — sano	2. sanotte+**kaa**=sanokaa
3. **sanoo**+**koon**= sanokoon	3. **sanovat**+**koot**=sanokoot

Opettaja sanoi oppilaalle: «Mene opettajainhuoneeseen ja tuo sieltä kartta.» Äiti sanoi pojalleen: «Kerro mitä te teitte tänään lastentarhassa.» Menköön Leila kauppaan ja ostakoon vehnä-

ja ruisleipää. Lähtekäämme kävelylle. Kuunnelkaa tarkkaan ja vastatkaa kysymyksiin. Halukkaat nouskoot ja lähtekööt mukaani. Nostakoot kätensä ne, jotka haluavat lähteä retkelle. Katso kuinka ulkona pyryttää. Tule tänne! Lähteköön Aili ensimmäisenä. Ota kirja hyllyltä. Osta kolme litraa maitoa, puoli kiloa voita, kolmesataa grammaa juustoa ja puoli litraa kermaa. Peskööt lapset kätensä ja käykööt pöytään. Lähettäkäämme onnittelusähke entisille opettajillemme. Lähde ajoissa kouluun, ettet myöhästy tunnilta. Lähtekäämme ajoissa asemalle, ettemme myöhästy junasta. Jääkööt kirjat pöydälle. Olkaa rauhallisia. Ole hyvä ja auta minua. Lukekoon Arvo ääneen. Vastatkaa selvästi. Katselkaa tätä kuvakirjaa. Lue tämä artikkeli. Kirjoittakaa kirje.

Упражнение 141. Выпишите из § 1 глаголы в императиве по образцу:

1. —	1. tuokaamme, jääkäämme
2. lue, vie	2. antakaa, ottakaa
3. kirjoittakoon, sanokoon	3. nouskoot, lähtekööt

Упражнение 142. Выпишите из § 1 словосочетания, состоящие из глагола в императиве и дополнения.

Например: anna kartta.

Упражнение 143. Напишите по 5 словосочетаний глагола в императиве с дополнением в партитиве и с дополнением в аккузативе.

Упражнение 144. Прочтите и переведите предложения:

Sinun pitää mennä ostoksille. Osta kaksi kiloa sokeria, kilo riisiä, kolme kiloa jauhoja, hiivaa ja teetä sekä makeisia. Lihakaupasta osta kaksi kiloa lampaanlihaa. Tuo myös palanen sianlihaa. Hae kaupasta viisi kiloa perunoita, kilo porkkanoita ja punajuuria, puoli kiloa hapankaalia ja sipulia. Keitä päivälliseksi kasviskeitto. Puhdista, huuhdo ja paloittele kasvikset ja pane ne kylmään veteen, pane vielä suolaa. Keitä niitä puoli tuntia. Ota osa kasviksista pois, ennen kuin ne kiehuvat liian pehmeiksi ja tarjoa kokonaisina kirkkaassa liemessä. Tarjoa liemen kera myös pikku piiraita.

Упражнение 145. Составьте рассказ на тему «Я иду за покупками в продовольственный магазин».

Упражнение 146. Составьте рассказ на тему «Я поручаю сестре сходить за покупками в продовольственный магазин».

Упражнение 147. Прочтите и переведите предложения:

Menemme kangaskauppaan ja ostamme kaksi metriä villakangasta. Aili menee tavaratalon lyhyttavaraosastolle ja ostaa kuusi nappia. Te menette vaatekauppaan ja ostatte itsellenne puvun. Sinä menet apteekkiin ja tuot yskänlääkettä. Menemme maitokauppaan ja ostamme kolme pulloa maitoa. Hän menee torille ja ostaa kymmenen kananmunaa. Te ostatte takin. He toivat lapselle nuken.

Упражнение 148. Перепишите предложения предыдущего упражнения в императиве.

§ 2.

1. —	1. älkäämme kirjoittako
2. älä kirjoita	2. älkää kirjoittako
3. älköön kirjoittako	3. älkööt kirjoittako

Älä myöhästy, tule ajoissa. Älköön Eino huolehtiko tästä asiasta, kyllä minä sen järjestän. Älkäämme kiirehtikö. Älkää unohtako ottaa kirjoja mukaanne. Älkööt lapset menkö heikolle jäälle. Kirjoittakaa selvästi älkääkä tehkö virheitä. Ilmoitan tulostani, älköön isä olko huolissaan. Istu paikallasi äläkä häiritse meitä. Tehköön Lauri tilaa Irjalle. Älä jätä huomiseksi sitä, minkä voit tehdä tänään. Ottakoot retkeilijät mukaansa evästä. Älkää häiritkö yleistä järjestystä. Älä unohda suorittaa tehtäviäsi. Älkää viekö lasta ulos kovalla pakkasella. Älkäämme unohtako kastella kukkia.

Упражнение 149. Выпишите из § 2 глаголы в отрицательной форме императива и укажите их лицо.

Упражнение 150. Перепишите предложения в отрицательной форме императива. Обратите внимание на падежную форму дополнения.

Ota sanomalehti pöydältä. Vieköön Pirkko kirjan kirjastoon. Ottakaamme hänet mukaamme. Tuokaa minulle vihkot.

Ottakoot lapset kirjat kotiinsa. Jätä kynä pöydälle. Hae vesiämpäri sisälle. Tyhjentäkää ämpäri. Pilko puut. Lämmittäkäämme sauna. Kantakaa puut saunaan.

Упражнение 151. Поставьте заключенные в скобки глаголы в указанную личную форму императива.

Образец: (Sinä, sanoa) se sana.— Sano se sana.

(Me, kirjoittaa) tämä sana. (Sinä, lukea) se kirja. (Hän, tuoda) matot sisälle. (Te, viedä) lapset kävelylle. (Me, pyyhkiä) taulu.

Упражнение 152. Напишите предложения предыдущего упражнения в отрицательной форме императива.

Упражнение 153. Напишите 5 предложений, используя в них глаголы в утвердительной форме императива, и перепишите их затем в отрицательной форме.

§ 3.

ASUNTONI

Tänään on helmikuun ensimmäinen päivä. Saavuin Petroskoihin viime vuoden helmikuussa, joten olen ollut täällä jo vuoden. Asuin ensimmäisen kuukauden asuntolassa. Sitten sain uudesta viisikerroksisesta asuintalosta kaksion. Siihen kuuluu makuuhuone, olohuone ja keittiö. Asuntomme on toisessa kerroksessa. Työtoverini sai yksiön saman talon viidennestä kerroksesta. Mutta viidenteenkin kerrokseen on helppo nousta, sillä talossamme on hissi. Talossamme on erilaisia huoneistoja: on yksiöitä, kaksioita sekä kolmen huoneen ja keittiön huoneistoja. Niissä on kaikki nykyaikaiset mukavuudet: keskuslämmitys, kaasu, kuuma ja kylmä vesi, kylpyhuone ja tilavat komerot. Jokaisessa asunnossa on puhelin.

Kotimme on pieni mutta viihtyisä. Vaimoni on osannut tehdä siitä kodikkaan. Toinen huoneistamme on melko suuri. Järjestimme sen olohuoneeksi. Minä pidän sitä samalla myös työhuoneenani. Siinä on leveä ikkuna. Ikkunan oikealla puolella on kirjoituspöytä. Kirjoituspöydällä on pöytälamppu ja puhelin. Huoneen vasemmalla seinällä on kirjahyllykkö, oikeanpuoleisella seinällä on televisio ja pari nojatuolia. Huoneen perällä on leposohva. Sen edessä on matala pöytä ja rinnalla jalkalamppu.

Makuuhuoneen kalustona on kaksi sänkyä ja yöpöytä. Siellä on myös kampauspöytä ja radio.

Keittiössä on kaasuliesi, kylmä ja kuuma vesi sekä pesuallas. Pesualtaan yllä on kuivausteline. Seinällä on astiakaappi. Ruokakomero on seinässä. Nurkassa on jääkaappi. Ruokapöytä on keittiössä.

Pölynimuria, pesukonetta ja silitysrautaa me pidämme eteisen komerossa.

Упражнение 154. Ответьте на вопросы:

1. Missä kaupungissa te asutte?
2. Mikä on osoitteenne?
3. Asutteko yksiössä, kaksiossa vai kolmen huoneen ja keittiön asunnossa?
4. Minkälaisia huoneistoja on talossanne?
5. Monennessako kerroksessa asuntonne on?
6. Montako kerrosta on talossanne?
7. Onko talossanne hissi?
8. Onko asunnossanne läpikuljettavaa huonetta?
9. Pääseekö asuntonne eteisestä joka huoneeseen?
10. Onko asunnossanne kaikki nykyaikaiset mukavuudet?
11. Mitä nykyaikaisia mukavuuksia on asunnossanne?
12. Mitä huonekaluja on olohuoneessanne?
13. Mitä huonekaluja on makuuhuoneessanne?
14. Miten olette kalustaneet keittiönne?
15. Onko huoneistossanne komeroita ja kaappeja?

Упражнение 155. Составьте рассказ о своей квартире.

Упражнение 156. Переведите предложения:

Onko nyt ruoka-aika?— Kyllä, nyt on ruoka-aika. Millainen ruoka täällä on?— Täällä on hyvä ruoka. Toveri Salo, oletteko ystävällinen ja tilaatte ruoan. Minä otan mielelläni keittoa, liharuokaa ja vielä jälkiruokaakin. Tämä leipä on maukasta. Voileivät ovat tässä. Kenen voileipä tämä on?— Se on Erkin voileipä. Aili, oletko ystävällinen ja annat nuo omenat. Nämä omenat ovat makeita, nuo ovat happamia.

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

ENTISET KOULUTOVERIT

E l i n a: Päivää, *Mirjami. Milloin sinä olet palannut Petroskoihin?*

M i r j a m i: Päivää, päivää, Elina. Olen ollut täällä jo puoli vuotta.

E l i n a: Niinkö? Asutko vanhempiesi luona?

M i r j a m i: Toistaiseksi olemme asuneet heidän luonaan.

E l i n a: *Mutta miksi sanot, että olette asuneet? Mitä tarkoitat?*

M i r j a m i: Sitä että olen mennyt naimisiin. Etkö ole vielä kuullut sitä?

E l i n a: Sepä on hauska uutinen. Onnittelen sinua sydämestäni ja toivotan teille paljon onnea ja menestystä elämässänne. *Kuka on miehesi? Milloin piditte häät?*

M i r j a m i: Opiskelimme samassa korkeakoulussa. Hän päätti opintonsa jo viime vuonna. Silloin me sovimme, että hän tulee Petroskoihin työhön. *Kun minä saavuin tänne keväällä*, niin päätimme solmia avioliiton. Vietimme häät elokuun alussa minun kotonani.

E l i n a: Onko vanhemmillasi iso asunto?

M i r j a m i: Heillä on omakotitalo kaupungin laidassa. Siinä on kolme huonetta ja keittiö. Perheemme on nyt viisihenkinen. *Mutta mieheni ja minä saamme pian asunnon uudesta* kaupunginosasta. Kun talo valmistuu, niin muutamme omaan asuntoon.

E l i n a: Milloin se sitten valmistuu?

M i r j a m i: Se on jo viimeistelyvaiheessa. Luultavasti muutamme vuodenvaihteessa. Kutsun sinut sitten tupaantuliaisiin. Samalla esittelen sinulle mieheni.

E l i n a: Kiitos kutsusta. Tulen mielihyvin. Haluan tutustua mieheesi. Mutta voithan tulla miehesi kanssa luokseni jo ennen *muuttoa*.

M i r j a m i: Kiitos, mutta emme nyt voi noudattaa kutsuasi. Muutto tapahtuu aivan lähiaikoina emmekä ehdi nyt tehdä vierailuja. Ilmoitan sinulle uuden osoitteemme ja ajan, milloin odotamme sinua. Suo anteeksi, mutta nyt minun pitää jo rientää kotiin. Näkemiin. Tulethan sitten?

E l i n a: Tulen varmasti. Vielä kerran: onneksi olkoon! Näkemiin, terveisiä miehellesi ja vanhemmillesi.

XVI LUENTO

(Kuudestoista luento)

§ 1.

kirjan + tta = kirjatta	**kirjan + i + tta** = kirjoitta
koneen + tta = koneetta	**koneen + i + tta** = koneitta
kokouksen + tta = kokouksetta	**kokouksen + i + tta** = kokouksitta

Kuljet oikeaan suuntaan, voit huoletta jatkaa matkaa. Löysin vaivatta oikean tien. Lapset juoksentelevat kesällä jalkineitta. Talvella ei saa liikkua ulkona päähineettä. Tekniikan aikakaudella ihmiset tulevat toimeen hevositta. Ei mene kesä vesittä eikä talvi lumetta (Sl.). Asia ei käy selväksi esimerkeittä. Sähköttä on vaikea tulla toimeen. Monet juovat kahvin kermatta ja toiset sokeritta. Aika kuluu hitaasti työttä. En pääse sisään avaimetta. Poika meni kouluun kirjoitta ja vihkoitta. Työskentelen nykyään vapaapäivittä. Metsästäjä palasi kotiin saaliitta. Vanhus kävelee kepittä. Emme pääse järven yli veneettä.

Упражнение 157. Напишите абессив единственного и множественного числа следующих слов:

lapsi, kynä, suo, kirjoitus, oppilas.

Упражнение 158. Напишите 5 предложений, используя в них абессив единственного и множественного числа.

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

OLEN NAIMISISSA

— *Oletteko jo kauankin ollut naimisissa?*
— Olen ollut naimisissa jo kymmenen vuotta.
— Onko teillä lapsia?
— Kyllä. Minulla on kaksi lasta kuusivuotias tytär ja vuoden vanha poika.
— Mikä on miehenne (vaimonne) nimi?
— Mieheni (vaimoni) nimi on Kalle (Eila).
— Anteeksi, en kuullut.

— Hänen nimensä on Kalle (Eila).
— Vanhempanne ovat varmaankin vielä hyvissä voimissa.
— Ikävä kyllä, vanhempani ovat jo kauan sitten kuolleet, mutta mieheni (vaimoni) vanhemmat ovat vielä elossa.
— Mikä appenne on ammatiltaan?
— Hän on radio-orkesterin johtaja.
— Mutta sittenhän minä tunnen hänet hyvin.

Упражнение 159. Расскажите о своей замужней подруге или о своем семейном знакомом.

§ 2.

talon+i+ne+ (-ni, -si, -nsa, -mme, -nne, -nsa) =taloineni, taloinesi, taloinensa, taloinemme, taloinenne, taloinensa **koiran+i+ne+** (-ni-, -si, -nsa, -mme, -nne, -nsa) =koirineni, koirinesi, koirinensa, koirinemme, koirinenne, koirinensa

Lähdetkö lomalle perheinesi? Metsästäjä meni metsään koirineen. He lähtivät kalaan onkineen ja verkkoineen. Tule luoksemme ystävättärinesi. Urheilijamme palasivat kilpailuista palkintoineen. Pohjolan kesä on ihana valoisine öineen. Hän oli paikalla puolisoineen. Isoäiti on kävelyllä lastenlapsineen. Menimme syntymäpäiville lahjoinemme. Seutumme on erikoislaatuinen metsineen, järvineen ja jokineen. Kulkue eteni soittokuntineen, lippuineen ja iskulauseineen. Käännyimme hänen puoleensa kysymyksinemme ja ehdotuksinemme. Kesä meni sateineen ja päivänpaisteineen. On tullut talvi tuiskuineen, pakkasineen, kylmine pohjoistuulineen ja pitkine öineen. Lapset juoksivat sisään kauniine kukkakimppuineen. Tulkaa tunnille kirjoinenne, vihkoinenne ja kyninenne. Karjalan luonto on ihana kauniine järvineen, jokineen ja laajoine metsineen. Kesät ovat Karjalassa ihmeelliset valoisine öineen ja pitkine aurinkoisine päivineen. Talvet ovat kylmät kovine pakkasineen, kylmine pohjoistuulineen ja runsaine lumipyryineen.

Упражнение 160. Напишите следующие слова в комитативе. В скобках указано лицо притяжательного суффикса:

työ (2), lyhyt yö (3), pienet lapset (1), sirot kädet (2), kylmät ilmat (3), hauskat kertomukset (1).

§ 3.

jalan+i+n=jaloin **pään+i+n**=päin **mielen+i+n**=mielin

Älä juoksentele ulkona paljain jaloin. Kalastajat vetivät verkkoa kaksin käsin. Suoritamme tehtävän yhteisvoimin. Urheilijat marssivat reippain ja varmoin askelin. He suostuivat ilomielin ehdotukseen. Aika ajoin tuntuu vieno tuulenpuuska. Suoriuduin tehtävästä vaivoin. Hädin tuskin ehdin kotiin ennen sadetta. Nuoret kulkevat talvellakin avopäin. He soutavat voimakkain vedoin. Mikrobeja ei näe paljain silmin. Kuulin sen omin korvin. Lapset ryntäsivät ulos suin päin. Hän ei tehnyt sitä ehdoin tahdoin. Hymysuin hän seurasi lasten leikkiä. He söivät jäätelöä mielin määrin. Hän kääntyi meihin selin. *Tundra itkee hiljaa lumituiskuin, kyyneleet kuin timantteja ovat* (H.).

ТЕКСТ ДЛЯ ПОВТОРЕНИЯ

PETROSKOI

Hallinnollisesti Petroskoi on Karjalan Autonomisen Sosialistisen Neuvostotasavallan pääkaupunki. Petroskoin kaupunki alkoi kasvaa jo Pietari I:n aikoina Lohijoen rannoille rakennetun tehtaan liepeille. Ennen Lokakuun Suurta sosialistista vallankumousta, vieläpä vuosia vallankumouksen jälkeenkin, Petroskoi oli pieni muutaman kymmenen tuhannen asukkaan tehdaskaupunki pienine mataline puutaloineen ja kapeine katuineen. Mutta jo ensimmäisten viisivuotissuunnitelmien toteuttamisen tuloksena Petroskoista tuli maamme luoteiskolkan huomattava teollisuuskeskus monine teollisuuden erikoisaloineen. Teollisuuden kehitys antoi heti leimansa Petroskoin kaupunkikuvallekin. Vähitellen autoliikenne syrjäytti hevosliikenteen. Kadut saivat toinen toisensa jälkeen nykyaikaisen kestopäällysteen, ja samalla niitä levennettiin ja suorennettiin. Katuvalaistus parantui vuosi vuodelta.

Erikoisen nopeasti on Petroskoi kasvanut ja kaunistunut Suuren Isänmaallisen sodan (toisen maailmansodan) jälkeisinä vuosina. Petroskoilaiset raivasivat omin käsin sodan hirvittä-

vät rauniot ja rakensivat tilalle uusia nykyaikaisia asuintaloja ja teollisuuslaitoksia. Kaupunki kaunistui silmissä. Ilmaantui uusia puistikkoja, aukioita ja kauniita siltoja. Nykyään kaikkien katujen varsia kaunistavat nurmikot, pensas- ja puuistutukset. Petroskoista on tullut todellinen Pohjolan puistokaupunki.

Väestönpalvelu on huomattavasti parantunut. Kauppaverkosto on tuntuvasti laajentunut. On paljon uusia elintarvike-, leipä-, maito- ja hedelmämyymälöitä, vaatetus-, kangas- ja jalkinekauppoja, tavaratalo, kirjakauppoja sekä erilaisia sähkötarvike-, taloustavara- ja urheilutarvikemyymälöitä, apteekkeja ja kemikaalikauppoja. Kaupungin keskustassa on avara kauppahalli. Monissa ruokaloissa ja elintarvikemyymälöissä on nykyään itsepalvelu. Itsepalvelumyymälät ovat todella pikamyymälöitä.

Petroskoin kulttuurielämäkin on silminnähtävästi kehittynyt. Kahden teatterin ja nukketeatterin ohella toimii lukuisia amatööriteattereita, laulukuoroja, tanssiryhmiä ja orkestereita. Teattereiden ensi-iltoihin, etenkin vierailunäytäntöihin, myydään liput loppuun. Kuin kuumille kiville menevät liput myös elokuvanäytäntöihin, varsinkin kuuluisten ohjaajien filmien esitystilaisuuksiin. Televisio ei ole heikentänyt elokuvataiteen eikä teatterinystävien mielenkiintoa näihin taidelajeihin.

Suuri kirjastoissa kävijöiden joukko muodostaa aivan oman ryhmänsä. Siihen kuuluu opiskelijoita, työläisiä, opettajia, lääkäreitä, insinöörejä sekä muita eri aloilla työskenteleviä spesialisteja. Petroskoissa toimii kymmeniä kirjastoja. Niitä on oppija teollisuuslaitoksissa, on kaupungin kirjastoja, lasten- ja nuorisokirjastoja, Pushkininkadulla on Tasavallan yleinen kirjasto.

Urheilulla on oma sijansa petroskoilaisten elämässä. Urheilijat kuuluvat tavallisesti johonkin urheiluseuraan. Siellä heillä on omat valmentajansa eri lajeissa, kuten palloilussa, yleisurheilussa, voimistelussa, painissa, nyrkkeilyssä, hiihdossa, luistelussa, miekkailussa, painonnostossa, uinnissa jne. Onpa Petroskoissa avantouimareitakin. Hyvin usein on kaupungissa jännittäviä urheilukilpailuja, jopa maaotteluitakin. Mainittakoon joulukuussa 1964 pidetyt voimistelukilpailut. Venäjän Federatiivisen Sosialistisen Neuvostotasavallan, Leningradin ja Moskovan joukkueiden lisäksi niihin osallistui Suomen voimistelumaajoukkue. Sitä paitsi Petroskoissa on ollut muitakin kansainvälisiä kilpailuja, muun muassa saksalais-, tshekkoslovakialais-, jugoslavialais-, bulgarialais- ja unkarilaisjoukkueitten välisiä maaotteluja. Tällaiset kansainväliset urheilukilpailut lähentävät kansoja ja lujittavat yhteisymmärrystä.

Petroskoin katuliikenne on nykyään varsin vilkas. Sitä säännöstelevät katujen risteyksissä liikennevalot. Ne turvaavat jalankulkijain liikkumisen kaduilla. Liikenneonnettomuuksia tapahtuu vähän, sillä autoilijat ja jalankulkijat noudattavat tiukasti liikennesääntöjä. Kaupungin linja-autoliikenne on suuresti kasvanut. Kaupungissa on useita bussi- ja johdinautolinjoja. Autot liikennöivät kolmen, korkeintaan viiden minuutin väliajoin. Liikennettä lisäävät sadat taksit. Ne palvelevat niin kaupungin sisäistä kuin sen ulkopuolistakin liikennettä. Kaikki petroskoilaiset käyttävät ahkerasti kaupungin liikennevälineitä. Niiden avulla pääsee helposti kaupungin laidasta toiseen.

Kuorma-autot hoitavat kaikki kaupungin sisäiset ja lähiympäristöön suuntautuvat tavarankuljetukset. Yksityisten henkilöiden tavarakuljetuksista huolehtivat kuljetusajotoimistot.

Kesäisin Äänisen rannassa on satoja soutu-, purje- ja moottoriveneitä. Petroskoilaiset pitävät kotiseutunsa luonnosta, etenkin Äänisjärvestä. Suuri osa kaupungin asukkaista viettää viikonlopun luonnon helmassa. Eräät pitävät kalastamisesta, toiset metsästyksestä ja hyvin monet kaupunkimme asukkaat ovat innostuneita sienestäjiä ja marjastajia.

Упражнение 161. Ответьте на вопросы:

1. Mikä Petroskoi on?
2. Mihin paikkaan alkoi Petroskoin kaupunki kasvaa?
3. Milloin alkoi Petroskoin rakentaminen?
4. Millainen Petroskoi oli ennen Lokakuun Suurta sosialistista vallankumousta?
5. Millaiseksi Petroskoi muuttui ensimmäisten viisivuotiskausien tuloksena?
6. Milloin Petroskoi alkoi erikoisen nopeasti kasvaa?
7. Miten petroskoilaiset muuttivat kaupunkinsa ulkonäköä?
8. Mitä voitte sanoa väestön palvelusta?
9. Minkälaista on Petroskoin kulttuurielämä?
10. Miten petroskoilaiset osallistuvat urheilutoimintaan?
11. Mitä voitte mainita Petroskoin katuliikenteestä ja liikenneturvallisuudesta?
12. Mitkä liikennevälineet hoitavat kaupungin sisäistä ja ulkopuolista liikennettä?
13. Miksi petroskoilaiset suosivat kaupungin liikennevälineitä?

14. Miten tapahtuu tavarankuljetus?
15. Mitä petroskoilaiset tekevät viikonloppuina?

Упражнение 162. Составьте рассказ по следующему плану:

1. Petroskoin perustaminen.
2. Kaupungin nopea kehittyminen neuvostovallan aikana.
3. Petroskoin kulttuurielämä.
4. Petroskoilaisten urheiluharrastukset.
5. Kaupungin katuliikenne.

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

KANTOSIIPIALUS ÄÄNISENLAHDELLA

Petroskoi on rakentajien ja tehdastyöläisten, puistojen, kulttuuritalojen, tieteen ja taiteen Äänisjärven rantakaupunki. Leveät kadut alkavat järven rannalta ja suuntautuvat viivasuorina yli kumpuilevan maiseman kaupungintakaisia metsäisiä harjanteita kohti. Kaupunki kohoaa Äänisen rannalta länteen päin. Kun katsoo kaupunkia Ääniseltä, niin se on kaunis näky kaikkina vuodenaikoina, etenkin syksyisin, kun iltavalaistus heittää kajoaan tyyneen järvenpintaan ja valtaisan valomeren yllä loistavat pilviä hipovien radio- ja televisiomastojen punaiset valot.

Järvellä kiitävältä kantosiipialukselta näkyy toistakymmentä kilometriä pitkä alinomaa vaihteleva kaupunkipanoraama. Sieltä näkyy Petroskoin pohjoispuolella sijaitsevat Solomannin tehdaslaitokset ja lautatarhat, jotka kertovat tiilen ja puutavaran synnyistä syvistä. Harmaiden kallioiden rinteillä taas on asumalähiöiden monivärisiä omakotitaloja, joiden tuntumassa on sankkaa metsää. Kaupungin suuntaan, veden sineen sulautuu Hiekkarannan kullanhohtoinen rantaviiva. Taustalla on harvaa ja matalahkoa männikköä, sen takana vilahtelee tämän tästä tiellä kiiltäviä kuorma-, henkilö- ja linja-autoja.

Täältä etelään päin rantaa hallitsee taas teollisen maiseman tuntu. Talonrakennuskombinaatti valtaa rantaviivasta melko suuren osan. Siellä nostolaitteet haalivat vedestä tukin toisensa jälkeen ja lennättävät ne sahalaitoksen avonaiseen kitaan. Valmiit tuotteet joutuvat vaunuihin toisensa päässä.

Petroskoihin on perustettu rakennusaineteollisuutta. On tiilitehtaita ja rakennuselementtejä valmistavia tuotantolaitoksia ym.

Kantosiipialus kiitää yhä edelleen etelään päin. Lavean valtakadun kohdalla avautuu näköala kauaksi kaupungille ja pitkän Lenininkadun päässä Petroskoin asemarakennuksen torni välähtää auringonsäteissä. Rantakatua myötäilee tuuhea poppelikuja ja nuori puisto ulottuu Pushkininkadulle asti. Tämän kadun varrella sijaitsee monta kulttuurilaitosta: Kasvatusopillinen korkeakoulu, Urheilutalo, Yleinen kirjasto, historian, kirjallisuuden ja kielen instituutti, Venäläinen draama- ja musiikkiteatteri. Kaikki nämä muhkeat rakennukset ovat kymmenessä vuodessa kohonneet entisille sodan raunioille.

Kaupungin sataman eteläpuolella kantautuu kesäpuistosta kaunista musiikkia. Puiston viertä soluvan Lohijoen takana alkavat taas asuinkorttelit. Uritskinkatu, jota kerrostalot reunustavat tiiviisti, ulottuu aivan kaupungin länsilaitaan.

Ranta saa taas teollisuusalueen piirteitä. Ohitamme sataman, leipätehtaan, olutpanimon, auto- ja konevarikoita. Kalanjalostamon edustalla on laiturissa useita pyyntialuksia.

Palaamme kaupungin satamaan ja nousemme jyrkkää puistokäytävää Kirovin aukiolle. Se on tavallaan kaupungin keskus. Täällä petroskoilaiset viettävät kaikki kansanjuhlansa. Täältä avautuu kaunis näköala eri suunnille: Äänisen lahdelle, Zarekan kaupunginosaan ja Karl Marxin kadulle.

(J. R., m.)

Упражнение 163. Составьте план предыдущего текста и передайте содержание рассказа по пунктам.

VIERASPAIKKAKUNTALAINEN

V i e r a s p a i k k a k u n t a l a i n e n: Olen ensimmäistä kertaa Petroskoissa eikä minulla ole täällä tuttujakaan. Haluan tilata hotellista huoneen. Miten pääsen hotelliin?

P e t r o s k o i l a i n e n: Hotelli on tässä aivan lähellä. Pääsette sinne joko bussilla, johdinautolla, taksilla tai jalkaisin. Asemalta on hotelliin matkaa vain kolme kadunväliä.

V i e r a s p a i k k a k u n t a l a i n e n: Kiitos neuvosta. Minun pitää nähtävästi ottaa auto, sillä matkalaukkuni on raskas.

P e t r o s k o i l a i n e n: Taksiasema on keskusovelta oikealle. Johdinautopysäkki on suoraan asemarakennuksen edessä. Ensimmäisen linjan bussipysäkki on asema-aukion oikeassa laidassa.

Vieraspaikkakuntalainen: Menen johdinautolla. Montako pysäkinväliä minun pitää sillä ajaa?

Petroskoilainen: Johdinauto pysähtyy aivan hotellin edessä. Se on toinen pysäkki asemalta. Johdinautolla pääsette nopeasti perille. Rahastaja ilmoittaa pysäkit, joten voitte huoletta nousta autoon ja ajaa nämä kaksi pysäkinväliä.

Vieraspaikkakuntalainen: Paljonko maksaa lippu asemalta hotelliin?

Petroskoilainen: Johdinautolippu maksaa 4 kopeekkaa ja linja-autolippu 5 kopeekkaa linjan päästä päähän.

Vieraspaikkakuntalainen: Hyvä on. Tuolta tuleekin johdinauto. Kiitos neuvoistanne.

Johdinauto pysähtyy pysäkillä ja matkailija nousee autoon. Autossa hän ojentaa rahastajalle 15 kopeekkaa ja sanoo: «Yksi lippu ja matkatavarat, olkaa hyvä». Rahastaja perii häneltä 14 kopeekkaa, ojentaa hänelle kaksi lippua ja antaa kopeekan rahasta takaisin. Matkailija siirtyy auton etuosaan ja katselee ikkunasta. Johdinauto ohittaa valtavaa rakennusta ja samassa kuuluu rahastajan ääni: «Petroskoin valtionyliopisto. Seuraava pysäkki on Pohjola-hotelli». Heti ensimmäisen pysäkin jälkeen johdinauto ylittää poikkikadun ja kulmatalona on taaskin iso rakennus. Sen seinässä on kyltti «Karjalan pedagoginen instituutti». Instituutin vieressä on elokuvateatteri «Voitto». Teatterin edessä on paljon väkeä. Matkailija ei katso enää ikkunasta, vaan alkaa odotella, milloin rahastaja ilmoittaa seuraavan pysäkin. Samassa hän kuulee rahastajan äänen ja siirtyy vaunun ovelle. Johdinauto pysähtyy ja matkailija laskeutuu matkalaukkuineen aivan hotellin eteen.

Упражнение 164. Расскажите о каком-нибудь автобусном маршруте.

Упражнение 165. Ответьте на вопросы:

1. Miten pääsen rautatieasemalta hotelliin?
2. Onko täältä sinne pitkä matka?
3. Missä on 1. (ensimmäisen) linjan autopysäkki?
4. Pysähtyykö samalla pysäkillä muitakin linja-autoja?
5. Mihin menee 1. linjan johdinauto?
6. Pääsenkö asemalle 2. (toisen) linjan bussilla?
7. Onko täällä lähellä taksiasemaa?
8. Pitääkö linja-autossa maksaa erikseen matkatavaroista?
9. Paljonko maksaa matkatavaran kuljetus linja-autossa?
10. Kuka perii maksun linja-autossa?

XVII LUENTO

(Seitsemästoista luento)

§ 1.

lukea — lue+**ta**+**an**=luetaan
lähteä — lähde+**tä**+**än**=lähdetään
antaa — anna+**ta**+**an**=annetaan
pyytää — pyydä+**tä**+**än**=pyydetään
ymmärtää — ymmärrä+**tä**+**än**=ymmärretään
saada — saa+**da**+**an**= saadaan
jäädä — jää+**dä**+**än**=jäädään
juoda — juo+**da**+**an**=juodaan
syödä — syö+**dä**+**än**=syödään

Leningradia sanotaan Lokakuun Suuren sosialistisen vallankumouksen kehdoksi. Venäjänkieliset sanat sputnik ja lunnik tunnetaan ja ymmärretään kaikkialla maailmassa. Moskovan sydämeksi nimitetään kaupungin keskustassa sijaitsevaa Kremliä. Moskovassa rakennetaan nykyään samanaikaisesti noin 3400 taloa ja asutetaan päivittäin keskimäärin kolmesataaviisikymmentä uutta asuntoa. Tehdasrakennusten ympärille istutetaan puistikko. Hakkauksella tarkoitetaan yleensä metsän kaatamista. Päähakkauksella autetaan nuoren metsän kasvua. Tundralla pidetään joskus syöntikilpailuja. Meristä saadaan paljon kalaa. Arvokkaita turkiksia viedään ulkomaille.

Упражнение 166. Перепишите предложения. Поставьте вместо точек подходящий по смыслу глагол, данный под чертой, в презенсе пассива.

Puun ikä ... vuosirenkaiden mukaan kannosta. Kun ... kauniista ja valoisasta elämästä, niin sitä usein ... kukkivaan puutarhaan. Tukeista ... muutakin kuin sahatavaraa. Metsää ... kylvämällä. Erilaisten metsikköjen ikä ... laskea tarkoin, mutta tavallisesti ... silmämääräisiin laskelmiin. Kaupunkia ... hyvin voimaperäisesti yhtenäisen suunnitelman mukaan.

---

puhua, saada, määrittää, rakentaa, tyytyä, rinnastaa, voida, uudistaa

Упражнение 167. Перепишите предложения, поставив в презенсе пассива глаголы, данные в скобках.

Neuvostoliitossa (kiinnittää) suurta huomiota kalastukseen. Täysin aiheellisesti kalaa (pitää) maukkaana ruokana. Kalastajille (valmistaa) uusia hyviä kalastusvälineitä ja pyyntialuksia. Meillä (rakentaa) isoja kalanjalostamoita. Siellä kalat (jäähdyttää, tölkittää tai kuivata). Sitten ne (lähettää) eri puolille maatamme. Turkiseläinten ja lintujen metsästys (sallia) vain määräaikoina.

§ 2.

juosta — juos + **ta** + **an** = juostaan
pestä — pes + **tä** + **än** = pestään
vastata — vasta + **ta** + **an** = vastataan
levätä — levä + **tä** + **än** = levätään
valita — vali + **ta** + **an** = valitaan
olla — ol + **la** + **an** = ollaan
mennä — men + **nä** + **än** = mennään
surra — sur + **ra** + **an** = surraan

Kotimaamme historiassa tullaan aina puhumaan sankarikaupungeista: Moskovasta, Leningradista, Odessasta, Sevastopolista ja Volgogradista. Tähän työhön tarvitaan ammattimiestä. Kirjeisiin vastataan aina heti. Kädet pestään ennen syöntiä. Parantoloissa levätään ja hoidetaan terveyttä. Kokoukselle valitaan aina puheenjohtaja. Myymälä avataan tasan kello kymmenen. Mitä luistinradalla tehdään? — Siellä luistellaan. Ompelukoneella ommellaan. Tämä asia ratkaistaan kokouksessa. Heinä katkaistaan viikatteella. Ruoka pureskellaan hampailla. Työhön mennään ajoissa. Jokaiselle neuvostokansalaiselle taataan oikeus työhön, koulutukseen, lepoon ja vanhuudenturvaan.

Упражнение 168. Выпишите из предыдущего текста глаголы, стоящие в презенсе пассива, и напишите их инфинитивную форму.

Упражнение 169. Напишите презенс пассива следующих глаголов и составьте с ними предложения:

kävellä, tulla, panna, halkaista, hypätä, iloita.

§ 3.

luetaan — ei lueta	**valitaan** — ei valita
saavutaan — ei saavuta	**levätään** — ei levätä
ymmärretään — ei ymmärretä	**juostaan** — ei juosta
huudetaan — ei huudeta	**tullaan** — ei tulla
kuljetaan — ei kuljeta	**mennään** — ei mennä
saadaan — ei saada	**surraan** — ei surra
viedään — ei viedä	**puhellaan** — ei puhella

Asiasta ei enää keskustella. Verkkoja ei lasketa myrskyllä. Ikkunoita ei avata ukkossäällä. Vieraaseen huoneeseen ei mennä luvatta. Täällä ei puhuta turhia. Rivistössä ei kuljeta eri jalkaa. Saumoja ei ommella oikealle puolelle. Talvella ei järjestetä yleisurheilukilpailuja. Tästä kysymyksestä ei enää kiistellä. Häntä ei aina ymmärretä oikein. Pikkulapsia ei viedä ulos huonolla säällä. Täällä ei tiedetä mitään koko asiasta. Minua ei tunneta siellä. Tähän ei rakenneta mitään. Kirjastossa ei puhella ääneen. Kapitalistisessa yhteiskunnassa ei voida välttää työttömyyttä eikä taloudellisia lamakausia. Tehtävää ei saada valmiiksi ajoissa.

Упражнение 170. Выпишите из предыдущего текста 5 предложений, в которых есть прямое дополнение.

Упражнение 171. Напишите отрицательную форму презенса пассива от следующих глаголов и составьте с ними предложения:

tehdä, lähteä, antaa, vastata, juosta

Упражнение 172. Перепишите предложения, поставив глаголы, стоящие в скобках, в отрицательную форму презенса пассива.

Kesällä (hiihtää). Ruokalasta (ostaa) ruokatarvikkeita. Koulussamme (opiskella) espanjan kieltä. Tästä järvestä (saada) kalaa. Ostoksia (palauttaa) takaisin. Täällä (pitää) kokousta. Pimeässä (lukea). Kesällä (laskea) mäkeä. Kotitehtäviä (kirjoittaa) koulussa. Lattialle (heittää) roskia. Teatterissa (keskustella) näytöksen aikana. Tänään(mennä) kävelylle.

§ 4.

lukea — **lue**taan + **tti** + **in** = luettiin
lähteä — **lähde**tään + **tti** + **in** = lähdettiin
antaa — **anne**taan + **tti** + **in** = annettiin
pyytää — **pyyde**tään + **tti** + **in** = pyydettiin

saada — **saa**daan + **ti** + **in** = saatiin
jäädä — **jää**dään + **ti** + **in** = jäätiin
juoda — **juo**daan + **ti** + **in** = juotiin
syödä — **syö**dään + **ti** + **in** = syötiin

juosta — **juos**taan + **ti** + **in** = juostiin
olla — **ol**laan + **ti** + **in** = oltiin
mennä — **men**nään + **ti** + **in** = mentiin
surra — **sur**raan + **ti** + **in** = surtiin

vastata — **vasta**taan + **tti** + **in** = vastattiin
levätä — **levä**tään + **tti** + **in** = levättiin
valita — **vali**taan + **tti** + **in** = valittiin

Kokouksen päätöksessä sanottiin, että toveri N. on tehnyt kaikkensa asian hyväksi. Ensin luultiin, että Alitet oli saapunut turkisasioilleen. Aamulla teltat käärittiin kokoon. Istuimille levitettiin nopeasti karhuntaljoja. Andrei hyppäsi veneeseen ja niin lähdettiin. Harppuuna heitettiin. Pian koko kylässä oltiin jalkeilla. Hän teki itse kaikki mitä tarvittiin. Siellä harjoitettiin maanviljelystä. Asetettiin komitea tutkimaan asiaa. Laivasta purettiin lastia. Kesällä tehtiin työtä auringonlaskuun saakka. Pian nähtiin, että mies on hyvä metsästäjä. Kun laadittiin ja tarkastettiin tuotantosuunnitelmia vuosiksi 1964—65, niin useat kollektiivit tekivät oleellisia muutoksia tavoitelukuihin.

Упражнение 173. Выпишите из предыдущего текста глаголы, стоящие в имперфекте пассива, и укажите их инфинитивную форму.

Упражнение 174. Поставьте заключенные в скобки глаголы в имперфект пассива.

(Elää) vuotta 1916 Tshuktshien niemimaalla. Kun vene oli muutaman metrin päässä rannasta, purje (laskea) alas. Rekeä (pitää) korkeilla telineillä. (Puhua) että Tshuktshien niemimaallakin oli kultaa ainakin yhtä paljon kuin Alaskassa. (Huhuta) että kuunari oli haaksirikkoutunut. Hyllyt olivat karkeista lankuista, joita (käyttää) laivojen lastauksessa. Hänellä oli kädessään tikku, jolla (hoidella) sammalta lämmityslampussa. Hän ymmärsi, minne (olla) menossa. Niin (ruveta) heti valmistamaan teetä. Tygranasta (puhua) nyt joka jurtassa.

SKP:n (Suomen kommunistisen puolueen) XII edustajakokouksessa v. 1960 (käsitellä) laajasti kysymystä 20 perheen vallasta. Silloin (esittää) runsaasti aineistoa tämän ryhmän vaikutusvallasta.

Упражнение 175. Образуйте имперфект пассива от следующих глаголов и составьте с ними предложения:

rakentaa, opiskella, viedä, päästää, kantaa.

XVIII LUENTO

(Kahdeksastoista luento)

§ 1.

luettiin	+ **ttu** = luettu	ei luettu
lähdettiin	+ **tty** = lähdetty	ei lähdetty
annettiin	+ **ttu** = annettu	ei annettu
vastattiin	+ **ttu** = vastattu	ei vastattu
levättiin	+ **tty** = levätty	ei levätty
valittiin	+ **ttu** = valittu	ei valittu
saatiin	+ **tu** = saatu	ei saatu
jäätiin	+ **ty** = jääty	ei jääty
juotiin	+ **tu** = juotu	ei juotu
juostiin	+ **tu** = juostu	ei juostu
oltiin	+ **tu** = oltu	ei oltu
mentiin	+ **ty** = menty	ei menty
surtiin	+ **tu** = surtu	ei surtu

Kirjettä ei saatu ajoissa. Aamulla ei tuotu postia. Lasta ei viety tänään tarhaan. Meille ei sanottu, että oppituntia ei pidetty. Hänelle ei ilmoitettu asiasta. Poikaa ei lähetetty kauppaan. Kirjettä ei pantu postilaatikkoon. Läksyä ei tehty kirjallisesti. Siihen peltoon ei istutettu perunaa. Aamulla ei keitetty teetä. Eilen ei kuunneltu radiota. Tänä aamuna ei käyty kaupassa.

Упражнение 176. Перепишите предыдущий текст в утвердительной форме. Обратите внимание на падежную форму прямого дополнения.

Упражнение 177. Напишите отрицательную форму имперфекта пассива следующих глаголов и составьте с ними предложения:

ostaa, tarvita, syödä, kirjoittaa, tehdä.

§ 2.

on luettu	on saatu
on kirjoitettu	on jääty
on annettu	on syöty
on pyydetty	on juostu
on vastattu	on oltu
on levätty	on menty
on valittu	on surtu

Ammattiliittoja on kehotettu osallistumaan aktiivisesti kommunismin aineellisen ja teknisen perustan luomiseen, kommunististen yhteiskunnallisten suhteiden rakentamiseen sekä uuden ihmisen kasvattamiseen. Nyt on luotu kaikki välttämättömät edellytykset maataloustuotannon ripeälle kasvulle. Kolme neljännestä vakinaisten tuotantokomiteoiden kokoonpanosta on työläisiä, jotka on valittu tuotantolaitosten työntekijäin yleisissä kokouksissa. Neuvostoliiton ammattiliitoille on annettu laajat oikeudet ja valtuudet. Palkkauserot eri tuotantoaloilla on poistettu, mikä onkin antanut mahdollisuuden toteuttaa laajemmin periaatetta «samasta työstä sama palkka». Samoin on määritelty työläisten ja toimihenkilöiden palkkojen alueittainen järjestyminen, jolloin otetaan huomioon maan eri osissa vallitsevat ilmasto-, luonnon- ja taloussuhteet.

Упражнение 178. Перепишите упражнение, заменив презенс пассива формой перфект пассива.

Kirja luetaan. Tehtävät suoritetaan. Läksyt opitaan. Kirjat ja vihkot pannaan paikoilleen. Syödään päivällinen ja levätään. Sanomalehdet ostetaan. Kysymyksiin vastataan. Asioihin tutustutaan. Kysymys käsitellään. Elokuva katsotaan. Huone puhdistetaan: lakaistaan lattiat, pyyhitään tomut, pestään astiat, kaikki huonekalut ja talousvälineet asetetaan paikoilleen.

Упражнение 179. Образуйте перфект пассива от следующих глаголов и составьте с ними предложения:

nähdä, katsella, istua, kirjoittaa, pestä.

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

POSTISSA

— Anteeksi, voitteko sanoa, missä on posti?
— Se on tässä aivan lähellä. Sinne pääsee jalan muutamassa minuutissa. Mutta saanko kysyä, oletteko ulkomaalainen?
— Kyllä, olen venäläinen.
— Tehän puhutte hyvin suomea.
— Niin, puhun sitä vähän.
— Saatan teidät postikonttoriin saakka. Olen nimittäin menossa samaan suuntaan.
— Paljon kiitoksia.

He kävelevät kauniin puiston ohi ja kääntyvät oikealle.

— Olemme perillä. Tuossa talossa on postikonttori.
— Monet kiitokset avustanne.

Postikonttorissa on avara sali. Keskellä salia on pöytä ja tuoleja. Salin ympäri kiertää aidake, jossa on luukkuja. Siellä otetaan vastaan paketteja, postiosoituksia, kirjattuja kirjeitä, lentokirjeitä ja sähkeitä.

«Ostan ensin postimerkkejä», ajatteli Petrov ja käveli luukulle № 4.

— Saisinko kaksi neljänkymmenen pennin postimerkkiä?
— Olkaa hyvä.

Petrov kiittää, ottaa merkit, maksaa ja poistuu luukulta.

— Haluaisin lähettää nämä kirjeet lentopostissa, Petrov sanoo toisella luukulla.
— Tehkää hyvin.

Petrov saa postimerkin, liimaa sen kirjekuoreen ja kirjoittaa kuoreen osoitteen. Sitten hän pudottaa kirjeen postilaatikkoon.

— Voinko lähettää sähkeen täältä?

— Kyllä, tässä on sähkelomake.

Petrov ottaa sähkelomakkeen, kirjoittaa siihen tekstin, ojentaa sen virkailijalle ja maksaa sähkemaksun.

«Mutta minun pitää vielä soittaa vaimolleni hotelliin», ajatteli Petrov.

Puhelinkioski on ulko-oven luona, mutta se on varattu. Petrov odottaa hetken ja sitten tulee hänen vuoronsa soittaa. Hän ei tarvitse puhelinluetteloa, sillä hän tietää numeron. Petrov nostaa puhelimen kuulokkeen ja valitsee numeron.

Упражнение 180. Составьте рассказ: „Kävin postissa".

§ 3.

on luettu — ei ole luettu
on kirjoitettu — ei ole kirjoitettu
on annettu —ei ole annettu
on saatu — ei ole saatu
on syöty — ei ole syöty
on juostu — ei ole juostu
on oltu — ei ole oltu

Päivällinen on jo valmis, mutta pöytä ei ole vielä katettu. Teatteriliput on jo ostettu, mutta teatterissa ei ole vielä käyty. Talo on jo rakennettu, mutta sisustustöitä ei ole vielä lopetettu. Puut on jo sahattu, mutta niitä ei ole vielä pilkottu. Sellaista ei ole ennen nähty eikä kuultu. Hänelle ei ole vastattu sanallakaan. Ei ole sanottu, miten tehtävä onnistui. Koneen toiminnassa ei ole aikaisemmin huomattu häiriöitä.

Упражнение 181. Выпишите из предыдущего текста предложения, в которых при отрицательном сказуемом имеется партативное дополнение.

Упражнение 182. Образуйте отрицательную форму перфекта пассива следующих глаголов и составьте с ними предложения:

tehdä, mennä, työskennellä, purra, katsoa.

Упражнение 183. Перепишите следующие утвердительные предложения в отрицательной форме, не изменяя при этом временной формы глагола. Обратите внимание на падежную форму дополнения.

Luetaan artikkeli. Tänään tavataan hänet. Kirja on julkaistu. Kirje lähetettiin eilen. Se asia on selitetty. Tänään ehditään lopettaa tämä työ. Kysymys ymmärrettiin.

§ 4.

oli luettu — ei ollut luettu
oli kirjoitettu — ei ollut kirjoitettu
oli annettu — ei ollut annettu
oli saatu — ei ollut saatu
oli syöty — ei ollut syöty
oli oltu — ei ollut oltu
oli juostu — ei ollut juostu

Hänelle selitettiin, mitä paperilappuun oli kirjoitettu. Vain muutamia telttoja oli pystytetty sinne tänne ja askareet suoritettiin taivasalla. Aukiolle pystytettiin hirsitaloa, joka oli jo valmiiksi veistetty. Tauluun oli kirjoitettu numeroita ja sanoja. Varat koulun rakentamista varten oli jo myönnetty ja hänet oli määrätty rakennustöiden johtajaksi. Hyllylle oli asetettu herätyskello. Kodat oli päällystetty vanhoilla säkeillä, mursunnahalla ja hylkeennahan kappaleilla. Kun kaikki valmistelut oli suoritettu, jurtassa käytiin juomaan teetä. Nämä pukimet oli valmistettu jo kauan sitten.

Hänelle ei ollut annettu minkäänlaisia määräyksiä. Kalapirtillä ei ollut käyty pitkiin aikoihin. Häntä ei ollut täällä ennen nähty. Huvilaan ei ollut ostettu huonekaluja, vaan isäntä oli ne itse tehnyt. Hänelle ei ollut tehty huomautuksia. Äidille ei ollut kerrottu mitään tapahtumasta. Hänelle ei ollut pitkään aikaan kirjoitettu kirjeitä.

Упражнение 184. Образуйте утвердительную и отрицательную форму плюсквамперфекта пассива следующих глаголов и составьте с ними предложения:

löytää, panna, kadottaa, tietää, pudottaa.

XIX LUENTO

(Yhdeksästoista luento)

§ 1.

ostettu kirja — ostetut kirjat
lähetetty kirje — lähetetyt kirjeet
mennyt vuosi — menneet vuodet
oppinut ihminen —oppineet ihmiset
tuulen kaatama puu — tuulen kaatamat puut
leikkivä lapsi — leikkivät lapset
kukkiva ruusu — kukkivat ruusut

Kuljimme kuivunutta suota pitkin. Pihlajan punaiset marjat hohtavat harvenneessa lehvistössä. Kellastuneet lehdet putoilevat puista. Kaste pysyttelee kauan lakastuneella ruohikolla. Ihastuneesta joukosta kuului hyväksyviä huutoja. Teimme huomautuksen järjestystä rikkoneelle toverille. Olimme kuulleet radiosta juhliin saapuneista vieraista.

Pyyhkäisin taulusta liidulla kirjoitetut sanat. Petroskoihin viime vuosina rakennetuissa asuintaloissa on kaikki nykyaikaiset mukavuudet. Onnittelimme palkittuja tovereitamme.

Yön hiljaisuutta häiritsi jokin tuskin kuuluva epämääräinen ääni. Katselimme edessämme virtaavaa jokea. Soista nouseva sumu laskeutuu hienona sateena. Satoi märkää, nopeasti sulavaa lunta. Katselimme kiitäviä pilviä. Seurasimme taivaalla lentävää sputnikia. Neuvostoliiton Kommunistinen Puolue (NKP) on maamme johtava järjestö.

Tässä on toverini lahjoittama kirja. Panin ostamani lehdet salkkuun. Luen kirjastosta lainaamaani kirjaa. Hyvän ammattimiehen teroittamalla sahalla on helppo sahata. Hänen tuttavaltaan saamassaan kirjeessä oli mielenkiintoisia uutisia. Kirjoittamamme artikkeli julkaistiin seinälehdessä. Keskustelemme ehdottomastanne aiheesta.

Työhön on saavuttava myöhästymättä. Kakkien on luettava tämä kirja. On parannettava työn tuottavuutta. Meidän on nyt mentävä kotiin. Sinun on oltava ahkera. Heidän oli kerrottava minulle asiasta. Meidän oli oltava tarkkaavaisia. Hän on sanova mielipiteensä. Olen tekevä osani asian hyväksi. Hän on tekevä kaikkensa asian onnistumiseksi.

Упражнение 185. Поставьте следующие словосочетания в номинатив, генитив, партитив единственного и множественного числа и составьте с ними предложения:

kukkiva ruusu, päätettävä asia, lukenut ihminen, kirjoitettu artikkeli, tekemäni lahja.

Упражнение 186. Напишите 6 предложений, в которых сказуемое выражает долженствование, необходимость.

Образец: Minun on levättävä. (Мне необходимо отдохнуть).

Упражнение 187. Напишите составленные вами предложения предыдущего упражнения, используя в сказуемом глагол pitää.

ТЕКСТ ДЛЯ ПОВТОРЕНИЯ

URANUURTAJA

Maamme pohjoinen alue on menneistä ajoista asti ollut harvaan asutun ja hitaasti kehittyneen seudun maineessa. Se on virheellinen käsitys.

Jo hyvin varhaisina aikoina tiedetään Vienanjoen varrella olleen asujamistoa. Suunnilleen sadan kilometrin päässä joensuulta oli tiheään asuttu Holmogoryn vanha asutuskeskus, jossa vuonna 1620 oli 473 taloa ja 63 pajaa. Silloiseksi asutuskeskukseksi se oli jo oikea pikkukaupunki. Vuonna 1692 perustettiin Venäjän Euroopan-puoleinen pohjoinen hiippakunta, ja piispan asuinpaikaksi tuli Holmogory. Pietari I:n (ensimmäisen) käskystä piispan taloihin perustettiin samaan aikaan kouluja. Sellainen koulu alkoi toimia myös Holmogoryssa, mutta talonpoikien lapsilla ei ollut oikeutta käydä koulua. Koulu oli hengelliseen säätyyn kuuluvien ja virkamiesten lapsia varten.

Lähellä Holmogorya oli Vavtsugin laivaveistämö, missä rakennettiin merialuksia. Sekin oli Pietari I:n aloite. Lähiseuduilla asui laivanrakentajia, seppiä, tynnyrintekijöitä, satulaseppiä, kivenhakkaajia, kirvesmiehiä ja jo Iivana Julman ajoista kuuluja luuveistotaitureita.

Holmogoryssa syntyi vuonna 1711 Mihail Lomonosov. Hänen isänsä omisti aluksen ja harjoitti merenkulkua ja kalanpyyntiä. Mihail oli pikkupojasta mukana isänsä matkoilla, ja tiedonhaluinen poika sai runsaasti vaikutelmia.

Talonpoikaissäätyisenä hän ei päässyt piispankouluun. Hänet opetti lukemaan eräs mies nimeltä Shubnoi.

Vuosi 1730 oli käänteentekevä Lomonosovin elämässä. Entinen Moskovan Spasskije-koulun oppilas oli silloin Holmogoryn koulun opettajana. Hänen kertomuksensa innostivat Lomonosovia, ja kun äitipuoli ei antanut hänen lukea, niin 19-vuotias poika päätti karata Moskovaan slaavilais-kreikkalais-latinalaiseen kouluun.

Tuleva oppinut hylkäsi kotiseutunsa ikiajoiksi. Lomonosov kulki jalkaisin lähes kaksituhatta kilometriä talvista taivalta rekikelin aikaan ja saapui ihannoimaansa oppilaitokseen. Mutta Moskovassa ei otettu kouluun alhaissäätyisiä, kuten talonpoikia virallisesti nimitettiin, ja niin Lomonosovin oli poikettava totuuden tieltä: hänen oli sanottava olevansa aatelinen.

(Pl., m.)

ПОЯСНЕНИЯ К ТЕКСТУ

uranuurtaja — пионер (дела)
menneistä ajoista asti — с давних пор
harvaan (tiheään) asuttu — редко (густо) населенный
Vienanjoki — Северная Двина
hiippakunta — епархия
piispa — архиерей
hengellinen sääty — духовенство
talonpoikaissäätyinen — из крестьянского сословия
Iivana Julma — Иван Грозный
hänen oli sanottava olevansa aatelinen — ему пришлось назваться дворянином

Упражнение 188. Составьте план текста и перескажите его:

§ 2.

lyhyt — lyhyen, lyhyet
ohut — ohuen, ohuet
huoleton — huolettoman, huolettomat
sydämetön — sydämettömän, sydämettömät
voimakas — voimakkaan, voimakkaat
tyylikäs — tyylikkään, tyylikkäät

Straussin valsseille on ominaista kevyt ja tulinen tahti. Hevosta käytettiin vain kevyissä ajoissa. Hän piirsi apuviivat kevyesti lyijykynällä.

Tässä on vaatimaton huonekasvi. Hän on näytellyt vaatimattomia osia. Hän käyttäytyy vaatimattomasti. Vanhus on muuttunut perin vaatimattomaksi.

Hänen kasvoillaan on älykäs ilme. Hänellä on älykkäät silmät. Kuuntelimme aina mielellämme hänen älykkään huumorin höystämää puhettaan. Sinä vastasit älykkäästi.

Väsynyt lapsi kiukuttelee. Hän vaipui uneen väsyneenä. Retkeilijät kävelivät väsyneesti. Hänen väsyneissä silmissään näkyi päättäväisyys.

Mies höyläsi laudan ohueksi. Kengänpohjat ovat kuluneet ohuiksi. Taivas on ohuessa pilvessä. Hän siveli ohuesti voita leivälleen.

Упражнение 189. Напишите предложения со следующими словосочетаниями в косвенных падежах:

ääretön hiljaisuus, lyhyt aika, voimakas ihminen, kirkas aamu, kadonnut kirja.

Упражнение 190. Образуйте от следующих слов наречия на -sti и составьте с ними предложения:

lyhyt, suruton, äänekäs, välinpitämätön.

§ 3.

mp : mm

kampa : kamman, lampi : lammen

Kampa on taskussani. Otan kamman taskustani. Kammat ovat pöydällä. Minun pitää kammata hiukseni. Kampaan usein hiuksiani.

Karjalassa on paljon metsälampia. Lammessa on kaloja. Pojat luistelevat lammen jäällä.

Tänään on lämmin. Lämpimällä säällä me lähdemme retkelle. Pidän lämpimästä maidosta.

Hammas on kipeä. Lääkäri poisti hampaan.

Lammas on kotieläin. Lampaasta saadaan villaa. Lampaanliha on hyvää.

Упражнение 191. Просклоняйте существительное lampi в генитиве, эссиве, транслативе, партитиве, инессиве, элативе и иллативе единственного и множественного числа. Напишите 4 предложения, используя различные падежные формы этого слова.

Упражнение 192. Укажите генитив и партитив единственного числа существительного hammas и напишите с ними 4 предложения.

§ 4.

korkea (korkea/n)		korkeampi
harmaa (harmaa/n)		harmaampi
heikko (heiko/n)		heikompi
lyhyt (lyhye/n)		lyhyempi
pieni (piene/n)		pienempi
punainen (punaise/n)	**+mpi**	punaisempi
kaunis (kaunii/n)		kauniimpi
voimakas (voimakkaa/n)		voimakkaampi
voimaton (voimattoma/n)		voimattomampi
väsynyt (väsynee/n)		väsyneempi
lämmin (lämpimä/n)		lämpimämpi

Hän on nuori, mutta sinä olet vielä nuorempi. Sinä olet nuorempi kuin hän. Sinä olet häntä nuorempi. Tämä laulu on kauniimpi kuin tuo. Tämä kirja on mielenkiintoinen, mutta tuo on vielä mielenkiintoisempi. Uudet talot ovat korkeampia kuin vanhat. Tämä huone on lämpimämpi kuin tuo. Etelässä on lämpimämpää kuin pohjoisessa. Kesäyöt ovat pohjoisessa valoisammat kuin etelässä. Tämä kertomus on onnistuneempi kuin edellinen. Korkealla ilma on kylmempää kuin alhaalla.

Äitini on vanha, mutta isäni on häntä vanhempi. Tuo pilvi on tumma, mutta tuolta nousee vielä tummempi. Laatokka on syvä, mutta Baikal on vieläkin syvempi.

Annin piirustus on hyvä, mutta Eeron on vielä parempi. Aino on pitkä, mutta Väinö on häntä vielä paljon pitempi.

Luet hyvin, mutta pitää lukea vielä paremmin. Talvella aika kuluu nopeasti, mutta kesällä vielä nopeammin. Minä luen paljon, mutta sinä luet vieläkin enemmän. Luet melko selvästi, mutta yritä lausua sanat vieläkin selvemmin.

Упражнение 193. Напишите следующие предложения, поставив стоящие в скобках прилагательные в сравнительную степень:

Kevät on (lämmin) kuin syksy. Leningrad on (pieni) Moskovaa. Kumpi teistä on (vanha)? Karjalassa talvi on (lauha) kuin Moskovan seudulla, mutta kesä (viileä). Meren rannalla talvet ovat (lämpöiset) ja kesät (viileät) kuin sisämaassa. Meri-ilmasto on myös (kosteaa) kuin mannerilmasto. Alli on (hyvä) oppilas kuin Eila. Onko veljesi (nuori) kuin sinä? Tämä taulu on (kaunis) kuin se, joka oli näyttelyssä. Kettu on (viekas) karhua.

Упражнение 194. Образуйте сравнительную степень прилагательных в следующих словосочетаниях; составьте предложения, используя эти словосочетания в косвенном падеже.

Образец: ohuempi vihko — ohuemmassa vihkossa, ohuempaan vihkoon. Kirjoitin sanat ohuempaan vihkoon.

ohut vihko, matala talo, kallis teatterilippu, oppinut ihminen, suuri huone, ihmeellinen tapaus, värikäs maalaus, ajattelematon teko, hyvä oppilas, vanha mies, sievä puku

Упражнение 195. Напишите предложения, поставив стоящие в скобках наречия в сравнительную степень.

Образец: Hän kävelee (hitaasti) kuin minä.— Hän kävelee hitaammin kuin minä.

Sinä juokset (nopeasti) kuin minä. Hän laulaa (kauniisti) kuin sinä. Te kirjoitatte (hyvin) kuin hän. Hän on opiskellut (paljon) kuin me. Tämä oppilas puhuu (selvästi) kuin tuo. Martti kertoo (mielenkiintoisesti) kuin Lauri.

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

PETROV TILAA HUONEEN

— Missä on portieeri?

— Hän on tuolla, hotellipoika vastaa ja ottaa Petrovin matkalaukun.

— Kiitos, tämän minä otan itse, Petrov sanoo.— Olisitteko niin ystävällinen ja ottaisitte tuon.

Petrov puhuu vähän suomea. Hän sanoo portieerille:

— Hyvää päivää! Voinko saada huoneen?

— Olkaa hyvä! Hetkinen, sanoo portieeri. Hän ottaa kirjan ja katsoo.— Sata, satayksi... niin, numero satayksi on vapaa. Se on hyvä huone. Kauanko herra aikoo viipyä?

— Olen täällä viikon. Paljonko huone maksaa?

— *Kymmenen markkaa. Siinä on myös kylpyhuone.*

— Hyvä, otan sen.

Sitten portieeri ottaa kortin:

— Olisitteko niin ystävällinen ja täyttäisitte tämän kortin.

Petrov ottaa kortin ja lukee: sukunimi, etunimi, syntymäaika, syntymäpaikka, ammatti, asunto (osoite), passin numero.

Petrov täyttää kortin ja antaa sen takaisin portieerille.

(R. S., m.)

§ 5.

huonon	+in	huonoin
kovan		kovin
syvän		syvin
pienen		pienin
iloisen		iloisin
maukkaan		maukkain
oppineen		oppinein
huolettoman		huolettomin

Talvi on vuodenajoista kylmin, kesä lämpimin. Moskova on Neuvostoliiton suurin kaupunki. Kuka teistä on nuorin? Lentokone on nopein liikenneväline. Mikä lukemistasi kirjoista on mielenkiintoisin? Tänään on mitä parhain sää. Alustaja kosketteli kaikkia tärkeimpiä kysymyksiä. Levitan oli Venäjän huomatuimpia taidemaalareita. Hän oli pukeutunut parhaisiinsa. Tämä romaani on kirjailijan huomattavin teos. Missä ovat Neuvostoliiton korkeimmat vuoret?

Kuka teistä juoksee nopeimmin? Kuka osaa kertoa hauskimmin? Mikä lintu laulaa kauneimmin?

Упражнение 196. Поставьте следующие словосочетания в номинатив, генитив, партитив и инессив единственного и множественного числа. Составьте с ними 5 предложений.

vaikein tehtävä, parhain vuodenaika, pisin päivä

Упражнение 197. Перепишите предложения, поставив заключенные в скобки прилагательные в нужную по смыслу падежную форму.

Vuoden (pisin) päivät ovat kesäkuussa ja (lyhyin) joulukuussa. Kesäpäivät eivät ole lämpöisimmät (pisin) päivien aikana, vaan myöhemmin. Talvipäivät eivät ole (kylmin) (lyhyin) päivien aikana, vaan (ankarin) pakkaset ovat vasta tammikuussa. Tämä rinne on mitä (sopiva) mäenlaskupaikka. He saivat mitä (sydämellinen) vastaanoton. Lähetämme teille mitä (lämpimät) terveisemme.

Упражнение 198. Напишите в следующих словосочетаниях прилагательные в сравнительной и превосходной степени и используйте затем эти словосочетания в предложениях:

pieni kirja, kaunis sää, hyvä suoritus.

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

Suomi on tyypillinen kapitalistinen maa. Tuotantovälineet, maa ja luonnonvarat ovat osittain yksityisomistuksessa, osittain valtion hallussa. Jopa osa vesistöistä, teistä ja rautateistäkin on yksityisten hallussa. Suomi on ollut itsenäinen tasavalta vasta vuodesta 1918. Sitä ennen se oli monia vuosisatoja Ruotsin alusmaana, ja vuonna 1809 se liitettiin Venäjän valtakuntaan. Kautta aikojen Suomen kansa on kuitenkin pyrkinyt itsenäisyyteen ja valtiolliseen riippumattomuuteen. Mutta Suomen kansan vapaustaistelu saavutti tuloksia vasta sen jälkeen, kun se liittyi Venäjän kansan vallankumoustaisteluun yhteistä vihollista, tsaarin valtaa vastaan. Venäjän työväen ja talonpoikain vallankumousliikkeestä tuli Suomen kansan luotettava liittolainen. Kun Lokakuun Suuri sosialistinen vallankumous oli voittanut, alkoi uusi vaihe Suomen kansan historiassa. 4. päivänä tammikuuta 1918 Yleisvenäläinen Toimeenpaneva Keskuskomitea vahvisti Kansankomissaarien Neuvoston päätöksen valtiollisen riippumattomuuden myöntämisestä Suomelle.

LENIN JA SUOMI

Leninin nimi tunnetaan kaikissa maanosissa, poikkeuksetta kaikissa maissa, kaikkialla missä ihminen elää ja toimii, sillä hänen aatteittensa vaikutus ulottuu kaikille yhteiskuntaelämän aloille. Nuo aatteet ovat valloittaneet satojen miljoonien

ihmisten mielen ja sydämen. Varsin hyvin on Leninin nimi tunnettu niissä maissa, joissa hän joutui elämään ja toimimaan. Sellainen maa on Suomi, johon Leninillä oli mitä kiinteimmät yhteydet miltei koko vallankumoustoimintansa ajan.

Vaikea ja uhanalainen ammattivallankumouksellisen elämä johdatti Leninin monet kerrat Suomeen, lähensi häntä suomalaisiin, jotka ottivat osaa vallankumousliikkeeseen. Lenin oli Suomen kansan suuri ystävä. Suomen kansan kohtalo liittyi läheisesti hänen nimeensä ja toimintaansa. Neuvostokansa on ikuisesti oleva syvästi ja sydämellisesti kiitollinen suomalaisille, niin työväenluokan kuin myös muiden yhteiskuntapiirien edustajille siitä, että he auttoivat Leniniä saamaan varman turvapaikan vaikeina maanalaisuuden vuosina, turvasivat edellytykset hänen vallankumoustoiminnalleen, pitivät huolta hänen turvallisuudestaan ja auttoivat pitämään jatkuvaa yhteyttä bolshevikkipuolueen Keskuskomiteaan.

Lenin kohotti äänensä Suomen kansan puolesta jo vallankumoustoimintansa alussa. Suomen vapauden hän yhdisti poliittisen vapauden valloittamiseen Venäjällä ja sortovallan kukistamiseen. Jo vuonna 1899 hän kirjoitti kaikkien rehellisten ihmisten syvästä ja voimakkaasta suuttumuksesta, jota he tunsivat sen johdosta, että tsaarivalta ahdisteli suomalaisia. Vuonna 1901 hän julkaisi Iskra-sanomalehdessä kiivaan kirjoituksen, jossa leimasi häpeämerkillä tsaarin hallituksen Suomen kansan etuja vastaan suuntaamien laittomien toimien johdosta. Lenin arvosti korkealle Suomen proletariaatin vallankumoustoiminnan, hän seurasi valppaasti suomalaisten työläisten taistelua tsaarivaltaa vastaan, tunsi hyvin Suomen tapahtumat Venäjän ensimmäisen, vuosien 1905—1907 vallankumouksen aikana.

(D. K.)

KESKUSTELUA IÄSTÄ

— Kuinka vanha olette?

— Olen kaksikymmenyksivuotias. Entä minkä ikäinen te olette?

— Olen teitä neljää vuotta vanhempi, siis olen kahdenkymmenenviiden ikäinen.

— Milloin on teidän syntymäpäivänne?

— Syntymäpäiväni on 1. päivänä joulukuuta.

— Minä olen syntynyt 15. päivänä syyskuuta.

— Minkä ikäinen on tyttärenne?

— Hän on vasta nelivuotias.

— Mutta hänpä onkin sitten kookas ikäisekseen.

— Entä kuinka vanha on mielestänne veljeni?

— Hän on varmaankin nelissäkymmenissä.

— Arvasitte oikein. Hän on kolmenkymmenenyhdeksän vuoden ikäinen.

— Hän on nuorekas ikäisekseen.

— Minkä ikäisenä henkilö on lain mukaan täysi-ikäinen?

— Neuvostoliitossa 18 vuotta täyttänyttä henkilöä pidetään täysi-ikäisenä. Suomen lain mukaan 20 vuotta täyttänyt on täysi-ikäinen.

Упражнение 199. Составьте 4 вопроса к тексту „Keskustelua iästä" и ответьте на них.

XX LUENTO

(Kahdeskymmenes luento)

§ 1.

sanoo lähtee saa juo	+isi+	sanoisin lähtisin saisin joisin	en sanoisi en lähtisi et saisi et joisi

Lukisin mielelläni tuon kirjan, jos lainaisit sen minulle. Et ennättäisi lukea sitä huomiseksi, vaikka kuinka koettaisit. Saisin työni valmiiksi jo tänään, jollei kukaan minua häiritsisi. Hänen pitäisi jo olla täällä. Ettekö jäisi vielä hetkeksi? Lähtisimme huomenna retkelle, jollei tule sadetta. Hän pystyisi tähän työhön, jos haluaisi ottaa sen vastaan. He menestyisivät hyvin opinnoissaan, jos olisivat ahkerampia. Ottaisinko sinut mukaani? Ostaisitko itsellesi tuollaiset kengät? Olisitteko niin hyvä ja auttaisitte minua? En suostuisi lähtemään kanssasi, vaikka pyytäisitkin minua. Sinä et ehtisi enää ajoissa perille. Hän ei haluaisi vaihtaa työpaikkaa. Me emme voisi saapua luoksenne, vaikka haluaisimmekin. Te ette osaisi suorittaa tätä tehtävää. He eivät osaisi vastata tähän kysymykseen. Etkö sanoisi mitä haluat? Ettekö voisi tulla tänne? Eivätkö he lähtisi sinne?

Упражнение 200. Поставьте стоящие в скобках глаголы в нужную личную форму презенса условного наклонения.

Hän (tulla) mielellään tänne. Minä (auttaa) sinua, jos (voida). Me (olla) iloisia, jos te (tulla) luoksemme. Sinä (suoriutua) hyvin tästä tehtävästä. Te (saada) ottaa tämän kirjan. Minä en (haluta) tavata häntä. Me emme (lähteä) täältä mihinkään. Sinä et (jaksa) hiihtää niin pitkää matkaa. Hän ei (tehdä) sitä. He eivät (palata) ajoissa. Te ette (pitää) siitä. (Olla) sinä niin hyvä ja (viedä) tämän kirjeen postiin?

Упражнение 201. Напишите 6 предложений с глаголом в презенсе условного наклонения.

§ 2.

minä olisin tullut	minä en olisi tullut
sinä olisit tullut	sinä et olisi tullut
hän olisi tullut	hän ei olisi tullut
me olisimme tulleet	me emme olisi tulleet
te olisitte tulleet	te ette olisi tulleet
he olisivat tulleet	he eivät olisi tulleet

Minä en olisi osannut tänne, ellet olisi neuvonut tietä. He eivät olisi lähteneet marjaan, jos olisi satanut. Me emme olisi tienneet asiasta, jollet sinä olisi kertonut meille siitä. Hän ei olisi ehtinyt asemalle, ellei olisi ottanut taksia. He olisivat olleet kiitollisia, jos te olisitte auttaneet heitä. Olisitko tullut kutsumatta? Teidän olisi pitänyt kirjoittaa selvemmin. Heidän ei olisi tarvinnut lähteä kotoa. Eikö hän olisi tuntenut minua? Etkö sinä olisi voinut lähteä hänen mukaansa? Me olisimme viipyneet vielä metsässä, ellei olisi alkanut sataa. Olisin kirjoittanut hänelle, jos olisin tiennyt hänen osoitteensa. Ettekö te olisi tiennyt kokouksesta, jollen olisi teille siitä ilmoittanut? Eikö hän olisi tullut, ellet olisi pyytänyt häntä? Olisimme myöhästyneet työstä, ellemme olisi kiirehtineet. Olisin huomauttanut, jollet olisi menetellyt oikein. En olisi tuntenut sinua asemalla, ellet olisi lähettänyt minulle valokuvaasi.

Упражнение 202. Перепишите предложения, поставив глаголы, стоящие в скобках, в соответствующую личную форму перфекта условного наклонения.

Minä (vastata) hänelle. Hän (olla) iloissaan. Sinä (mennä) sinne. Me (auttaa) sinua. Te (lukea) kirjaa. He (tulla) tänne.

Упражнение 203. Перепишите предложения предыдущего упражнения в отрицательной форме перфекта условного наклонения.

Упражнение 204. Напишите 6 предложений со сказуемым в перфекте условного наклонения.

§ 3.

sanottakoon	+ isi + in	sanottaisiin	ei sanottaisi
lähdettäköön		lähdettäisiin	ei lähdettäisi
saatakoon		saataisiin	ei saataisi
mentäköön		mentäisiin	ei mentäisi

Talo saataisiin valmiiksi määräpäivään, jollei mitään estettä enää tulisi. Heidät otettaisiin mukaan, jos he vain lähtisivät. Lähdettäisiin kalaan, ellei olisi myrskyä. Ei tuollaiseen ilmaan lähdettäisi, jollei olisi pakko. Vastaisimme, jos meiltä kysyttäisiin. Heitä ei enää odotettaisi, jos ei tiedettäisi, että he ovat jo matkalla. Heille selitettäisiin kaikki, jos he vain pyytäisivät. Teitä autettaisiin, jos te vain haluaisitte. Sinua ei pyydettäisi, jollei tiedettäisi, että voit sen tehdä. Meille ei kerrottaisi mitään, ellei haluttaisi. Annettaisiinko teille muutaman päivän loma? Eikö heitä tarvittaisi täällä? Voitaisiinko asiaa vielä korjata?

Упражнение 205. Перепишите предложения, поставив глаголы в презенс условного наклонения пассива.

Nostettakoon kaivosta vettä. Kuljettakoon täällä useammin. Mentäköön lumipyryllä kotiin. Oltakoon siellä rauhassa. Lähdettäköön sieltä huomenna. Asuttakoon tässä talossa.

Упражнение 206. Напишите предложения предыдущего упражнения в отрицательной форме презенса условного наклонения пассива.

§ 4.

olisi sanottu	ei olisi sanottu
olisi lähdetty	ei olisi lähdetty
olisi saatu	ei olisi saatu
olisi menty	ei olisi menty

Teille olisi ilmoitettu, jos olisi voitu. Heille olisi lähetetty kirje, jos olisi tiedetty osoite. Sinua olisi käsketty, jos olisi haluttu. Kirja olisi löydetty, jos olisi etsitty kunnolla. Sitä ei olisi kadotettu, jos olisi oltu huolellisia. Virhettä ei olisi tehty, jos olisi ajateltu. Sitä ei olisi ihmetelty, ellei se olisi ollut niin kummallista. Olisiko hänet kutsuttu tänne? Olisiko sinut lähetetty sinne? Eikö meille olisi tiedotettu asiasta? Eikö häntä olisi pitänyt varoittaa?

Упражнение 207. Перепишите предложения, поставив глаголы в перфект условного наклонения пассива.

Kokouksessa kysyttiin hänen mielipidettään. Sinne lähdettiin viime viikolla. Hänelle kerrottiin asiasta. Kirjoitettiinko hänelle? Sanottiinko heille mitään? Tiedettiinkö siellä tapahtuneesta?

Упражнение 208. Перепишите предложения предыдущего упражнения в отрицательной форме перфекта условного наклонения пассива.

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

Filosofisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä kiinnostuneiden ihmisten keskuudessa, lähinnä työväenliikkeen piirissä, on pitkän aikaa kaivattu filosofian historian opasta, jossa noudatettaisiin tasapuolisuutta sikäli, että filosofinen materialismikin tulisi arvoaan ja merkitystään vastaavalla tavalla huomioon otetuksi. Maassamme (Suomessa) on julkaistu kunnioitettava määrä filosofian historian oppikirjoja, mutta materialistifilosofien katsomusten selostaminen on niissä jäänyt suhteettoman vähiin, onpa se eräissä tapauksissa ollut puolueellisesti väritettyäkin. Tällainen yksipuolisuus on koettu suurena epäkohtana niiden kansalaisten keskuudessa, jotka haluavat saada objektiivisen kuvan tärkeimpien filosofisten virtausten historiasta.

(T. L.)

ПОЯСНЕНИЯ К ТЕКСТУ

tulla huomioon otetuksi — быть принятым во внимание
olla puolueellisesti väritettyä — быть тенденциозно окрашенным (быть односторонне освещенным)
on koettu suurena epäkohtana — считается большим недостатком

XXI LUENTO

(Kahdeskymmenesensimmäinen luento)

§ 1.

sanoa — sanoakseni, sanoaksesi, sanoaksensa
kysyä — kysyäkseni, kysyäksesi, kysyäksensä
vastata — vastatakseni, vastataksesi, vastataksensa
levätä — levätäkseni, levätäksesi, levätäksensä
saada — saadakseni, saadaksesi, saadaksensa
tulla — tullakseni, tullaksesi, tullaksensa
mennä — mennäkseni, mennäksesi, mennäksensä
purra — purrakseni, purraksesi, purraksensa

Päästäkseen yliopistoon pyrkijän on suoritettava pääsytutkinnot. Menen toverini luo auttaakseni häntä muuttopuuhissa. Teimme kiertoajelun tutustuaksemme kaupungin nähtävyyksiin. Hän tuli meille kertoakseen uutisen. Istahdin pöydän ääreen kirjoittaakseni kirjeen. Otit minulta kirjan palauttaaksesi sen kirjastoon. Menettekö postiin tilataksenne sanomalehdet? He ottivat loman lähteäkseen etelään.

Tietääkseni hän on jo palannut. Asia on luullakseni selvä. Hänen nähdäkseen tulos oli hyvä. Tässä ei käsittääksemme ole mitään ihmeellistä. Toivoakseni olet jo toipunut.

Упражнение 209. Перепишите предложения, вставляя вместо точек целевые инфинитивы, данные под чертой. Переведите предложения.

Avasin radion ... uutiset. Äiti puki lapsen ... hänet lastentarhaan. Lähdimme metsään ... marjoja. Pyydä puheen-

vuoro ... mielipiteesi. Hän meni korkeakouluun ... insinööriksi. Teidän on jo lähdettävä ... ajoissa perille. He kerääntyivät saliin ... kokouksen. Oletko harjoitellut ... hiihtää toisten rinnalla? Tulin luoksesi ... sinua avusta.

---

esittääksesi, kuullakseni, lukeakseen, poimiaksemme, viedäkseen, kiittääkseni, jaksaaksesi, pitääkseen, päästäksenne

Упражнение 210. Перепишите предложения, вставляя вместо краткой формы I инфинитива, заключенной в скобки, соответствующую форму целевого инфинитива.

Menin hänen luokseen (onnitella) häntä. Hän tuli meille (keskustella) kanssani. Harjoitamme urheilua (pysyä) terveinä. Te menitte sinne (tavata) hänet. Hän lukee paljon (oppia) kielen. He kuuntelevat tarkkaavaisina (ymmärtää) kaiken. Ostitko tämän kirjan (lahjoittaa) sen minulle? Luin runon yhä uudelleen (oppia) sen ulkoa.

Упражнение 211. Ответьте на вопросы, используя в ответах целевой инфинитив.

Miksi sinä harrastat urheilua? (pysyä terveenä) Minkä vuoksi he menivät metsään? (poimia marjoja) Miksi teitte kiertoajelun kaupungilla? (tutustua sen nähtävyyksiin) Miksi tulit luokseni? (keskustella kanssasi) Mitä varten hän otti kynän ja paperia? (kirjoittaa kirjeen) Minkä vuoksi me luemme sanomalehtiä? (saada tietää uutiset)

Упражнение 212. Напишите 4 предложения, используя в них целевой инфинитив.

§ 2.

sanoa — sanoessa	sanottaessa
kirjoittaa — kirjoittaessa	kirjoitettaessa
tuoda — tuodessa	tuotaessa
levätä — levätessä	levättäessä
tulla — tullessa	tultaessa
mennä — mennessä	mentäessä
purra — purressa	purtaessa

Vie kirje postiin mennessäsi ja tuo sanomalehdet tullessasi. Syksyn lähestyessä muuttolinnut alkavat siirtyä lämpimiin maihin. Kevään tullessa ne alkavat palata pohjoiseen. Auringon paistaessa on lämmintä. Puut heiluvat ja lehdet lepattavat tuulen puhaltaessa. Opettajan selittäessä oppilaat kuuntelivat tarkkaavaisina. Tänne tullessasiko sinä hänet tapasit? Sade alkoi jo meidän matkalla ollessamme. Junan saapuessa kaikki rientävät asemasillalle. Kuunnellessaan minua hänen kasvonsa kävivät vakaviksi. Puhuessani en huomannut hänen poistumistaan. Kaatuessasiko loukkasit polvesi?

Kalaan lähdettäessä on otettava pyyntivälineet mukaan. Kaupunkia rakennettaessa noudatetaan tiukasti asemakaavaa. Katua ylitettäessä on seurattava liikennevaloja. Matkalle lähdettäessä on oltava rauhallinen. Kirjaa luettaessa ei saa taittaa sivuja.

Упражнение 213. Перепишите предложения, поставив стоящие в скобках глаголы в соответствующую форму II инфинитива.

Työtä (tehdä) aika kuluu nopeasti. Tulimme perille illan (pimetä). Aika menee (arvailla), päivä päätä (käännellä). Olin yllättynyt (saada) tämän tiedon. Pitää olla huolellinen lattiaa (lakaistaan ja pestään). (Tarvitaan) hän on aina saapuvilla. Pitkään (nukutaan) menetetään paljon kallista aikaa. (Kysytään) hän aina vastaa.

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

TULLITARKASTUS

Neuvostoliittoon saavuttaessa samoin kuin täältä pois matkustettaessa kaikki matkustajat käyvät läpi tullitarkastuksen lentokentällä, junassa tai satamassa. Sitä varten heitä pyydetään täyttämään lyhyt tulliselvityslomake, joka on painettu venäjäksi sekä muilla kielillä. Matkustajat esittävät matkatavaransa tullimiehille tarkastettaviksi. Matkailijoiden henkilökohtaiset esineet jätetään tavallisesti tarkastamatta ja

normaalioloissa varsinainen tullitarkastus kestää vain muutaman minuutin. Risteilyllä olevien turistien ei tarvitse maissa käydessään täyttää henkilökohtaista tulliselvityslomaketta.

(A. P., V. K., V. M.)

§ 3.

sanoa	— sanoen
kirjoittaa	— kirjoittaen
tuoda	— tuoden
levätä	— leväten
tulla	— tullen
mennä	— mennen
purra	— purren

Hän tervehtii hymyillen. Vastasin kysymykseen kuiskaten. Me tulimme kävellen. He kiirehtivät taittaen matkaa välillä juosten. Kysyen perille päästään. Poika juoksi huohottaen. Vieraat otettiin vastaan ystävällisesti, huomaavaisuutta osoittaen. Joen yli pääsee uiden. Pioneerit marssivat laulaen. Kuljimme välillä pysähdellen ja leväten. Hän teki johtopäätöksensä ottaen huomioon pienimmätkin poikkeukset. He tulivat tuoden kukkia tullessaan. Vietimme päivän onkien, auringonkylpyjä ottaen, uiden ja leväten. Hän kääntyi poistuakseen pannen hatun päähänsä. Oppilas valmisti läksyjään lukien, kirjoittaen ja laskien.

Упражнение 214. Ответьте письменно на вопросы, используя в ответах инструктивную форму II инфинитива данных в скобках глаголов.

1. Miten te menette työhön? (kävellä)
2. Miten lapset kiiruhtavat kouluun? (juosta)
3. Miten hän vastasi kysymykseesi? (hymyillä)
4. Miten he katselivat teihin? (ihmetellä)
5. Miten vietitte lomanne? (kalastaa, marjoja ja sieniä poimia, levätä)
6. Miten te teitte etelämatkan? (mennä ja tulla Moskovassa poiketa)

§ 4.

sanoo — sano+ma+ssa, sano+ma+sta, sano+ma+an, sano+ma+lla, sano+ma+tta
ottaa — otta+ma+ssa, otta+ma+sta, otta+ma+an, otta+ma+lla, otta+ma+tta
tuo—tuo+ma+ssa, tuo+ma+sta, tuo+ma+an, tuo+ma+lla, tuo+ma+tta
lepää — lepää+mä+ssä, lepää+mä+stä, lepää+mä+än, lepää+mä+llä, lepää+mä+ttä
tulee — tule+ma+ssa, tule+ma+sta, tule+ma+an, tule+ma+lla, tule+ma+tta
menee — mene+mä+ssä, mene+mä+stä, mene+mä+än, mene+mä+llä, mene+mä+ttä
puree — pure+ma+ssa, pure+ma+sta, pure+ma+an, pure+ma+lla, pure+ma+tta

Suuri yleisöjoukko oli seuraamassa kilpailuja. Hän on etsimässä itselleen apulaista. Kävin onnittelemassa nuorta paria. Olin silloin opiskelemassa. Kävimme marjoja poimimassa. Hän istui kirjoittamassa artikkelia. Kävitkö tutustumassa uusiin työtovereihisi?

Lapsi lakkasi itkemästä. Mikä sinua esti tulemasta? Kieltäydyn lähtemästä matkalle. He välttivät tapaamasta häntä. Me varoimme menemästä liian kauas metsään. Te lakkasitte soittamasta.

Hän vaati minua lähtemään mukaansa. Minä jään lopettelemaan työtäni. Sinä yllytät häntä suostumaan ehdotukseesi. Me menemme kalastamaan. Te ryhdytte harrastamaan urheilua. He menevät lähettämään sähkettä.

Kysymällä kylään päästään. Sanomalla asia selviää. Joen voi ylittää soutamalla. Ei asia ihmettelemällä parane. Hän vaatimalla vaati apua.

Ei saa tehdä mitään ajattelematta. Hän poistui sanaakaan sanomatta. Ei saa jättää mitään huomioon ottamatta. Hän allekirjoitti paperit lukematta niitä. Kukat ovat olleet jo monta päivää kastelematta. He sivuuttivat toisensa tervehtimättä. Virheet jäivät korjaamatta. Otit tämän kirjan minun tietämättäni. Arvaat asian sanomattanikin.

Упражнение 215. Ответьте письменно на вопросы, используя соответствующую форму III инфинитива от глагола, указанного в скобках.

1. Mitä isä on rannassa tekemässä? (maalata venettä)
2. Mitä veljesi on Leningradissa tekemässä? (opiskella)
3. Mitä lapsi lakkasi tekemästä? (leikkiä)
4. Mitä kieltäydyit tekemästä? (vastata kysymykseen)
5. Mitä hän jäi tekemään? (kirjoittaa kirjettä)
6. Mitä opettaja vaatii? (kuunnella tarkkaavaisesti)
7. Miten selviät tästä tilanteesta? (pyytää anteeksi)
8. Mitä tekemättä ei tule toimeen? (lukea kaunokirjallisuutta)

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

Vähätorpan vaari oli palannut Helsingistä hieman masentuneena. Matka ei ollut antanut sitä apua, mitä hänet oli lähetetty hakemaan. »Aseita ei ole, mutta pitäkää mieliä vireillä». Oli hänelle sanottu. »Ja olkaa valppaina, seuratkaa sikäläisten herrojen puuhia». Ja ukko seuraili.

Kotikylässä jatkui elämä entisellään. Öisin samosi kylän ohi isoa valtatietä miesryhmiä ja kuormastoja jonnekin pohjoiseen — toisinaan kymmeniä hevoskuormia kerrallaan.

Kuormissa sanottiin olevan muonaa ja aseita. Mutta menepäs ja ota selvää. Sanottiin sen olevan senaatin hommaa.

Eräänä iltana ukko taas pistäytyi illansuussa osuuskauppaan pienille ostoksille. Tavan mukaan syntyi juttua ja tunnit kuluivat. Oli jo myöhä, kun hän astui ulos ja kaupanhoitaja jäi sulkemaan ovia.

Maantiellä vaari näki ison joukon hevosmiehiä juottamassa hevosiaan kaivolla, jonka eteen oli jo ehtinyt muodostua paksu jääkerros.

Ukko pysähtyi varta vasten kuuntelemaan, mitä väkeä ne oikein mahtoivat olla. Ja mistä päin? Hän astui lähemmäksi ja kysyikin eräältä. Mutta kukaan ei vastannut.

Vaari silmäili uteliaasti miehiä ja huomasi, että vaatetuksesta päätellen he olivat talollisten poikia jostakin lähipitäjästä.

— Ei olla lähipitäjästä, vastasi eräs mies hymähtäen vaarin arveluille ja käänsi selkänsä hänelle.

Samassa tuli siihen joku vanhempi mies, jolla oli isot lammasnahkaiset työrukkaset kädessään.

— Mitä niin? kysyi hän heti tullen väliin.

— Sitä minä vain tiedustelin, että ollaanko sitä minne matkalla? ukko yritti tuttavallisesti.

— Ollaan, matkalla ollaan, tokaisi mies vastaan...

— Jaa, että minne?

— Kuule, ukko, kyllä se on meidän asiamme, minne tässä ollaan menossa, vastasi mies karskisti.

— No viljaako viette? ukko jatkoi tyynesti utelujaan silmäillen tutkivasti kuormia.

— Viljaa viedään. Senaatin lähetyksiä. Ja lähempiä tietoja kysy sieltä. Onko selvä?

Olihan se selvä. Kyllä ukko sen tiesi ja käsitti, vaikka se vähän ihmeelliseltä tuntuikin, että nälkäisestä Etelä-Suomesta nyt ajeltiin viljaa jonnekin Pohjanmaalle.

Vaari kääntyi kotiaan kohti ja asteli hitaasti, mietiskellen. Hän kääntyi vielä pari kertaa katsomaan taakseen.

(U. V.)

ПОЯСНЕНИЯ К ТЕКСТУ

kuormissa sanottiin olevan muonaa — говорили, что в возах было продовольствие

sanottiin sen olevan senaatin hommaa — говорили, что это козни Сената

Pohjanmaa — район Финляндии на берегу Ботнического залива (Эстерботния)

Упражнение 216. Ответьте по тексту на следующие вопросы:

1. Miksi Vähätorpan vaari oli lähetetty Helsinkiin?
2. Mitä kaupanhoitaja teki, kun vaari astui ulos kaupasta?
3. Mitä hevosmiehet olivat tekemässä?
4. Mitä varten ukko pysähtyi?
5. Miksi vaari päätti, että miehet olivat talollisten poikia?
6. Miten eräs mies vastasi vaarin kysymyksiin?
7. Miten vaari asteli kotiaan kohti?
8. Miksi hän kääntyi vielä pari kertaa taakseen?

ТЕКСТ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

VIERAILULLA

Kymmenen aikaan soi puhelin. Niina pyysi suomalaista ystävätärtään tulemaan tyttärensä kanssa kahville.

— Valitettavasti tyttäreni voi pahoin, sanoi ystävätär.— Mutta jos sinulle sopii, niin tulisin mielelläni yksin. Mihin aikaan olet tavattavissa?

— Olen iltapäivällä kotona. Tule neljän aikaan. Sano paljon terveisiä tyttärellesi. Toivotan hänelle pikaista tervehtymistä.

Niina oli jo odottamassa pöytänsä ääressä, kun Annikki saapui. Hän oli valmistanut joitakin herkkuja ja pikkuruokia ja Annikin oli maistettava erilaisia salaatteja, sieniä, piirakoita ja hilloja.

— Vahinko, ettei minulla ole oikeita kansallisruokia, Niina sanoi.

Annikki oli jo kylläinen, mutta Niina tarjosi vielä kahvia. Sitten hän pyysi Annikkia kertomaan matkastaan.

Annikki näytti tuomiaan valokuvia ja kertoi nähtävyyksistä, joita hän oli käynyt katsomassa. Sitten hän rupesi kertomaan kodistaan ja yhteisistä tuttavista, kuka heistä on jo naimisissa, kenelle on syntynyt lapsia ja kuinka he voivat.

Kahvin jälkeen ystävättäret kuuntelivat vielä äänilevyjä. Niinalla oli paljon suomalaisia kansanlauluja.

Puoli seitsemältä Annikki nousi ja sanoi:

— Tahtoisin nyt hyvästellä. Olen vähän huolissani tyttäreni takia. Sydämelliset kiitokset hauskasta iltapäivästä.

— Ei kiittämistä, sanoi Niina.— Olen hyvin iloinen, että tulit. Sano terveisiä tyttärellesi. Hän saattoi Annikin ovelle.

ПОЯСНЕНИЯ К ТЕКСТУ

vieraisilla — в гостях
voida pahoin — нездоровиться
olla tavattavissa — можно застать
toivottaa pikaista tervehtymistä — пожелать быстрого выздоровления
hänen oli maistettava — она должна была попробовать
olla kylläinen — быть сытым
olla huolissaan — беспокоиться из-за
ei kiittämistä — не за что благодарить

ЧАСТЬ II

ГРАММАТИЧЕСКИЙ СПРАВОЧНИК

I лекция

I/1

Простое нераспространенное предложение состоит из подлежащего и сказуемого (глагольного или именного составного).

Aurinko paistaa.	Солнце светит.
Tämä on kirja.	Это книга.
Se on vihko.	Это тетрадь.

Если вопрос ставится к именной части составного сказуемого, выраженной существительным, обозначающим неодушевленный предмет, то вопрос начинается с вопросительного слова **mikä? что?**

Mikä tämä on?	Что это?

Ответ на такой вопрос может быть синтаксически полным, например: **Se on kynä. Это карандаш.** Или неполным, например: **Kynä. Карандаш.** Следовательно, в синтаксически неполном ответе может наличествовать только одно слово, а именно — именная часть сказуемого.

Mikä tämä on?	Что это?
— **Pöytä.**	— Стол.

Сложные существительные могут образоваться путем словосложения так, что первая часть сложного существительного присоединяется к последующей в номинативной форме, например: mustekynä чернила+перо=ручка, mustepullo чернила++бутылка=чернильница.

I/2

Вопросительное предложение образуется при помощи вопросительной частицы **-ko (-kö)**, присоединяющейся к тому слову, которого вопрос касается. В предложении слово с вопросительной частицей занимает первое место.

Onko tämä pöytä? Это стол?

Утвердительный ответ на такой вопрос может быть синтаксически полным или неполным. В полном ответе имеется утвердительное слово **kyllä да** и за ним следует полное предложение.

Onko tämä kirjakaappi? — Kyllä, se on kirjakaappi.	Это книжный шкаф? — Да, это книжный шкаф.

В синтаксически неполном утвердительном ответе употребляется или утвердительное слово **kyllä** или то слово, к которому вопрос относится, но уже без вопросительной частицы.

Onko tämä päiväkirja? — Kyllä. Päiväkirjako tämä on? **— Päiväkirja.**	Это журнал? — Да. Журнал ли это? — Журнал.

I/3

В ответе на вопрос типа **Onko tämä tuoli vai pöytä? Это стул или стол?** необходимо выбрать слово, соответствующее обстановке.

Onko tämä kynä vai täytekynä? **— Se on kynä.**	Это карандаш или **авто**ручка? — Это карандаш.

I/4

В отрицательном предложении выступает отрицательный глагол **ei не** в личной форме и гласная основа спрягаемого глагола.

Onko tämä kirja? **— Se ei ole kirja.**	Это книга? — Нет, это не книга.

Отрицательная форма 3 лица единственного числа настоящего времени вспомогательного глагола **olla** выступает в виде **ei ole**.

Onko tämä rannekello? **— Ei ole.**	Это ручные часы? — Нет, это не ручные часы.

I/5

В именной части составного сказуемого прилагательное и существительное обычно выступают в номинативной форме.

Seinä on **valkoinen.**	Стена белая.

Вопросительное предложение, относящееся к именной части сказуемого, выраженной прилагательным, начинается с вопросительного слова **millainen**.

Millainen tämä seinä on? — Se on **valkoinen.**	Какая это стена? — Она белая.

II лекция

II/1

Вспомогательный глагол **olla быть, являться** является спрягаемой частью именного составного сказуемого.

Minä olen opettaja. Sinä olet opiskelija. Hän on sairas.	Я учитель. Ты учащийся. Он болен.

Личное местоимение 3 лица единственного числа **hän он, она** употребляется только тогда, когда говорится о людях. Когда же говорится о животных, предметах и явлениях, употребляется указательное местоимение **se**.

Kuka tuo toveri on?	Кто этот товарищ?
— **Hän** on toveri Aho.	— Он товарищ Ахо.
Mikä tuo on?	Кто (*букв.* что?) это?
— **Se** on koira.	— Это собака.

Отрицательная форма настоящего времени глагола **olla** образуется от отрицательного глагола **ei**, который принимает личные окончания и основы спрягаемого глагола **olla**.

minä en ole	me emme ole
sinä et ole	te ette ole
hän ei ole	he eivät ole
se ei ole	ne eivät ole

В 3 лице единственного числа отрицательный глагол не имеет личного окончания.

Глагол **olla** в значении **находиться, существовать** является самостоятельным глаголом и может иметь при себе различные обстоятельственные слова, в основном обстоятельства места.

Minä olen **tässä.**	Я здесь.
Sinä olet **Leningradissa.**	Ты в Ленинграде.
Hän on **Petroskoissa.**	Он в Петрозаводске.

Если вопрос касается **человека,** его имени, то вопрос начинается с вопросительного слова **kuka? кто?**

Kuka sinä olet?	Кто ты?
— Olen Aino.	— Я Айно.
Kuka tuolla on?	Кто там?
— Siellä on toveri Järvi.	— Там товарищ Ярви.
Kuka tämä mies on?	Кто этот мужчина?
— Hän on toveri Mäki.	— Он товарищ Мяки.

Если вопрос касается **профессии,** то вопрос начинается с вопросительного слова **mikä? кто?**

Mikä hän on?	Кто он по профессии?
— Hän on insinööri.	— Он инженер.
Mikä sinä olet?	Кем ты работаешь?
— Olen lääkäri.	— Я врач.

Если вопрос касается **животных,** предметов или явлений, то вопрос начинается с вопросительного слова **mikä? кто? или что?**

Mikä tuolla on?	Кто там?
— Siellä on lintu.	— Там птица.
Mikä tuo on?	Кто это?
— Se on hevonen.	— Это лошадь.
Mikä tuolla on?	Что там?
— Siellä on matkalaukku.	— Там чемодан.
Mikä tuo on?	Что это?
— Se on kirje.	— Это письмо.

II/2

Во множественном числе настоящего времени глагол **olla** принимает личные окончания к основе **ole-**.

Me olemme tässä.	Мы здесь.
Te olette tässä.	Вы здесь.
He ovat tässä.	Они здесь.

П р и м е ч а н и е: 3 лицо единственного и множественного числа глагола **olla** образуется по-особому.

В отрицательной форме личные окончания принимает отрицательный глагол, а спрягаемый глагол выступает в форме основы **ole-**.

Minä en ole tässä.	Я не здесь.
Te ette ole tässä.	Вы не здесь.
He eivät ole tässä.	Они не здесь.

В 3 лице множественного числа употребляется личное местоимение **he они** когда говорится о людях, а во всех остальных случаях, когда речь идет о предметах, животных и явлениях, употребляется указательное местоимение **ne**.

He ovat yliopistossa.	Они в университете.
Missä kirjat ovat?	Где книги?
— **Ne** ovat kaapissa.	— Они в шкафу.

Инессив (внутренне-местный падеж нахождения) показывает место или предмет, внутри которого что-либо находится.

Me olemme **talossa.**	Мы в доме.
Hän on **yliopistossa.**	Он в университете.

Инессив отвечает на вопрос **kenessä? в ком?** и **missä? в чем? где?**

Окончание инессива **-ssa (-ssä)** присоединяется к основе склоняемого слова.

Kuva on **paksussa kirjassa.**	Картина в толстой книге.
Oletteko te **tässä kuvassa?**	Вы сфотографированы на этой карточке?
Tämä virhe on **kolmessa tehtävässä.**	Эта ошибка в трех заданиях.

В расширенном значении инессив выражает:

1) состояние:

Ovi on **lukossa.**	Дверь заперта.
Lapsi on **nuhassa.**	У ребенка насморк.
Järvi on **jäässä.**	Озеро покрыто льдом.
Talo on **hyvässä kunnossa.**	Дом в хорошем состоянии.

2) деятельность:

Me olemme **marjassa.**	Мы собираем ягоды.
Te olette **sienessä.**	Вы собираете грибы.
Hän on **kalassa.**	Он на рыбалке.
Minä olen **työssä.**	Я на работе.
He ovat **heinässä.**	Они на сенокосе.

3) время:

Vähän **päivässä,** paljon **viikossa.**	Мало за день, много **за** неделю.
Tulen **tuossa tuokiossa.**	Я приду сию минуту.

4) часть тела, одетая во что-либо:

Lakki on **päässä.**	Шапка на голове.
Solmio on **kaulassa.**	Галстук на шее.
Saappaat ovat **jalassa.**	Сапоги обуты.

5) вещество, которым предмет покрыт или запачкан:

Takki on **tervassa.**	Пальто запачкано смолой.
Taivas on **pilvessä.**	Небо затянуто тучами.

II/3

Номинатив множественного числа образуется от основы единственного числа путем прибавления окончания **-t.**

kirja — kirjat	книга — книги
talo — talot	дом — дома
kynä — kynät	карандаш — карандаши

II/4

Основа слова в единственном числе далеко не всегда совпадает с его номинативной формой: многие двусложные слова, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на **-i**, имеют в единственном числе основу на **-e-**.

lapsi ребенок — lapset, lapsessa
pieni маленький — pienet, pienessä
järvi озеро — järvet, järvessä

III лекция

III/1

Многие склоняемые слова, оканчивающиеся в **номинативе** единственного числа на **-s**, имеют в единственном **числе основу** на долгий гласный.

ylioppilas студент — ylioppilaat, ylioppilaassa
kaunis красивый — kauniit, kauniissa

Существительные, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на **-e**, имеют также основу, оканчивающуюся на долгий гласный.

huone комната — huoneet, huoneessa
vene лодка — veneet, veneessä

III/2

Настоящее время глагола образуется путем прибавления к гласной основе глагола личных окончаний.

1. minä — **n**	minä sanon	я говорю
2. sinä — **t**	sinä sanot	ты говоришь
3. hän —	hän sanoo	он говорит

а) удлинение последнего гласного основы
б) без окончания

1. me — **mme**	me sanomme	мы говорим
2. te — **tte**	te sanotte	вы говорите
3. he — **vat (vät)**	he sanovat	они говорят

Примечание: В 3 лице единственного числа настоящего времени глаголы имеют следующие окончания.

а) удлинение последнего гласного основы

kysyä спрашивать — hän kysyy
sanoa сказать — hän sanoo

б) глаголы, имеющие в инфинитиве показатель **-da (-dä)**, не имеют в 3 лице единственного числа настоящего времени никакого окончания.

syödä кушать — hän syö
aprikoida обдумывать — hän aprikoi

Если от формы I лица единственного числа настоящего времени отбросить личное окончание, то остается гласная основа глагола.

minä katso(n), minä sano(n)

В глаголах с показателем инфинитива **-a (-ä)**, **-da (-dä)** основа инфинитива совпадает с основой настоящего времени.

kysyä спрашивать — minä kysyn
syödä кушать — minä syön

(Здесь, однако, необходимо учитывать чередование согласных).

Глаголы **nähdä видеть** и **tehdä делать** спрягаются по-особому.

minä näen, teen	me näemme, teemme
sinä näet, teet	te näette, teette
hän näkee, tekee	he näkevät, tekevät

III/3

Отрицательная форма глаголов с показателем инфинитива **-a (-ä)**, **-da (-dä)** образуется по общему правилу, т. е. отрицательный глагол **ei** принимает личные окончания, а спрягаемый глагол выступает в форме гласной основы.

Minä en syö.	Я не ем.
Me emme tuo.	Мы не принесем.

III/4

Существительные с суффиксами **-s, -us, (-ys), -os, (-ös), -mus (-mys), -nnos (-nnös), -nnes, -tus (-tys)** имеют в единственном числе основу на **-kse-** и в косвенных падежах множественного числа на **-ksi-**.

menestys успех — menestyksessä, menestyksissä
tunnus лозунг — tunnuksessa, tunnuksissa
ajatus мысль — ajatuksessa, ajatuksissa
aikomus намерение — aikomuksessa, aikomuksissa
neljännes четверть — neljänneksessä, neljänneksissä
näytös акт — näytöksessä, näytöksissä
luonnos проект — luonnoksessa, luonnoksissa
valaistus освещение — valaistuksessa, valaistuksissa

Существительные с суффиксами **-uus** (**-us**), **-yys**, (**-ys**) имеют основу единственного числа на **-uude-** (**-ude**), **-yyde-** (**-yde-**).

pituus длина — pituudessa
heikkous слабость — heikkoudessa
ikävyys неприятность — ikävyydessä
yhteys связь — yhteydessä

В косвенных падежах множественного числа эти существительные имеют основу на **-ksi-**.

pituus — pituuksissa   yhteys — yhteyksissä
heikkous — heikkouksissa   ikävyys — ikävyyksissä

IV лекция

IV/1

Если перед показателем инфинитива **-ta** (**-tä**) выступает согласный **-s-**, то гласная основа глагола настоящего времени оканчивается на **-e-**.

pestä мыть — pesen
päästä попасть — pääsen
lakaista подметать — lakaisen

Глагол **juosta бежать** имеет в настоящем времени основу **juokse-**.

minä juoksen   me juoksemme
sinä juokset   te juoksette
hän juoksee   he juoksevat

IV/2

Склоняемые слова, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на **-nen**, имеют гласную основу единственного числа на **-se-**.

hevonen лошадь — hevoset, hevosessa
uutinen известие — uutiset, uutisessa
yhtenäinen единый — yhtenäiset, yhtenäisessä
sellainen такой — sellaiset, sellaisessa
rauhallinen спокойный — rauhalliset, rauhallisessa
rinnakkainen параллельный — rinnakkaiset, rinnakkaisessa
tämmöinen такой — tämmöiset, tämmöisessä

IV/3

Глаголы с показателями инфинитива **-la** (**-lä**), **-na** (**-nä**), **-ra** (**-rä**) имеют гласную основу настоящего времени на **-e-**.

katsella рассматривать — katselen, katselet
hymyillä улыбаться — hymyilen, hymyilet
mennä идти — menen, menet
surra горевать — suren, suret

IV/4

а) Если существительное оканчивается в номинативе единственного числа на **-en**, кроме существительных, оканчивающихся в номинативе единственного числа на **-nen**, то их гласная основа единственного числа оканчивается на **-e-**.

haiven волосок — haivenet, haivenessa
ahven окунь — ahvenet, ahvenessa

б) Если существительное оканчивается в номинативе единственного числа на **-n**, перед которым стоит какой-нибудь другой гласный кроме **-e-**, то его гласная основа единственного числа оканчивается на **-me-**.

vaarain малина — vaaraimet, vaaraimessa
morsian невеста — morsiamet, morsiamessa

в) Если существительное оканчивается в номинативе единственного числа на согласный **-l** или **-r**, то гласная основа единственного числа оканчивается на **-e-**.

sammal мох — sammalet, sammalessa
sisar сестра — sisaret, sisaressa

V лекция

V/1

а) **i** является показателем множественного числа в косвенных падежах. Присоединяясь к гласной основе, он вызывает изменение последнего гласного основы. Краткие **o, ö, u, y** дают с **i** дифтонг.

taulussa в картине — tauluissa
talossa в доме — taloissa

б) В глаголах **i** выступает показателем имперфекта (простого прошедшего времени) и присоединяется к основе, вызывая изменение последнего гласного основы.

seison я стою — **seisoin я стоял**
istun я сижу — istuin я сидел
kysyn я спрашиваю — kysyin я спросил

в) В двусложных словах **a** перед **i** выпадает, если в первом слоге **o** или **u**.

kuvassa в картине — kuvissa
koirassa в собаке — koirissa

г) В многосложных словах **a** всегда выпадает перед **i**.

kalastajassa в рыбаке — kalastajissa в рыбаках
kalastan рыбачу — kalastin рыбачил
piirustan рисую — piirustin рисовал

д) В имперфекте глагол имеет те же личные окончания, что и в настоящем времени. В 3 лице единственного числа нет личного окончания, и глагол оканчивается на показатель прошедшего времени **i**.

minä olin	*me olimme*
sinä olit	te olitte
hän oli	he olivat

V/2, V/3, V/4

Если согласные **k, p, t** начинают последний слог основы или корня, то при изменении слова они чередуются. Удвоенный согласный **kk** чередуется с одиночным **k**.

kukka цветок — kukat цветы
lakka лак — lakat лаки
sakko штраф — sakot штрафы
sakka гуща — sakat гущи

Удвоенный **pp** чередуется с одиночным **p**.

kaappi шкаф — kaapit
tippa капля — tipat
lippu флаг — liput

Удвоенный **tt** чередуется с одиночным **t**.

hattu шляпа — hatut
tyttö девочка — tytöt
tutti соска — tutit

Чередование ступеней согласных может быть сильным или слабым. При сильной ступени чередования, например, удвоенные согласные сохраняются (kukka, kaappi, tyttö), а при слабой ступени — выступает одиночный согласный (kukassa, kaapissa, tytössä). В других случаях согласный звук (в сильной ступени) чередуется с другим согласным или нулем.

katu улица — kadut (слабая ступень)
puku костюм — puvut (слабая ступень)
tapa обычай — tavat (слабая ступень)
joki река — joet (слабая ступень)

Сильная ступень выступает в начале открытого слога (luokka, kaappi, tyttö), а слабая ступень в начале закрытого слога (luokat—luokassa; kaapit—kaapissa; tytöt—tytössä).
Перед долгим гласным выступает сильная ступень.

kirjoittaa писать, но minä kirjoitan я пишу
luokkaan в класс, kaappiin в шкаф.

Есть и другие исключения от основного правила чередования согласных. О них речь пойдет дальше.

Чередование согласных происходит во всех изменяемых частях речи, в том числе и в глаголах.

ottaa брать — minä otan, hän ottaa

Поскольку в отрицательном спряжении выступает гласная основа спрягаемого глагола, которую мы находим в I лице единственного числа настоящего времени, отбросив личное окончание, то она часто слабоступенная.

lukea читать — minä en lue (luen)
kirjoittaa писать — minä en kirjoita (kirjoitan)

VI лекция

VI/1

Элатив (внутренне-местный исходный падеж) отвечает на вопросы **kenestä? о ком? mistä? из чего? откуда? о чем? с какого времени?** и имеет в единственном и во множественном числе окончание **-sta** (**-stä**), которое присоединяется к гласной основе слова.

talosta из дома — taloista
metsästä из леса — metsistä
huoneesta из комнаты — huoneista

Элатив выражает:

1) Место, из которого кто-либо или что-либо выходит, берется:

Me tulemme **kirjastosta.** Мы идем из библиотеки.

2) *Материал, из которого сделан предмет или из которого что-либо получается:*

Muistopatsas on **pronssista.**	Памятник из бронзы.
Tästä kankaasta tulee puku.	Из этого материала выйдет костюм.

3) Предмет, о котором идет речь:

He puhuvat **mielenkiintoisesta kirjasta.**	Они говорят об интересной книге.

4) Время, с которого что-либо ведет свое начало или в течение которого действие продолжается:

Työpäivä alkaa **aamusta.**	Рабочий день начинается с утра.
Illasta ilmaa kiitä.	Хвали погоду с вечера.

5) Причину:

Kasvot hehkuvat **ilosta.**	Лицо сияет от радости.

6) Работу, после выполнения которой возвращаются:

Tytöt tulevat **marjasta.**	Девочки возвращаются со сбора ягод.
Isä palaa **heinästä.**	Отец идет с сенокоса.
Hän tuli **kalasta.**	Он пришел с рыбалки.

7) Определенную совокупность, о части которой идет речь:

osa ihmisistä	часть людей
puolet oppilaista	половина учеников

VI/2

Перед **i** долгие гласные утрачивают долготу и образуют с ним дифтонг.

suussa во рту — suissa, suista
häät свадьба — häissä, häistä
minä teen я делаю — minä tein я сделал
hän saa он получает — hän sai он получил

Краткий **i** перед показателем множественного числа чередуется с **e**.

lasissa в стакане — laseissa, laseista
kupissa в чашке — kupeissa, kupeista

В двусложных и некоторых многосложных словах краткое **a** перед **i** чередуются с **o**, если в первом слоге **a, e или i.**

marjassa в ягоде — marjoissa, marjoista
kelkassa в санках — kelkoissa, kelkoista
kirjassa в книге — kirjoissa, kirjoista

Существительные с основой единственного числа на **-u-** (**-ude-**), **-y-** (**-yde-**), имеют основу множественного числа на **-ksi-**.

kansallisuus национальность — kansallisuudessa, kansallisuuksissa, kansallisuuksista
korkeus высота — korkeudessa, korkeuksissa, korkeuksista

VII лекция

VII/1

Иллатив (внутренне-местный падеж, падеж **вхождения**) отвечает на вопросы **kehen? в кого? mihin? во что? куда?** и имеет в единственном и множественном числе следующие окончания:

1) После краткого гласного основы — **удлинение этого гласного+n.**

pöytä стол — pöytään в стол, pöytiin в столы
meri море — mereen в море, meriin в моря
kuva картина — kuvaan в картину, kuviin в картины

2) После долгого гласного основы в односложных словах и после дифтонгов — **h+последний гласный звук основы +n.**

maa страна — maahan в страну, maihin в страны
pää голова — päähän в голову, päihin в головы
suu рот — suuhun в рот, suihin в рты
yö ночь — yöhön в ночь, öihin в ночи
suo болото — suohon в болото, soihin в болота

3) После долгого гласного основы в многосложных словах **-seen**. Во множественном числе в этих словах обычно окончание **-siin** наряду с **-hin.**

sairas больной — sairaaseen в больного, sairaisiin (sairaihin) в больные
vene лодка — veneeseen в лодку, veneisiin (veneihin) в лодки

Примечание: В иллативе (как и во всех косвенных падежах) происходит чередование гласных и согласных, поэтому при образовании формы любого косвенного падежа необходимо всегда иметь в виду эти явления.

Иллатив выражает:

1) Место внутри предмета, по направлению к котором или во внутрь которого движение совершается:

Työläinen menee **tehtaaseen.**	Рабочий идет на завод.
Me matkustamme **etelään.**	Мы едем на юг.

2) Пригодность к тому, что выражает существительное, стоящее в иллативе:

Hän kelpaa **tähän tehtävään.**	Он пригоден к этому делу.

3) Состояние, под воздействие которого кто-нибудь попадает:

Lapsi vaipui **uneen.**	Ребенок уснул.
Hän meni **naimisiin.**	Он женился.
Kynttilä paloi **loppuun.**	Свечка догорела.

4) Деятельность, к выполнению которой приступают:

Me lähdemme **marjaan** ja **sieneen.**	Мы идем собирать ягоды и грибы.
Isä lähti **kalaan.**	Отец пошел рыбачить.
He lähtivät **heinään.**	Они пошли на сенокос.

5) Время:

а) промежуток времени, в течение которого какое-нибудь действие не происходило:

Ei ole satanut **pitkään aikaan.**	Давно не было дождя.

б) приблизительное время:

Tulit **myöhään** kotiin.	Ты пришел домой поздно.

в) предел промежутка времени:

Hän viipyy Sortavalassa ensi **sunnuntaihin.**	Он задержится в Сортавале до следующего воскресенья.

VII/2

Перед **i** дифтонги утрачивают свой первый компонент, а второй компонент образует новый дифтонг с **i**.

suossa в болоте — soissa в болотах
tiessä в дороге — teissä в дорогах

yössä в ночь — öissä в ночах
minä tuon я принесу — minä toin я принес
minä syön я ем — minä söin я съел

Примечание: В именах **i** выступает показателем множественного числа, в глаголах — показателем прошедшего времени.

VII/3

k чередуется с нулем, т. е. в слабой степени **k** выпадает.

jalka нога — jalat, jalassa, jaloissa, jaloista
lika грязь — liat, liassa, liasta
hakea искать — minä haen, sinä haet, hän hakee, me haemme, te haette, he hakevat; minä en hae, sinä et hae, hän ei hae, me emme hae, te ette hae, he eivät hae
lukea читать — minä luen, sinä luet

Слово в иллативе может обозначать часть тела, на которую что-либо надевается.

Isä panee saappaat **jalkaan.**	Отец надевает сапоги.
Minä en halua panna käsineitä **käteeni.**	Я не хочу надеть рукавицы на руки.
Poika panee hiihtohousut **jalkaansa.**	Мальчик надевает лыжные брюки.
Äiti panee lakin lapsen **päähän.**	Мать надевает шапку ребенку на голову.
Sinä vedät hansikkaat **käteesi.**	Ты натягиваешь перчатки на руки.

В выражениях, в которых говорится о надевании или раздевании, слова, обозначающие парные части тела, употребляются в единственном числе.

Saappaat ovat **jalassa.**	Сапоги обуты.
Hän veti saappaat **jalkaansa.**	Он натянул сапоги на ноги.
Hän riisui saappaat **jalastaan.**	Он снял с ног сапоги.
Minä vedän kintaat **käteeni.**	Я натягиваю рукавицы на руки.
Sinä riisut sukat **jalasta.**	— Ты снимаешь с ног чулки.

VII/4

p чередуется с **v**.

lupa разрешение — **luvat**
sopia договориться — minä sovin, sinä **sovit**, hän so**p**ii, me sovimme, te **sovitte**, he so**p**ivat; minä en sovi, sinä et **sovi**, hän ei sovi, me emme sovi

VII/5

t чередуется с **d**.

aita забор — ai**d**an, ai**d**at, ai**d**assa, ai**d**asta, ai**t**aan
täti тетя — **tädit, tädissä, tädistä, tätiin**
tähti звезда — täh**d**et, täh**d**essä, täh**d**està, täh**t**een
kaataa опрокинуть — minä kaa**d**an, sinä kaa**d**at, hän kaa**t**aa; minä en kaa**d**a, sinä et kaa**d**a, hän ei kaa**d**a, me emme kaa**d**a

В целом ряде двусложных имен на **-si** происходит чередование **t : d.**

käsi рука — kädet, kädessä, kädestä, käteen
susi волк — sudet, sudessa, **sudesta**, suteen
vesi вода — vedet, vedessä, **vedestä**, **veteen**
vuosi год — vuodet, vuodessa, vuodesta, vuoteen

В этих именах перед **i** стоит **s**, а во всех остальных случаях **t** или **d.**

uusi новый — uudet, uudessa, uudesta, uuteen
Но: uusissa, uusista, uusiin.

В косвенных падежах множественного числа основа этих существительных оканчивается на **-si.**

käsi — kädet, käsissä, käsistä, käsiin
vuosi — vuodet, vuosissa, vuosista, vuosiin

В эту группу имен входят такие, как:

kausi период	susi волк
käsi рука	tosi правда, истина
köysi канат	vuosi год
liesi очаг	uusi новый
mesi мед	täysi полный и др.

VIII лекция

VIII/1

а) Если перед показателем инфинитива **-ta (-tä)** стоит **a (ä)**, то в настоящем времени перед личным окончанием присоединяется еще **a** (ä). Следовательно, основа настоящего времени этих глаголов оканчивается на **-aa-** (**-ää-**).

vastata отвечать — minä vastaan, sinä vastaat, hän vastaa, me vastaamme; minä en vastaa
levätä отдыхать — minä lepään, sinä lepäät, hän lepää, me lepäämme; minä en lepää

б) Если перед показателем инфинитива **-ta** (**-tä**) стоит **o, u** или **y**, то основа настоящего времени глагола оканчивается на **-oa-**, **-ua-**, или -yä-.

erota расставаться — minä eroan, sinä eroat hän eroaa, me eroamme; minä en eroa
haluta хотеть — minä haluan, sinä haluat, hän haluaa, me haluamme; minä en halua
älytä догадываться — minä älyän, sinä älyät, hän älyää, me älyämme; minä en älyä

Все глаголы с показателем инфинитива **-ta** (**-tä**) с чередующимся согласным в основе имеют в инфинитиве слабую ступень, а в личных формах настоящего времени и имперфекта — сильную.

hakata рубить — minä hakkaan, sinä hakkaat, hän hakkaa, me hakkaamme; minä en hakkaa
levätä отдыхать — minä lepään, sinä lepäät, hän lepää, me lepäämme; minä en lepää, me emme lepää

VIII/2

Глаголы с показателем инфинитива **-ta** (-tä), которому предшествует **a** (ä), **o, u** или **y**, имеют в имперфекте основу, оканчивающуюся на **-si-**.

luvata обещать — minä lupasin, sinä lupasit, hän lupasi, me lupasimme
hypätä прыгать — minä hyppäsin, sinä hyppäsit, hän hyppäsi, me hyppäsimme
tajuta сознавать — minä tajusin, sinä tajusit, hän tajusi, me tajusimme
pudota упасть — minä putosin, sinä putosit, hän putosi, me putosimme

VIII/3

Если показателю инфинитива **-ta** (**-tä**) предшествует гласный **e**, то основа настоящего времени глагола оканчивается на **-ne-** (в некоторых случаях на **-ea-** или **-eä-**).

vaieta умолкать — minä vaikenen, sinä vaikenet, hän vaikenee, me vaikenemme; minä en vaikene
poiketa заходить — minä poikkean, sinä poikkeat, hän poikkeaa, me poikkeamme
kiivetä лазить — minä kiipeän, sinä kiipeät, hän kiipeää, me kiipeämme; minä en kiipeä

В имперфекте основа этих глаголов оканчивается на **-ni-** в некоторых случаях на **-si-** (см. VIII/2).

vaieta — minä vaikenin, sinä vaikenit, hän vaikeni, me vaikenimme
kalveta бледнеть — minä kalpenin, sinä kalpenit, hän kalpeni, me kalpenimme
poiketa заходить — minä poikkesin, sinä poikkesit, hän poikkesi, me poikkesimme

VIII/4

Если показателю инфинитива **-ta** (**-tä**) предшествует **i**, то основа настоящего времени глагола оканчивается на **-tse-** (в некоторых случаях на **-a-** или **-ä-**).

iloita радоваться — minä iloitsen, sinä iloitset, hän iloitsee, me iloitsemme; minä en iloitse, sinä

et iloitse, hän ei iloitse
Но: hävitä проиграть — minä **häviän**, sinä **häviät**, hän **häviää**, me **häviämme**; **minä en** häviä, sinä et häviä, hän ei häviä

В имперфекте основа этих глаголов оканчивается на **-tsi-** или на **-si-** (см. VIII/2).

valita избирать — minä valitsin, sinä valitsit, hän valitsi, me valitsimme
hävitä проиграть — minä hävisin, sinä hävisit, hän hävisi, me hävisimme

VIII/5

Словосочетание, в котором выступает личная форма глагола **saada+I инфинитив основного глагола**, означает, что действие, выраженное инфинитивом, разрешено, позволено. Глагол **saada** переводится словом **можно.**

Minä **saan mennä** hiihtelemään.	Мне **можно пойти** кататься на **лыжах.**
Sinä **saat tulla** kotiin.	Тебе **можно придти** домой.
Hän **saa työskennellä** rauhassa.	Ему **можно работать** спокойно.

Эти же словосочетания в **отрицательной** форме переводятся обычно сочетанием **нельзя+неопределенная форма глагола**.

Kokouksesta **ei saa** myöhästyä.	На собрание **нельзя опаздывать.**
Sinä **et saa mennä** yksin metsään.	Тебе **нельзя** одному **идти** в лес.

Словосочетание **voida+I инфинитив** выражает физическую возможность что-либо совершить.

Minä **voin juosta** nopeasti.	Я могу бежать быстро.
Sairas **voi** jo **nousta** vuoteesta.	Больному можно уже вставать с постели.

В этом словосочетании глагол **voida** переводится словом **можно** в значении **быть в состоянии.**

IX лекция

IX/1

Генитив (родительный падеж) обычно выражает принадлежность. Он отвечает на вопросы **kenen? чей? keiden? чьи? minkä? кого? чей? чьи?**

В единственном числе генитив имеет окончание **-n**, которое прибавляется к основе имени (см. основы имени в II/3, II/4, II/5, III/1, III/4, IV/2, IV/4, VII/5).

pelto — pellon	nainen — naisen
pieni — pienen	yhteys — yhteyden
sairas — sairaan	ahven — ahvenen
kone — koneen	avain — avaimen
ajatus — ajatuksen	lyhyt — lyhyen
johtaja — johtajan	käsi — käden

В функции определения имя в генитиве ставится всегда перед определяемым словом.

Petroskoin kadut	улицы Петрозаводска
Suuren Isänmaallisen sodan Sankari	Герой Великой Отечественной войны
kaupungin väestö	население города

В некоторых случаях существительное в генитиве переводится прилагательным с суффиксом **-ский.**

Lokakuun Suuri sosialistinen vallankumous	Великая **Октябрьская** социалистическая революция.
Petroskoin yliopisto	**Петрозаводский** университет
Leningradin alue	**Ленинградская** область
Karjalan puutavara	**карельский** лес

Генитив приглагольный переводится дательным (винительным) падежом.

Opettaja antoi **oppilaan** vastata kysymykseen.	Учитель разрешил **ученику** ответить на вопрос.
Lapset antoivat **kissan** olla rauhassa.	Дети оставили **кошку** в покое.
Äiti käskee **pojan** mennä ulos.	Мать велит **мальчику** идти на улицу.

В генитиве единственного числа находят гласную основу имен. При помощи гласной основы одноосновных имен образуются все остальные падежные формы единственного числа и номинатив множественного числа.

nom. oppilas — oppilaat	katu — kadut
gen. oppilaan	kadun
iness. oppilaassa	kadussa
elat. oppilaasta	kadusta

IX/2

Личные местоимения **minä, sinä, hän, me, te, he** в генитиве выступают в форме **minun, sinun, hänen, meidän, teidän heidän** и переводятся притяжательными местоимениями **мой, твой, его** и т. д.

Генитивная форма личных местоимений в словосочетаниях с глаголами **pitää, täytyy, tulee+I инфинитив основного глагола** образуют безличные предложения, обозначающие необходимость что-либо сделать. Генитивная форма местоимения переводится формой дательного падежа соответствующего местоимения и глагольное словосочетание словами **нужно, надо, необходимо, следует+инфинитив глагола.**

Minun pitää lukea.	Мне надо читать.
Sinun täytyy mennä.	Тебе нужно идти.
Meidän tulee työskennellä hyvin.	Нам необходимо хорошо работать.

В отрицательной форме словосочетание **ei pidä** переводится как **не надо, не нужно, не следует.**

Sinun ei pidä suuttua.	Тебе не следует сердиться.

В безличных предложениях может выступать генитивная форма личного местоимения или существительного.

Meidän pitää mennä työhön.	Нам нужно идти на работу.
Ihmisen ei pidä olla huolimaton.	Человеку нельзя быть небрежным.

Безличные предложения могут образоваться и без генитивной формы имени.

Pitää puhua äänekkäästi.	Нужно говорить громко.
Ei pidä puhua äänekkäästi.	Не надо говорить громко.

Генитив личного местоимения в роли определения требует при определяемом существительном притяжательного суффикса соответствующего лица и числа.

Hänen tyttärensä käy koulua.	Его дочь учится в школе.

Единственное число

1 лицо — **-ni**	minun kirjassa**ni** в моей книге
2 лицо — **-si**	sinun kirjassa**si** в твоей книге
3 лицо — **-nsa (-nsä)** или удлинение последнего гласного+**n**	hänen kirjassa**nsa** в его (ее) книге hänen kirjassa**an**

Множественное число

1 лицо — **-mme**	meidän kirjassa**mme** в нашей книге
2 лицо — **-nne**	teidän kirjassa**nne** в вашей книге
3 лицо — **-nsa (-nsä)** или удлинение последнего гласного+**n**	heidän kirjassa**nsa** в их книге heidän kirjassa**an**

Если принадлежность тому или иному лицу особо не подчеркивается, то генитив личного местоимения 1 и 2 лица единственного и множественного числа может быть опущен.

Maamme on suuri ja voimakas.	Наша страна большая и сильная.

Притяжательный суффикс присоединяется к падежному окончанию имени существительного.

Sinun vihkossasi on virhe.	В твоей тетради ошибка.
Hän otti kynän laukus**taan.**	Он взял карандаш из своей сумки.

Если падежная форма оканчивается на согласный **n** или **t**, то перед притяжательным суффиксом этот согласный выпадает.

Kirjani (kirja**t**+ni) ovat salkussa.	Мои книги в портфеле.
Hänen miehensä (miehe**n**+nsä) vanhemmat asuvat Leningradissa.	Родители ее мужа живут в Ленинграде.
Lapset vievät lelut kotiinsa (kotii**n**+nsa).	Дети уносят игрушки к себе домой.

Поскольку **t** (окончание номинатива множественного числа) выпадает перед притяжательным суффиксом, то для того, чтобы определить о каком числе (единственном или множественном) идет речь, необходимо обратить внимание на форму сказуемого.

Vihkoni **on** salkussa.	Моя тетрадь в портфеле.
Vihkoni **ovat** salkussa.	Мои тетради в портфеле.
Heidän lapsensa **on** koulussa.	Их ребенок в школе.
Heidän lapsensa **ovat** koulussa.	Их дети в школе.

Если притяжательный суффикс присоединяется непосредственно к гласной основе существительного и если в основе выступает подвергающийся чередованию согласный, то перед притяжательным суффиксом всегда сильная ступень.

Hänen kä**t**ensä ovat kipeät.	У него больные руки.
Но: Kirja on hänen kä**d**essään.	Книга в его руке.
Meidän kaupun**k**imme on kaunis.	Наш город красив.
Но: Kaupun**g**issamme on iso puisto.	В нашем городе большой парк.

В 3 лице единственного и множественного числа употребляется в качестве притяжательного суффикса **-nsa (-nsä)** или **удлинение последнего гласного основы+n.** Этот последний

притяжательный суффикс употребляется в косвенных падежах, оканчивающихся на краткий гласный.

Hän kertoo **lapsistaan** (lapsista +a+n).	Он рассказывает о своих детях.
Hänen vihkossaan (vihkossa+a+n) on virhe.	В его тетради ошибка.

Имя существительное с притяжательным суффиксом употребляется без личного местоимения в форме генитива еще в том случае, если притяжательный суффикс указывает на принадлежность к тому лицу, который выступает в предложении в роли подлежащего.

Otin kirja**ni**.	Я взял свою книгу.
Sinä otit kirja**si**.	Ты взял свою книгу.
Hän otti kirja**nsa**.	Он взял свою книгу.

Если притяжательный суффикс указывает на принадлежность к какому-нибудь другому лицу (не выступающему подлежащим), то соответствующее владельцу личное местоимение в генитиве всегда употребляется.

Anni otti **meidän** kirja**mme**.	Анни взяла нашу книгу.
Sinä otit **hänen** kirja**nsa**.	Ты взял его книгу.
Minä otin **sinun** kirja**si**.	Я взял твою книгу.
Hän otti **minun** kirja**ni**.	Он взял мою книгу.
Me otimme **teidän** kirja**nne**.	Мы взяли вашу книгу.

IX/3

Предлоги и послелоги представляют собой служебную часть речи. Они сочетаются, например, с генитивом имени и служат для выражения пространственных, временных, причинных и других отношений между предметами. Предлог стоит перед именем, послелог следует за ним.

Hyppäsin **yli** aida**n**.	Я прыгнул через забор.
Me soudamme saare**n** **ympäri**.	Мы плывем на лодке вокруг острова.

Kissa on **pöydän alla.**	Кошка под столом.
Talon **edessä** kasvaa koivu.	Перед домом растет береза.

С именем в генитиве употребляются следующие послелоги:

alla под (где?)
alta из-под
alle под (куда?)
edessä перед
edellä впереди (где? когда?)
halki через
johdosta по поводу
jäljessä позади
jälkeen после, за, вслед
kanssa с
kautta через
kera с (со)
kesken между
keskellä между
luona у, около
luota от
luo, luokse к
läpi сквозь
mukana вместе с
mukaan по, согласно
ohi мимо
perässä позади
perästä вслед, за (откуда? когда?)
perään вслед, за (куда?)
poikki через, поперек
päällä на, над (где?)
päältä сверху, с (откуда?)
päälle на, над (куда?)
päässä на расстоянии, в конце
päästä через (когда?)
päähän на расстояние
rinnalla возле (где?)
rinnalle рядом, возле (куда?)
sisässä, sisällä внутри (где?)
sisästä, sisältä изнутри (откуда?)
sisään, sisälle внутрь (куда?)
takana за, позади
takaa из-за, сзади
taakse за (куда?)
takia, tähden из-за, ради
vieressä, vierellä подле, возле, рядом (где?)
viereltä, vierestä подле, возле, рядом (откуда?)
viereen, vierelle рядом (куда?)
vuoksi для, ради, из-за
välissä, välillä между (где?)
väliltä, välistä между (откуда?)
väliin, välille между (куда?)
ylle над (куда?)
yllä над (где?)
yli через
ympäri вокруг
ääressä, äärellä подле, к, за
äärestä, ääreltä из-за, от (откуда?)
ääreen, äärelle к, возле, за (куда?)

Многие из перечисленных послелогов, употребляемых с генитивом, могут выступать и в качестве предлогов.

Kautta laaksojen ja vuorten kulki partisaanein tie *(laulusta)*.	По долинам и **по** взгорьям шла дивизия вперед (*из песни*).
Vrt. Matkustan Moskovaan Leningradin **kautta.**	*Ср.* Я еду в Москву **через** Ленинград.

С именем в генитиве употребляются следующие предлоги:

edessä, edellä перед, до (когда?)
jäljessä позади, за (где?)
jäljestä, jälkeen после, за (когда?)
halki через
kautta через
läpi, lävitse сквозь
ohi мимо
poikki через, поперек
yli через
ympäri вокруг

К послелогу присоединяется притяжательный суффикс, если перед послелогом стоит или подразумевается личное местоимение в генитиве.

Edessä**mme** on suuria tehtäviä.	Перед нами большие задачи.
Istuin teatterissa hänen vieressä**än**.	Я сидел в театре рядом с ним.
Olen (sinun) rinnalla**si**.	Я рядом с тобой.
Hän istui (minun) viereen**i**.	Он сел рядом со мной.

IX/4, IX/5

Генитив множественного числа образуется двояким образом: 1) I генитив образуется прибавлением окончаний **-en, -den, -tten** к основе множественного числа: metsien, talojen, soiden, soitten. 2) II генитив образуется прибавлением окончаний **-en, -in, -ten** к основе единственного числа: kuppien, kirjain, kielien (kielten). У двуосновных имен форма II генитива образуется от согласной основы (см. примечание к XI/1).

Мы рассмотрим здесь образование I генитива, а формы II генитива поместим в скобки.

а) Основа множественного числа образуется **прибавлением** показателя множественного **числа i** к основе единственного числа (которую мы получаем из генитива единственного числа, опустив падежное окончание **-n**). При этом происходит чередование гласных (см. V/1, VI/2, VII/2). К тому же показатель множественного числа **i** переходит в **j** между двумя гласными, например: vihko+i+en — vihkojen.

б) Если **основа двусложного имени оканчивается** на **a** и в первом слоге слова имеются гласные **a, e** или **i,** то **a** перед показателем множественного числа **i** переходит в **o.**

vanha — vanhan, vanhojen
kelkka — kelkan, kelkkojen
kirja — kirjan, kirjojen

в) Если основа двусложного имени в единственном числе оканчивается на **a, i, ä** (и в первом слоге слова имеется **e, o, ö, u**), то они выпадают перед показателем множественного числа **i,** к которому присоединяется окончание генитива множественного числа **-en.**

hyvä — hyvän, hyvien
lupa — luvan, lupien
koira — koiran, koirien
pöytä — pöydän, pöytien
koti — kodin, kotien
lasi — lasin, lasien
heinä — heinän, heinien
rätti — rätin, rättien
kerä — kerän, kerien

В трехсложных и многосложных именах, основа единственного числа которых оканчивается на **a, i, ä,** также выпадает этот последний гласный звук основы.

terävä — terävän, terävien
opettaja — opettajan, opettajien
ammatti — ammatin, ammattien
satama — sataman, satamien
paperi — paperin, paperien (papereiden)
metsästäjä — metsästäjän, metsästäjien **(metsästäjäin)**
kalastaja — kalastajan, kalastajien **(kalastajain)**

г) Если **основа** единственного числа **оканчивается на** краткое **e,** (см. II/5, IV/2, IV/4), то оно выпадает перед показателем множественного **числа i,** к которому присоединяется окончание генитива множественного числа **-en.**

nainen — naisen, naisien (naisten)
joki — joen, jokien
sydän — sydämen, sydämien (sydänten)
ahven — ahvenen, ahvenien (ahventen)
askel — askelen, askelien (askelten)
tytär — tyttären, tyttärien (tytärten)
sisar — sisaren, sisarien (sisarten)
mies — miehen, miehien (miesten)

К именам, основа единственного числа которых оканчивается на краткое **e,** относятся двусложные слова, имеющие в номинативе окончание **i,** и слова, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на **l, n, r.**

д) Существительные, имеющие в единственном числе основу на **-kse-** (см. III/4), принимают в генитиве множественного числа окончание **-en,** которое присоединяется к показателю множественного числа **i.**

kysymys — kysymyksen, kysymyksien (kysymysten)
vastaus — vastauksen, vastauksien (vastausten)
teos — teoksen, teoksien (teosten)
jänis — jäniksen, jäniksien (jänisten)

е) Существительные с основой единственного числа **на -uude-** (**-ude-**), **-yyde-** (**-yde-**) имеют основу множественного числа на **-uuksi-** (**-uksi-**), **-yyksi-** (**-yksi-**), к которой присоединяется окончание генитива множественного числа **-en.**

heikkous — heikkouden, heikkouksien
ikävyys — ykävyyden, ikävyyksien
yhteys — yhteyden, yhteyksien

Следовательно, большинство существительных, оканчивающихся в номинативе единственного числа на **-s,** имеют основу множественного числа на **-ksi-.**

X лекция

X/1

Аккузатив (винительный падеж) обозначает объект действия и соответствует **в** русском языке винительному падежу без предлога. Аккузатив отвечает на вопросы **kenet? кого? что? minkä? кого? что? mikä? что?**

В единственном числе аккузатив имеет две формы: I аккузатив, оканчивающийся на **-n** и совпадающий, таким образом, с формой генитива единственного числа, и II аккузатив, не имеющий окончания и совпадающий, следовательно, с формой номинатива единственного числа.

Minä ostan **sanomalehden.** (I akk.)	Я куплю газету.
Sinun pitää ostaa **sanomalehti.** (II akk.)	Тебе нужно купить газету.

В единственном числе наиболее употребителен I аккузатив. Он отвечает на вопросы **kenet? кого? что? minkä? кого? что?**

Во множественном числе аккузатив имеет форму, оканчивающуюся на **-t,** который присоединяется к основе единственного числа. Во множественном числе аккузатив отвечает на вопросы **ketkä? кого? mitkä? что?**

Minä luen **sanomalehdet.**	Я прочитаю газеты.
Tunnen nämä **ihmiset.**	Я знаю этих людей.

Личные местоимения принимают в аккузативе окончание **-t: minut, sinut, hänet, meidät, teidät, heidät.**

Tunnen **hänet.**	Я знаю его.
Näimme **teidät** eilen teatterissa.	Мы видели вас вчера в театре.

II аккузатив, т. е. аккузатив без окончания, употребляется лишь в некоторых случаях, а именно:

1) Когда сказуемым выступает глагол **pitää, täytyy** или **tulee+I инфинитив.**

Minun pitää lukea tämä **kirja.**	Мне нужно прочитать эту книгу.

2) Когда сказуемым выступает глагол повелительной формы (см. XV/1).

3) Когда сказуемым выступает глагол пассивной формы (см. XIII/1, 4. XVIII/2).

X/2

nk чередуется с **ng.**

kaupunki — kaupun**g**in, kaupun**g**it, kaupun**g**issa, kaupun**g**eissa

lan**g**eta — minä lan**k**ean, sinä lan**k**eat, hän lan**k**eaa; minä en lan**k**ea, hän ei lan**k**ea

X/3

lke чередуется с **lje.**

jä**lk**i — jä**lj**en, jä**lj**et, jä**lj**essä, jä**lj**issä

su**lk**ea — minä su**lj**en, sinä su**lj**et, hän su**lk**ee. В имперфекте: minä su**lj**in, sinä su**lj**it, hän su**lk**i

rke чередуется с **rje.**

ku**rk**i — ku**rj**en, ku**rj**et, ku**rj**essa, ku**rj**issa, ku**rj**esta, ku**rj**ista, ku**rk**een, ku**rk**iin

sä**rk**eä — minä sä**rj**en, sinä sä**rj**et, hän sä**rk**ee, me sä**rj**emme, te sä**rj**ette, he sä**rk**evät

hke чередуется с **hje.**

hy**lj**e — hy**lk**een, hy**lk**eet

ky**lk**i — ky**lj**en, ky**lj**et, ky**lj**essä, ky**lj**issä, ky**lk**een

ro**hj**eta — minä ro**hk**enen, sinä ro**hk**enet, hän ro**hk**enee, me ro**hk**enemme, te ro**hk**enette, he ro**hk**enevat. В имперфекте: minä ro**hk**enin, sinä ro**hk**enit, hän ro**hk**eni.

X/4

Форма генитива и I аккузатива совпадает в единственном числе (кроме аккузатива личных местоимений). В контексте их можно отличить по тому, что генитив выступает в сочетании с существительным (tytön kirja книга девочки), предлогами и послелогами (yli joen, joen yli через реку), а I аккузатив в сочетании с глаголами (pidän puheen я произнесу речь).

Следовательно, имя в генитиве выступает определением существительного, а имя в сочетании с предлогом и послелогом является обычно обстоятельственным членом предложения.

Petroskoin kadut ovat suorat ja leveät.	Улицы Петрозаводска прямые и широкие.
Silta johtaa **joen yli**.	Мост ведет через реку.

Имя в аккузативе выступает дополнением к глаголу. Аккузативное дополнение показывает, что объект охватывается действием полностью. Поэтому глагол в сочетании с аккузативным дополнением переводится обычно глаголом совершенного вида.

Kirjoitin **kirjeen**.	Я написал письмо.

Имя существительное в форме аккузатива может выступать в роли обстоятельства.

Kuljimme **kilometrin**.	*Мы прошли километр.*
Matka kestää **päivän**.	Путешествие длится день.

XI лекция

XI/1

Партитив (частичный падеж) выражает часть целого или в каком-нибудь отношении неопределенные предметы.

Minä juon **maitoa**.	Я пью молоко.
Но: Minä juon **maidon**.	Я выпью молоко.
He lukevat **kirjaa**.	Они читают книгу (т. е. неопределенную книгу или часть ее).
Но: He lukevat **kirjan**.	Они прочитают книгу (т. е. всю книгу или известную нам книгу).
Pihassa kasvaa **isoja koivuja**.	Во дворе растут большие березы (т. е. неопределенные березы по количеству, но и по другим качествам и признакам).
Но: **Isot koivut** kasvavat pihassa.	Во дворе растут большие березы (т. е. вполне определенные и известные нам березы).

Партитив отвечает на вопросы **ketä? keitä? кого? что? mitä? чего? кто? что?**

Окончанием партитива в единственном и во множественном числе является **-a (-ä)**, **-ta (-tä)**.

В единственном числе окончание присоединяется к основе единственного числа, а во множественном числе к основе множественного числа.

kynä — **kynä**ä, **kyni**ä
sisar — **sisar**ta, **sisari**a
mies — **mies**tä, **miehi**ä
työ — **työ**tä, **töi**tä

Примечание: Показатель множественного числа **i** переходит в **j** между двумя гласными.

vihko — vihkoa, vihko**j**a
katu — katua, katu**j**a
pöllö — pöllöä, pöllö**j**ä
hylly — hyllyä, hylly**j**ä

Окончание **-a (-ä)** выступает после краткого гласного основы.

pöytä — **pöytä**ä, **pöyti**ä
isä — **isä**ä, **isi**ä
kuva — **kuva**a, **kuvi**a
järvi — **järve**ä, **järvi**ä
joki — **joke**a, **joki**a
talo — **talo**a, **taloj**a
koulu — **koulu**a, **kouluj**a
tyttö — **tyttö**ä, **tyttöj**ä
hylly — **hylly**ä, **hyllyj**ä
tuoli — **tuoli**a, **tuolej**a
kala — **kala**a, **kaloj**a
äiti — **äiti**ä, **äitej**ä
kirja — **kirja**a, **kirjoj**a

Окончание **-ta** (**-tä**) выступает после долгого гласного, после дифтонга и после согласного звука.

maa — ***maata***, ***maita***
pää — **pää**tä, **päi**tä
vapaa — **vapaa**ta, **vapai**ta
puu — **puu**ta, **pui**ta
syy — **syy**tä, **syi**tä
suo — **suo**ta, **soi**ta
työ — **työ**tä, **töi**tä
tie — **tie**tä, **tei**tä
oppilas — **oppilas**ta, **oppilai**ta
tehdas — **tehdas**ta, **tehtai**ta
huone — **huonet**ta, **huonei**ta
kevyt — **kevyt**tä, **kevyi**tä
kevät — **kevät**tä, **keväi**tä
askel — **askel**ta, **askeli**a
sisar — **sisar**ta, **sisari**a
avain — ***avain**ta*, ***avaimi**a*

Если существительное или прилагательное оканчивается в номинативе единственного числа на согласный (**n, l, r, s, t**), на гласный **-e** или на **-i** (двусложные имена), то в партитиве единственного числа их основа оканчивается на согласный. Такая основа называется согласной основой.

Поскольку эти имена в генитиве единственного числа имеют еще гласную основу, то их называют двухосновными.

sydän—**sydämen**, **sydän**tä
kannet — **kantelen**, **kannel**ta
sairas — **sairaan**, **sairas**ta
ohut — **ohuen**, **ohut**ta
vene — **veneen**, **venet**tä
meri — **meren**, **mer**ta

Примечание: У двухосновных имен форма второго генитива образуется от согласной основы имени путем присоединения к ней окончания **-ten**.

sydän — **sydän**ten	sairas — **sairas**ten
sisar — **sisar**ten	meri — **mer**ten

Согласная основа в партитиве единственного числа образуется в основном по следующему принципу:

1. Если имя оканчивается в номинативе единственного числа на согласный **s, n, l, r** (кроме имен на **-us, -ys, -uus, -yys, -os, -ös, nen**) или на **t**, то согласная основа совпадает с номинативной формой единственного числа.

oppilas — **oppilas**ta, oppilaita	(ген. ед. ч. oppilaan)
sairas — **sairas**ta, sairaita	(ген. ед. ч. sairaan)
kirves — **kirves**tä, kirveitä	(ген. ед. ч. kirveen)
jänis — **jänis**tä, jäniksiä	(ген. ед. ч. jäniksen)
avain — **avain**ta, avaimia	(ген. ед. ч. avaimen)
askel — **askel**ta, askelia	(ген. ед. ч. askelen)
tytär — **tytär**tä, tyttäriä	(ген. ед. ч. tyttären)
kevät — **kevät**tä, keväitä	(ген. ед. ч. kevään)
lyhyt — **lyhyt**tä, lyhyitä	(ген. ед. ч. lyhyen)

2. Если существительное оканчивается в номинативе единственного числа на **-us** (**-uus**), **-ys** (**-yys**) (с гласной основой на **-ude-, -uude-, -yde-, -yyde-**), то они имеют согласную основу на **t**, если они производные от имен существительных или прилагательных.

talous — **talout**ta	(ген. ед. ч. talouden)
ylpeys — **ylpeyt**tä	(ген. ед. ч. ylpeyden)
kauneus — **kauneut**ta	(ген. ед. ч. kauneuden)
ahkeruus — **ahkeruut**ta	(ген. ед. ч. ahkeruuden)
ystävyys — **ystävyyt**tä	(ген. ед. ч. ystävyyden)

3. Если отглагольное существительное оканчивается в номинативе единственного числа на **-us, -ys, -os, -ös** (с гласной основой на **-kse-**), то их согласная основа совпадает с номинативной формой единственного числа.

valaistus — **valaistus**ta	(ген. ед. ч. valaistuksen)
asutus — **asutus**ta	(ген. ед. ч. asutuksen)
esitys — **esitys**tä	(ген. ед. ч. esityksen)
teos — **teos**ta	(ген. ед. ч. teoksen)
päätös — **päätös**tä	(ген. ед. ч. päätöksen)

4. Если существительные и прилагательные оканчиваются в номинативе единственного числа на **-nen,** то они имеют согласную основу на **-s**.

nainen — **nais**ta, naisia	(ген. ед. ч. naisen)
ihminen — **ihmis**tä, ihmisiä	(ген. ед. ч. ihmisen)
punainen — **punais**ta, punaisia	(ген. ед. ч. punaisen)

5. Существительные, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на **-e,** имеют согласную основу на **-t.**

huone — **huonet**ta, huoneita	(ген. ед. ч. huoneen)
perhe — **perhet**tä, perheitä	(ген. ед. ч. perheen)
vene — **venet**tä, veneitä	(ген. ед. ч. veneen)
sade — **sadet**ta, sateita	(ген. ед. ч. sateen)

6. Многие двусложные двухосновные имена, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на **-i,** имеют согласную основу на последний согласный основы.

meri — **mer**ta, meriä	(ген. ед. ч. meren)
saari — **saar**ta, saaria	(ген. ед. ч. saaren)
pieni — **pien**tä, pieniä	(ген. ед. ч. pienen)
moni — **mon**ta, monia	(ген. ед. ч. monen)

7. Двусложные двухосновные существительные и прилагательные, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на **-si,** имеют согласную основу на **-t.** Гласная основа этих имен оканчивается на **-e.**

käsi — **kät**tä, käsiä	(ген. ед. ч. **käde**n)
vesi — **vet**tä, vesiä	(ген. ед. ч. **vede**n)
susi — **sut**ta, susia	(ген. ед. ч. **sude**n)
uusi — **uut**ta, uusia	(ген. ед. ч. **uude**n)
kuusi — **kuus**ta, kuusia	(ген. ед. ч. **kuuse**n)
vuosi — **vuot**ta, vuosia	(ген. ед. ч. **vuode**n)
hirsi — **hirt**tä, hirsiä	(ген. ед. ч. **hirre**n)
varsi — **vart**ta, varsia	(ген. ед. ч. **varre**n)
kansi — **kant**ta, kansia	(ген. ед. ч. **kanne**n)
kynsi — **kynt**tä, kynsiä	(ген. ед. ч. **kynne**n)
länsi — **länt**tä, länsiä	(ген. ед. ч. **länne**n)

Примечание: Сюда относятся существительные lumi, veitsi, lapsi.

lumi — **lun**ta, lumia	(ген. ед. ч. **lume**n)
lapsi — **las**ta, lapsia	(ген. ед. ч. **lapse**n)
veitsi — **veis**tä, veitsiä	(ген. ед. ч. **veitse**n)

Личные местоимения выступают в партитиве в форме:

minua меня	meitä нас
sinua тебя	teitä вас
häntä его (ее)	heitä их

Партитив очень употребительный падеж в финском языке. Его синтаксические функции многообразны.

I. Партитив употребляется падежом подлежащего. Партитивное подлежащее (так называемое парциальное подлежащее) означает, что речь идет о части предмета, вещества или о каком-то неопределенном количестве предметов или вещества, обозначаемого существительным в партитиве.

Maitoa on kupissa.	В чашке молоко (т. е. какая-то часть или какое-то количество молока).

В противовес предложению:

Maito on kupissa.

Точно также следует понимать предложения:

Huoneessa istuu **ihmisiä.**	В комнате сидят люди.
Paperia on kaapissa.	В шкафу бумага.
Karjalan metsissä kasvaa **havupuita.**	В лесах Карелии растут хвойные деревья.
Kirjakaupassa on **uusia kirjoja.**	В книжном магазине новые книги.

При партитивном подлежащем сказуемое стоит всегда в единственном числе.

Metsässä **kasvaa** puita.	В лесу растут деревья.
Kirjoja **on** salkussa.	В портфеле книги.

II. Партитив выступает падежом дополнения. В этой функции употребление партитива диктуется тремя обстоятельствами:

1) Употребление партитива падежом объекта зависит от самого объекта. Если объект охватывается действием только частично, то употребляется партитивное дополнение.

Juon **kahvia.**	Я пью кофе (т. е. пью какое-то неопределенное количество, часть кофе).
Но: Juon **kahvin.**	Выпью кофе (т. е. выпью все, что налито или предлагается).
Luen **kirjaa.**	Читаю книгу.
Но: Luen **kirjan.**	Я прочитаю книгу.
Kirjoitan **kirjettä.**	Я пишу письмо.
Но: Kirjoitan **kirjeen.**	Я напишу письмо.

2) Употребление партитива падежом дополнения зависит от глагола-сказуемого. В финском языке существует целый ряд глаголов, требующих партитивного дополнения. Такими являются:

г) глаголы, выражающие продолжающееся или повторяющееся действие и имеющие соответствующие суффиксы:

ajatella	думать над чем-либо, обдумывать что-либо
haastatella	интервьюировать кого-либо
ihmetellä	удивляться чему-либо
säteillä	излучать что-либо
opiskella	учиться чему-либо, изучать что-либо и т. д.
Ajattelen tätä asiaa.	Я подумаю над этим.
Kirjeenvaihtaja haastattelee ansioitunutta näyttelijää.	Корреспондент берет интервью у заслуженного артиста.

б) Партитивного дополнения требуют глаголы, выражающие чувства:

kunnioittaa	уважать кого-либо
kiittää	благодарить, восхвалять кого-либо
pelätä	бояться кого-либо
rakastaa	любить кого-что
vihata	ненавидеть кого-что
surra	горевать о ком-чем и т. д.
Rakastamme **synnyinmaatamme.**	Мы любим свою родину.

в) Партитивного дополнения требуют глаголы, выражающие попытку, желание, намерение что-либо сделать, если не имеется в виду, что желаемое действие на самом деле исполнится. Это такие глаголы, как:

etsiä	искать кого-что
kutsua	приглашать кого-что, позвать кого
käskeä	приказывать кому-чему что-либо делать
pyytää	просить кого-то что-либо сделать и т. д.
Etsin **kirjaa** kaapista.	Я искал книгу в шкафу.
Но: **Etsin kirjan** kaapista.	Я отыскал книгу в шкафу.

г) Партитивного дополнения требуют глаголы, выражающие физическое воздействие на объект:

hyväillä	ласкать кого-что
lyödä	бить, колотить, ударять, сечь кого-что и т. д.
Hyväilen **lasta.**	Я ласкаю ребенка.
Taputan **käsiäni.**	Я хлопаю в ладоши.

д) Дополнение стоит в партитиве при безличных и безлично употребляемых глаголах, выражающих физические или психические переживания:

janottaa: **Minua** janottaa.	Мне хочется пить.
hermostuttaa: **Häntä** hermostutti.	Он нервничал.

yskittää: **Sinua** yskitti.	Ты кашлял.
kivistää: **Päätä** kivistää.	Голова болит.
särkeä: **Hammasta** särkee.	Зуб болит.

3) Употребление партитива падежом дополнения зависит еще от характера предложения. В отрицательных предложениях употребляется партитивное дополнение.

Minä en tunne **häntä.**	Я не знаю его.
Ho: Minä tunnen **hänet.**	Я знаю **его.**
Minä en näe **sinua.**	Я не вижу **тебя.**
Ho: Minä näen **sinut.**	Я вижу **тебя.**

III. Партитив как и номинатив выступает падежом именной части составного сказуемого.

Падежом именной части составного сказуемого партитив обычно выражает постоянный признак или свойство субъекта.

Merivesi on **suolaista.**	Морская вода соленая.
Venäjän kieli on **vaikeata.**	Русский язык труден.

Именная часть составного сказуемого стоит в партитиве:

1) если подлежащее обозначает вещество.

Lumi on **valkoista.**	Снег белый.
Vesi on **puhdasta** ja **kirkasta.**	Вода чистая и прозрачная.
Nämä jauhot ovat **hyviä.**	Эта мука хорошая.

2) если подлежащее в данном конкретном значении употребляется только в единственном числе.

Lukeminen on **hyödyllistä.**	Чтение поучительно.
Urheilu on **terveellistä.**	Спорт полезен для здоровья.

3) если признак или свойство принадлежит как одному предмету, так и группе этих же предметов, то в единственном числе именная часть стоит обычно в номинативе, а во множественном числе в партитиве.

Tämä tyttö on nuori.	Эта девушка молода.
Nämä tytöt ovat **nuoria.**	Эти девушки молоды.
Se kysymys oli vaikea.	Тот вопрос был трудным.
Ne kysymykset olivat **vaikeita.**	Те вопросы были трудными.
Venäjä on slaavilainen kieli.	Русский язык является славянским языком.
Puola ja venäjä ovat **slaavilaisia kieliä.**	Польский и русский языки являются славянскими языками.
Minä olen venäläinen.	Я русский.
Me olemme **venäläisiä.**	Мы русские.
Hän on Neuvostoliiton kansalainen.	Он гражданин Советского Союза.
He ovat Neuvostoliiton **kansalaisia.**	Они граждане Советского Союза.

Партитивом выраженная именная часть составного сказуемого обычно согласуется в числе с подлежащим.

IV. Партитивную форму единственного числа имеет существительное, выступающее в словосочетаниях с количественными числительными или со словами, выражающими часть, меру или количество.

kaksi **tyttöä**	две девочки
kymmenen **kilometriä**	десять километров
osa **huonetta**	часть комнаты
metri **kangasta**	метр ткани
litra **maitoa**	литр молока
lasillinen **teetä**	стакан чая
kilo **leipää**	килограмм хлеба
monta **päivää**	много дней

В такого рода словосочетаниях лишь в нескольких случаях существительное употребляется в партитиве множественного числа.

joukko **ihmisiä**	группа людей
ryhmä **oppilaita**	группа учащихся
paljon **kirjoja**	много книг

Если такое словосочетание выступает подлежащим, то сказуемое всегда в единственном числе.

Kymmenen kilometriä **on** pitkä matka.	Десять километров — большое расстояние.
Viisi tyttöä **istuu** luokassa.	Пять девочек сидят в классе.

Joukko ihmisiä **tuli** minua vastaan.	Мне повстречалась группа людей.
Laukussa **on** paljon kirjoja.	В портфеле много книг.

V. Многие предлоги и послелоги требуют существительного в партитиве.

XI/2

Многие из предлогов и послелогов, употребляемых с партитивом, выступают как предлогами, так и послелогами.

Hän lähti lomalle **päivää ennen.**	Он отправился в отпуск днем раньше.
Käyn kävelyllä **ennen aamiaista.**	До завтрака я совершаю прогулку.
He hiihtivät **metsää kohti.**	Они шли на лыжах в сторону леса.
Latu vie **kohti metsää.**	Лыжня ведет к лесу.

Следующие послелоги (предлоги) употребляются с партитивом:

ennen	до
ilman	без
keskellä	посреди, среди
keskeltä	из середины
keskelle	в середину
kesken	среди, между
kohtaan	к, по отношению к чему-либо
kohti, kohden	по направлению к, к
liki, lähellä, likellä	вблизи, около
likelle, lähelle	близко к
paitsi	кроме
pitkin	вдоль, по
vailla, vaille	без
varten	для
vasten	против, навстречу
vastoin	вопреки
vastaan	против, навстречу
ympäri	вокруг

Примечание. Некоторые предлоги, употребляющиеся с партитивом, выступают также в качестве послелогов с генитивом.

keskellä:	keskellä **järveä**	на середине озера
	metsän keskellä	в глубине леса

XI/3

Партитивное дополнение, показывающее, что объект охватывается действием частично, требует при переводе обычно глагола несовершенного вида. Аккузативное дополнение, как правило, требует при переводе глагола совершенного вида.

Партитивное дополнение, употребляемое в отрицательном предложении, не влияет при переводе на вид глагола.

En tunne **tätä naista.**	Я не знаю эту женщину.
Minä tunnen tämän ihmi**sen.**	Я знаю этого человека.

XI/4

Партитивное дополнение при глаголах, выражающих чувство, физическое воздействие на объект, повторяющееся действие, переводится на русский язык именем в винительном падеже.

XI/5

Партитивное подлежащее обычно следует за глаголом-сказуемым и переводится именем в именительном падеже.

Именная часть сказуемого, выраженная партитивом, обычно согласуется в числе с подлежащим и переводится именем в именительном падеже.

XII лекция

XII/1

Адессив (внешне-местный падеж нахождения) имеет окончание **-lla (-llä)**, присоединяющееся в единственном числе к гласной основе единственного числа и во множественном числе к основе множественного числа. Он отвечает на вопросы: **kenellä? у кого? millä? у чего? на чем? чем?**

Kukka on **ikkunalla.**	Цветок на окне.
Kirjat ovat **hyllyllä.**	Книги на полке.

Kirjoitan **kynällä.**	Я пишу карандашом.
Minulla on kirja.	У меня есть книга.

Адессив отвечает также **на** вопрос **missä? где?**

Missä kukka on?	Где цветок?
— Kukka on **pöydällä.**	— Цветок на столе.

Адессив выражает:

1) Место, на поверхности которого или поблизости от которого что-нибудь находится.

Kirja on **hyllyllä.**	Книга на полке.
Taulu on **seinällä.**	Картина на стене.

2) Лицо или предмет, у которого что-нибудь имеется. В этом значении адессив переводится родительным падежом с предлогом **у**.

Sinulla on uusi puku.	**У тебя** новый костюм.
Oravalla on tuuhea häntä.	**У белки** пушистый хвост.

3) Орудие или способ действия. В этом случае адессив переводится обычно творительным падежом.

Minä kirjoitan **täytekynällä.**	Я пишу авторучкой.
Ajan asemalle **linjurilla.**	Я поеду на вокзал автобусом.

4) Время и отвечает на вопрос **milloin? когда?**

Menemme **illalla** teatteriin.	Мы идем вечером в театр.

Временные конструкции переводятся обычно наречиями, образованными от творительного падежа существительного.

5) Действие, а также психическое или физическое состояние, положение в застывших словосочетаниях с глаголом **olla**.

Lapset **ovat piilosilla.**	Дети играют в прятки.
Hän on **illallisella.**	Он ужинает. *Букв.*: Он на ужине.
Olen pahalla tuulella.	Я в плохом настроении.
Ikkuna **on selällään.**	Окно раскрыто настежь.
Ovi **on raollaan.**	Дверь приоткрыта.
Olen pitkälläni.	Я лежу.

В этом случае адессивная форма очень часто получает притяжательный суффикс (selällään, raollaan, **pitkälläni**) и является наречием.

nt чередуется с **nn.**

kanto — kannon
säantö — säännön
kantaa — kannan, kannat
kansi — kannen, kansien, **kantta**, kansia, kannessa, kansissa, kannesta, kansista, **kanteen**, kansiin, kannella, kansilla

XII/2

Аблатив (внешне-местный отделительный падеж) имеет окончание **-lta (-ltä)**, присоединяемое к гласной основе имени. Аблатив отвечает на вопросы: **keneltä? от кого? miltä? от чего? откуда? от какого времени?**

Pyydän apua **toveriltani.**	Прошу помощи у своего друга.
Lumi sulaa **katoilta.**	Снег тает с крыш.
Taulu putosi **seinältä.**	Картина упала со стены.
Tämä talo on peräisin viime vuosisadalta.	Это здание прошлого столетия.

Аблатив отвечает также на вопрос **mistä? откуда?**

Kirja putosi **hyllyltä.**	Книга упала с полки.

Аблатив выражает:

1) Место поверхности, с которого что-либо отделяется.

Lakaisen roskat **lattialta.**	Я подметаю с пола мусор.
Kynä putosi **pöydältä.**	Карандаш упал со стола.

Некоторые наречия, предлоги и послелоги имеют застывшую аблативную форму.

Tuolta tulee ihmisiä.	Оттуда идут люди.
Vesi virtaa **kiven alta.**	Вода течет из-под камня.
Ääni kuuluu **keskeltä metsää.**	Голос слышится из глубины леса.

2) Лицо, у которого что-либо берется или чего-нибудь не достает.

Lainaan **sinulta rahaa.**	Я займу у тебя денег.
Häneltä puuttuu huumorintajua.	У него нет чувства юмора.

3) Время, от которого что-либо ведет свое начало.

Tämä tapa on peräisin muinaisilta ajoilta.	Этот обычай сохраняется с глубокой древности.
Kokous alkaa kello **kuudelta.**	Собрание начинается в шесть часов.

4) Впечатление, производимое кем-либо или чем-либо.

Hän näyttää **iloiselta.**	Он кажется веселым.
Omena maistuu **makealta.**	Яблоко вкусное.

На русский язык аблатив обычно переводится родительным падежом с предлогами **с, от** или **у**.

lt чередуется с **ll.**

viiltää — minä viillän, sinä viillät, hän viiltää; minä en viillä

valta — vallan, valtojen, valtaa, valtoja, vallassa, valloissa, vallasta, valloista, valtaan, valtoihin

XII/3

Аллатив (внешне-местный направительный падеж) имеет окончание **-lle.** Он отвечает на вопросы: **kenelle? кому? mille? к чему? куда?**

Toivotan **sinulle** onnea.	Желаю тебе счастья.
Jätän kirjeen **pöydälle.**	Я оставлю письмо на столе.

Обычно аллатив переводится на русский язык винительным падежом с предлогом **на** или дательным падежом с предлогом **к** или без предлога.

Аллатив выражает:

1) Место поверхности, на которое предмет ставится, к которому предмет движется.

Panen kukan **ikkunalle.**	Я ставлю цветок на окно.
Menen **ovelle.**	Я иду к двери.

2) Лицо, которому что-либо дается.

Annan **lapsille** makeisia.	Я даю детям сладости.

3) Впечатление, производимое кем-либо, чем-нибудь (в этом случае можно также использовать аблатив).

Ruusu tuoksuu **hyvälle** (hyvältä).	Роза благоухает.
Metsässä haisee **pihkalle** (pihkalta).	В лесу пахнет смолой.

Таблица 1

Внешне-местные падежи

Падеж	Единственное число	Множественное число
adessiivi	linnulla, kivellä, kepillä, maalla, veneellä, suolla, sisarella, avaimella, kansalaisella, tehtaalla, kirjoituksella, kansallisuudella, lyhyellä	linnuilla, kivillä, kepeillä, mailla, veneillä, soilla, sisarilla, avaimilla, kansalaisilla, tehtailla, kirjoituksilla, kansallisuuksilla, lyhyillä
ablatiivi	linnulta, kiveltä, kepiltä, maalta, veneeltä, suolta, sisarelta, avaimelta, kansalaiselta, tehtaalta, kirjoitukselta, kansallisuudelta, lyhyeltä	linnuilta, kiviltä, kepeiltä, mailta, veneiltä, soilta, sisarilta, avaimilta, kansalaisilta, tehtailta, kirjoituksilta, kansallisuuksilta, lyhyiltä
allatiivi	linnulle, kivelle, kepille, maalle, veneelle, suolle, sisarelle, avaimelle, kansalaiselle, tehtaalle, kirjoitukselle, kansallisuudelle, lyhyelle	linnuille, kiville, kepeille, maille, veneille, soille, sisarille, avaimille, kansalaisille, tehtaille, kirjoituksille, kansallisuuksille, lyhyille

rt чередуются с **rr**.

ker**t**a — ker**r**an

ker**t**oa — minä ker**r**on, sinä ker**r**ot, hän ker**t**oo; minä en *kerro, sinä et kerro*

XII/4

Имперфект, прошедшее повествовательное время, имеет показатель **i**, присоединяющийся к основе глагола и образующий с ней основу имперфекта.

saada — sa**i**n   **tulla** — **tulin**

Формы имперфекта актива образуются путем присоединения личных окончаний к основе имперфекта. Форма 3-го лица единственного числа имперфекта не имеет личного окончания.

kirjoittaa

minä kirjoitin	me kirjoitimme
sinä kirjoitit	te kirjoititte
hän kirjoitti	he kirjoittivat

Имперфект обозначает действие, которое происходило или произошло в прошлом. Он употребляется обычно в повествовании, т. е. при изложении ряда связанных событий, имевших место в прошлом. Поэтому имперфект называют прошедшим повествовательным.

Minulla **oli** eilen paljon työtä.	У меня было вчера много работы.
Nousin *aamulla kello* seitsemältä, **peseydyin** ja **pukeuduin** nopeasti, **söin** aamiaisen ja **kiirehdin** työhön.	Я встал утром в 7 часов, быстро умылся и оделся, позавтракал и поспешил на работу.

Присоединение показателя **i** к основе презенса вызывает в ней чередование последнего гласного основы.

Таблица 2

Чередование конечных гласных глагольной основы при образовании имперфекта

№	Инфинитив	Основа презенса	Основа имперфекта	Чередование	Объяснение
1	sanoa saapua kysyä	**sanon** **saavun** **kysyn**	**sanoin** **saavuin** **kysyin**	**o+i=oi** **u+i=ui** **y+i=yi**	Краткие **o, u, y** образуют с **i** дифтонг на **i**.
2	antaa saattaa	**annan** **saatan**	**annoin** **saatoin**	**a+i=oi**	В двухсложных глаголах **a** перед **i** переходит в **o**, если в первом слоге **a**.
3	ottaa pudottaa soittaa	**otan** **pudotan** **soitan**	**otin** **pudotin** **soitin**	o+i=i	**a** выпадает перед **i**, если в первом слоге **o** или **u**.
4	palauttaa kirjoittaa	**palautan** **kirjoitan**	**palautin** **kirjoitin**	**a+i=i**	В многосложных словах **a** перед **i** всегда выпадает.
5	vetää heittää	**vedän** **heitän**	**vedin** **heitin**	ä+i=i	**ä** всегда выпадает перед **i**.
6	lukea tehdä nähdä olla kulkea	**luen** **teen** **näen** **olen** **kuljen**	**luin** **tein** **näin** **olin** **kuljin**	e+i=i	**e** всегда выпадает перед **i**.
7	saada myydä	**saan** **myyn**	**sain** **myin**	**aa+i=ai** **yy+i=yi**	Долгие гласные сокращаются перед **i** и образуют дифтонг на **i**.

Продолжение

№	Инфинитив	Основа презенса	Основа имперфекта	Чередование	Объяснение
8	viedä juoda syödä	**vien** **juon** **syön**	**vein** **join** söin	**ie + i = ei** **uo + i = oi** **yö + i = öi**	Перед **i** дифтонги теряют первый компонент и образуют новый дифтонг на **i**.
9	voida tupakoida	**voin** **tupakoin**	**voin** **tupakoin**	**oi + i = oi**	Дифтонг на **i** остается без изменения
10	oppia marssia hankkia	**opin** **marssin** **hankin**	**opin** **marssin** **hankin**	**i + i = i**	Краткий гласный основы **i** остается без изменения.
11	vastata hakata poiketa tähdätä hävitä	**vastaan** **hakkaan** **poikkean** **tähtään** **häviän**	**vastasin** **hakkasin** **poikkesin** **tähtäsin** **hävisin**		Глаголы с показателем инфинитива **-ta (-tä)**, перед которым стоит **a, ä, e** или **i**, имеют в имперфекте сильную основу с прибавлением согласного **s** перед **i**.

Примечания: 1) По типу глаголов, указанных в 11 группе таблицы, образуют имперфект многосложные глаголы с показателем инфинитива **-a** (**-ä**), имеющие в основе сочетания согласных **lt, nt, rt.**

viheltää — vihellän, vihelsin
vähentää — vähennän, vähensin
kumartaa — kumarran, kumarsin

2) В 1 и 2 лицах единственного и множественного числа имперфекта глаголы 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 10 групп таблицы имеют в основе слабую ступень согласного, а в 3 лице единственного и множественного числа — сильную.

kirjoittaa

minä kirjoitin	me kirjoitimme
sinä kirjoitit	te kirjoititte
hän kirjoitti	he kirjoittivat

3) Глаголы **nahdä** и **tehdä** имеют в 3 лице единственного и множественного числа имперфекта согласный **k.**

hän näki, hän teki
he näkivät, he tekivät

4) Глагол **käydä** имеет в имперфекте основу **kävi-**.

minä kävin	me kävimme
sinä kävit	te kävitte
hän kävi	he kävivät

5) Соответствующие чередования гласных происходят также в основе имен перед показателем множественного числа **i.**

talo — talossa, taloissa
kirja — kirjassa, kirjoissa
kuva — kuvassa, kuvissa
kalastaja — kalastajassa, kalastajissa
kynä — kynässä, kynissä
järvi — järvessä, järvissä
maa — maassa, maissa
tie — tiessä, teissä
työ — työssä, töissä

XIII лекция

XIII/1

Отрицательная форма имперфекта образуется от отрицательного глагола (en, et, ei) и II причастия актива основного глагола.

sanoa — en sanonut я не сказал

II причастие актива образуется от глаголов с показателем инфинитива на **-a (-ä)**, **-da (-dä)** прибавлением к основе инфинитива глагола показателя II причастия актива **-nut (-nyt)** в единственном числе и **-neet** во множественном числе.

sano/a — sanonut, sanoneet
laske/a — laskenut, laskeneet
laula/a — laulanut, laulaneet
kysy/ä — kysynyt, kysyneet
tuo/da — tuonut, tuoneet
näh/dä — nähnyt, nähneet
teh/dä — tehnyt, tehneet

Отрицательная форма имперфекта глаголов с показателями инфинитива **-a (-ä)**, **-da (-dä)**.

sanoa	syödä
minä en sanonut	minä en syönyt
sinä et sanonut	sinä et syönyt
hän ei sanonut	hän ei syönyt
me emme sanoneet	me emme syöneet
te ette sanoneet	te ette syöneet
he eivät sanoneet	he eivät syöneet

Глаголы с показателем инфинитива **-la (-lä)**, **-ra (-rä)** и глаголы с показателем инфинитива **-ta (-tä)**, следующими за **s**, образуют II причастие актива путем замены показателя инфинитива на **lut (-lyt)**, **-rut (-ryt)**, **-sut (-syt)** в единственном числе и на **-leet, -reet, -seet** во множественном числе.

kävellä — kävellyt, kävelleet
palvella — palvellut, palvelleet
purra — purrut, purreet
juosta — juossut, juosseet

Аккузативное дополнение утвердительного предложения переходит в отрицательном предложении в парциальное дополнение.

Sain **kirjeen.**	Я получил письмо.
En saanut **kirjettä.**	Я не получил письма.
Tunsin **hänet.**	Я узнал его.
En tuntenut **häntä.**	Я не узнал его.

XIII/2

Перфект (сложное прошедшее время) образуется из личных форм презенса вспомогательного глагола **olla** и **II причастия основного глагола.**

olla	pestä
minä olen ollut	minä olen pessyt
sinä olet ollut	sinä olet pessyt
hän on ollut	hän on pessyt
me olemme olleet	me olemme pesseet
te olette olleet	te olette pesseet
he ovat olleet	he ovat pesseet

В предложении составные части перфекта могут разместиться или непосредственно друг за другом или между ними может находиться какой-нибудь член предложения.

Tasavaltamme teollisuustuotanto **on kasvanut** viime vuosien aikana.	Промышленное производство нашей республики возросло за последние годы.
Tuotteiden laatu **on** huomattavasti **parantunut.**	Заметно улучшилось качество продукции.

В ответах на вопрос достаточно употребить только вспомогательный глагол.

Oletko opiskellut suomea? — **Olen.**	Ты изучал финский язык? — Изучал.

Перфект обозначает прошлое действие, заканчивающееся до настоящего времени, или будущее действие, которое закончится до начала другого будущего действия.

Kesä **on tullut.**	Лето наступило.
Kun **olen lopettanut** työni, **menen** kotiin.	Когда я закончу свою работу, пойду домой.

Перфект употребляется обычно в вопросах и ответах о действиях уже законченных до данного разговора.

Oletko lukenut tämänpäiväisen sanomalehden?	Ты прочитал сегодняшнюю газету?
— **Olen.**	— Прочитал.

XIII/3

Отрицательная форма перфекта образуется от отрицательной формы презенса глагола **olla** и II причастия основного глагола.

olla	sanoa
minä en ole ollut	minä en ole sanonut
sinä et ole ollut	sinä et ole sanonut
hän ei ole ollut	hän ei ole sanonut
me emme ole olleet	me emme ole sanoneet
te ette ole olleet	te ette ole sanoneet
he eivät ole olleet	he eivät ole sanoneet

В ответах на вопросы можно использовать только отрицательную форму вспомогательного глагола **olla.**

Etkö ole kuullut uutisia?	Разве ты не слышал последние известия?
— **En ole.**	— Не слышал.

XIII/4

Плюсквамперфект (давно прошедшее время) образуется из личных форм имперфекта вспомогательного глагола **olla** и **II причастия основного глагола.**

olla	juosta
minä olin ollut	minä olin juossut
sinä olit ollut	sinä olit juossut
hän oli ollut	hän oli juossut
me olimme olleet	me olimme juosseet
te olitte olleet	te olitte juosseet
he olivat olleet	he olivat juosseet

Плюсквамперфект обозначает действие, совершившееся в прошлом, до начала другого прошедшего действия. В соответствии с этим в плюсквамперфекте употребляется обычно глагол, который выражает действие, предшествующее другому прошедшему действию. Это второе действие обозначается обычно глаголом в имперфекте.

Yöllä **oli satanut** ja **tuullut** kovasti.	Ночью был дождь и сильный ветер.
Aamulla **oli** kuitenkin taas hyvä ilma.	Утром все же была опять хорошая погода.
Tapasin Leningradissa vanhan ystäväni, joka **oli** jo monta kertaa **viettänyt** kesälomansa Sahalinilla ja Jakutiassa.	Я встретил в Ленинграде своего старого приятеля, который уже много раз проводил свой отпуск на Сахалине и в Якутии.

Отрицательная форма плюсквамперфекта образуется от отрицательной формы имперфекта глагола **olla** и II причастия основного глагола.

olla	pestä
minä en ollut ollut	minä en ollut pessyt
sinä et ollut ollut	sinä et ollut pessyt
hän ei ollut ollut	hän ei ollut pessyt
me emme olleet olleet	me emme olleet pesseet
te ette olleet olleet	te ette olleet pesseet
he eivät olleet olleet	he eivät olleet pesseet

XIV/1

Эссив (падеж состояния) показывает в качестве кого или чего предмет выступает. Он отвечает на вопросы: **kenenä? кем? minä? чем? millaisena? каким?** и имеет окончание **-na (-nä)** как в единственном, так и во множественном числе.

Окончание присоединяется к сильноступенной гласной основе.

pöytä — **pöytä**nä, **pöyti**nä
poika — **poika**na, **poiki**na
ranta — **ranta**na, **rantoi**na
kelkka — **kelkka**na, **kelkkoi**na
vuosi — **vuote**na (vuonna), **vuosi**na

Эссив выражает:

1) Состояние или положение, в котором кто-либо (что-либо) находится, в качестве кого (чего) лицо (предмет) выступает.

Työskentelen **lääkärinä.**	Я работаю врачом.
Tunsin hänet jo **lapsena.**	Я знал его еще ребенком.
Me pidimme häntä **vakavana.**	Мы считали его серьезным.

В этом значении эссив переводится на русский язык творительным падежом. При глаголе olla эссивная форма именного сказуемого выражает временное состояние.

Kuka oli **puheenjohtajajana?**	Кто был председателем?

2) Определенный отрезок времени и отвечает на вопрос **milloin? когда?**

Palasin kotiin **samana päivänä.**	Я вернулся домой в тот же день.
Viime vuonna hän täytti 50 vuotta.	В прошлом году ему исполнилось 50 лет.
Kokous oli **maanantaina.**	Собрание было в понедельник.

Suuri Isänmaallinen sota päättyi **vuonna** 1945.	Великая Отечественная война кончилась в 1945 году.
Voiton juhla on 9. **(yhdeksäntenä) päivänä** toukokuuta.	День Победы — 9 мая.

Примечания: а) Слово **vuosi** при обозначении года стоит в форме эссива **vuonna** перед номинативной формой количественного числительного.

Vuonna 1966 (vuonna tuhatyhdeksänsataakuusikymmentäkuusi).	В 1966 году.

б) Число месяца в значении **«когда что-либо происходит»** стоит в эссиве. Если название **месяца стоит** после **числа, то** оно ставится в партитиве.

Hän on syntynyt 2. **(toisena) päivänä elokuuta.**	Он родился 2-го августа.

Название месяца ставится в генитиве, если оно стоит перед числом.

Syyskuun 1. (ensimmäisenä) päivänä alkaa lukuvuosi.	1-го сентября начинается учебный год.

в) Из падежных форм адессив также выражает время, **но** неопределенный отрезок времени в отличие от эссива, который обозначает определенный отрезок времени.

Menen **illalla** kävelylle.	Вечером я пойду на прогулку.
Ср.: **Sinä iltana** menin kävelylle.	В тот вечер я пошел на прогулку (т. е. в совершенно известный вечер).

г) Многие наречия и послелоги имеют застывшую эссивную форму.

Huomenna on sunnuntai.	Завтра воскресенье.
Lapset leikkivät **ulkona.**	Дети играют на улице.
Kävin hänen **luonaan.**	Я заходил к нему.

Транслатив (превратительный падеж) отвечает на вопрос **keneksi? кем? miksi? чем? minkälaiseksi? каким?** Окончание транслатива **-ksi** (перед притяжательным суффиксом **-kse-**) присоединяется к гласной основе.

toveri — toveriksi (toveriksemme), tovereiksi (tovereiksemme)
vanha — vanhaksi, vanhoiksi

Транслатив обозначает становление кем-нибудь (чем-нибудь), переход в какое-нибудь состояние, положение, превращение во что-нибудь.

Транслатив выражает:

1) Состояние, свойство или положение, в которое кто-нибудь (что-нибудь) переходит; кем (чем), каким кого-нибудь считают.

Valitsemme sinut kokouksen **puheenjohtajaksi.**	Мы изберем тебя председателем собрания.
Kaupunkimme on muuttunut **kauniiksi.**	Наш город стал красивым.
Lapsi on kasvanut **aikuiseksi.**	Ребенок вырос и стал взрослым.
Hän tuli **sairaaksi.**	Он заболел. (*Досл.:* Он стал больным).
Nuorukainen pääsi **ylioppilaaksi.**	Юноша стал студентом.
Luulin sinua **vakavaksi ihmiseksi.**	Я считал тебя серьезным человеком.

2) Пригодность и цель действия.

Hän sopii **opettajaksi.**	Он подходит для преподавательской деятельности. (*Досл.:* Он годится преподавателем).
Tämä välttää minun **tarpeikseni.**	Это сойдет на мои нужды.
Mitä olet tehnyt asian **hyväksi?**	Что ты сделал для пользы дела?

3) Время как определенный момент **или промежуток,** к которому что-нибудь приурочивается.

Lähden **kesäksi** etelään.	Я поеду на лето на юг.
Yöksi tulee pakkanen.	К ночи будет мороз.
Tulen kotiin kello **kahdeksi.**	Я приду домой к двум часам.

Примечания: В своем основном значении как эссив, так и транслатив, обычно переводятся на русский язык творительным падежом. Но в употреблении эссива и транслатива имеется существенная разница:

а) Эссив употребляется для выражения состояния, иногда временного.

Hän on **opettajana.**	Он работает учителем.
Timantti esiintyy luonnossa **kiteinä.**	В природе алмаз встречается в виде кристаллов.

б) Транслатив выражает переход от одного состояния в другое.

Hän aikoo ryhtyä **näyttelijäksi.**	Он собирается стать артистом.
Sää muuttuu **kylmäksi.**	Погода становится холодной.

в) Употребление эссива и транслатива зависит еще от глагола. Одни финские глаголы требуют при себе имени в эссиве, другие — в транслативе.

Pidän häntä hyvänä **toverina.**	Я считаю его хорошим товарищем.
Luulimme häntä **eteväksi.**	Мы считали его способным.

Количественные числительные

Количественные числительные бывают простые, составные и сложные.

Простые количественные числительные имеют в своем составе только один корень. Это числительные **yksi** один, **kaksi** два, **kolme** три, **neljä** четыре, **viisi** пять, **kuusi** шесть, **seitsemän**

семь, **kahdeksan** восемь, **yhdeksän** девять, **kymmenen** десять, **sata** сто, **tuhat** тысяча, **miljoona** миллион, **miljardi** миллиард.

Все количественные числительные изменяются по падежам и числам.

Числительные **yksi, kaksi, viisi, kuusi** склоняются, как двусложные имена существительные с основой на **-e-** типа **vesi** (**vete-**), **vuosi** (**vuote-**).

Единственное число

nom.	yksi	kaksi	viisi	kuusi
gen.	yhden	kahden	viiden	kuuden
akk.	yhden	—	—	—
	yksi	kaksi	viisi	kuusi
part.	yhtä	kahta	viittä	kuutta
ess.	yhtenä	kahtena	viitenä	kuutena
illat.	yhteen	kahteen	viiteen	kuuteen

Множественное число

nom.	yhdet	kahdet	viidet	kuudet
gen.	yksien	kaksien	viisien	kuusien
akk.	yhdet	kahdet	viidet	kuudet
part.	yksiä	kaksia	viisiä	kuusia
ess.	yksinä	kaksina	viisinä	kuusina
illat.	yksiin	kaksiin	viisiin	kuusiin

Числительные **kolme, neljä, sata** — одноосновные.

Единственное число

nom.	kolme	neljä	sata
gen.	kolmen	neljän	sadan
part.	kolmea	neljää	sataa
ess.	kolmena	neljänä	satana
illat.	kolmeen	neljään	sataan

Множественное число

nom.	kolmet	neljät	sadat
gen.	kolmien	neljien	satojen
part.	kolmia	neljiä	satoja
ess.	kolmina	neljinä	satoina
illat.	kolmiin	neljiin	satoihin

В числительных **seitsemän, kahdeksan, yhdeksän** формы номинатива, генитива и аккузатива единственного числа совпадают.

Единственное число

nom.	seitsemän	kahdeksan	yhdeksän
gen.	seitsemän	kahdeksan	yhdeksän
part.	seitsemää	kahdeksaa	yhdeksää
ess.	seitsemänä	kahdeksana	yhdeksänä
illat.	seitsemään	kahdeksaan	yhdeksään

Множественное число

nom.	seitsemät	kahdeksat	yhdeksät
gen.	seitsemien	kahdeksien	yhdeksien
part.	seitsemiä	kahdeksia	yhdeksiä
ess.	seitseminä	kahdeksina	yhdeksinä
illat.	seitsemiin	kahdeksiin	yhdeksiin

Числительные **kymmenen** и **tuhat** — двухосновные.

	Единственное число		Множественное число	
nom.	kymmenen	tuhat	kymmenet	tuhannet
gen.	kymmenen	tuhannen	kymmenien	tuhansien
part.	kymmentä	tuhatta	kymmeniä	tuhansia
ess.	kymmenenä	tuhantena	kymmeninä	tuhansina
illat.	kymmeneen	tuhanteen	kymmeniin	tuhansiin

Числительные второго десятка, от 11 до 19, образуются из простых количественных числительных yksi, kaksi и т. д. и компонента — toista.

yksitoista	одиннадцать
kaksitoista	двенадцать
kolmetoista	тринадцать
neljätoista	четырнадцать
viisitoista	пятнадцать
kuusitoista	шестнадцать
seitsemäntoista	семнадцать
kahdeksantoista	восемнадцать
yhdeksäntoista	девятнадцать

У этих составных числительных изменяется только первая часть, показывающая единицы.

	Единственное число		Множественное число
nom. yksitoista	yhdeksäntoista	yhdettoista	yhdeksättoista
gen. yhdentoista	yhdeksäntoista	yksientoista	yhdeksientoista
part. yhtätoista	yhdeksäätoista	yksiätoista	yhdeksiätoista
ess. yhtenätoista	yhdeksänätoista	yksinätoista	yhdeksinätoista
illat. yhteentoista	yhdeksääntoista	yksiintoista	yhdeksiintoista

Круглые десятки от 20 до 90 образуются от простых количественных числительных kaksi два, kolme три и т. д. до yhdeksän девять и компонента — kymmentä (десятка):

kaksikymmentä	двадцать
kolmekymmentä	тридцать
neljäkymmentä	сорок
viisikymmentä	пятьдесят
kuusikymmentä	шестьдесят
seitsemänkymmentä	семьдесят
kahdeksankymmentä	восемьдесят
yhdeksänkymmentä	девяносто

У составных числительных, обозначающих круглые десятки, при склонении изменяются обе части.

	Единственное число	Множественное число
nom.	kaksikymmentä	kahdetkymmenet
gen.	kahdenkymmenen	kaksienkymmenien
part.	kahtakymmentä	kaksiakymmeniä
ess.	kahtenakymmenenä	kaksinakymmeninä
illat.	kahteenkymmeneen	kaksiinkymmeniin

Сложные числительные от 21 до 29, от 31 до 39 и т. д. образуются от сочетания названия десятка и простых количественных от 1 до 9:

kaksikymmentäyksi	двадцать один
kaksikymmentäkaksi	двадцать два
kaksikymmentäkolme	двадцать три
kaksikymmentäyhdeksän	двадцать девять
kolmekymmentäyksi	тридцать один
kolmekymmentäyhdeksän	тридцать девять и т. д.

Круглые сотни и тысячи образуются по образцу круглых десятков: из числительных от **kaksi** два до **yhdeksän** девять и слов **sataa** сотни, сотен или **tuhatta** тысячи.

kaksisataa	двести
kolmesataa	триста
yhdeksänsataa	девятьсот
kaksituhatta	две тысячи
kolmetuhatta	три тысячи и т. д.

При склонении в сложных числительных изменяются **все** составные части.

nom.	kaksituhatta kolmesataaneljäkymmentäyksi
gen.	kahdentuhannen kolmensadanneljänkymmenenyhden
part.	kahtatuhatta kolmeasataaneljääkymmentäyhtä
ess.	kahtenatuhantena kolmenasatananeljänäkymmenenä yhtenä
illat.	kahteentuhanteen kolmeensataanneljäänkymmeneen yhteen

Примечания: 1) В настоящее время можно склонять только последнюю часть сложного числительного.
illat. kaksituhatta kolmesataaneljäkymmentäyhteen

2) После числительного существительное употребляется в партитиве единственного числа.

Ostin kolme **uutta kirjaa.** Я купил 3 новые книги.

3) Если подлежащим выступает сочетание существительного с числительным, то сказуемое стоит в единственном числе:

Luokassa **oli kolmekymmentäkuusi oppilasta.** В классе было 36 учеников.

XIV/3

Указательные местоимения **tämä** этот, эта, это; **tuo** это, тот, та, то; **se** это, тот, он, она, оно; **nämä** эти; **nuo** те; **ne** те выражают разную степень отдаленности предмета от говорящего. Местоимение **tämä** указывает на предмет, расположенный

в непосредственной близости от говорящего. Местоимение **tuo** обозначает предмет, расположенный на некотором расстоянии от говорящего.

Ota sinä **tämä** kirja, minä otan **tuon.**	Возьми ты эту книгу, я возьму ту.

Местоимение **se** указывает на предмет, расположенный на расстоянии от говорящего, но близко от собеседника.

Tämä on minun vihkoni, **se** on sinun.	Это моя тетрадь, та твоя.

Кроме того, местоимение **se** соответствует обычно русскому местоимению **это** в его общем значении, а также местоимениям **он, она, оно,** когда речь идет обо всем другом, кроме человека.

Se tapahtui viime vuonna.	**Это** случилось в прошлом году.
Se on totta.	**Это** правда.
Koira haukkuu. **Se** on vielä pieni.	Собака лает. **Она** еще маленькая.
Kissanpentu naukuu. **Sen** on nälkä.	Котенок мяукает. **Он** голоден.
Keskellä huonetta on pöytä. **Se** on pyöreä.	Стол посреди комнаты. **Он** круглый.
Huoneessa on iso ikkuna. **Se** on auki.	В комнате большое окно. **Оно** открыто.

Особенности склонения указательных местоимений заключаются в следующем:

1) Местоимение **tämä** имеет в единственном числе две основы: **tämä** — в генитиве, **tä** — во всех остальных падежах.

2) Местоимение **se** имеет основы: **se** — в генитиве и аккузативе и **si** — во всех других падежах, кроме инессива, элатива и иллатива.

3) Инессив, элатив и иллатив местоимения **se** образуются по-особому: **siinä, siitä, siihen.**

4) В номинативе и аккузативе множественного числа указательные местоимения имеют форму: **nämä, nuo, ne.** В остальных падежах множественного числа они имеют основу **näi-, noi-, nii-.**

	Единственное число			Множественное число		
nom.	tämä	tuo	se	nämä	nuo	ne
gen.	tämän	tuon	sen	näiden	noiden	niiden
part.	tätä	tuota	sitä	näitä	noita	niitä
ess.	tänä	tuona	sinä	näinä	noina	niinä
transl.	täksi	tuoksi	siksi	näiksi	noiksi	niiksi
iness.	tässä	tuossa	siinä	näissä	noissa	niissä
elat.	tästä	tuosta	siitä	näistä	noista	niistä
illat.	tähän	tuohon	siihen	näihin	noihin	niihin

XV лекция

XV/1

Для образования различных глагольных форм очень важно знать основу глагола.

Основой глагола называется та его часть, которая остается, если отбросить личное окончание.

minä **lue**/n, sinä **kirjoita**/t, hän **juokse**/e, me **valitse**/mme

Основа глагола является гласной, если она оканчивается на гласный звук, и согласной, если она оканчивается на согласный звук.

Глаголы, имеющие только гласную основу, называются **одноосновными.** К одноосновным относятся глаголы с показателем I инфинитива **-a (-ä), -da (-dä).** Исключением являются глаголы **nähdä, tehdä,** которые имеют две основы: гласную и согласную.

sanoa: minä **sanon**
elää: minä **elän**
juoda: minä **juon**
käydä: minä **käyn**
nähdä: minä **näen**, **nähköön**
tehdä: minä **teen**, **tehköön**

Глаголы, имеющие гласную и согласную основу, **называются двухосновными.** Двухосновными являются глаголы **с** показателем I инфинитива **-ta (-tä), -la (-lä), -na (-nä), -ra (-rä).**

tulla: minä **tulen**	я приду, **tul**koon пусть придет
panna: minä **panen**	я положу, **pan**koon пусть положит
surra: minä **suren**	я горюю, **sur**koon пусть горюет
luvata: minä **lupaan**	я обещаю, **luvat**koon пусть обещает

Практически согласную основу двухосновных глаголов можно найти путем отбрасывания соответствующего показателя I инфинитива. Исключением являются глаголы с показателем I инфинитива **-ta** (**-tä**) с предшествующим гласным, согласная основа которых оканчивается на **-t-**.

hypätä — **hypät**köön	пусть прыгает
luvata — **luvat**koon	пусть обещает

Одноосновные и двухосновные глаголы могут иметь сильную или слабую основу, если в основе выступает согласный, подверженный чередованию.

hypätä: minä **hyppää**n	(сильная гласная основа)
hypätköön	(слабая согласная основа)
lukea: minä **lue**n	(слабая гласная основа)
hän **lukee**	(сильная гласная основа)
lukekoon	(сильная гласная основа)

Для определения основы выделяются так называемые типичные формы, т. е. такие глагольные формы, в которых проявляются все изменения, происходящие в основе глагола при присоединении к ней того или иного суффикса или окончания. К типичным формам относятся следующие глагольные формы:

1. 1 лицо единственного числа презенса изъявительного наклонения. В этой форме все глаголы, кроме глаголов с показателем I инфинитива **-ta** (**-tä**), имеют всегда слабую гласную основу.

a**nt**aa — minä **ann**an, tietää — minä tie**d**än

По 3 лицу единственного числа презенса изъявительного наклонения можно найти сильную гласную основу.

lukea: minä lue/n, hän lu**k**e/e
tietää: minä tiedä/n, hän tie**t**ä/ä

2. 3 лицо единственного числа имперфекта изъявительного наклонения. Эта форма показывает изменение конечного гласного основы и переход **t** в **s** перед показателем имперфекта **i**.

kier**t**ää — kier**si**vät, kant**a**a — kant**oi**vat

3. 3 лицо единственного числа презенса императива. В этой форме выступает всегда согласная основа, если глагол двухосновной, и сильная гласная основа, если глагол одноосновной.

antaa: anta-koon	purra: pur-koon
tietää: tietä-köön	tulla: tul-koon
juosta: juos-koon	mennä: men-köön

4. Презенс императива пассива. (О нем речь пойдет ниже).
5. I инфинитив, являющийся словарной формой глагола.

Например: kirjoittaa, tuoda, vastata, kävellä, mennä, surra, pestä.

Императив (повелительное наклонение) выражает побуждение, приказание, просьбу, пожелание, призыв, уступку.

В императиве глагол имеет все личные формы за исключением 1 лица единственного числа.

Форму 2 лица единственного числа презенса повелительного наклонения можно образовать, отбросив личное местоимение и личное окончание 2 лица единственного числа презенса изъявительного наклонения.

lukea: sinä **lue**t — **lue!**	читай!
antaa: sinä **anna**t — **anna!**	давай!
levätä: sinä **lepää**t — **lepää!**	отдыхай!
juosta: sinä **juokse**t — **juokse!**	беги!
iloita: sinä **iloitse**t — **iloitse!**	радуйся!

3 лицо единственного числа императива образуется прибавлением окончания **-koon** (**-köön**) в одноосновных глаголах к сильной гласной основе, а в двухосновных глаголах к согласной основе.

ottaa — **ottakoon**	пусть берет
viedä — **vieköön**	пусть унесет
antaa — **antakoon**	пусть даст
levätä — **levätköön**	пусть отдыхает
olla — **olkoon**	пусть будет
mennä — **menköön**	пусть пойдет

В 3 лице единственного числа презенса императива обычно указывается лицо, которому велят что-либо делать, поэтому здесь употребляется или местоимение hän или имя человека.

Menköön Aili kotiin.	Пусть Айли пойдет домой.
Tuokoon hän sieltä kirjan.	Пусть она принесет оттуда книгу.
Olkoon kissa sisällä.	Пусть кошка будет в помещении.

В 3 лице множественного числа соответственно присоединяется окончание **-koot (-kööt)**.

ottaa — **ottakoot**	пусть берут
viedä — **viekööt**	пусть унесут
levätä — **levätkööt**	пусть отдыхают
olla — **olkoot**	пусть будут
mennä — **menkööt**	пусть пойдут

Лицо указывается или местоимением he, или именем существительным.

Menkööt **lapset** pihalle.	Пусть дети пойдут на улицу.
Tulkoot **he** jo kotiin.	Пусть они придут уже домой.

В 1 лице множественного числа императив имеет окончание **-kaamme (-käämme)**.

ottaa — **ottakaamme**	давайте возьмем
viedä — **viekäämme**	давайте унесем
levätä — **levätkäämme**	давайте отдохнем
olla — **olkaamme**	давайте будем

Личное местоимение не употребляется.

Menkäämme elokuviin. — Давайте пойдем в кино.

Во 2 лице множественного числа императив имеет окончание **-kaa (-kää)**.

ottaa — **ottakaa**	берите
viedä — **viekää**	унесите
levätä — **levätkää**	отдохните
olla — **olkaa**	будьте
mennä — **menkää**	идите

Личное местоимение не употребляется.

Lukekaa tämä artikkeli. — Прочтите эту статью.

При сказуемом в повелительной форме аккузативное дополнение стоит в так называемом II аккузативе, совпадающем по форме с номинативом.

Ota **kynä** ja kirjoita **tämä lause.**	Возьми карандаш и напиши это предложение.

Таблица 3

Образование утвердительной формы презенса императива

Единственное число			Множественное число		
1 инфинитив	2 лицо	3 лицо	1 лицо	2 лицо	3 лицо
lukea	lue	lukekoon	lukekaamme	lukekaa	lukekoot
tuoda	tuo	tuokoon	tuokaamme	tuokaa	tuokoot
jäädä	jää	jääköön	jääkäämme	jääkää	jääkööt
saapua	saavu	saapukoon	saapukaamme	saapukaa	saapukoot
kirjoittaa	kirjoita	kirjoittakoon	kirjoittakaamme	kirjoittakaa	kirjoittakoot
vastata	vastaa	vastatkoon	vastatkaamme	vastatkaa	vastatkoot
hakata	hakkaa	hakatkoon	hakatkaamme	hakatkaa	hakatkoon
levätä	*lepää*	*levätköön*	levätkäämme	*levätkää*	*levätköön*
pestä	pese	pesköön	peskäämme	peskää	peskööt
tulla	tule	tulkoon	tulkaamme	tulkaa	tulkoot
mennä	mene	menköön	menkäämme	menkää	menkööt
surra	sure	surkoon	surkaamme	surkaa	surkoot
nähdä	näe	nähköön	nähkäämme	nähkää	nähkööt
tehdä	tee	tehköön	tehkäämme	tehkää	tehkööt

XV/2

Отрицательный **глагол ei** имеет **в императиве следующие** личные формы.

Единственное число	Множественное число
1. —	älkäämme
2. älä	älkää
3. älköön	älkööt

Отрицательная форма **императива образуется** из личных форм отрицания в императиве и спрягаемого глагола, выступающего во всех лицах (кроме 2-го лица единственного числа) в форме основы 3-го лица императива.

lukea

Единственное число

1. —	
2. älä lue	не читай
3. älköön lukeko	пусть он не **читает**

Множественное число

1. älkäämme lukeko	давайте не будем читать
2. älkää lukeko	не читайте
3. älkööt lukeko	пусть они не читают

levätä

Единственное число

1. —	
2. älä lepää	не отдыхай
3. älköön levätkö	пусть он не отдыхает

Множественное число

1. älkäämme levätkö	давайте не будем отдыхать
2. älkää levätkö	не отдыхайте
3. älkööt levätkö	пусть они не отдыхают

Если сказуемое выступает в отрицательной **форме императива**, то дополнение обычно партитивное.

Ota tämä **kirja.**	Возьми эту книгу.
Älä ota tätä **kirjaa.**	Не бери этой книги.
Kirjoita tämä **lause.**	Напиши это предложение.
Älä kirjoita tätä **lausetta.**	Не пиши этого предложения.
Tuokaa **kirjat** tänne.	Принесите книги сюда.
Älkää tuoko **kirjoja** tänne.	Не несите книг сюда.

XV/3

Порядковые числительные, за исключением **ensimmäinen** первый и **toinen** второй, образуются от количественных числительных с помощью суффикса **s**, который присоединяется к слабой гласной основе. Например: viisi пять — **viides** пятый, kuusi шесть — **kuudes** шестой, sata сто — **sadas** сотый.

От числительного kolme три образуется порядковое числительное **kolmas** третий, neljä четыре — **neljäs** четвертый, seitsemän семь — **seitsemäs** седьмой, kahdeksan восемь — **kahdeksas** восьмой, yhdeksän девять — **yhdeksäs** девятый, kymmenen десять — **kymmenes** десятый.

Составные порядковые числительные от 11 до 19 образуются от порядковых числительных **yhdes-, kahdes-, kolmas-**... **yhdeksäs-** и компонента **-toista.**

yhdestoista	одиннадцатый
kahdestoista	двенадцатый
kolmastoista	тринадцатый
neljästoista	четырнадцатый
viidestoista	пятнадцатый
kuudestoista	шестнадцатый
seitsemästoista	семнадцатый
kahdeksastoista	восемнадцатый
yhdeksästoista	девятнадцатый

Порядковые числительные круглых десятков от 20 до 90 образуются сложением простых порядковых **kahdes-** второй... **yhdeksäs-** девятый и компонента **-kymmenes** десятый.

kahdeskymmenes	двадцатый
kolmaskymmenes	тридцатый

neljäskymmenes	сороковой
viideskymmenes	пятидесятый
kuudeskymmenes	шестидесятый
seitsemäskymmenes	семидесятый
kahdeksaskymmenes	восьмидесятый
yhdeksäskymmenes	девяностый

Аналогично образуются круглые порядковые сотни и тысячи. Вторым компонентом в них служит порядковое числительное **-sadas** сотый и **-tuhannes** тысячный.

kahdessadas	двухсотый
kolmassadas	трехсотый
kahdestuhannes	двухтысячный
kolmastuhannes	трехтысячный

Порядковые числительные **ensimmäinen** первый и **toinen** второй склоняются как имена существительные и прилагательные на **-nen.**

	Единственное число		Множественное число	
nom.	ensimmäinen	toinen	ensimmäiset	toiset
gen.	ensimmäisen	toisen	ensimmäisten	toisten
part.	ensimmäistä	toista	ensimmäisiä	toisia
ess.	ensimmäisenä	toisena	ensimmäisinä	toisina
illat.	ensimmäiseen	toiseen	ensimmäisiin	toisiin

Порядковые числительные от **kolmas** третий до **kymmenes** десятый имеют гласную основу на **-nte-**, **-nne-** и согласную основу на **-t-**, а основу множественного числа в косвенных падежах на **-nsi-**.

	Единственное число		Множественное число	
nom.	kolmas	kymmenes	kolmannet	kymmenennet
gen.	kolmannen	kymmenennen	kolmansien	kymmenensien
part.	kolmatta	kymmenettä	kolmansia	kymmenensiä
ess.	kolmantena	kymmenentenä	kolmansina	kymmenensinä
illat.	kolmanteen	kymmenenteen	kolmansiin	kymmenensiin

При склонении составных порядковых числительных от **yhdestoista** одиннадцатый до **yhdeksästoista** девятнадцатый изменяется только первый компонент.

Единственное число

nom.	yhdestoista	yhdeksästoista
gen.	yhdennentoista	yhdeksännentoista
part.	yhdettätoista	yhdeksättätoista
ess.	yhdentenätoista	yhdeksäntenätoista
illat.	yhdenteentoista	yhdeksänteentoista

При склонении порядковых круглых десятков, сотен и тысяч изменяются обе части.

Единственное число

nom.	kahdeskymmenes
gen.	kahdennenkymmenennen
part.	kahdettakymmenettä
ess.	kahdentenakymmenentenä
illat.	kahdenteenkymmenenteen

nom.	neljässadas	viidestuhannes
gen.	neljännensadannen	viidennentuhannennen
part.	neljättäsadatta	viidennettätuhannetta
ess.	neljäntenäsadantena	viidentenätuhannentena
illat.	neljänteensadanteen	viidenteentuhannenteen

Примечания: 1) На письме порядковые числительные можно обозначать арабскими цифрами с точкой.

Tänään on 10. (kymmenes) päivä helmikuuta. — Сегодня 10-е февраля.

Порядковые числительные можно обозначать и римскими цифрами без точки.

II luokka	II класс
XX vuosisata	XX век

2) Порядковые числительные в косвенных падежах на письме обозначаются арабскими цифрами, после которых ставится двоеточие, суффикс порядкового числительного и падежное окончание.

3:nnessa (kolmannessa)	в третьем
3:nteen (kolmanteen)	в третий
13:nnesta (kolmannestatoista)	из тринадцатого

XVI лекция

XVI/1

Абессив (лишительный падеж) обозначает отсутствие того, что выражает оформляемое им слово.

Абессив отвечает на вопросы: **ketä ilman? без кого? mitä ilman? без чего?** и образуется путем прибавления к гласной основе слова окончания **-tta (-ttä)**.

kynä карандаш — kynättä без карандаша
paperi бумага — paperitta без бумаги
vesi вода — vedettä без воды
lapset дети — lapsitta без детей

Tulen toimeen **avuttasi** ja **neuvoittasi.**	Я обойдусь без твоей помощи и твоих советов.

Абессив переводится на русский язык родительным падежом с предлогом **без.**

Абессив употребляется довольно редко. Его заменяют обычно предлогом ilman с именем в партитиве.

XVI/2

Комитатив (сопроводительный падеж) обозначает сопровождающее лицо (реже предмет), участвующее в действии. Комитатив переводится на русский язык сочетанием **с+творительный падеж.**

Комитатив отвечает на вопросы: **kenen kanssa? с кем? minkä kanssa? с чем?** и образуется путем прибавления к сильноступенной основе имени множественного числа окончания **-ne+притяжательный суффикс** соответствующего лица.

koira собака — koiri**neni**, koiri**nesi** koiri**nensa**
(досл.: с моей собакой, с твоей собакой, с его собакой).

Metsästäjä lähti metsään **koirineen.**	Охотник отправился в лес со своей собакой.
Hän tuli meille **lapsineen ja vaimoineen.**	Он пришел к нам со своими детьми и женой.

Примечание: 1) Комитатив употребляется только в форме множественного числа, хотя речь может идти и об одном лице или предмете.

2) Прилагательное в комитативе употребляется без притяжательного суффикса.

Tuli taas talvi **kovine** pakkasineen ja **pitkine** öineen.	Опять пришла зима с морозами и длинными ночами.

XVI/3

Инструктив (инструментальный падеж) отвечает на вопросы: **millä keinoin? millä tavalla? miten? как? каким образом? milloin? когда?** Инструктив переводится на русский язык творительным падежом или наречием.

Инструктив имеет окончание **-n,** прибавляемое к гласной основе. При этом следует учитывать чередование ступеней согласных. Инструктив употребляется большей частью только во множественном числе.

paljaat kädet голые руки — **paljain käsin** голыми руками
omat korvat свои уши — **omin korvin** своими ушами
kaikki voimat все силы — **kaikin voimin** всеми силами
illat вечера — **illoin** вечерами

Vedän kelkkaa **kaksin käsin.**	Я тяну санки двумя руками.
Kesällä lapset juoksentelevat **paljain jaloin.**	Летом дети бегают босиком.
Menimme sinne **jalan.**	Мы пошли туда пешком.

Таблица 4

Склонение существительных

	Ед. ч.	Мн. ч.	Ед. ч.	Мн. ч.	Ед. ч.	Мн. ч.	Ед. ч.	Мн. ч.
1. nom.	talo	talot	mäki	mäet	vene	veneet	tytär	tyttäret
2. gen.	talon	talojen	mäen	mäkien	veneen	veneiden	tyttären	tyttärien
								tytärten
3. ess.	talona	taloina	mäkenä	mäkinä	veneenä	veneinä	tyttärenä	tyttärinä
4. transl.	taloksi	taloiksi	mäeksi	mäiksi	veneeksi	veneiksi	tyttäreksi	tyttäriksi
5. part.	taloa	taloja	mäkeä	mäkiä	venettä	veneitä	tytärtä	tyttäriä
6. iness.	talossa	taloissa	mäessä	mäissä	veneessä	veneissä	tyttäressä	tyttärissä
7. elat.	talosta	taloista	mäestä	mäistä	veneestä	veneistä	tyttärestä	tyttäristä
8. illat	taloon	taloihin	mäkeen	mäkiin	veneeseen	veneisiin	tyttäreen	tyttäriin
9. adess.	talolla	taloilla	mäellä	mäiltä	veneellä	veneillä	tyttärellä	tyttärillä
10. ablat.	talolta	taloilta	mäeltä	mäittä	veneeltä	veneiltä	tyttäreltä	tyttäriltä
11. allat.	talolle	taloille	mäelle	mäille	veneelle	veneille	tyttärelle	tyttärille
12. abess.	talotta	taloitta	mäettä	veneinä	veneettä	veneittä	tyttärettä	tyttärittä
13. komit.	taloineen		mäkineen		veneineen		tyttärineen	
14. instr.	taloin		mäin		venein		tyttärin	

Продолжение

	Ед. ч.	Мн. ч.	Ед. ч.	Мн. ч.	Ед. ч.	Мн. ч.	Ед. ч.	Мн. ч.
1. nom.	paimen	paimenet	sydän	sydämet	nainen	naiset	rakas	rakkaat
2. gen.	paimenen	paimenien	sydämen	sydämien	naisen	naisien	rakkaan	rakkaiden
		paimenten		sydänten		naisten		rakasten
3. ess.	paimenena	paimenina	sydämenä	sydäminä	naisena	naisina	rakkaana	rakkaina
4. transl.	paimeneksi	paimeniksi	sydämeksi	sydämiksi	naiseksi	naisiksi	rakkaaksi	rakkaiksi
5. part.	paimenta	paimenia	sydäntä	sydämiä	naista	naisia	rakasta	rakkaita
6. iness.	paimenessa	paimenissa	sydämessä	sydämissä	naisessa	naisissa	rakkaassa	rakkaissa
7. elat.	paimenesta	paimenista	sydämestä	sydämistä	naisesta	naisista	rakkaasta	rakkaista
8. illat.	paimeneen	paimeniin	sydämeen	sydämiin	naiseen	naisiin	rakkaaseen	rakkaisiin
9. adess.	paimenella	paimenilla	sydämellä	sydämillä	naisella	naisilla	rakkaalla	rakkailla
10. ablat.	paimenelta	paimenilta	sydämeltä	sydämiltä	naiselta	naisilta	rakkaalta	rakkailta
11. allat.	paimenelle	paimenille	sydämelle	sydämille	naiselle	naisille	rakkaalle	rakkaille
12. abess.	paimenetta	paimenitta	sydämettä	sydämittä	naisetta	naisitta	rakkaatta	rakkaitta
13. komit	paimenineen		sydämineen		naisineen		rakkaineen	
14. instr.	paimenin		sydämin				rakkain	

[illegible]	Ед. ч.	Мн. ч.	Ед. ч.	Мн. ч.	Ед. ч.	Мн. ч.
1. nom.	anomus	anomukset	osuus	osuudet	oppinut	oppineet
2. gen.	anomuksen	anomuksien anomusten	osuuden	osuuksien	oppineen	oppineiden
3. ess.	anomuksena	anomuksina	osuutena	osuuksina	oppineena	oppineina
4. transl.	anomukseksi	anomuksiksi	osuudeksi	osuuksiksi	oppineeksi	oppineiksi
5. part.	anomusta	anomuksia	osuutta	osuuksia	oppinutta	**oppineita**
6. iness.	anomuksessa	anomuksissa	osuudessa	osuuksissa	oppineessa	oppineissa
7. elat.	anomuksesta	anomuksista	osuudesta	osuuksista	oppineesta	oppineista
8. illat.	anomukseen	anomuksiin	osuuteen	osuuksiin	oppineeseen	oppineisiin
9. adess.	anomuksella	anomuksilla	osuudella	osuuksilla	oppineella	oppineilla
10. ablat.	anomukselta	anomuksilta	osuudelta	osuuksilta	oppineelta	**oppineilta**
11. allat.	anomukselle	anomuksille	osuudelle	osuuksille	**oppineelle**	oppineille
12. abess.	anomuksetta	anomuksitta	osuudetta	osuuksitta	oppineetta	oppineitta
13. komit.	anomuksineen		osuuksineen		oppineineen	
14. instr.	anomuksin		osuuksin		oppinein	

XVII лекция

XVII/1

Пассив (неопределенно-личная форма) выражает действие, совершаемое неопределенным лицом. При глаголе-сказуемом в пассиве подлежащее отсутствует. В финском языке пассив образуется от переходных и непереходных глаголов.

При пассивном глаголе аккузативное дополнение не имеет никакого окончания, т. е. стоит во II аккузативе, совпадающем по форме с номинативом.

Tähän rakennetaan **talo.**	Тут построят дом.

Партитивное дополнение употребляется согласно обычным правилам.

Tähän rakennetaan **taloa.**	Тут строится дом.

Пассив имеет те же наклонения и временные формы, что и актив. Но он имеет только одну личную форму, оканчивающуюся на удлинение конечного гласного основы соответствующего наклонения пассива+**n,** например: **rakennetaan** строят и **rakennettiin** строили.

На русский язык пассивная форма переводится глаголом 3 лица множественного числа изъявительного наклонения действительного залога или же глаголом страдательного залога.

Metsässä **sahataan** puita.	В лесу пилят дрова.
Taloa **rakennetaan.**	Дом строится.

Показателем пассива является **-ta-** (**-tä-**) или их слабоступенные соответствия **-da-** (**-dä-**). Глаголы с показателем I инфинитива **-la** (**-lä**), **-na** (**-nä**), **-ra** (**-rä**) имеют в пассиве показатель **-la-** (**-lä-**), **-na-** (**-nä-**), **-ra-** (**-rä-**).

vastata — vastataan	отвечают
kysyä — kysytään	спрашивают
tuoda — tuodaan	приносят
viedä — viedään	уносят
tulla — tullaan	приходят
mennä — mennään	идут

Основа пассива образуется путем **присоединения показателя** пассива к слабой основе глагола.

lukea — **lueta**an	читают
juosta — **juosta**an	бегут
kulkea — **kuljeta**an	ходят

У одноосновных глаголов основа презенса пассива образуется путем прибавления показателя пассива к слабоступенной основе глагола.

pukea — **pueta**an	одевают
oppia — **opita**an	учатся

При этом наблюдаются следующие особенности:

1) Глаголы, имеющие гласную основу на краткий гласный, образуют основу пассива при помощи показателя **-ta-** (**-tä-**). Если этим кратким гласным является **-a-** (**-ä-**), то он перед показателем пассива переходит в **-e-**.

I инфинитив	Гласная основа	Презенс пассива
sanoa	**sanon**	sanotaan
lukea	**luen**	luetaan
sopia	**sovin**	sovitaan
käskeä	**käsken**	käsketään
lähteä	**lähden**	lähdetään
ottaa	**otan**	otetaan
löytää	**löydän**	löydetään
kirjoittaa	**kirjoitan**	kirjoitetaan
huutaa	**huudan**	huudetaan
kieltää	**kiellän**	kielletään
kulkea	**kuljen**	kuljetaan
kääntää	**käännän**	käännetään
kiertää	**kierrän**	kierretään

2) Если основа глагола оканчивается на долгий гласный или дифтонг, то основа пассива образуется путем прибавления к ней показателя пассива **-da-** (**-dä-**).

I инфинитив	Гласная основа	Презенс пассива
saada	**saan**	saadaan
jäädä	**jään**	jäädään
viedä	**vien**	viedään
tuoda	**tuon**	tuodaan
lyödä	**lyön**	lyödään
käydä	**käyn**	käydään

Показатель пассива **-da-** (**-dä-**) имеют глаголы **tehdä** делать и **nähdä** видеть, хотя они и являются двухосновными.

nähdä — nähdään, tehdä — tehdään

Следовательно, у глаголов с показателем I инфинитива **-da** (**-dä**) основа пассива совпадает с формой I инфинитива.

XVII/2

У двухосновных глаголов показателем пассива выступает -ta- (-tä-), прибавляемый к согласной основе глагола.

Если глагол имеет согласную основу на **-t-**, то этот согласный сливается с согласным показателя в одно **t**.

I инфинитив	Согласная основа	Презенс пассива
valita	**valit**koon	valitaan
levätä	**levät**köön	levätään
vastata	**vastat**koon	vastataan
pestä	**pes**köön	pestään
juosta	**juos**koon	juostaan
lakata	**lakat**koon	lakataan
haluta	**halut**koon	halutaan
erota	**erot**koon	erotaan
iloita	**iloit**koon	iloitaan

При присоединении показателя пассива **-ta-** (**-tä-**) к согласной основе, оканчивающейся на **-l-**, **-n-**, **-r-**, согласный показателя подвергается ассимиляции и показатель принимает соответственно форму **-la-** (**-lä-**), **-na-** (**-nä-**), **-ra-** (**-rä-**).

I инфинитив	Согласная основа	Презенс пассива
tulla	**tul**koon	tullaan
työskennellä	**työskennelköön**	**työskennellään**
mennä	**men**köön	mennään
surra	**sur**koon	surraan

Следовательно, у двухосновных глаголов с показателем I инфинитива **-ta** (**-tä**), **-la** (**-lä**), **-na** (**-nä**), **-ra** (**-rä**) основа презенса пассива совпадает с формой I инфинитива.

XVII/3

Отрицательная форма презенса пассива образуется из отрицания **ei** и пассивной основы глагола.

I инфинитив	Основа пассива	Отрицательная форма
katsoa	**katsota**an	ei katsota
lukea	**lueta**an	ei lueta
rakentaa	**rakennetaa**n	ei rakenneta
kaataa	**kaadetaa**n	ei kaadeta
vastata	**vastataan**	ei vastata
jäädä	**jäädää**n	ei jäädä
katsella	**katsella**an	ei katsella
mennä	**mennää**n	ei mennä

Примечания: 1) При отрицательной форме пассива прямое дополнение выступает в партитиве.

Minua ei tunneta siellä.	Меня не знают там.
Ср. Minut tunnetaan siellä.	Меня знают там.
Tähän ei rakenneta **taloa.**	Здесь не построят дом.
Ср. Tähän rakennetaan talo.	Здесь построят дом.

2) В разговорной речи очень часто употребляют пассив вместо 1 лица множественного числа актива.

Mennään kotiin.	Пойдемте домой.
Eikö mennä elokuviin?	Не пойти ли нам в кино?

XVII/4

Имперфект пассива образуется из основы презенса пассива путем прибавления показателя имперфекта **i** и личного окончания пассива (т. е. удлинения последнего гласного основы+n). При прибавлении **i** конечный гласный **-a** (**-ä**) основы презенса пассива выпадает. Например: pestään — pestiin мыли.

В имперфекте пассива согласный показателя пассива выступает в сильной ступени. Следовательно, для глаголов, имеющих в презенсе пассива показатель **-ta-** (**-tä-**), показателем имперфекта пассива выступает **-tti-**.

luetaan — luettiin	vastataan — vastattiin
sanotaan — sanottiin	levätään — levättiin
annetaan — annettiin	istutaan — istuttiin

Глаголы, имеющие в презенсе пассива показатель **-da-** (**-dä-**), **-la-** (**-lä-**), **-na-** (**-nä-**), **-ra-** (**-rä-**), принимают в имперфекте пассива показатель **-ti-**.

jäädä — jäätiin	panna — pantiin
tuoda — tuotiin	purra — purtiin
tulla — tultiin	nähdä — nähtiin

XVIII лекция

XVIII/1

II причастие пассива образуется путем прибавления показателя II причастия пассива **-ttu** (**-tty**) или **-tu** (**-ty**) к основе пассива.

viedään уносят — viety
sanotaan говорят — sanottu

При этом глаголы, имеющие в имперфекте пассива показатель **-tti-**, принимают показатель **-ttu** (**-tty**).

kysyttiin спросили — kysytty
kerättiin собирали — kerätty
saatettiin проводили — saatettu

Глаголы, имеющие в имперфекте пассива показатель **-ti-**, образуют II причастие пассива путем прибавления показателя **-tu (-ty)**.

tuotiin принесли — tuotu
juostiin бегали — juostu
oltiin были — oltu
pantiin положили — pantu
purtiin кусали — purtu

Отрицательная форма имперфекта пассива **образуется из** отрицания **ei** и II причастия пассива.

katsoa — ei katsottu	не смотрели
haluta — ei haluttu	не хотели
kirjoittaa — ei kirjoitettu	не писали
laskea — ei laskettu	не считали
pelätä — ei pelätty	не боялись
pudota — ei pudottu	не упали
viedä — ei vietу	не унесли
syödä — ei syöty	не ели
pestä — ei pesty	не мыли
panna — ei pantu	не положили
tulla — ei tultu	не пришли
purra — ei purtu	не кусали

Примечание: При глаголе, стоящем в отрицательной форме имперфекта пассива, прямое дополнение выступает в партитиве.

Kirjettä ei lähetetty.	Письмо не отправили.
Ср. Kirje lähetettiin.	
Artikkelia ei kirjoitettu.	Статью не написали.
Ср. Artikkeli kirjoitettiin.	

XVIII/2

Перфект пассива образуется из глагольной формы **on** (т. е. из вспомогательного глагола olla в форме 3 лица единственного числа презенса изъявительного наклонения актива) и II причастия пассива спрягаемого глагола.

sanoa — on sanottu	сказали
tehdä — on tehty	сделали
rakentaa — on rakennettu	построили
tulla — on tultu	пришли
viedä — on viety	унесли

Примечание: Если в предложении несколько однородных сказуемых в перфекте пассива, то вспомогательный глагол **on** употребляется только один раз.

Nyt **on** piirustettu, kirjoitettu ja luettu.	Теперь уже рисовали, писали и читали.

XVIII/3

Отрицательная форма перфекта пассива образуется из слов **ei ole** (т. е. из отрицательной формы 3 лица единственного числа презенса изъявительного наклонения вспомогательного глагола olla) и II причастия пассива спрягаемого глагола.

Отрицательная форма		Утвердительная форма	
on sanottu	сказали	ei ole sanottu	не сказали
on lähdetty	отправились	ei ole lähdetty	не отправились
on saatu	получили	ei ole saatu	не получили
on nähty	видели	ei ole nähty	не видели
on oltu	были	ei ole oltu	не были
on pesty	мыли	ei ole pesty	не мыли

XVIII/4

Плюсквамперфект пассива образуется из формы 3 лица единственного числа имперфекта изъявительного наклонения актива вспомогательного глагола **olla** (т. е. **oli**) и II причастия пассива спрягаемого глагола.

sanoa — oli sanottu	сказали
lähteä — oli lähdetty	отправились
saada — oli saatu	получили
nähdä — oli nähty	видели
olla — oli oltu	были
pestä — oli pesty	мыли
valita — oli valittu	избрали
mennä — oli menty	пошли

Отрицательная форма плюсквамперфекта пассива образуется из отрицательной формы 3 лица единственного числа имперфекта изъявительного наклонения актива вспомогательного глаголов **olla** (т. е. **ei ollut**) и II причастия пассива спрягаемого глагола.

Утвердительная форма		Отрицательная форма	
oli sanottu	сказали	ei ollut sanottu	не сказали
oli lähdetty	отправились	ei ollut lähdetty	не отправились
oli saatu	получили	ei ollut saatu	не получили
oli nähty	видели	ei ollut nähty	не видели
oli oltu	были	ei ollut oltu	не были
oli pesty	мыли	ei ollut pesty	не мыли

XIX лекция

XIX/1

Причастия в финском языке бывают: I и II (актива и пассива) и причастие агента.

II причастие (актива и пассива) употребляется для образования сложных временных форм глагола (перфекта и плюсквамперфекта), а также при их отрицательной форме.

Но II причастие может выполнять и синтаксическую функцию определения при существительном. В роли определения II причастие согласуется (в числе и падеже) с определяемым словом.

puhjennut kukka распустившийся цветок — puhjenneen kukan, puhjenneet kukat

opetettu metsästyskoira обученная охотничья собака — opetetun metsästyskoiran, opetetut metsästyskoirat

При склонении II причастия актива в показателе **-nut** (**-nyt**) происходит чередование гласных. В косвенных падежах и в номинативе множественного числа основа II причастия актива оканчивается на **-ee-**. В партитиве единственного числа II причастие актива имеет согласную основу, совпадающую с номинативом единственного числа.

II причастие актива в роли определения переводится на русский язык действительным причастием прошедшего времени (т. е. причастием с суффиксами (-вш-, -ш-), например: kukkinut ruusu отцветшая роза, tämän kirjeen kirjoittanut ihminen человек, написавший это письмо.

	Единственное число	Множественное число
nom.	lukenut ihminen	lukeneet ihmiset
gen.	lukeneen ihmisen	lukeneiden ihmisten
part.	lukenutta ihmistä	lukeneita ihmisiä
iness.	lukeneessa ihmisessä	lukeneissa ihmisissä

II причастие пассива склоняется как прилагательное.

II причастие пассива в роли определения переводится на русский язык страдательным причастием прошедшего времени (т. е. причастием с суффиксами -нн-, -енн-, -т-), например: ostettu kirja купленная книга, istutettu puu посаженное дерево, eletty elämä прожитая жизнь.

	Единственное число	Множественное число
nom.	kirjoitettu sana	kirjoitetut sanat
gen.	kirjoitetun sanan	kirjoitettujen sanojen
part.	kirjoitettua sanaa	kirjoitettuja sanoja
iness.	kirjoitetussa sanassa	kirjoitetuissa sanoissa

I причастие имеет форму актива и пассива.

I причастие актива образуется из сильноступенной гласной основы глагола (т. е. основы 3 лица единственного числа настоящего времени изъявительного наклонения актива) путем прибавления показателя I причастия **-va** (**-vä**). Оно переводится действительным причастием настоящего времени (т. е. причастием с суффиксами -ущ-, -ющ-, -ащ-, -ящ-).

lukea (lukee) — lukeva	читающий
lähteä (lähtee) — lähtevä	отправляющийся
vastata (vastaa) — vastaava	отвечающий
levätä (lepää) — lepäävä	отдыхающий
juosta (juoksee) — juokseva	бегущий
tulla (tulee) — tuleva	наступающий, грядущий

I причастие пассива образуется из сильноступенной основы пассива путем прибавления к ней показателя I причастия **-va** **(-vä)**.

ottaa — otettava, kirjoittaa — kirjoitettava

В качестве определения II причастие пассива переводится страдательным причастием прошедшего времени или придаточным предложением. Например: valmistettava ruoka пища, которая должна быть приготовлена, или приготовляемая пища.

В качестве части составного сказуемого II причастие пассива переводится словосочетанием «нужно, надо, необходимо+неопределенная форма глагола».

lukea (luetaan) — on luettava	нужно прочитать
lähteä (lähdetään) — on lähdettävä	нужно отправиться
vastata (vastataan) — on vastattava	нужно ответить
levätä (levätään) — on levättävä	нужно отдохнуть
kirjoittaa (kirjoitetaan) — on kirjoitettava	нужно писать
juosta (juostaan) — on juostava	нужно бежать
saada (saadaan) — on saatava	нужно получить
mennä (mennään) — on mentävä	нужно идти
purra (purraan) — on purtava	нужно кусать

I причастие актива и пассива склоняются как многосложные имена на **-a (-ä)**. В косвенных падежах множественного числа **-a (-ä)** выпадает перед показателем множественного числа **i**.

	Единственное число		Множественное число	
nom.	lukeva	luettava	lukevat	luettavat
gen.	lukevan	luettavan	lukevien	luettavien
part.	lukevaa	luettavaa	lukevia	luettavia
iness.	lukevassa	luettavassa	lukevissa	luettavissa

I причастие актива и пассива употребляется:

1) В качестве определения к существительному:

opiskeleva nuoriso	учащаяся молодежь
luettava kirja	книга, которая должна быть прочитана

2) В функции части сказуемого:

I причастие пассива со вспомогательным глаголом в форме 3 лица единственного числа актива показывает долженствование, необходимость действия, выраженного причастием. Действующее лицо выражается генитивом.

Sinun on mentävä kouluun.	Тебе надо идти в школу.
Sinun on suoritettava tämä tehtävä.	Тебе надо выполнить это задание.
Meidän on katsottava se filmi.	Нам надо посмотреть этот фильм.

Примечание: Долженствование и необходимость можно выразить также сказуемым, состоящим из глагола pitää (täytyy) и I инфинитива.

Sinun **pitää mennä** kouluun.	Тебе нужно идти в школу.

Причастие агента образуется от переходных глаголов путем присоединения к сильной основе глагола показателя **-ma-** **(-mä-)**, к которому прибавляется притяжательный суффикс.

lukemani	прочитанная мною
lukemasi	прочитанная тобой

Причастие агента переводится на русский язык страдательным причастием прошедшего времени.

sinun kirjoittamasi kirje	написанное тобой письмо
hänen rakentamansa talo	построенный им дом

Причастие агента всегда указывает на действующее лицо (агент). Оно выражается генитивом существительного или местоимения или притяжательными суффиксами. Если действующее лицо выражено генитивной формой местоимения, то к причастию агента всегда присоединяется соответствующий притяжательный суффикс.

Opettajan **antama** tehtävä.	Данное учителем задание.
Sisareni **kirjoittama** kirje.	Письмо, написанное моей сестрой.

(Sinun) **pyytämäsi** kirja.	Книга, просимая тобой.
(Minun) **tekemäni** virhe.	Допущенная мною ошибка.
Hänen **antamansa** lahja.	Сделанный им подарок.

Причастие агента склоняется как прилагательное. Притяжательный суффикс присоединяется к падежному окончанию.

	Единственное число	Множественное число
nom.	oppimani runo	oppimani runot
gen.	oppimani runon	oppimieni runojen
part.	oppimaani runoa	oppimiani runoja
iness.	oppimassani runossa	oppimissani runoissa
illat.	oppimaani runoon	oppimiini runoihin

XIX/2

Прилагательные, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на **-ut** (**-yt**), имеют в единственном числе гласную основу на **-e-** и согласную основу на **-t-**. Во множественном числе они имеют основу на **-i-**.

	Единственное число		Множественное число	
nom.	ohut	lyhyt	ohuet	lyhyet
gen.	ohuen	lyhyen	ohuiden	lyhyiden
part.	ohutta	lyhyttä	ohuita	lyhyitä
ess.	ohuena	lyhyenä	ohuina	lyhyinä
illat.	ohueen	lyhyeen	ohuihin	lyhyihin

Прилагательные, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на **-maton** (**-mätön**), **-ton** (**-tön**) имеют в единственном числе гласную основу на **-mattoma-** (**-mättömä-**), **-ttoma-** (**-ttömä-**) и согласную основу на **-maton-** (**-mätön-**), **-ton-** (**-tön-**). Во множественном числе они имеют гласную основу на **-mattomi-** (**-mättömi-**), **-ttomi-** (**-ttömi-**).

	Единственное число	Множественное число
nom.	tuntematon	tuntemattomat
gen.	tuntemattoman	tuntemattomien
part.	tuntematonta	tuntemattomia
ess.	tuntemattomana	tuntemattomina
illat.	tuntemattomaan	tuntemattomiin

Эти прилагательные являются по своему содержанию отрицательными. В них отрицается понятие, выраженное корневым словом.

tuntematon	незнакомый от tuntea	знать
onneton	несчастный от onni	счастье
huoleton	беззаботный от huoli	забота
saareton	без островов от saari	остров

Прилагательные, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на **-kas** (**-käs**), имеют в единственном числе гласную основу на **-kkaa-** (**-kkää-**) и согласную основу на **-kas-** (**-käs-**). Во множественном числе они имеют гласную основу на **-kkai-** (**-kkäi-**).

	Единственное число	Множественное число
nom.	värikäs	värikkäät
gen.	värikkään	värikkäiden
part.	värikästä	värikkäitä
ess.	värikkäänä	värikkäinä
illat.	värikkääseen	värikkäisiin

Прилагательные, оканчивающиеся в номинативе единственного числа на **-s**, имеют гласную основу на долгий гласный и согласную основу, совпадающую с номинативом единственного числа.

	Единственное число		Множественное число	
nom.	kaunis	sairas	kauniit	sairaat
gen.	kauniin	sairaan	kauniiden	sairaiden
part.	kaunista	sairasta	kauniita	sairaita
ess.	kauniina	sairaana	kauniina	sairaina
illat.	kauniiseen	sairaaseen	kauniisiin	sairaisiin

От прилагательных можно образовать наречия путем прибавления к гласной основе прилагательного суффикса **-sti.**

kaunis (kaunii-) — **kauniisti**	красиво
lyhyt (lyhye-) — **lyhyesti**	кратко
voimakas (voimakkaa-) — **voimakkaasti**	сильно
väsynyt (väsynee-) — **väsyneesti**	устало
sydämetön (sydämettömä-) — **sydämettömästi**	бессердечно

XIX/3

mp чередуется с **mm.**

lampi — **lammet**
lämmin — **lämpimät**
hammas — **hampaat**

Таблица 5

Чередование согласных

Чередование	Примеры	Примечания
1. pp:p	kaappi — kaapin reipas — reippaan hypätä — hyppään	
2. tt:t	hattu — hatun kiltti — kiltin	
3. kk:k	laukku — laukun tarkka — tarkan lakata — lakkaan	
4. p:v	lupa — luvan halpa — halvan levätä — lepään	
5. t:d	katu — kadun vihta — vihdan kaataa — kaadan	Между гласными и после h.
6. k:0	lika — lian liika — liian nykiä — nyin	Обычно k при чередовании выпадает.

Продолжение

Чередование	Примеры	Примечания
7. uku, yky: uvu, yvy	puku — puvun kyky — kyvyn	k чередуется с 0, если u, y, предшествующие ему, относятся к дифтонгу: liukua liu'un
8. lke, rke, hke: lje, rje, hje	olki — oljen kurki — kurjen rohjeta — rohkenen kulkea — kuljen	
9. nt : nn	ranta — rannan rakentaa — rakennan	
10. lt : ll	ilta — illan sukeltaa — sukellan	
11. rt : rr	parta — parran kumartaa — kumarran	
12. mp : mm	kampa — kamman hammas — hampaan kammata — kampaan	
13. nk : ng	lanka — langan sänky — sängyn langeta — lankean	

Основное правило чередования согласных заключается в том, что сильная ступень выступает в начале открытого непервого слога, а слабая ступень в начале закрытого непервого слога.

takki — takin
kaappi — kaapin
tyttö — tytön

От этого правила имеются следующие отклонения:

1) Перед долгим гласным всегда сильная ступень (даже в закрытом слоге).

apu — apuun
tyttö — tyttöön

2) Перед притяжательными суффиксами всегда сильная ступень.

meidän kotimme hänen äitinsä

3) В начале последнего слога основы в двухосновных словах при согласной основе на **-is-** также выступает сильная ступень.

valkoiset — valkoista entiset — entistä

4) Слабая ступень выступает в открытых слогах в таких словах, как hengetön, lakiton, liikutan, а также перед дифтонгом, оканчивающимся на i, в четырехсложных формах партитива и генитива множественного числа.

harakka — harakoita, harakoiden

5) Слабая ступень выступает также в начале слога, оканчивающегося аспираторным звуком, например, от antaa императивная форма anná, haudé, но hauteen.

XIX/4

В сравнительной степени прилагательные имеют в номинативе показатель **-mpi**, который присоединяется к гласной основе прилагательного. В косвенных падежах в зависимости от чередования согласных и гласных показатель имеет форму

-mpa-, **-mma-** в единственном числе и **-mpi-**, **mmi-** во множественном числе.

matala — matalampi более низкий, matalammat
korkea — korkeampi выше, korkeammat
kaunis — kauniimpi красивее, kauniimmat
suuri — suurempi больше по размеру, suuremmat
pieni — pienempi меньше по размеру, pienemmät
voimakas — voimakkaampi сильнее, voimakkaammat

Прилагательные в сравнительной степени склоняются как и все прилагательные.

	Единственное число	Множественное число
nom.	kauniimpi	kauniimmat
gen.	kauniimman	kauniimpien
part.	kauniimpaa	kauniimpia
ess.	kauniimpana	kauniimpina
iness.	kauniimmassa	kauniimmissa
illat.	kauniimpaan	kauniimpiin

В двухсложных словах краткий конечный гласный основы **a** (ä) переходит в **e** перед показателем сравнительной степени.

kova — kovempi
syvä — syvempi
paha — pahempi

Наречия на **sti** имеют формы степени сравнения. В сравнительной степени они принимают окончание **-mmin**, которое присоединяется к гласной основе наречия.

kauniisti — kauniimmin	красивее
nopeasti — nopeammin	быстрее
kevyesti — kevyemmin	легче
selvästi — selvemmin	яснее
voimakkaasti — voimakkaammin	сильнее
älykkäästi — älykkäämmin	умнее
huolettomasti — huolettomammin	беззаботнее
väsyneesti — väsyneemmin	более устало

XIX/5

Превосходная степень прилагательных образуется прибавлением показателя **-in** (в косвенных падежах **-imma-**, **-impa-**, **-in**) к гласной основе прилагательного. В основе происходит при этом соответствующее чередование гласных.

hauska — hauskin	самый веселый
pimeä — pimein	самый темный
suuri (suure-) — suurin	самый большой
iloinen (iloise-) — iloisin	самый веселый
paksu — paksuin	самый толстый
kodikas (kodikkaa-) — kodikkain	самый уютный
lyhyt (lyhye-) — lyhyin	самый короткий
lukenut (lukenee-) — lukenein	самый начитанный
huoleton (huolettoma-) — huolettomin	самый беззаботный
kaunis (kaunii-) — kaunein	самый красивый

Прилагательные в превосходной степени склоняются так же, как и в положительной степени (в основной форме).

	Единственное число	Множественное число
nom.	suurin	suurimmat
gen.	suurimman	suurimpien
part.	suurimpaa (suurinta)	suurimpia

Прилагательные **hyvä, pitkä** и наречие **paljon** образуют степени сравнения особо:

hyvä хороший — parempi лучше — paras (parhain) самый лучший

pitkä длинный — pitempi длиннее — pisin самый длинный

paljon много — enemmän enemmin больше — enimmän eniten больше всего

Прилагательные в превосходной степени склоняются как и все прилагательные.

	Единственное число: Сравнительная степень	Превосходная степень	Множественное число: Сравнительная степень	Превосходная степень
nom.	parempi	paras (parhain)	paremmat	parhaimmat
	pitempi	pisin	pitemmät	pisimmät
gen.	paremman	parhaan (parhaimman)	parempien	parhaiden (parhaimpien)
	pitemmän	pisimmän	pitempien	pisimpien
part.	parempaa	parasta (parhaimpaa)	parempia	parhaita (parhaimpia)
	pitempää	pisimpää	pitempiä	pisimpiä

Превосходная степень наречий на **-sti** оканчивается на **-immin**.

kauniisti красиво — kauneimmin красивее всего
selvästi ясно — selvimmin яснее всего
kovasti крепко — kovimmin крепче всего
lujasti прочно — lujimmin прочнее всего

Для усиления значения превосходной степени при прилагательном в превосходной степени иногда употребляются местоимения **kaikkein** или **mitä**.

kaikkein pienin	меньше всех, самый маленький
mitä parhain	наилучший, самый хороший

XX лекция

XX/1

Условное наклонение имеет два времени: презенс и перфект.

Презенс условного наклонения актива образуется путем прибавления показателя условного наклонения **-isi-** к сильной гласной основе (т. е. к основе 3 лица единственного числа презенса изъявительного наклонения актива). После показа-

теля условного наклонения ставится соответствующее личное окончание.

minä katsoisin	me katsoisimme
sinä katsoisit	te katsoisitte
hän katsoisi	he katsoisivat

Презенс условного наклонения переводится на русский язык глаголом сослагательного наклонения.

Laulaisin, jos **osaisin.** Я пел бы, если бы умел.

Примечание: При образовании презенса условного наклонения в последнем слоге основы происходят обычные чередования гласных.

Отрицательная форма презенса условного наклонения актива образуется из отрицания **ei** с соответствующим личным окончанием и основы условного наклонения спрягаемого глагола.

minä en lukisi	me emme lukisi
sinä et lukisi	te ette lukisi
hän ei lukisi	he eivät lukisi

Вопросительная форма презенса условного наклонения образуется из утвердительной формы условного наклонения путем прибавления вопросительной частицы **-ko** (**-kö**).

sanoisinko minä?	sanoisimmeko me?
sanoisitko sinä?	sanoisitteko te?
sanoisiko hän?	sanoisivatko he?

Вопросительно-отрицательная форма презенса условного наклонения образуется из отрицательной формы условного наклонения путем прибавления вопросительной частицы **-ko** (**-kö**) к отрицанию соответствующей личной формы.

enkö minä olisi?	emmekö me olisi?
etkö sinä olisi?	ettekö te olisi?
eikö hän olisi?	eivätkö he olisi?

Перфект условного наклонения актива образуется из утвердительной личной формы презенса условного наклонения вспомогательного глагола **olla** и II причастия актива спрягаемого глагола в соответствующем числе.

minä olisin mennyt	me olisimme menneet
sinä olisit mennyt	te olisitte menneet
hän olisi mennyt	he olisivat menneet

Перфект условного наклонения переводится на русский язык глаголом сослагательного наклонения.

Olisin tullut aikaisemmin, jos olisin ehtinyt. Я пришел бы раньше, если бы успел.

Отрицательная форма перфекта условного наклонения образуется из личной отрицательной формы презенса условного наклонения вспомогательного глагола **olla** и II причастия актива спрягаемого глагола в соответствующем числе.

minä en olisi ollut	me emme olisi olleet
sinä et olisi ollut	te ette olisi olleet
hän ei olisi ollut	he eivät olisi olleet

Вопросительная форма перфекта условного наклонения образуется из соответствующей личной формы глагола с прибавлением вопросительной частицы **-ko** (**-kö**) к вспомогательному глаголу.

olisinko minä lähtenyt?	olisimmeko me lähteneet?
olisitko sinä lähtenyt?	olisitteko te lähteneet?
olisiko hän lähtenyt?	olisivatko he lähteneet?

В вопросительно-отрицательной форме перфекта условного наклонения вопросительная частица **-ko** (**-kö**) присоединяется к отрицательному слову, а вспомогательный глагол выступает в форме основы условного наклонения.

enkö minä olisi vastannut?	emmekö me olisi vastanneet?

etkö sinä olisi **vastannut?**	ettekö te olisi vastanneet?
eikö **hän** olisi **vastannut?**	eivätkö he olisi vastanneet?

Примечание: В условных придаточных предложениях употребляется союз **jos.** В отрицательных предложениях к союзу может присоединиться отрицание. Тогда в зависимости от личной формы союз выступает в форме: jollen, jollet, jollei, jollemme, jollette, jolleivät или ellen, ellet, ellei, ellemme, ellette, elleivät.

En mene sinne, **jollei** hän kutsu minua.	Я не пойду туда, если он меня не пригласит.
Hän ei tule, **ellen** minä kutsu häntä.	Он не придет, если я его не приглашу.

XX/3

В пассиве условное наклонение имеет два времени: презенс и перфект.

Презенс условного наклонения пассива образуется из сильноступенной основы пассива с показателями **-tta-** **(-ttä-)**, **-ta-** **(-tä-)** путем прибавления показателя **-isi-** и окончания пассива **-in.**

sanotaan — sanottaisiin	сказали бы
otetaan — otettaisiin	взяли бы
odotetaan — odotettaisiin	ждали бы
lähdetään — lähdettäisiin	отправились бы
mennään — mentäisiin	пошли бы
tullaan — tultaisiin	пришли бы
saadaan — saataisiin	получили бы
syödään — syötäisiin	съели бы
valitaan — valittaisiin	избрали бы
vähennetään — vähennettäisiin	убавили бы
viedään — vietäisiin	унесли бы

Формы пассива условного наклонения обычно переводятся на русский язык глаголом 3 лица множественного числа сослагательного наклонения (в неопределенно-личном значении).

Kieltä **ei opittaisi, ellei luettaisi** paljon.	Языком **не овладели бы,** если **бы не читали** много.

Отрицательная форма презенса условного наклонения пассива образуется из отрицания **ei** и сильной пассивной основы условного наклонения спрягаемого глагола.

ei sanottaisi	не сказали бы
ei tultaisi	не пришли бы
ei lähdettäisi	не отправились бы
ei saataisi	не получили бы
ei otettaisi	не взяли бы
ei odotettaisi	не ждали бы
ei mentäisi	не пошли бы
ei valittaisi	не избрали бы
ei vähennettäisi	не убавили бы

Вопросительная форма презенса условного наклонения пассива образуется путем прибавления вопросительной частицы **-ko (-kö)** к пассивной форме спрягаемого глагола:

sanottaisiinko?	сказали бы?
tultaisiinko?	пришли бы?
otettaisiinko?	взяли бы?

Вопросительно-отрицательная форма презенса условного наклонения образуется путем присоединения вопросительной частицы **-ko (-kö)** к отрицанию **ei.** Спрягаемый глагол выступает в форме пассивной основы презенса условного наклонения.

eikö sanottaisi?	разве не сказали бы?
eikö mentäisi?	разве не пошли бы?

XX/4

Перфект условного наклонения пассива образуется из вспомогательного глагола **olla** в форме 3 лица единственного числа условного наклонения актива (т. е. **olisi**) и II причастия пассива.

olisi tultu	пришли бы
olisi otettu	взяли бы
olisi odotettu	ждали бы
olisi valittu	избрали бы
olisi vähennetty	убавили бы
olisi viety	отнесли бы
olisi syöty	съели бы

Отрицательная форма перфекта условного наклонения пассива образуется из отрицательной формы условного наклонения актива вспомогательного глагола **olla** (т. е. **ei olisi**) **и** II причастия пассива.

ei olisi tultu	не пришли бы
ei olisi otettu	не взяли бы
ei olisi odotettu	не ждали бы
ei olisi valittu	не избрали бы
ei olisi vähennetty	не убавили бы
ei olisi viety	не отнесли бы
ei olisi syöty	не съели бы

Вопросительная и вопросительно-отрицательная формы образуются соответственно из утвердительной и отрицательной форм перфекта условного наклонения пассива по общим правилам.

olisiko tultu?	пришли бы?
olisiko otettu?	взяли бы?
olisiko viety?	отнесли бы?
eikö olisi tultu?	разве не пришли бы?
eikö olisi otettu?	разве не взяли бы?
eikö olisi viety?	разве не отнесли бы?

П р и м е ч а н и е: Между составными частями перфекта условного наклонения могут находиться второстепенные члены предложения.

Olisiko sinne jo **ilmoitettu** asiasta?	Сообщили ли туда уже об этом деле?
Ei sitä ***olisi*** *aikaisemmin* **tiedetty.**	Этого не знали бы раньше.

XXI лекция

XXI/1

Из инфинитивов финского языка самые употребительные три: I, II и III.

I инфинитив имеет две формы: **краткую** (или основной инфинитив) и **долгую** (или целевой инфинитив). Краткая форма I инфинитива является основной формой инфинитива, соответствующей русской неопределенной форме глагола. Она имеет показатели **-a (-ä), -da (-dä), -ta (-tä), -la (-lä), -na (-nä), -ra (-rä).**

laskea, vetää, tuoda, syödä, vastata, hypätä, työskennellä, mennä, surra

Целевой инфинитив образуется из краткой формы путем прибавления к ней суффикса **-kse-**, за которым обязательно следует притяжательный суффикс того или иного лица.

laskeakseni	для того, чтобы мне считать
vetääkseni	для того, чтобы мне тянуть
tuodaksensa	для того, чтобы ему (им) принести
vastataksemme	для того, чтобы нам отвечать
hypätäksenne	для того, чтобы вы прыгали
työskennelläksensä	для того, чтобы он (они) работали
mennäkseen	для того, чтобы он (они) пошли

Целевой инфинитив переводится на русский язык словосочетанием **для того, чтобы+неопределенная форма глагола.**

Ostin lehden **lukeakseni** sen.	Я купил газету **для того, чтобы прочитать** ее.

Целевой инфинитив от некоторых глаголов употребляется в качестве вводных слов.

luullakseni	по-моему
tietääkseni	насколько мне известно
nähdäkseni	как мне кажется, по-моему
käsittääkseni	насколько я понимаю
toivoakseni	надеюсь

Целевой инфинитив в этих случаях полностью утратил свое целевое значение.

XXI/2

II инфинитив имеет **инессивную** (в активе и пассиве) и **инструктивную** формы (в активе).

Показателем II инфинитива являются **-e-**, **-de-**, **-te-** или в случае ассимиляции **-le-**, **-ne-**, **-re-**, которые прибавляются к основе инфинитива, после чего ставится падежное окончание.

tietää — tietäessä	зная
syödä — syödessä	кушая
vastata — vastatessa	отвечая
surra — surressa	горюя

Примечание: Если основа глагола оканчивается на **e**, то перед показателем II инфинитива он переходит в **i**.

luk**e**a — luk**i**essa	читая
lask**e**a — lask**i**essa	считая
läht**e**ä — läht**i**essä	отправляясь

Инессивная форма II инфинитива пассива образуется из сильноступенной пассивной основы презенса изъявительного наклонения [с показателем **-tta-** (**-ttä-**) или **-ta-** (**-tä-**)] путем прибавления окончания **-essa** (**-essä**).

tietää — tiedettäessä	когда знают
syödä — syötäessä	когда едят
vastata — vastattaessa	когда отвечают
työskennellä — työskenneltäessä	когда работают
mennä — mentäessä	когда идут
purra — purtaessa	когда кусают
lukea — luettaessa	когда читают
laskea — laskettaessa	когда считают

Инессивная форма II инфинитива (актива и пассива) показывает действие, происходящее одновременно с действием основного глагола и отвечает на вопросы **mitä tehdessä? mitä tehtäessä? что делая?**

Lukiessaan hän teki aina muistiinpanoja.	Читая он всегда делал записи.
Kirjaa **luettaessa** on parasta tehdä muistiinpanoja.	При чтении книги (когда читают книгу) лучше делать записи.
Retkelle **lähdettäessä** on otettava mukaan kaikki tarpeelliset esineet.	Когда отправляются (отправляясь) в поход, нужно брать с собой все необходимое.

Если действующим лицом основного глагола и II инфинитива является одно и то же лицо, оно выражается притяжательным суффиксом соответствующего лица и числа.

Lähtiessään kouluun hän pani kirjat ja vihkot laukkuunsa.	Отправляясь в школу, он положил книги и тетради в портфель.
Tapasin hänet työhön **mennessäni.**	Я встретил его, идя на работу.
Poikkesimme kauppaan kotiin **tullessamme.**	По пути домой мы зашли в магазин.
Olkaa tarkkaavaisia tehtävää **suorittaessanne.**	Будьте внимательны при выполнении задания.

Действующее лицо II инфинитива выражается генитивом, если действующим лицом II инфинитива и основного глагола являются разные лица.

Vaihdoimme viimeiset sanat **junan lähtiessä.**	Мы перекинулись несколькими словами, когда поезд уже отправлялся.
Auringon noustessa taivaanranta ruskottaa.	Когда солнце поднимается, горизонт алеет.

Если действующее лицо II инфинитива выражается генитивом личного местоимения, то по общему правилу инфинитив употребляется с притяжательным суффиксом соответствующего лица и числа.

Sade lakkasi **hänen ollessaan** matkalla tänne.	Дождь перестал, когда он шел сюда.

Генитивная форма личного местоимения часто опускается, но тем не менее нужно употреблять притяжательный суффикс.

Hän tervehti meitä **mennessään.**	Проходя он поздоровался с нами.
Ihmettelet **saadessasi** tämän kirjeen.	Ты будешь удивлен, когда получишь это письмо.
Sulkekaa ovi huoneesta **poistuessanne.**	Выходя из комнаты, закройте дверь.
Pukeudumme lämpimästi pakkaseen **lähtiessämme.**	Мы одеваемся тепло, когда выходим на мороз.

XXI/3

Инструктивная форма II инфинитива показывает способ действия, выраженного основным глаголом, и отвечает на вопрос **miten? как? каким образом?**

syödä — syöden	кушая
vastata — vastaten	отвечая
Hän vastasi **hymyillen.**	Он ответил улыбаясь.

XXI/4

III инфинитив имеет пять падежных форм: **инессив, элатив, иллатив, адессив** и **абессив.**

III инфинитив образуется от основы глагола 3 лица единственного числа настоящего времени прибавлением показателя **-ma-** (**-mä-**) и соответствующего падежного окончания.

Таблица 6

Образование форм III инфинитива

I инф.	lukea	tuoda	valita	levätä	tulla
основа	luke-	tuo-	valitse-	lepää-	tule-
iness.	lukemassa	tuomassa	valitsemassa	lepäämässä	tulemassa
elat.	lukemasta	tuomasta	valitsemasta	lepäämästä	tulemasta
illat.	lukemaan	tuomaan	valitsemaan	lepäämään	tulemaan
adess.	lukemalla	tuomalla	valitsemalla	lepäämällä	tulemalla
abess.	lukematta	tuomatta	valitsematta	lepäämättä	tulematta

Инессив III инфинитива выражает действие, которое кем-нибудь совершалось или совершается. Он употребляется при личных глаголах olla быть, käydä ходить, seisoa стоять, istua сидеть и т. д.

Инессив III инфинитива отвечает на вопрос **mitä tekemässä?**

Olin **katsomassa** uutta elokuvaa.	Я ходил смотреть новый кинофильм.
Kävitkö **tapaamassa** sairasta toveriasi?	Ты ходил навещать своего больного друга?
Hän seisoi **katselemassa** näyteikkunaa.	Он стоял и рассматривал витрину.
Näin hänet kirjastossa **lukemassa.**	Я видел, что он читает в библиотеке.
He istuivat **kirjoittamassa** tehtäviään.	Они сидели и выполняли свои задания.
Lapset ovat kukkia **poimimassa.**	Дети собирают цветы.

Элатив III инфинитива показывает действие, которое прекращается, запрещается или от выполнения которого отказываются. Он употребляется при личных глаголах.

lakata	кончаться
herjetä	прекращаться
varoa	беречься

välttää	избегать
estää	препятствовать
kieltää	запрещать
kieltäytyä	отказываться
karttaa	избегать и т. д.

Lakkasi **satamasta** ja **tuulemasta.**	Дождь и ветер прекратились.
Lapset herkesivät **leikkimästä.**	Дети перестали играть.
Hän varoi **menemästä** heikolle jäälle.	Он остерегался выйти на тонкий лед.
Vältän **kastelemasta** jalkojani.	Я избегаю промочить ноги.
Kiireelliset asiat estivät häntä **tulemasta.**	Неотложные дела помешали ему придти.
Äiti kielsi poikaa **huutamasta.**	Мать запретила сыну кричать.
He kieltäytyivät **lähtemästä** mukaamme.	Они отказались пойти с нами.

Иллатив III инфинитива показывает действие, к выполнению которого кто-либо приступает, стремится, на выполнение которого кто-либо пригоден, выполнить которое кто-либо обязан. Он употребляется при личных глаголах.

ruveta	начинать
ryhtyä	приниматься
tulla	придти
mennä	уходить
lähteä	отправляться
vaatia	требовать
kelvata	годиться
yrittää	попытаться
jäädä	оставаться и т. д.

Иллатив III инфинитива отвечает на вопрос **mitä tekemään?**

Hän rupesi (ryhtyi, kävi) **lukemaan.**	Он стал читать.
Me menimme metsään marjoja **poimimaan.**	Мы пошли в лес собирать ягоды.

Opettaja vaati oppilaita **vastaamaan** selvästi ja lyhyesti.	Учитель требовал, чтобы ученики отвечали ясно и коротко.
Kehotan teitä **lukemaan** tämän kirjan.	Советую вам прочитать эту книгу.
Sinä jäät kotiin **kuuntelemaan** radiota.	Ты останешься дома слушать радио.

Адессив III инфинитива показывает способ действия, выраженного основным глаголом, и отвечает на вопрос **mitä tekemällä? каким образом? как? что делая? при помощи чего?**

Kieltä opitaan parhaiten **lukemalla** ja **puhumalla.**	Языком овладевают лучше всего читая и разговаривая.
Harjoittelemalla taito tulee.	Навыки приобретаются практикой.
Asia paranee **korjaamalla** puutteellisuudet työn järjestelyssä.	Дело можно улучшить, исправив недостатки в организации труда.

Примечание: Адессивная форма III инфинитива может употребляться с личной формой одного и того же глагола и выражает при этом усиление и длительность действия.

Pyytämällä pyysin häntä lepäämään.	Я настоятельно просила его отдохнуть.
Lapsi ei itkenyt, vaan **huutamalla huusi.**	Ребенок не плакал, а криком кричал.

Абессив III инфинитива выражает действие, без которого совершается действие основного глагола.

Pitää kävellä taakseen **katsomatta.**	Нужно ходить не оглядываясь.
Hän lähti hyvästiä **sanomatta.**	Он ушел не попрощавшись.
He tulivat **kutsumatta.**	Они пришли без приглашения.

Сочетания абессивной формы III инфинитива с личной формой глагола **olla** быть, **jäädä** оставаться имеют страдательный характер и переводятся страдательным оборотом.

Ovi **jäi sulkematta.**	Дверь **осталась** незакрытой.
Lattia **on maalaamatta.**	Пол **не покрашен.**
Pääasia **jäi sanomatta.**	Главное **осталось не сказанным.**
Asia on vielä **ratkaisematta.**	Дело еще **не решено.**

Абессивная форма III инфинитива может употребляться и с притяжательным суффиксом.

Hän lähti minun **tietämättäni.**	Он ушел, а я не знал об этом.
Tiedän sen **sanomattasikin.**	Я знаю это и без тебя.

Таблица 7

Образование I, II и III инфинитивов

I инфинитив	Краткая форма	laskea	syödä	hallita	hakata	mennä	pestä
	целевая форма	laskeakseni	syödäkseni	hallitakseni	hakatakseni	mennäkseni	pestäkseni
II инфинитив	инесс. (актив)	laskiessa	syödessä	hallitessa	hakaten	mennessäni	pestessäni
	(пассив)	laskettaessa	syötäessä	hallittaessa	hakattaessa	mentäessä	pestäessä
	инстр.	laskien	syöden	halliten	hakatessani	mennen	pesten
III инфинитив	инесс.	laskemassa	syömässä	hallitsemassa	hakkaamassa	menemässä	pesemässä
	элат.	laskemasta	syömästä	hallitsemasta	hakkaamasta	menemästä	pesemästä
	иллат.	laskemaan	syömään	hallitsemaan	hakkaamaan	menemään	pesemään
	адесс.	laskemalla	syömällä	hallitsemalla	hakkaamalla	menemällä	pesemällä
	абесс.	laskematta	syömättä	hallitsematta	hakkaamatta	menemättä	pesemättä

ФИНСКО-РУССКИЙ АЛФАВИТНЫЙ СЛОВАРЬ

SUOMALAIS-VENÄLÄINEN SANAKIRJA

A

aalto (aallon) волна
aamiainen (aamiaisen) завтрак
aamu утро
aarre (aarteen) сокровище, клад
aate (aatteen) идея
aavikko (aavikon) степь, пустыня
ahdas (ahtaan) тесный
ahkera старательный, трудолюбивый
ahkeruus (ahkeruuden) старание
ahven (ahvenen) окунь
aidake (aidakkeen) барьер, ограждение
aiheuttaa (aiheutan) вызывать, служить поводом
aika (ajan) время
aikaisemmin раньше; **aikaisin** рано
aikakausi (aikakauden) период, эпоха
aikoa (aion) намереваться
aikomus (aikomuksen) намерение, цель
aina всегда
aine (aineen) вещество
airo весло
aita (aidan) забор, ограда
aito (aidon) подлинный
aivan совсем
ajaa (ajan) ездить
ajatella (ajattelen) думать, мыслить
ajatus (ajatuksen) мысль
ajoissa вовремя
ajonopeus (ajonopeuden) скорость езды
akka (akan) *(разг.)* старуха, баба
ala область, профессия, отрасль
alas вниз
aleta (alenen) спускаться, понижаться
alhaalla внизу
alhainen (alhaisen) низкий
alikehittynyt maa (-kehittyneen) развивающаяся страна
alku (alun) начало
alkaa (alan) начинаться
alinomaa постоянно
allekirjoittaa (allekirjoitan) подписывать
aloittaa (aloitan) начинать
alue (alueen) область; **alueellinen** территориальный
ammatti (ammatin) профессия; **olla ammatiltaan** по профессии
ammattiliitto (ammattiliiton) профессиональный союз
ammattitaitoinen (ammattitaitoisen) квалифицированный
ankara строгий, сильный, суровый
annos (annoksen) порция, рацион
ansaita (ansaitsen) заслуживать, зарабатывать
ansio заслуга
antaa (annan) давать, вручать
anteeksi прости(те) **antaa anteeksi** простить
appi (apen) тесть, свекор
apteekki аптека
apu (avun) помощь; **antaa apua** оказывать помощь
apulainen (apulaisen) помощник
armeija армия
aro степь
artikkeli заметка
arvata (arvaan) отгадывать
arvelu догадка, мысль, мнение
arvo ценность, достоинство
arvokas (arvokkaan) ценный
ase (aseen) оружие
asema вокзал, положение
asemakaava план местности
asemasilta (asemasillan) платформа
asettaa (asetan) располагать
asettua (asetun) расположиться
asia дело
asiakas (asiakkaan) клиент, посетитель
askel (askelen) шаг
astella (astelen) шагать, расхаживать
astia сосуд, посуда
astua шагать, идти
asua жить, проживать
asuintalo жилой дом
asukas (asukkaan) житель
asunto (asunnon) квартира
asuntokortteli жилой квартал
asuntola общежитие
asuttaa населять
asutuskeskus (asutuskeskuksen) поселок
ateria еда, трапеза
aueta (aukeaa) открываться
auki открыто
aurinko (auringon) солнце

aurinkoinen (aurinkoisen) солнечный
auringonkylpy (auringonkylvyn) солнечные ванны
auringonlasku заход солнца
auringonsäde (auringonsäteen) луч солнца
auringonvalo солнечный свет
autella (auttelen) помогать
autio запустелый, необитаемый
auto автомашина, автомобиль
autokorjaamo авторемонтная мастерская
autoliikenne (autoliikenteen) автомобильное движение
autolinja маршрут автобуса
autolippu (autolipun) автобусный билет
autonkuljettaja шофер, водитель
auttaa (autan) помогать
avain (avaimen) ключ
avantouimari «морж»
avautua открываться
avata (avaan) открывать
avara обширный, пространственный
avaruus (avaruuden) космос
avaruuslentäjä космонавт
avioliitto (avioliiton) брачный союз, брак
avopäin с непокрытой головой

B

bulgarialainen (bulgarialaisen) болгарский, болгарин
bussipysäkki (bussipysäkin) остановка автобуса

E

edelleen далее, дальше
edellinen (edellisen) предыдущий
edellytys (edellytyksen) предпосылка
edetä (etenen) продвигаться вперед
edistää спешить (о часах), способствовать
edullinen (edullisen) выгодный
edustaja представитель, делегат, депутат
edustajakokous (edustajakokouksen) съезд
ehdoin tahdoin умышленно
ehdottaa (ehdotan) предлагать
ehdottomasti безусловно
ehdotus (ehdotuksen) предложение, проект
edusta место перед чем-либо
edustaa представлять
ehtiä (ehdin) успевать
ei нет
eilen вчера
eilinen (eilisen) вчерашний
elin (elimen) орган
elintarvike (elintarvikkeen) продукт питания
elokuu август
elokuva кинокартина, фильм, кино
elokuvaohjaajapolvi поколение режиссеров
elossa: olla elossa быть в живых
eläin (eläimen) животное, зверь
eläke (eläkkeen) пенсия
elämä жизнь; **elämäkerta** биография
elämäntarve (elämäntarpeen) жизненная потребность
elää жить
emali эмаль
emäntä (emännän) хозяйка
Englanti (Englannin) Англия; **englannin kieli, englanti** английский язык
ennen раньше, перед, прежде, до; **ennestään** раньше, прежде, издавна
ennättää (ennätän) успевать
eno дядя (брат матери)
ensi будущий, следующий; **ensi-ilta** (ensi-illan) премьера
ensiluokkainen (ensiluokkaisen) первоклассный
ensimmäinen (ensimmäisen) первый
ensin сперва, сначала
entinen (entisen) прежний
entisellään по-прежнему
entä ну, а
enää больше; **en enää** я больше не
epäkohta (epäkohdan) недостаток
epäröidä (epäröin) колебаться, сомневаться
epäselvä неясный; **epäselvästi** неясно
epätasaisuus (epätasaisuuden) неравномерность
eri разный, другой
erikoinen (erikoisen) особенный
erikoisala специальность
erikoisuus (erikoisuuden) особенность
erilainen (erilaisen) разный

erinomainen (erinomaisen) отличный, превосходный
eroavuus (eroavuuden) разница, расхождение
eräs (erään) некий, один
esiintyä (esiinnyn) выступать
esimerkki (esimerkin) пример; **esimerkiksi** например
esine (esineen) предмет
esitellä (esittelen) представлять
esittelytilaisuus (esittelytilaisuuden) показ, демонстрация чего-либо
esittäjä актер, исполнитель
esittää (esitän) исполнять
esitys (esityksen) представление
Espanja Испания
este (esteen) препятствие, задержка
estää мешать
eteen перед, вперед
eteinen (eteisen) передняя, прихожая
etelä юг
etenkin в особенности, особенно
etevä способный
etsiä искать
että что *(союз)*
etu (edun) выгода, интерес, преимущество
etuala передний план
etukäteen заранее
etuosa передняя часть
eturivi передний ряд
eväs (evään) провизия

F

filmatisoida экранизировать

H

haaksirikkoutua потерпеть кораблекрушение
haalia собирать
haaraantua (haaraannun) разветвляться
haarukka (haarukan) вилка
haastatella (haastattelen) интервьюировать
haave (haaveen) мечта, фантазия
haavoittaa (haavoitan) ранить, нанести рану
haihtua испаряться
haka (haan) крючок
hakata (hakkaan) бить, колотить, рубить
hakea (haen) искать
hakkaus (hakkauksen) рубка
hallinnollisesti административно
hallita (hallitsen) управлять, властвовать
hallitus (hallituksen) правительство
hallussa: **olla hallussa** находиться в чьем-л. владении
halkeilla (halkeilen) трескаться
halki через, сквозь, поперек
haltioissaan: **olla haltioissaan** быть в восторге
halu желание
halukkaasti охотно
haluta (haluan) желать, хотеть
halveksia презирать
hammas (hampaan) зуб, зубец
hankala трудный, затруднительный
hanki (hangen) сугроб, наст
halpa (halvan) дешевый
hapan (happamen) кислый
harja гребень (горы), щетка
harjanne (harjanteen) кряж
harjoittelija практикант
harjoitus (harjoitusten) репетиция, упражнение
harmaa серый, седой
harrastaa заниматься
harrastelijateatteri самодеятельный театр
hattu (hatun) шляпа
harva редкий
hauska приятный, веселый, забавный
hauskasti забавно, интересно
havaita (havaitsen) наблюдать, замечать, видеть
havumetsä хвойный лес
he они
hedelmä плод, фрукт
heijastaa отражать, излучать; **heijastua** отражаться
heikentää (heikennän) ослабить
heikko (heikon) слабый, бессильный
heikosti слабо, бессильно
heikkous (heikkouden) слабость, бессилие
heilua качаться
heinä сено, трава
heitellä (heittelen) бросать, кидать, метать

heittää (heitän) бросить
helle (helteen) жара, зной
helma подол; **luonnon helmassa** на лоне природы
helmikuu февраль
helppo (helpon) легкий
helposti легко
helteinen (helteisen) знойный, жаркий
henkilö особа, личность, персона, человек
henkilöauto легковой автомобиль
henkilökohtainen (henkilökohtaisen) личный, персональный
hermolääkäri невропатолог
herne (herneen) горох
herra господин
herttainen (herttaisen) милый, приятный
herättää (herätän) будить, возбуждать
herätyskello будильник
herätä (herään) проснуться
heti сразу, сейчас, немедленно, сию минуту
hetki (hetken) минута, момент, миг
hevonen (hevosen) лошадь
hevoskuorma воз
hevosliikenne (hevosliikenteen) гужевой транспорт
hidas (hitaan) медленный
hitaasti медленно
hiekkaranta (hiekkarannan) песчаный берег
hieman немного, чуть-чуть
hieno тонкий, нежный, изящный
hiha рукав
hiihto (hiihdon) ходьба на лыжах
hiihtokilpailu лыжные соревнования
hiihtää (hiihdän) ходить на лыжах
hiiri (hiiren) мышь
hiiva дрожжи
hiihtäjä лыжник
hiljaa тихо
hiljainen (hiljaisen) тихий, спокойный
hiljaisuus (hiljaisuuden) тишина
hiljattain недавно
hiljetä (hiljenen) утихать
hillitä (hillitsen) сдерживать
hillo варенье
hinta (hinnan) цена
hippasilla: **olla hippasilla** играть в пятнашки
hirsi (hirren) бревно
hirvittävä ужасающий
hissi лифт
historia история
historiallinen (historiallisen) исторический
historiallis-kielitieteellinen историко-филологический
hitaasti медленно
hohtava сияющий, сверкающий
hoidella (hoitelen) ухаживать за; заботиться
hoitaa (hoidan) ухаживать, заботиться, лечить
homma занятие (хлопоты)
hotelli гостиница
huhuta аукать (в лесу), передавать слухи; **huhutaan** говорят
huippu (huipun) вершина
huohottaa (huohotan) пыхтеть, тяжело дышать
huokaista (huokaisen) вздохнуть
huokea дешёвый
huolehtia (huolehdin) заботиться
huolellinen (huolellisen) аккуратный
huolellisesti внимательно
huoli (huolen) забота
huolimaton (huolimattoman) небрежный
huolitella (huolittelen) тщательно отделывать
huomata (huomaan) заметить
huomattava заметный, видный, выдающийся
huomauttaa (huomautan) напомнить, сделать замечание
huomautus (huomautuksen) замечание
huomenna завтра
huomio внимание
huomioida брать во внимание
huone (huoneen) комната
huoneisto квартира
huonekalu мебель
huono плохой, дурной, худой
huonosti плохо
hupailla (hupailen) веселиться
hupaisasti весело
hupaisa веселый, забавный, занимательный
huuhtoa (huuhdon) полоскать
huuli (huulen) губа
huumori юмор

huutaa (huudan) кричать
huuto (huudon) крик
huvila дача
hylje (hylkeen) тюлень
hylly полка
hymy улыбка; **hymysuin** улыбаясь
hypätä (hyppään) прыгнуть
hyvin хорошо, довольно
hyvä хороший; **hyvää päivää** добрый день
hyväillä (hyväilen) ласкать
hyväily ласка
hyväksyä одобрять, утверждать
hyytelö желе, студень
hyödyllinen (hyödyllisen) полезный
hyöty (hyödyn) польза
hädin tuskin еле-еле
häipyä (häivyn) исчезать
häiritä (häiritsen) мешать кому-либо, нарушать покой
häkki (häkin) клетка, птичник
hämmennys (hämmennyksen) смятение
hämmästyttävä изумительный, поразительный, удивительный
hän (hänen) он, она
häät (häitten) свадьба
höylätä (höylään) строгать

I

ihailla (ihailen) восхищаться
ihailu восхищение
ihana прекрасный
ihme (ihmeen) чудо
ihmeellinen (ihmeellisen) удивительный
ihminen (ihmisen) человек
ikivihreä вечнозеленый
ikkuna окно
ikä (iän) возраст; **minkä ikäinen** какого возраста
ikävuosi (ikävuoden) год от роду
ikävä скучный, невеселый; скучно, грустно
illallinen (illallisen) ужин
illansuussa под вечер
ilma воздух, погода
ilmasto климат
ilme (ilmeen) выражение
ilmestyä выходить, появляться
ilmiö явление
ilmoittaa (ilmoitan) сообщать, объявлять, доложить
iloinen (iloitsen) радостный
ilta (illan) вечер; **iltaisin** вечерами, по вечерам
iltamat (iltamien) вечер (мероприятие)
iltapuolella в послеобеденное время
iltapäivä послеобеденное время
iltavalaistus (iltavalaistuksen) вечернее освещение
innokas (innokkaan) ревностный, рьяный, страстный
insinööri инженер
irrottaa (irrotan) отделять
iso большой
isoisä дедушка
isoäiti бабушка
istua сидеть
istuin (istuimen) сидение
istumapaikka (istumapaikan) место для сидения
istuttaa (istutan) сажать
istutus (istutuksen) насаждение
isä отец
isänmaallinen (isänmaallisen) отечественный, патриотический
itkeä (itken) плакать
itse сам
itsepalvelu самообслуживание
itsepalvelumyymälä магазин самообслуживания
itä (idän) восток

J

ja и *(союз)*
jakaa (jaan) делить
jakelu раздача, выдача
jaksaa мочь; **miten jaksat?** как поживаешь?
jalankulkija пешеход
jalka (jalan) нога, ножка
jalkaisin пешком
jalkalamppu (jalkalampun) торшер
jalkeilla: olla jalkeilla быть на ногах
jalkine (jalkineen) обувь
jalo благородный, великодушный
jalostusteollisuus (jalostusteollisuuden) обрабатывающая промышленность
jarruttaa (jarrutan) тормозить
jatkaa (jatkan) продолжать

jatko продолжение
jatkua продолжаться
jatkuvasti беспрерывно, постоянно
jauho мука
jo уже
joensuu устье реки
johdinauto троллейбус; **johdinautolinja** маршрут троллейбуса
johtaa (johdan) вести, руководить
johtaja руководитель, вождь, директор
johtopäätös (johtopäätöksen) вывод
joka каждый, который
jokainen (jokaisen) каждый
joki (joen) река
jolla у которого
jolloin когда *(союз)*
jonnekin куда-то
jopa даже
joskus иногда, когда-нибудь
jossa в котором
jostakin откуда-то
jotka (joiden) которые
joukko (joukon) группа, толпа
joukkojärjestö массовая организация
joukkomittainen (joukkomittaisen) массовый
joukkue (joukkueen) команда, взвод
joulukuu декабрь
joutilas (joutilaan) праздный, свободный, незанятый
joutsen (joutsenen) лебедь
joutua (joudun) очутиться
jugoslavialainen югославский, югослав
juhla праздник, торжество
juhlia праздновать
julkaista (julkaisen) опубликовать
juna поезд
juoda (juon) пить
juoksu бег, течение, ход
juoksuhauta (juoksuhaudan) траншея, окоп
juomavesi (juomaveden) питьевая вода
juonne (juonteen) морщинка, след
juosta (juoksen) бежать
juottaa (juotan) поить
juttu (jutun) рассказ, анекдот, дело
juuri именно, как раз, корень
juusto сыр
jyrkkä (jyrkän) крутой
jälki (jäljen) след; **jälkeen** после, за, спустя
jälkiruoka (jälkiruoan) десерт
jälleen снова, вновь
jänis (jäniksen) заяц
jännittävä захватывающий
jännätä (jännään) *(разг.)* болеть (за что-нибудь)
järjestyminen (järjestymisen) налаживание, организация
järjestys (järjestyksen) порядок
järjestäjä дежурный, организатор
järjestää (järjestän) организовать, устроить
järjestö организация
järkkymätön (järkkymättömän) непоколебимый
järvenpinta (järvenpinnan) поверхность озера
järvi (järven) озеро
jäsen (jäsenen) член
jättää (jätän) оставлять
jätättää (часы) отстают
jää лед; **järvi on jäässä** озеро покрыто льдом
jäädyttää замораживать
jäädä (jään) оставаться
jääkaappi (jääkaapin) холодильник
jääkerros (jääkerroksen) слой льда
jäänmurtaja ледокол
jäätelö мороженое
jäätyä (jäädyn) замерзать
jäävätä (jäävään) отводить

K

kaakku (kaakun) торт
kaali капуста; **hapankaali** кислая капуста
kaappi (kaapin) шкаф
kaasu газ
kaasuliesi (kaasulieden) газовая плита
kaataa (kaadan) лить, валить
kaataminen (kaatamisen) валка
kaatua (kaadun) упасть
kadota (katoan) теряться, исчезать
kadottaa (kadotan) потерять
kahdeksan восемь
kahdeksantoista восемнадцать
kahlita (kahlitsen) приковывать

kahvi кофе
kahvila кафе
kaikki (kaiken) весь, вся, всё; **kaikkiaan** всего
kajota (kajoan) трогать
kaivaa рыть
kaivata (kaipaan) нуждаться, скучать
kaivos (kaivoksen) шахта
kaksi два
kaksio двухкомнатная квартира
kaksikymmentä (kahdenkymmenen) двадцать
kaksikymmentäviisi (kahdenkymmenenviiden) двадцать пять
kaksikymmenvuotias (kaksikymmenvuotiaan) двадцатилетний
kaksitoista (kahdentoista) двенадцать
kala рыба
kalanjalostamo рыбоконсервный завод
kalastaa ловить рыбу, рыбачить
kalastaja рыбак
kalastus (kalastuksen) рыболовство, рыбалка
kalastusväline (kalastusvälineen) рыболовные снасти
kalatehdas (kalatehtaan) рыбозавод
kallellaan на боку
kallio скала
kallis (kalliin) дорогой
kalusto мебель, оборудование, сервиз
kamerakulma ракурс
kampauspöytä (kampauspöydän) туалетный столик
kananmuna яйцо
kangas (kankaan) материал, ткань
kannattaa (kannatan) поддержать
kannatus (kannatuksen) поддержка
kansa народ, люди
kansallinen (kansallisen) национальный
kansainvälinen (kansainvälisen) международный
kansallisuus (kansallisuuden) национальность
kansanperinne (kansanperinteen) традиция
kansansatu (kansansadun) народная сказка
kansantalous (kansantalouden) народное хозяйство
kansantaloudellinen (kansantaloudellisen) народнохозяйственный
kansi (kannen) крышка, переплет
kansikuva картина на обложке
kanssa с, со
kantaa (kannan) нести
kanta-asiakas (kanta-asiakkaan) постоянный посетитель
kantapöytä кем-то постоянно занимаемый стол
kantautua доноситься
kantele (kanteleen) кантеле
kanto (kannon) пень
kantosiipialus (kantosiipialuksen) судно на подводных крыльях
kapea узкий
kapitalistinen (kapitalistisen) капиталистический
kappale (kappaleen) предмет, штука
karata (karkaan) убежать
karhu медведь; **karhuntalja** медвежья шкура
karista (karisen) опадать
karistaa трясти, сбросить
karja скот, стадо
Karjala Карелия; **Karjalan Autonominen Sosialistinen Neuvostotasavalta (KASNT)** Карельская Автономная Советская Социалистическая Республика (КАССР)
karkea жесткий, горький
karkeasti грубо
karskisti грубо, резко
kartta (kartan) карта
karva шерсть
kasa куча
kaste (kasteen) роса
kastella (kastelen) поливать
kastike (kastikkeen) соус, подлива
kasvu (kasvun) рост
kasvaa расти
kasvain (kasvaimen) опухоль
kasvattaminen (kasvattamisen) воспитание
kasvatusopillinen korkeakoulu пединститут
kasvi растение
kasvikset овощи, зелень
kasviskeitto (kasviskeiton) овощной суп
kasvitarha, kasvimaa огород
kasvot (kasvojen) лицо
katkaista (katkaisen) оборвать, отрезать

katkera горький, злой
kato (kadon) потеря, неурожай, утрата
katsella (katselen) рассматривать, смотреть
katsoa смотреть
katsomus (katsomuksen) обзор, воззрение
kattaa (katan) крыть, накрывать
katto (katon) крыша
katu (kadun) улица
kauan долго
kauas далеко (куда?)
kaukaa издали
kaukainen (kaukaisen) дальнии, далекий
kaukana далеко (где?)
Kaukasia Кавказ
kaulus (kauluksen) воротник
kauneus (kauneuden) красота
kaunis (kauniin) красивый
kaunistua (kaunistun) хорошеть
kaunistus (kaunistuksen) украшение
kaupanhoitaja заведующий магазином
kauppa (kaupan) магазин
kauppahalli гостиный двор, крытый рынок
kauppaverkosto торговая сеть
kaupunginosa район города
kaupunki (kaupungin) город
kaupunkilainen (kaupunkilaisen) горожанин
kausi (kauden) период, сезон
kautta через
kaveta (kapenen) сужаться
kehittyminen (kehittymisen) развитие
kehittyä (kehityn) развиваться
kehittää (kehitän) развивать
kehitys (kehityksen) развитие
kehottaa (kehotan) советовать, побуждать
kehrätä (kehrään) прясть
kehto (kehdon) колыбель
kehua хвалить
kehys (kehyksen) рама, рамка
keino способ
keinottelija спекулянт
keittiö кухня
keitto (keiton) суп
keittotaito (keittotaidon) кулинарное искусство
keittää (keitän) варить, кипятить
keittäjä повар
kelkka (kelkan) санки, салазки
kello часы
kellä, kenellä у кого
keltainen (keltaisen) жёлтый
kelvata (kelpaan) годиться
kemiateollisuus (-teollisuuden) химическая промышленность
kengänpohja подошва
kenkä (kengän, kengät) ботинок
kenttä (kentän) плац, площадь, поле
keppi (kepin) палка
kera, kanssa вместе с
kerma сливки
kerrallaan за один раз
kerronta (kerronnan) повествование
kerros (kerroksen) этаж
kerrostalo многоэтажный дом
kerta (kerran) раз
kertoa (kerron) рассказывать
kertomus (kertomuksen) рассказ
kerä клубок, кочан
kerätä (kerään) собирать, коллекционировать
kerääntyä (keräännyn) собираться, скопляться
keskeinen (keskeisen) главный, центральный
kesken между, среди
keskenkasvuinen (keskenkasvuisen) подросток
keskellä в середине, посреди, между
keskiaika (keskiajan) средние века
keskikaupunki (-kaupungin) центр города
keskikoulu средняя школа
keskittyä сосредоточиваться, концентрироваться
keskus (keskuksen) центр, середина; **keskusta** центр
keskuslämmitys (-lämmityksen) центральное отопление
keskusposti центральная почта
keskustella (keskustelen) беседовать
keskustelu разговор, беседа
keskuudessa среди, между
kestopäällysteinen асфальтированный
kestää продолжаться, переносить
kesä лето
kesäleiri летний лагерь
kesäilta летний вечер
kesäkuu июнь; **kesäkuinen** (kesäkuisen) июньский

kesäpuisto летний парк
kesäpäivä летний день
kesäyö летняя ночь
ketju цепь, цепочка
kettu (ketun) лиса, лисица
kevyt (kevyen); **keveä** лёгкий
kevät (kevään) весна
kevätlukukausi (kevätlukukauden) весенний семестр
kieli язык
kielitiede (kielitieteen) языкознание
kieltäytyä (kieltäydyn) отказываться
kieltää (kiellän) запрещать
kiertoajelu экскурсия (по городу)
kiertotähti (kiertotähden) планета
kiertää (kierrän) обходить
kiihkeä пылкий, горячий
kiihottaa (kiihotan) возбуждать, раздражать
kiiltävä блестящий
kiinni: on kiinni закрыто; застегнуто
kiinnittää прикреплять
kiinnostaa интересовать, возбуждать интерес
kiinnostava интересный
kiinnostua интересоваться
kiinnostus (kiinnostuksen) интерес
kiintyä (kiinnyn) привязываться
kiire (kiireen) спешка, поспешность
kiireesti быстро
kiirehtiä (kiirehdin) торопиться
kiiruhtaa (kiiruhdan) торопиться
kiisseli кисель
kiistellä спорить, полемизировать
kiitos (kiitoksen) спасибо
kiitää (kiidän) мчаться
kiittää (kiitän) благодарить
kiivetä (kiipeän) залезать
kilo килограмм
kilometri километр
kilpaa, kilvan вперегонки
kilpailu соревнование
kilpailuonni (kilpailuonnen) спортивная удача
kimaltaa (kimallan) блистать, блестеть
kinos (kinoksen) сугроб
kipeä больной
kipu (kivun) боль
kiristyä натягиваться, затягиваться
kirja книга
kirjailija писатель
kirjain (kirjaimen) буква
kirjallinen (kirjallisen) литературный, письменный
kirjallisesti письменно
kirjallisuus (kirjallisuuden) литература
kirjasin (kirjasimen) шрифт
kirjasto библиотека
kirjattu kirje заказное письмо
kirje письмо
kirjekuori (kirjekuoren) конверт
kirjoittaa (kirjoitan) писать
kirjoittaja автор, пишущий
kirjoitus (kirjoituksen) статья, запись, сочинение
kirjoituspöytä (kirjoituspöydän) письменный стол
kirkas (kirkkaan) прозрачный, яркий
kirkkaasti ясно, звонко, светло
kirkko (kirkon) церковь
kirves (kirveen) топор
kissa кошка
kita (kidan) пасть
kiukutella (kiukuttelen) капризничать
kiusallinen (kiusallisen) мучительный
kivi (kiven) камень
kivitalo каменный дом
kodikas (kodikkaan) уютный
koettaa (koetan) пробовать, пытаться
kohdella (kohtelen) относиться к кому-либо, обращаться с
kolina шум
kohota (kohoan) подниматься
kohottaa (kohotan) повысить
kohta (kohdan) место
kohteliaisuus (kohteliaisuuden) вежливость
kohti в направлении, навстречу
koira собака
koivu береза
koje (kojeen) прибор, аппарат
kokelas (kokelaan) практикант
kokenut (kokeneen) опытный
koko целый, весь
kokonainen (kokonaisen) целый
kokoonpano состав
kokoontua (kokoonnun) собираться
kokous (kokouksen) собрание
kolea холодный
kolhoosilainen (**kolhoosilaisen**) **колхозник**

kolmas (kolmannen) третий
kolme три
kolmesataa (**kolmensadan**) триста
kolmivuotias (kolmivuotiaan) трехлетний
kollektiivi коллектив
komea великолепный
komero встроенный стенной шкаф
komitea комитет
kommunistinen (kommunistisen) коммунистический
kone (koneen) машина
koneinsinööri инженер-механик
konevarikko (konevarikon) машинное депо
kookas (kookkaan) рослый, крупный
kopeekka (kopeekan) копейка
koputtaa (koputan) стучаться
kori корзина
koristaa украшать, наряжать
koristamaton (koristamattoman) неукрашенный
korjata (**korjaan**) поправить, исправлять
korjaus (**korjauksen**) исправление, переделка
korkea высокий
korkeakoulu высшее учебное заведение
korkeintaan не свыше
korkeus (korkeuden) высота
kortti (kortin) карточка, открытка, карта (игральная)
korva ухо, ушко
korvapuusti пощечина, сдобная булочка
koska так как
koski (kosken) порог
koskettaa (kosketan) коснуться
kostea влажный
koti (kodin) дом (домашний очаг)
kotikaupunki (kotikaupungin) родной город
kotimaa родина, отечество
kotiseutu (kotiseudun) родной край
kotitalous (kotitalouden) домашнее хозяйство
kotiutua (kotiudun) обживаться, демобилизоваться
kotka орел
koulu школа
koululainen (**koululaisen**) школьник
koulupuku (koulupuvun) форма школьная
koulutus (koulutuksen) обучение
koulutyttö (koulutytön) школьница
kouluvuosi (kouluvuoden) учебный год
kova крепкий, сильный, твердый
koveta усиливаться, крепчать
kovin очень, сильно
kuinka как, каким образом. **Kuinka vanha olet?** Сколько тебе лет?
kuiva сухой
kuivasti сухо
kuivata (kuivaan) сушить
kuivausteline (**kuivaustelineen**) сушилка для посуды
kuja аллея, переулок
kuka (kenen) кто
kukaan никто, кто-нибудь
kukannuppu (kukannupun) бутон
kukansiemenet семена цветов
kukka (kukan) цветок
kukkakimppu (kukkakimpun) букет цветов
kukkia (kukin) цвести, расцветать
kukkiva цветущий
kukkua (kukun) куковать
kukkula холм, возвышенность
kukkura: olla kukkuroillaan быть переполненным
kukoistaa процветать
kuljettaa (kuljetan) возить, перевозить, водить
kuljetusajotoimisto транспортное агентство
kulkea (kuljen) идти, ходить
kulkue (kulkueen) демонстрация
kulma угол
kulta (kullan) золото, милый
kulua проходить, изнашиваться
kuluttaa (kulutan) расходовать
kulutus (kulutuksen) потребление
kulutustarvike (**kulutustarvikkeen**) предмет потребления
kumpuileva холмистый
kun когда *(союз)*
kunnia честь, почет, почесть
kunnioittaa (kunnioitan) уважать
kunnioitus (kunnioituksen) уважение
kunnollinen (kunnollisen) порядочный
kunnostaa приведение в порядок
kunto (kunnon) порядок, состояние
kuohu пена, волнение

kuolla (kuolen) умирать
kuoppa (kuopan) яма
kuori (kuoren) кора, конверт, шелуха
kuorma-auto грузовая машина
kuormasto обоз
kuppi (kupin) чашка
kurki (kurjen) журавль
kurjuus (kurjuuden) нищета, бедность
kuten как
kutomatehdas (-tehtaan) ткацкая фабрика
kutsu приглашение, вызов
kutsua приглашать, звать
kuu луна, месяц
kuukausi (kuukauden) месяц
kuulla (kuulen) слышать
kuuloke (kuulokkeen) телефонная трубка
kuulu, kuuluisa известный, знаменитый
kuulua слышаться, принадлежать
kuuluisuus (kuuluisuuden) знаменитость
kuulustelu зачет
kuuma горячий, жаркий, жарко
kuumeta (kuumenen) нагреваться
kuunari шхуна
kuunnella (kuuntelen) слушать
kuutamo лунный свет; **kuutamoilta** лунный вечер
kuva картина, изображение, фотография
kuvakirja книга с картинками
kuvata (kuvaan) изображать, описывать, характеризовать
kuvauksellinen (kuvauksellisen) изобразительный
kyetä (kykenen) мочь, быть в состоянии
kylki (kyljen) бок
kyllin достаточно
kyllä да, конечно
kylmetä (kylmenen) охлаждаться, остывать
kylmä холодный, холодно
kylmäkiskoinen (kylmäkiskoisen) холодный, равнодушный
kylpyhuone (kylpyhuoneen) ванная комната
kyltti (kyltin) вывеска
kylvää сеять, засевать

kylä деревня; **olla kylässä** гостить
kymmenen десять
kynsi (kynnen) ноготь
kynä, lyijykynä карандаш
kynäkotelo пенал
kypsä спелый, готовый
kysellä (kyselen) спрашивать
kysymys (kysymyksen) вопрос
kysyä спросить
kyynel (kyynelen) слеза
käheästi хрипло
käki (käen) кукушка
kämmen (kämmenen) ладонь
kärsivällinen (kärsivällisen) терпеливый
kärsivällisyys (kärsivällisyyden) терпение
käsi (käden) рука
käsikirjoitus (käsikirjoituksen) сценарий, рукопись
käsine (käsineen) перчатка
käsitellä (käsittelen) обсуждать, разбирать
käsittää (käsitän) соображать, понимать
käsitys (käsityksen) понятие
käskeä (käsken) приглашать, приказывать
kävellä (kävelen) ходить, шагать
kävely прогулка, гуляние, ходьба
käydä (käyn) ходить, идти, посещать
käynti (käynnin) посещение, хождение
käyttäytyminen (käyttäytymisen) поведение
käyttää (käytän) применять, употреблять, пользоваться
käyttö (käytön) употребление, пользование
käytävä ход, проход, коридор
käännellä (kääntelen) поворачивать, перевертывать
käännekohta (käännekohdan) поворотный пункт
kääntyä (käännyn) поворачиваться, повернуться
kääntäjä переводчик
kääntää (käännän) поворачивать, переводить
kääriä (käärin) завертывать

L

laaja (laajan) пространный
laajasti широко
laatia (laadin) составлять, сочинять
laatikko (laatikon) ящик, коробочка
laatikkoruoka запеканка
lahja подарок
lahjakas (lahjakkaan) одаренный
lahje (lahkeen) штанина
lahjoittaa (lahjoitan) дарить
lahti (lahden) залив, губа
laidun (laitumen) пастбище
lainata (lainaan) одалживать, занять
laiskuri лентяй, лодырь
laita край, борт
laitos (laitoksen) учреждение, заведение
laituri пристань
laiva судно, корабль
laji вид, порода, сорт
lakaista (lakaisen) подметать, мести
lakata (lakkaan) переставать
lakeus (lakeuden) равнина
laki (lain) закон
lakki (lakin) шапка, фуражка
lamaus (lamauksen) упадок
lammas (lampaan) овца
lammasnahkainen (lammasnahkaisen) овчинный
lamppu (lampun) лампа, лампочка
lanka (langan) нить, нитка
lankku (lankun) толстая доска
lannoite (lannoitteen) удобрение
lanttu (lantun) брюква
lasi стакан, стекло
laskea пускать, спускать, снижать, считать, вычислять
laskeutua (laskeudun) оседать, спускаться, снижаться
lasku счет
lastaus (lastauksen) погрузка
lastentarha детский сад
lasti груз
lattia пол, настил
latu (ladun) лыжня
latva вершина, макушка
lauantai суббота
laukata (laukkaan) скакать
laukku (laukun) сумочка, портфель
laulaa петь
laulu песня

laulukuoro хор
lauma стадо
lause (lauseen) фраза, предложение
lausua сказать, произносить, декламировать
lauta (laudan) доска
lavastus (lavastuksen) оформление спектакля
lehmus (lehmuksen) липа
lehmä корова
lehdistötilaisuus (lehdistötilaisuuden) пресс-конференция
lehti (lehden) лист, газета
lehtipuu лиственное дерево
lehtimies (lehtimiehen) журналист
lehtiö блокнот
leijailla (leijailen) парить, летать
leikata (leikkaan) резать, нарезать, кроить
leikki (leikin) игра
leikkiä (leikin) играть
leima печать; клеймо
leimasin (leimasimen) печать, штемпель
leipä (leivän) хлеб
leipätehdas (leipätehtaan) хлебозавод
leiritalo здание лагеря
leivos (leivoksen) пирожное
lemmikki (lemmikin) любимец; незабудка
leninki (leningin) платье
lennättää (lennätän) бросать, пускать, заставить летать
lentokone (lentokoneen) самолет
lentokenttä (lentokentän) аэродром
lentopostikirje (lentopostikirjeen) письмо авиапочтой
lentää (lennän) летать
lepattaa (lepatan) дрожать, трепетать
lepo (levon) отдых
leposohva кушетка
levetä (levenen) расширяться
leveä широкий
levittää (levitän) расширять
levitä (leviän) распространяться
levätä (lepään) отдыхать
liehua (liehun) развеваться
liekki (liekin) пламя
liemi (liemen) бульон
liesi (lieden) очаг, печь
liha мясо
lihapyörykkä (lihapyörykän) котлета

liharuoka (liharuoan) мясное блюдо
liika (liian) лишний, излишек; **liian** слишком, чересчур
liike (liikkeen) движение, коммерческое предприятие
liikenne (liikenteen) движение
liikennemaksu плата за проезд
liikenneonnettomuus (liikenneonnettomuuden) дорожная катастрофа
liikennesäännöt правила уличного движения
liikenneturvallisuus (liikenneturvallisuuden) безопасность движения
liikennevalo светофор
liikenneväline (liikennevälineen) средство передвижения, транспорт
liikkua (liikun) двигаться
liima клей
liimata (liimaan) клеить, приклеивать
liina платок
liitto (liiton) союз
liitu (liidun) мел
liipasin (liipasimen) курок
likainen *(likaisen) грязный*
linjuri автобус
lippu (lipun) билет, флаг
lipua (livun) скользить
lisätä (lisään) прибавлять, **увеличивать**
litra литр
liukas (liukkaan) скользкий
loihtia (loihdin) колдовать
loistaa сверкать, блестеть
loistava блестящий
loistohuvila роскошная вилла
loitota (loittonen) отдаляться
loiva отлогий
lokakuu октябрь
Lokakuun Suuri sosialistinen vallankumous Великая Октябрьская социалистическая революция
loma отпуск
lopetella (lopettelen) доканчивать
lopettaa (lopetan) кончать
loppua (lopun) кончаться
loukata (loukkaan) оскорблять, ушибить
luento (luennon) лекция
lueskella (lueskelen) почитывать
luistaa скользить
luistelu катание на коньках
luistella (luistelen) кататься на **коньках**
luistin (luistimen) конёк
luistinrata (luistinradan) каток
lujittaa (lujitan) укреплять
lukea (luen) читать; **luvut учеба** в вузе
lukeminen (lukemisen) чтение
lukko (lukon) замок
lukuisa многочисленный
lukumäärä количество
lukusali читальный зал
lumi (lumen) снег
lumipyry метель
lumo очарование
luode (luoteen) северо-**запад**
luokka (luokan) класс
luominen (luomisen) создание, **творение**; **lumen luominen** чистка **снега**
luona у, возле, около, при
luonne (luonteen) характер
luonnollisesti естественно
luonnonkaunis (luonnonkauniin) **живописный**
luonto (luonnon) природа
luonteenomainen (luonteenomaisen) характерный
luopua (luovun) отказываться
luottaa (luotan) надеяться, доверять
luottamus (luottamuksen) доверие
luova творческий, созидательный
luovuttaa (luovutan) сдать, уступить
luu кость
luukku (luukun) окошечко
luulla (luulen) думать, полагать
luultavasti вероятно
lusikka (lusikan) ложка
luvata (lupaan) обещать
lyhetä (lyhenen) укорачиваться
lyhty (lyhdyn) фонарь
lyhyt (lyhyen) короткий
lyhyesti коротко
lyhyttavaraosasto галантерейный **отдел**
lyhyys (lyhyyden) краткость
lyijykynä карандаш
lyödä (lyön) бить, сечь, колотить
lähellä близко
lähentää (lähennän) сближать
lähestyä приблизиться
lähettiläs (lähettilään) посол

lähettää (lähetän) **посылать, отправлять**
lähetys (lähetyksen) посылка, **передача**
lähiaika (lähiajan) ближайшее **время**
lähinnä ближе всего, прежде **всего**
lähipitäjä ближняя волость
lähiympäristö окрестность
lähteä (lähden) отправляться
lähtö (lähdön) отъезд, старт
läksy задание
lämmetä (lämpenen) нагреваться, согреваться
lämmin (lämpimän) теплый
lämmittää (lämmitän) подогреть, топить
lämmityslamppu (lämmityslampun) нагревательная лампа
lämpimästi тепло, приветливо
lämpö (lämmön) тепло
länsi (lännen) запад
läpi сквозь
läpäistä (läpäisen) пропускать, **выдержать** *экзамен*
läsnä в присутствии
läsnäoleva присутствующий
lääkäri врач
löytää (löydän) находить

M

maa страна, земля
maailma мир, свет
maailmansota (maailmansodan) мировая война
maajoukkue (maajoukkueen) сборная команда страны
maaottelu международный турнир
maalaiskylä деревня
maalata (maalaan) красить
maalikerros (maalikerroksen) **слой** краски
maanantai понедельник
maantie шоссе
maantieteellinen (maantieteellisen) географический
maanviljelys (maanviljelyksen) земледелие
maaseutu (maaseudun) **провинция**, сельская местность
maata (makaan) **лежать**
maatalous (maatalouden) сельское хозяйство
maatalousmaa аграрная страна
maataloustuotanto (maataloustuotannon) сельскохозяйственное производство
mahdollisuus (mahdollisuuden) возможность
mahtava могучий, внушительный
mahtua *(mahdun)* вмещаться
maineikas (maineikkaan) славный, знаменитый
mainio замечательный
mainiosti замечательно, превосходно
mainita (mainitsen) упоминать
maisema пейзаж
maito (maidon) молоко
maitokannu молочный бидон
maitolasi стакан для молока
makea сладкий
makeiset сладости
makkara колбаса
maksaa платить, стоить
mansikka *(mansikan) земляника*
marja ягода; **olla marjassa** собирать ягоды
marjastaja ягодник
marraskuu ноябрь
marssia шагать, маршировать
masentua (masennun) унывать, **падать** духом
matala низкий, мелкий, неглубокий
matka путешествие, поездка, путь, расстояние
matkailija путешественник, турист
matkalaukku (matkalaukun) чемодан
matkatavara багаж
matkustaa, matkustella (matkustelen) путешествовать, ехать, выезжать
matkustaja пассажир
matto (maton) половик, ковер
maukas (maukkaan) вкусный
maukkaasti вкусно
me (meidän) мы
meille нам
meillä у нас
mekaanikko (mekaanikon) механик
melkein почти
melu шум
menestys (menestyksen) успех
menestyä преуспевать

menetellä (menettelen) поступать, действовать
menettää (menetän) тратить, лишаться
mennä (menen) идти
meno расход, ход; **olla menossa** собираться уходить, быть в пути
meri (meren) море
merkitys (merkityksen) значение, смысл
merkki (merkin) знак
metsikkö (metsikön) лесок, роща
metsä лес
metsäinen лесистый
metsänhakkuu лесозаготовки
metsänhoito (metsänhoidon) лесоводство
metsänkaataja лесоруб
metsänreuna край леса
metsästys (metsästyksen) охота
metsästäjä охотник
metsätyö лесоразработки
metsätyöläinen (metsätyöläisen) лесозаготовитель, лесоруб
miehittää занимать, оккупировать
miekkailu фехтование
mieleinen (mieleisen) приходящий по вкусу, приятный
mielellään охотно, с удовольствием
mielenkiinto (mielenkiinnon) интерес
mielenkiintoinen (mielenkiintoisen) интересный, занимательный
mieli (mielen) настроение
minulla on hyvä mieli мне приятно
minulla on paha mieli я огорчен
pahoittaa mieltä огорчать
minun tekee mieleni мне хочется
johtua, tulla mieleen прийти на ум, в голову
mielihyvä удовольствие
mielikuva представление
mielin määrin вдоволь
mielipide (mielipiteen) мнение
miellyttävä приятный
mies (miehen) мужчина
mietiskellä (mietiskelen) размышлять
miettiä (mietin) думать, обдумывать
mihin куда; **ei mihinkään** никуда
miksi почему
mikä (minkä, mitä) что (чего, что)
millainen (millaisen) какой, какая, какое
milloin когда (вопр. **нар.**)
miniä невестка
minne куда
minä (minun) я
missä где
mistä откуда
miten как, каким образом
mitä что; **ei mitään** ничего
moni (monen, monta, monet) **многие**
kuinka monta? сколько?
monivärinen (monivärisen) многоцветный
moottorivene (moottoriveneen) моторная лодка
morsian (morsiamen) невеста
motkottaa (motkotan) ворчать
muhkea видный, представительный, роскошный
muinais-Venäjä древняя Русь
muistaa помнить
muisti память
muistikirja записная книжка
muistomerkki (muistomerkin) памятник
muistuttaa (muistutan) напоминать
mukaan по, согласно; с, вместе с
mukavuus (mukavuuden) удобство
muodostaa образовать, составить
muodostua превращаться, получаться, состоять из чего-либо, образоваться
muona продовольствие
muoto (muodon) форма, вид, образ
musta чёрный
mustekynä ручка с пером
muuttua (muutun) превращаться, изменяться
myrsky буря, шторм
myrskytä (myrskyää) бушевать
myyjätär (myyjättären) продавщица
myymälä магазин
myöhäinen (myöhäisen) поздний
myöhästyminen (myöhästymisen) опоздание
myöhästyä опаздывать
myöhään поздно
myös и, тоже, также
myöten по, до; **tietä myöten** по дороге
myötävaikuttaa (myötävaikutan) содействовать

mäenlaskupaikka (mäenlaskupaikan) горка для спуска на лыжах и на санках
mäki (mäen) гора, возвышенность, холм
mänty (männyn) сосна
märkä (märän) мокрый
määrittää (määritän) определять
määrä количество
määräaika (määräajan) срок
määrätä (määrään) установить, определять, назначить, приказать
määräys (määräyksen) приказ, назначение
mökki (mökin) изба

N

naapuri сосед
nahka (nahan) кожа, шкура
naimisissa: olla naimisissa быть женатым (замужем)
nainen (naisen) женщина
nappi (napin) пуговица
narahdella (narahtelen) поскрипывать
naula гвоздь
naulakko (naulakon) вешалка
nauraa смеяться
nauttia (nautin) наслаждаться, принимать (лекарство)
ne (niiden) они (не о человеке), те
neekeri негр
neilikka (neilikan) гвоздика
neljä четыре
neljännes (neljänneksen) четверть
nenä нос
nenäliina носовой платок
neula игла, иголка
neulanen (neulasen) игла, хвоя
neuvo совет, наставление
neuvoa советовать, указывать
neuvosto совет
neuvostokansalainen (neuvostokansalaisen) советский гражданин
Neuvosto-Karjala Советская Карелия
Neuvostoliitto (Neuvostoliiton) Советский Союз
niemimaa полуостров
nimeltä по имени
nimi (nimen) имя
nimittäin именно, а именно
nimittää называть
nimitys (nimityksen) название
niin так
niitty (niityn) луг
nojata (nojaan) прислоняться
nojatuoli кресло
noki (noen) сажа
nopea быстрый
nopeasti быстро
normaaliolot обычная обстановка
nostaa поднимать
nostolaite (nostolaitteen) подъёмное сооружение
noudattaa (noudatan) руководствоваться, соблюдать
nelissäkymmenissä за тридцать лет
nousta (nousen) подниматься; **nousta autoon** сесть в машину
nuhtelu порицание, упрёк
nukketeatteri кукольный театр
nukkua (nukun) спать
nuolla (nuolen) лизать
nuorekas (nuorekkaan) моложавый
nuori (nuoren) молодой
nuoriso молодёжь
nuorisoliitto (nuorisoliiton) союз молодёжи
nuorisoliittolainen (nuorisoliittolaisen) комсомолец
nuoruus (nuoruuden) молодость, юность
nuppu (nupun) бутон
nurmikko (nurmikon) газон
nykyaikainen (nykyaikaisen) современный
nykypäivä современность
nykyään в настоящее время
nyrkkeily бокс
nyt сейчас, теперь
nähdä (näen) видеть
nähtävyys (nähtävyyden) достопримечательность
nähtävästi по-видимому
näin так, этак
näkemiin до свидания; **ensi näkemältä** на первый взгляд
näky (näyn) вид
näkyä виднеться
näköala вид
näköradio телевизор
nälkäinen (nälkäisen) голодный
nämä эти
näytelmä пьеса, постановка
näyttelijä артист

näyttelijäsuoritus (näyttelijäsuorituksen) исполнение роли
näyttely выставка
näyttelyesine (näyttelyesineen) экспонат
näyttää (näytän) выглядеть, показывать
näytös (näytöksen) представление, акт

O

odotella (odottelen) поджидать
odottaa (odotan) ждать
ohi мимо
ohittaa (ohitan) проходить, проезжать мимо
ohjaaja руководитель
ohuesti тонко; **ohukas** (ohukkaan) блин
ohut (ohuen) тонкий
oikea правый
oikealle направо
oikeanpuoleinen (oikeanpuoleisen) находящийся на правой стороне
oikein правильно, очень, весьма
oikeus (oikeuden) право, суд
oja яма, канава
ojentaa (ojennan) протягивать
oksa ветка
oleellinen (oleellisen) существенный
olemassaolo существование, бытие
olki (oljen) солома
olkimatto (olkimaton) циновка
olla (olen, olet, on...) быть; находиться
olo пребывание
olohuone (olohuoneen) гостиная
olosuhde (olosuhteen) обстоятельство, условие
olutpanimo пивоваренный завод
oma свой, собственный; **omakotitalo** собственный дом
omena яблоко
ominainen (ominaisen) свойственный
omistaa иметь, владеть
omituinen (omituisen) странный
ommella (ompelen) шить
ompelija портной
ompelimo швейная мастерская
ompelu шитье, рукоделие
ompelukone (ompelukoneen) швейная машина
ongelma проблема
ongenvapa (ongenvavan) удилище
onki (ongen) удочка
onkia (ongin) рыбачить, удить
onnellinen (onnellisen) счастливый
onnettomuus (onnettomuuden) несчастье
onni (onnen) счастье
onnistaa посчастливиться
onnistua удаваться
onnistuminen (onnistumisen) успех, удача
onnitella (onnittelen) поздравлять
onnittelusähke (onnittelusähkeen) поздравительная телеграмма
opas (oppaan) гид, проводник
opettaja учитель
opettajainhuone учительская
opinto (opinnon) учеба
opiskelija учащийся, студент
opiskella (opiskelen) учиться
opiskelu учёба
oppia (opin) учиться, научиться
oppikirja учебник
oppilaitos (oppilaitoksen) учебное заведение
oppilas (oppilaan) ученик
oppinut (oppineen) учёный
oppitunti (oppitunnin) урок
oppivuosi (oppivuoden) учебный год
orava белка
orkesteri оркестр; **orkesterinjohtaja** дирижер
osa часть, роль
osallistua участвовать
osasto отдел, цех, отделение
osata (osaan) уметь
osittain по частям, частично
osoite (osoitteen) адрес
osoittaa (osoitan) указывать, проявлять
ostaa покупать
ostos (ostoksen) покупка
osua попасть в
osuuskauppa (osuuskaupan) кооператив
otsa лоб
ottaa (otan) взять, принимать
ovela хитрый, ловкий
ovi (oven) дверь
ovikello дверной звонок

paha плохой
pahasti плохо
pahoillaan; olla pahoillaan огорчаться
paikka (paikan) место
paikkakunta (paikkakunnan) местность
paimen (paimenen) пастух
paimentaa (paimennan) пасти
painaa давить, весить; **painaa mieleensä** запоминать
paini борьба
painonnosto поднимание тяжестей
painostaa оказывать давление
paistaa печь; светить, сиять
paisti жаркое
paistinperuna жареная картошка
paistua печься, жариться
paitsi кроме, за исключением
paja кузница
paketti (paketin) пакет
pakkanen (pakkasen) мороз
pakko (pakon) необходимость
paksu толстый
pala кусок
palaa гореть
palanen (palasen) кусочек
palata (palaan) возвращаться
paljas (paljaan) открытый, голый
paljon много
palkinto (palkinnon) приз
palkittu (palkitun) награжденный
palkka (palkan) зарплата, жалованиe
palkokasvi бобовое растение
palloilu игра в мяч
pallosilla: olla pallosilla играть в мяч
palmikko (palmikon) коса (волосы)
paloitella (paloittelen) размельчить, разрезать на куски
palvata (palvaan) коптить
palvelija слуга
palvella (palvelen) служить
palvelus (palveluksen) служба, услуга
panna (panen) положить, класть ставить
pannukakku (pannukakun) дрочена
paperi бумага
paperilappu (paperilapun) листок бумаги
papu (pavun) боб
parantaa (parannan) поправлять
parantola санаторий
parantua (parannun) улучшаться, поправляться
paras (parhaan), **parhain** (parhaimman) наилучший
parata (paranen) улучшаться, поправляться
pari пара
parta (parran) борода; **ajaa parta** побриться
pata (padan) горшок
patalakki (patalakin) ермолка
pato (padon) плотина, запруда
pedagoginen (pedagogisen) педагогический
pehmeä мягкий
peili зеркало
peittää (peitän) покрывать
pelastaa спасать
pelkuri трус
pelkääminen (pelkäämisen) боязнь
pelto (pellon) поле
penaali пенал
penkki (penkin) грядка, скамья
penkkiurheilija болельщик
pensas (pensaan) куст
pentu (pennun) щенок, детёныш
perhe (perheen) семья
perheenjäsen (perheenjäsenen) член семьи
perheonni (perheonnen) семейное счастье
periaate (periaatteen) принцип
perillä: olla perillä быть на месте назначения, у цели
peruna картофель
perusta основа
perustaa основать
perustaminen (perustamisen) основание, устройство
perustuslaki (perustuslain) конституция
peräsin (peräsimen) штурвал
peseytyä (peseydyn) умываться
pestä (pesen) мыть, вымыть
pesu мытье, умывание, стирка
pesuallas (pesualtaan) раковина
pesukone (pesukoneen) стиральная машина
pesä гнездо, логово
petoeläin (petoeläimen) хищное животное

Petroskoi Петрозаводск
petroskoilainen (petroskoilaisen) петрозаводчанин
pian быстро, скоро
pidetä (pitenen) удлиняться
pidot (pitojen) пир
pieni (pienen) маленький
piha двор; **pihalla** на дворе
pihlaja рябина
pihvi бифштекс
piilottaa (piilotan) прятать, скрывать
piimä простокваша
piippu (piipun) трубка, труба
piiras (piiraan), **piirakka** (piirakan) пирог
piiri круг, район
piirteet (piirteiden) черты
piirtää (piirrän) чертить
piirustaa рисовать, чертить
pikkulapsi (pikkulapsen) младенец, малютка
pilkkoa (pilkon) рубить, колоть
pilvi (pilven) облако, туча
pimetä (pimenen) темнеть
pimeys (pimeyden) темнота
pimeä темный, темнота
pikkuruoka (-ruoan) закуска
pino поленница, штабель
pioneerileiri пионерский лагерь
piste (pisteen) точка
pistin (pistimen) штык
pistäytyä (pistäydyn) заходить
pitkin по
pitkä длинный, долгий; **pitkän aikaa** долгое время
pituus (pituuden) длина
pitää *безлично*: **pitää mennä** нужно идти; **pidän hänestä** мне он нравится
pohja дно
pohje (pohkeen) икра ноги
pohjoinen (pohjoisen) север
pohjoisosa северная часть
pohjoistuuli (pohjoistuulen) северный ветер
pohjola север, северный край
pohtia (pohdin) обсуждать, обдумывать
poika (pojan) мальчик
poikamies (poikamiehen) холостяк
poikkeus (poikkeuksen) исключение
poikki поперек, через; сломан
poikkikatu (poikkikadun) перекресток
pois прочь
poistaa удалять, устранять
poistua удалиться
polkea (poljen) затаптывать
polku (polun) тропа
polkupyörä велосипед
polkupyöräilijä велосипедист
polttaa (poltan) жечь, сжигать
polttopuu дрова
polvi (polven) колено, поколение
poppeli тополь
porkkana морковь
poro олень
porolauma стадо оленей
porraskäytävä лестница
porsas поросенок
portaikko (portaikon) лестница
portieeri портье, администратор в гостинице
poski (posken) щека
posti почта
postikonttori почтовая контора
postilaatikko (postilaatikon) почтовый ящик
postilaitos (postilaitoksen) почтовое отделение
postimerkki (postimerkin) почтовая марка
postiosoitus (postiosoituksen) почтовый перевод
potilas (potilaan) больной
potkaista (potkaisen) пнуть, лягнуть
pudota (putoan) падать
puhaltaa (puhallan) дуть
puhdas (puhtaan) чистый
puhdistaa чистить
puhe (puheen) речь
puheenjohtaja председатель
puheenvuoro слово (в прениях)
puhelias (puheliaan) разговорчивый
puhelin (puhelimen) телефон
puhelinpylväs (puhelinpylvään) телефонный столб
puhelinkioski телефонная будка
puhemiehistö президиум
puhjeta (puhkean) распускаться
puhua говорить
puhuja оратор
puistikko (puistikon) садик, сквер
puisto парк, сад

puistokaupunki (puistokaupungin) город-сад
pukea (puen) одевать
pukeutua (pukeudun) одеваться
puku (puvun) костюм
pula беда, кризис
pullo бутылка
pulpetti (pulpetin) парта, пульт
pumpulinen (pumpulisen) хлопчатобумажный
punainen (punaisen) красный
punajuuri (punajuuren) свекла
puoli (puolen) половина, сторона
puoliso супруг(а)
puolue (puolueen) партия
puolueellinen (puolueellisen) пристрастный
puolueellisesti пристрастно
puolustaa защищать
pureskella (pureskelen) жевать, разжевывать
purje (purjeen) парус
purkaa (puran) разбирать, сносить
puro ручей
purra (puren) кусать
putous (putouksen) падение, водопад
puu дерево; **puut** (puitten) дрова
puuro каша
puutalo деревянный дом
puutalotehdas (puutalotehtaan) домостроительный комбинат
puutarha сад
puutavara лесоматериал
puuttua (puutun) недоставать
pyrkijä претендент, стремящийся, поступающий
pyrkiä (pyrin) стремиться; **pyrkiä yliopistoon** поступать в университет
pyryttää: ulkona pyryttää снег идет
pystyä быть способным (на что-либо)
pysyä сохраняться; оставаться, пребывать
pysähtyä (pysähdyn) остановиться
pysäkki (pysäkin) остановка
pysäköintipaikka (pysäköintipaikan) стоянка
pyyhkiä (pyyhin) вытирать, стереть, вычеркивать
pyykki (pyykin) стирка, бельё
pyyntialus (pyyntialuksen) рыболовное судно
pyyntö (pyynnön) просьба
pyytää (pyydän) просить, ловить
pyöreä круглый
pyörittää (pyöritän) крутить, вертеть, вращать
pyörä колесо
päivisin днём
päivä день
päiväkirja дневник, классный журнал
päivällinen (päivällisen) обед
päivänpaiste (päivänpaisteen) солнцепёк
pätevä компетентный, действительный
pää голова, конец
pääasiassa в основном
päähine (päähineen) головной убор
pääkaupunki (pääkaupungin) столица
pääkirjoitus (pääkirjoituksen) передовица (в газете)
pääliina платок (головной)
päänsärkypulveri порошок от головной боли
pääseminen (pääsemisen) прибытие, доступ
päästä (pääsen) отцепиться, добраться, попасть, избавиться
pääsytutkinto (pääsytutkinnon) вступительный экзамен
päätellä (päättelen) делать вывод
päättyä заканчиваться
päättäväinen (päättäväisen) решительный
päättää (päätän) решать, кончить
päätös (päätöksen) постановление, решение
päätösehdotus (päätösehdotuksen) проект постановления
pöllö сова
pöly пыль
pölynimuri пылесос
pöytä (pöydän) стол
pöytälamppu (pöytälampun) настольная лампа
pöytäliina скатерть

R

raaka-aine (raaka-aineen) сырьё
radio радио
raivata (raivaan) расчищать
radioasema радиостанция

radiomasto радиомачта
raha деньги, монета
rahastaja кондуктор (в автобусе)
raja граница
rakas (rakkaan) любимый, дорогой
rakastaa любить
rakennus (rakennuksen) здание
rakennusaine (rakennusaineen) строительный материал
rakennuselementti (rakennuselementin) строительная конструкция
rakentaa (rakennan) строить
rakentaja строитель
rakentaminen (rakentamisen) строительство
rannekello ручные часы
rannikko (rannikon) побережье
Ranska Франция; **ranska** французский язык
ranta (rannan) берег
rantakatu (rantakadun) набережная
rantaviiva береговая линия
rapu (ravun) рак
raput лестница
raskas (raskaan) тяжёлый
raskaasti тяжело
ratkaista (ratkaisen) решать, разрешать
rattoisa веселый, радостный
rauha мир, спокойствие
rauhallinen (rauhallisen) спокойный
raunio развалина
rautatie железная дорога
ravinto (ravinnon) пища, пропитание
ravintola ресторан
rehellinen (rehellisen) честный, правдивый
rehevä густой, пышный
reipas (reippaan) бодрый, бойкий
reki (reen) сани
rengas (renkaan) кружок, кольцо
repiä (revin) рвать, отрывать
reppu (repun) вещевой мешок, рюкзак
retkeilijä путешественник
retki поход
rientää (riennän) спешить, стремиться
riippua (riipun) висеть, болтаться
riisi рис
riista дичь
riisua раздевать, разувать
riittävästi достаточно
rikastuttaa (rikastutan) обогащать
rikkaus (rikkauden) богатство
rikki: **mennä rikki** сломаться, разбиться
rikkoa (rikon) ломать, разбить
rinne (rinteen) склон
rintamaa центральный район (культуры и экономики)
ripeä проворный, бодрый
ripustaa вешать, вывешивать
risteys (risteyksen) перекресток
rivi ряд
rivistö колонна
rohjeta (rohkenen) осмеливаться
rohkea смелый, храбрый, отважный
romaani роман
rooli роль
roska мусор, грязь
rosoinen (rosoisen) шероховатый
runko (rungon) ствол
runo стихотворение
runsaasti обильно
runsas (runsaan) обильный, богатый
runsasluminen много снега
runsaus (runsauden) множество
ruoho газон, трава
ruoka (ruoan) еда, пища
ruoka-aika (ruoka-ajan) обеденный перерыв
ruoka-annos (ruoka-annoksen) порция
ruokahalu аппетит
ruokailu еда, питание
ruokakomero стенной шкаф для продуктов питания
ruokala столовая
ruokalaji блюдо
ruokalista меню
ruokapöytä (ruokapöydän) обеденный стол
ruokatarvike (ruokatarvikkeen) продукты питания
ruskea коричневый
ruumis (ruumiin) тело
ruusu роза
ruusupensas (ruusupensaan) розовый куст
ruveta (rupean) приступить
ryhmä группа
ryhtyä (ryhdyn) приступать, начинать, приниматься
rynnätä (ryntään) бросаться
rätti (rätin) тряпка
röyhkeä наглый, дерзкий

S

saada (saan) получить, доставать
saakka до, по; от, с
tähän saakka до сих пор
aidasta saakka от самого забора
saalis (saaliin) добыча, улов
saapua (saavun) прибывать, приезжать
saapuvilla (olla) присутствовать
saari (saaren) остров
saattaa (saatan) провожать, сопровождать
saavuttaa (saavutan) достигать, догонять
saavutus (saavutuksen) достижение, завоевание, результат
sade (sateen) дождь
sadepilvi (sadepilven) дождевая туча
saha пила
sahanomistaja владелец лесопильного завода
sahalaitos (sahalaitoksen) лесопильный завод
sahata (sahaan) пилить
sahatavara пиломатериал
sairaala больница
sairaalloinen (sairaalloisen) болезненный
sairas (sairaan) больной
sairaus (sairauden) болезнь
Saksa Германия; **saksa** немецкий язык
saksalainen (saksalaisen) немецкий, немец
sali зал
salkku (salkun) портфель
sallia позволять, разрешать
sama тот же
samalla сразу, заодно
sammal (sammalen) мох
sammaltaa (sammallan) шепелявить
samoin таким же образом
sana слово
sanantaitaja мастер слова
sangen очень, весьма
sankari герой
sankarikaupunki (sankarikaupungin) город-герой
sankka (sankan) густой
sanoa сказать, говорить
sanomalehti (sanomalehden) газета
sataa идет дождь
satama порт
sauma шов
sauna баня
savuke (savukkeen) папироса
se этот, эта, это; тот, та, то
seimi (seimen) ясли
seinä стена
seinäkello стенные часы
seinälehti (seinälehden) стенгазета
seisoa стоять
sekä и, также
selailla (selailen) перелистывать, перебирать
selittää (selitän) объяснять
seljetä (selkenen) проясняться
selkä (selän) спина
selostaja докладчик
selostaminen (selostamisen) выступление с докладом
selostus (selostuksen) доклад, отчет
selvittämätön (selvittämättömän) невыясненный
selvittää (selvitän) объяснять
selvitä (selviän) выясняться, отделаться
selvä ясный, понятный
selvästi ясно, понятно
seppä (sepän) кузнец
serkku (serkun) двоюродный (-ая) брат (сестра)
setä (sedän) дядя (брат отца), дядя
seuraava следующий
seurata (seuraan) следить, следовать, сопровождать
seutu (seudun) местность
sianliha свинина
siellä там; **sieltä** оттуда
siemen (siemenen) семя
sienestäjä грибник
sieni (sienen) гриб
sierain (sieraimen) ноздря
siihen туда, в тот
siipi (siiven) крыло
siirtyä (siirryn) передвигаться, перемещаться, переходить
siirtää (siirrän) передвигать
siisti чистый

siivittää (siivitän) окрылять
siivota (siivoan) убирать, чистить
sija место
sijaita (sijaitsen) располагаться, находиться
sijoittaa (sijoitan) помещать
siksi поэтому
sikäläinen (sikäläisen) тамошный
silittää (silitän) гладить
silitysrauta (silitysraudan) гладильная доска
silkkilanka (silkkilangan) шелковая нитка
silloin тогда
silminnähtävästi на глазах
silmä глаз
silmäillä (silmäilen) поглядывать, посматривать
silmämääräinen (silmämääräisen) глазомерный
silmäys (silmäyksen) взгляд
silta (sillan) мост
sininen (sinisen) синий
sinne туда
sinä (sinun) ты
sipuli лук
siro изящный
sisar (sisaren) сестра
sisarenpoika (sisarenpojan) племянник
sisarentytär (sisarentyttären) племянница
sisustustyö отделочные работы
sisäinen (sisäisen) внутренний
sisältö (sisällön) содержание
sisätautilääkäri терапевт
sisätautiosasto терапевтическое отделение
sisään внутрь, в
sitten потом, зачем
sitä varten для этого
sivellin (siveltimen) кисть
sivu страница
sivuuttaa (sivuutan) миновать, обходить
soida звучать, звенеть
sointu (soinnun) звучание
soittaa (soitan) звонить, играть на
soittokunta (soittokunnan) оркестр
sokeri сахар
sokkosilla: olla sokkosilla играть в жмурки
solki (soljen) пряжка
solmia заключать, завязывать
sopia (sovin) подходить, годиться
sopiva подходящий
sormi (sormen) палец (на руке)
sormustin (sormustimen) напёрсток
sorvari токарь
sosialistinen (sosialistisen) социалистический
sota (sodan) война
sotapalvelus (sotapalveluksen) военная служба
sotilas (sotilaan) военный, солдат
soudella (soutelen) кататься на лодке
soutaa (soudan) грести
sputnikki (sputnikin) спутник
suhde (suhteen) отношение
suhtautua (suhtaudun) относиться к кому-либо
suhteeton (suhteettoman) несоразмерный
suin päin стремглав
sujua подвигаться, спориться
sujuvasti свободно, бегло
sukka (sukan) чулок, носок
sukset (suksien) лыжи
sukunimi (sukunimen) фамилия
sulaa таять
sulkea (suljen) закрывать
sumu туман
sunnuntai воскресенье
suo болото
suoja прикрытие; тёплая погода, оттепель
suojamuuri защитная стена, оплот
suojautua прятаться
suola соль
suolata (suolaan) солить
suomalainen (suomalaisen) финн, финский
Suomi (Suomen) Финляндия
suomen kieli финский язык
suora прямой
suoraan прямо
suorittaa (suoritan) сдать, выполнять, исполнять
suoritus (suorituksen) выполнение, исполнение, уплата
suoriutua (suoriudun) справляться
suosia предпочитать, благоприятствовать
suostua согласиться

suotuisa благоприятный
surina жужжание
surista (surisen) жужжать
surra (suren) грустить
suru грусть
susi (suden) волк
suu рот
suullisesti устно
suunnitelma план
suunta (suunnan) направление
suuntautua (suuntaudun) направляться
suuri (suuren) великий, большой
Suuri Isänmaallinen sota (Suuren Isänmaallisen sodan) Великая Отечественная война
suurkaupunki (suurkaupungin) большой город
suvereeninen (suvereenisen) суверенный
sydän (sydämen) сердце
sydämellinen (sydämellisen) сердечный
syksy осень
sympaattinen (sympaattisen) симпатичный
synkkä (synkän) мрачный, дремучий
synnyinmaa родина
synty (synnyn) рождение
syntymäaika (syntymäajan) время рождения
syntyä (synnyn) рождаться, возникать
syrjäseutu (syrjäseudun) глушь
syrjäyttää (syrjäytän) отстранить
syrjään в сторону
syvetä (syvenen) углубляться
syvä глубокий; глубоководный
syvällinen (syvällisen) глубокий, основательный
syvyys глубина, пропасть
syy причина
syyskuu сентябрь
syödä (syön) есть, съедать
syönti (syönnin) еда
säestys (säestyksen) аккомпанемент
sähke (sähkeen) телеграмма
sähkelomake (sähkelomakkeen) бланк для телеграммы
sähkö электричество
sähkötarvikekauppa (-kaupan) магазин электротоваров
säilyminen (säilymisen) сохранение
säilyttää (säilytän) сохранять
säkki (säkin) мешок
sänky (sängyn) кровать
sänkyhuone (sänkyhuoneen) спальня
särkeä (särjen) ломать
särkyä ломаться, разбиваться
sävelmä мелодия
sää погода
säännöllinen (säännöllisen) регулярный
säännöstellä (säännöstelen) регулировать, нормировать
säännöstely регулирование
sääri (säären) голень

T

taakse назад
taas опять
tahtoa (tahdon) хотеть
taide (taiteen) искусство
taidemaalari (taidemaalarin) художник
taikina (taikinan) тесто
taipua (taivun) подчиняться, изменяться
taistella (taistelen) сражаться, бороться
taistelukenttä (taistelukentän) поле сражения
taitaa (taidan) уметь
taiteilija (taiteilijan) художник, артист
taittaa (taitan) сгибать, преломлять
taivas (taivaan) небо
takaisin назад, обратно
takaosa задняя часть
takapajuisuus (takapajuisuuden) отсталость
takki (takin) пальто
talo дом
talous (talouden) хозяйство
taloussuhteet экономические отношения
talvi (talven) зима
tammikuu (tammikuun) январь
tanssia танцевать, плясать
tapa (tavan) привычка, образ, метод
tapahtua случаться, приключаться
tapaus (tapauksen) случай
tarha огород, сад; детский сад

tarjoilija официант
tarjota (tarjoan) подавать, предлагать
tarjotin (tarjottimen) поднос
tarkastaa проверять
tarkasti точно, аккуратно
tarkka-ampuja (tarkka-ampujan) снайпер
tarkkaan внимательно, точно
tarttua (tartun) схватывать, цепляться
tarvepuu деловая древесина
tarvita (tarvitsen) нуждаться
tarvittava нужный, необходимый
tasa-arvoisuus (tasa-arvoisuuden) равноправие, равенство
tasan ровно, точно
tasapuolisuus (tasapuolisuuden) справедливость, беспристрастность
tasavalta (tasavallan) республика
tasaveroinen (tasaveroisen) равноправный
tasku карман
taskukello карманные часы
taulu доска, картина
tavallinen (tavallisen) обычный
tavallisesti обычно
tavan mukaan по привычке
tavaratalo универмаг
tavata (tapaan) встречать
te (teidän) вы
tee чай
tehdas (tehtaan) завод, фабрика
tehdä (teen) делать; **tehdä kunniaa** отдать честь
tehtävä задание
teknillinen (teknillisen) технический
tenhovoima очарование, волшебная сила
tentti (tentin) зачет, экзамен
teollinen (teollisen) промышленный, индустриальный
teollistaminen (teollistamisen) индустриализация
teollisuus (teollisuuden) промышленность
teos (teoksen) произведение
teroittaa (teroitan) точить
terve (terveen) здоровый, бодрый
terveellinen (terveellisen) здоровый, полезный, целительный
tervehdys (tervehdyksen) привет, приветствие
tervehtiä (tervehdin) здороваться
tervehtyä (tervehdyn) выздоравливать
terveiset привет
terveys (terveyden) здоровье
terä острие
terävä острый, резкий, проницательный
tie дорога
tiede (tieteen) наука
tiedekunta (tiedekunnan) факультет
tiedustella (tiedustelen) разузнавать; разведывать
tienoo сторона, местность
tieteellinen (tieteellisen) научный, учёный
tieto (tiedon) известие
tietysti конечно, разумеется
tietää (tiedän) знать
tiili (tiilen) кирпич
tikku (tikun) заноза, щепка
tila место, владение положение
tilapäinen (tilapäisen) случайный, временный
tilata (tilaan) выписывать, заказывать
tilaus (tilauksen) заказ, подписка
tilava вместительный, объёмистый
tiukasti крепко, строго
todellisuus (todellisuuden) действительность
todeta (totean) отметить
toimi (toimen) дело, занятие, работа, деятельность
toimia действовать, работать
toimihenkilö служащий
toimisto бюро, контора, агентство
toimittaa (toimitan) исполнять, совершать, организовать
toinen (toisen) другой, второй
toipua (toivun) выздоравливать
toisenlainen (toisenlaisen) иной
toisinaan иногда, по временам
toistaa повторять
toivottaa (toivotan) желать
tokaista (tokaisen) резко, грубо сказать
tomu пыль
tomupilvi (tomupilven) облако пыли
tori рынок, площадь

torni башня
tosiaan действительно, правда
tossu тапочка
toteutua исполняться, осуществляться
toukokuu май
toveri товарищ
tuhat (tuhannen) тысяча
tuhka зола, пепел
tuhota (tuhoan) истребить, разрушить
tuleva будущий, предстоящий
tulevaisuus (tulevaisuuden) будущее
tuli (tulen) огонь
tulitikut спички
tulla (tulen) приходить, наступить, становиться
tulliselvityslomake (tulliselvityslomakkeen) таможенная декларация
tullitarkastus (tullitarkastuksen) таможенный досмотр
tulo прибытие, приезд
tulos (tuloksen) результат
tulvia выходить из берегов
tumma темный
tunne (tunteen) чувство, ощущение
tunnelma настроение
tunnollinen (tunnollisen) добросовестный
tuntea (tunnen) знать, узнавать, чувствовать
tuntematon (tuntemattoman) незнакомый
tunti (tunnin) час, урок
tunto (tunnon) чувство, осязание, сознание
tuntua казаться
tunturi сопка
tuo тот, та, то
tuoda (tuon) приносить
tuoli стул
tuolla там
tuore (tuoreen) свежий
tuossa тут
tuottaa (tuotan) производить
tuottoisa производительный, продуктивный
tupakka (tupakan) табак
tupakoida (tupakoin) курить
turhaan зря
turkki (turkin) шуба
turva защита, опора
turvata (turvaan) обеспечивать
turvattu (turvatun) обеспеченный
tusina дюжина
tutkia изучать, исследовать
tutkinto (tutkinnon) экзамен
tutkivasti испытующе
tuttava знакомый
tuttu (tutun) знакомый, известный
tutustua знакомиться
tuuhea густой, ветвистый
tuuletin вентилятор
tuuli (tuulen) ветер; **olla pahalla tuulella** быть в плохом настроении
tyhjentää (tyhjennän) опорожнять
tyhjä пустой
tylsä тупой
tyttö (tytön) девочка, девушка
tytär (tyttären) дочь
tyydyttää (tyydytän) удовлетворять, устраивать
tyynesti спокойно
tyytyväinen (tyytyväisen) довольный
työ работа
työasiat дела по работе
työjärjestys (työjärjestyksen) повестка дня
työläinen (työläisen) рабочий
työnantaja предприниматель
työnteko (työnteon) работа
työskennellä (työskentelen) работать
työskentely работа, занятие
työtoveri коллега
työtätekevä трудящийся
työväenliike (työväenliikkeen) рабочее движение
tähde (tähteen) остаток
tähtäin (tähtäimen) прицел
tähän сюда
tämmöinen (tämmöisen) такой
tämä этот, эта, это
tänne сюда
tänään сегодня
tärkein (tärkeimmän) самый важный
tärkeä важный
tässä здесь, тут
täti (tädin) тетя
täydellinen (täydellisen) совершенный
täysi-ikäinen (täysi-ikäisen) совершеннолетний
täytekynä авторучка
täyttyä (täytyn) наполняться

täyttää (täytän) заполнять
täytyy нужно, надо, следует
täällä здесь

U

uhanalainen (uhanalaisen) полный опасности
uida (uin) плавать, плыть
uistin (uistimen) блесна
ukko (ukon) старик
ulkomaalainen (ulkomaalaisen) иностранец
ulkona на дворе, на улице
ulko-ovi (ulko-oven) наружная дверь
ulos наружу, вон
unohdus (unohduksen) забвение
unohtaa (unohdan) забывать
urheilija спортсмен
urheilu спорт
urheilukenttä (urheilukentän) спортивная площадка
urheiluseura спортивное общество
usea (usean) неоднократный, несколько
usein часто
uskoa верить
uteliaasti с любопытством
uudistaa возобновлять
uumenet (uumenien) недра
uuni печь
uusi (uuden) новый
uutinen (uutisen) новость
uuvuttaa утомлять

V

vaahtera клен
vaalea светлый
vaalit (vaalien) выборы
vaan но, а
vaari дедушка, старик
vaate (vaatteen) одежда
vaatekaappi (vaatekaapin) платяной шкаф, гардероб
vaatekauppa (vaatekaupan) магазин одежды
vaatetus (vaatetuksen) одевание, одежда
vaatia (vaadin) настаивать, требовать
vaatimus (vaatimuksen) требование
vaellus (vaelluksen) странствие
vahinko (vahingon) вред, ущерб, убыток
vahvuus (vahvuuden) прочность
vai или
vaieta (vaikenen) замолкать
vaihdella (vaihtelen) изменяться
vaihe (vaiheen) период
vaihtaa (vaihdan) менять
vaikea трудный, тяжелый
vaikeus (vaikeuden) трудность
vaikka хотя, несмотря на то, что
vaikuttaa (vaikutan) влиять, производить впечатление
vaimeta (vaimenen) утихать
vaimo жена
vain только
vaja сарай
vajota (vajoan) увязнуть, затонуть
vakava серьезный
valaista (valaisen) освещать
valaistus (valaistuksen) освещение
valikoida (valikoin) выбирать, отбирать
valita (valitsen) выбирать, избирать
valitettavasti к сожалению
valittaa (valitan) жаловаться, обжаловать
valkea белый, бледный
valkoinen (valkoisen) белый
valkokangas (valkokankaan) экран
vallankumous (vallankumouksen) революция
vallattomuus (vallattomuuden) шалость, баловство
vallita (vallitsen) господствовать
valmennus (valmennuksen) подготовка, выучка, тренировка
valmis (valmiin) готовый
valmistaa готовить, приготовлять
valmistaminen (valmistamisen) изготовление
valmistua готовиться
valo свет
valoisa светлый, освещенный
valokuva фотография, фото
valpas (valppaan) бдительный
valta (vallan) власть
valtatie шоссе
valtava огромный
valtio государство
valvoa охранять, наблюдать, бодрствовать

vanha старый
vanhemmat (vanhempien) родители, старшие
vanheta (vanhenen) стареть
vanhus (vanhuksen) старик, старуха
vanhuus (vanhuuden) старость
vanhuudenturva материальное обеспечение в старости
vankka (vankan) прочный, крепкий
vapaa свободный
vapaus (vapauden) свобода
Vapun päivä Первомай
varasto склад
varattu (varatun) занятый
varis (variksen) ворона
varjo тень
varmaankin вероятно, наверное
varmasti наверно, определенно
varmuus (varmuuden) уверенность
varoa (varon) опасаться
varoittaa (varoitan) предупреждать
varovasti осторожно
varsi (varren) ручка, стержень, рукоятка
varsinainen (varsinaisen) настоящий, действительный
varsin весьма; очень
varten для
varustautua (varustaudun) снаряжаться, готовиться
varvas (varpaan) палец (ноги)
vasikanliha (vasikanlihan) телятина
vasta только, только что
vastaan навстречу, против
vastaanotto (vastaanoton) прием
vastakkaisuus (vastakkaisuuden) противоположность, контраст
vastata (vastaan) отвечать
vastaus (vastauksen) ответ
vasten против, вопреки
vehnä пшеница
vehnäpelto (vehnäpellon) пшеничное поле
veitsi (veitsen) нож
veli (veljen) брат
vene (veneen) лодка
Venäjä Россия
venäläinen (venäläisen) русский
verkko (verkon) сеть
vesi (veden) вода
vesiheinä водоросли
vesijohto (vesijohdon) водопровод
vesistö водная система
vetää (vedän) волочить, тянуть
viedä (vien) уносить
vielä еще, к тому же
vienti (viennin) вывоз, экспорт
vierailla (vierailen) гостить
vieraisilla в гостях
vieras (vieraan) гость, чужой
viettää (vietän) проводить, отпраздновать
viha гнев, ненависть, вражда
vihko тетрадь
vihreä зеленый
viides (viidennen) пятый
viihtyisä уютный
viikko (viikon) неделя
viila напильник
viilaaja, viilari слесарь
viilata (viilaan) надпиливать
viileä прохладный
viime прошлый
viimeinen (viimeisen) последний
viimeksi наконец, в последний раз
viipyä (viivyn) задержаться
viisi (viiden) пять
viisikerroksinen (viisikerroksisen) пятиэтажный
viitata (viittaan) указывать, поднимать руку на уроке
vika (vian) неполадка; расстройство в работе чего-нибудь
vilja хлеб, зерно; **viljava** плодородный
viljelyalue (viljelyalueen) район выращивания
viljelysmaa пахотная земля
vilkas (vilkkaan) оживленный, бойкий
villa шерсть
villitä (villitsen) возмущать
virallinen (virallisen) официальный
viranomainen (viranomaisen) официальное лицо, власти
vire (vireen) зыбь
virhe (virheen) ошибка
virheellinen (virheellisen) ошибочный
virkamies (virkamiehen) чиновник
virkeä (virkeän) бодрый
virota (virkoan) оживать
virta (virran) поток, течение, струя, река
virtaus (virtauksen) направление
voi масло

voidella (voitelen) намазывать, смазывать
voida (voin) мочь, быть в состоянии
voileipä (voileivän) бутерброд
voima сила
voimakas (voimakkaan) сильный, могучий
voimala(itos) электростанция
voimistella (voimistelen) заниматься гимнастикой
voimistelusali спортивный зал
vointi (voinnin) здоровье
voittaa (voitan) побеждать, выигрывать
vuode (vuoteen) постель
vuodenaika (vuodenajan) время года
vuori (vuoren) гора
vuoristo горы
vuoristoseutu (vuoristoseudun) гористая местность
vuoro очередь, смена
vuosi (vuoden) год
vuosijuhla (vuosijuhlan) годовщина
vuosikurssi курс
vuosisata (vuosisadan) век, столетие
vuotias (vuotiaan) годовалый; **52-vuotias** 52-летний
vyö пояс
vyöhyke (vyöhykkeen) пояс, зона
väestö население
vähetä (vähenen) уменьшаться
vähän мало
väitöskirja диссертация
väki (väen) народ, люди
välillä иногда
väliin иногда
väline (välineen) инструмент, прибор
välinen между чем-либо
välittää (välitän) передать
välitunti (välitunnin) перемена
välttämättömyys (välttämättömyyden) необходимость
välttää (vältän) избегать
väri краска, цвет
värikynä цветной карандаш
värikäs (värikkään) красочный
värisointu (värisoinnun) гармония цветов
väsynyt (väsyneen) усталый, утомленный
vävy зять

vääryys (vääryyden) несправедливость
väärä кривой, неверный, косой

Y

yhteiskunnallinen (yhteiskunnallisen) общественный
yhteiskunta (yhteiskunnan) общество
yhteys (yhteyden) связь
yhtyä (yhdyn) сливаться, соединяться
yksinkertainen (yksinkertaisen) простой
yksinomainen (yksinomaisen) исключительный
yksiö однокомнатная квартира
yleiskansallinen (yleiskansallisen) общенародный
yleisurheilu легкая атлетика
yleisöjoukko (yleisöjoukon) публика
ylenkatse (ylenkatseen) презрение, пренебрежение
yli через, сверх, более
yliopisto университет
ylioppilas (ylioppilaan) студент
ylioppilasasuntola общежитие студентов
ylistää (ylistän) восхвалять
ylittäminen (ylittämisen) перевыполнение, переход через что-либо
ylittää (ylitän) переходить через что-либо, перевыполнять
yllyttää (yllytän) подстрекать
yllä над, выше
yllättää (yllätän) ошеломлять
yllätys (yllätyksen) сюрприз, внезапность
ylpeä гордый
ylänne (ylänteen) холм
yläpää верхний конец
ymmärtää (ymmärrän) понимать
ympäri вокруг, кругом
ympäristö окрестность, среда
ympärivuorokautinen (ympärivuorokautisen) круглосуточный
yrittää (yritän) стараться, пытаться
yskänlääke (yskänlääkkeen) лекарство от кашля
ystävykset (ystävyksien) друзья
ystävyys (ystävyyden) дружба
ystävä друг
ystävällinen (ystävällisen) любезный, дружественный
yö (yön) ночь
yömaja ночлег
yöpyä (yövyn) ночевать, заночевать
yövahti (yövahdin) ночной сторож

Ä

äiti (äidin) мать
älyllinen (älyllisen) умственный
älytä (älyän) понимать, догадываться
ämpäri ведро
ärtyneesti раздраженно
ääni (äänen) голос, звук, тон
Äänisjärvi (Äänisjärven) Онежское озеро
ääressä у, рядом с

Ö

öinen (öisen) ночной
öisin по ночам
öljy масло (жидкое, растительное), керосин
öljymaalaus (öljymaalauksen) картина, написанная масляными красками

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ЛИТЕРАТУРНЫХ ТЕКСТОВ И СОКРАЩЕНИЙ

A. P.— V. K.— V. M.— A. Priss — V. Kasatkin — V. Mazov, Matka Neuvostoliittoon
D. K.— Dmitri Kukin
H.— Lea Helo
J. R.— Jaakko Rugojev, Neuvosto-Karjalan näkymiä
m.— mukaillen
N. M.— N. N. Mihailov, Kotimaamme kartan ääressä
N-K — sanomalehti Neuvosto-Karjala
Pl.— aikakausjulkaisu Punalippu, 1965. № 4. ss. 82—86.
P. L. — Pentti Lahti, Joki virtaa halki maiseman, s. 82—88.
R. S. — Richard Semrau, Wir lernen finnisch sprechen
Sl.— sananlasku
T. L.— Tuure Lehen, Materialisteja ja idealisteja
U. V.— Uljas Vikström, Käy eespäin väki voimakas

СОДЕРЖАНИЕ

Ауне Георгиевна Морозова

УЧЕБНИК ФИНСКОГО ЯЗЫКА

(2-е издание)

Редактор М. Ф. ХЮТТИ
Художник В. А. ЛЕВИН
Художественный редактор Л. Н. ДЕГТЯРЕВ
Технический редактор Л. В. ШЕВЧЕНКО
Корректор Б. В. ПУГАЧЕВА

Сдано в набор 25/II 1972 г. Подписано к печати 16/X 1972 г. Бумага 60×84¹/₁₆ № 1. 16,74 усл. печ. л., 16,18 уч.-изд. л. Изд. № 29. Заказ 1145. Тираж 10 000 экз. Цена 59 коп.

Издательство «Карелия»
Петрозаводск, пл. им. В. И. Ленина, 1.

Типография имени Анохина
Управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли
Совета Министров Карельской АССР
Петрозаводск, ул. «Правды», 4

Замеченные опечатки

Стр.	Напечатано	Следует читать
63	в таблице 4 строка сверху minkä?	mikä?
172	27 строка сверху kannet	kannel
214	5 колонка, 9 строка сверху mäiltä	mäillä
214	5 колонка, 10 строка сверху mäittä	mäiltä
214	5 колонка, 12 строка сверху veneinä	mäittä
249	6 колонка, 3 строка сверху hakaten	hakatessani
249	6 колонка, 5 строка сверху hakatessani	hakaten

Зак. 1145

Морозова А. Г.

М80 Учебник финского языка. 2-е изд. Петрозаводск, «Карелия», 1972.

288 с. с ил. Список лит. в предисл.: с. 4 (11 назв.).

Настоящий «Учебник финского языка» предназначен для широкого круга лиц, желающих научиться читать, понимать и говорить по-фински. Он может быть использован как для аудиторных занятий под руководством преподавателя, так и для самостоятельной работы. Данное 2-е издание исправлено и дополнено автором.

$\frac{6-4-4}{67-72М}$

4 И (Фин)